

HELYI TANTERV

NAT 2020.

KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZETI ÁG

I. FEJEZET

AZ ALAPFOKÚ KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZETI OKTATÁS CÉLRENDSZERE ÉS FUNKCIÓI

Az alapfokú művészetoktatás célja, hogy hozzásegítse a tanulókat a külvilág tudatos érzékeléséhez, tanulmányozásához, valamint a belső látás és a képzelet finomításához, tudatosításához. A tanulók belső világának gazdagítása teszi lehetővé, hogy egész személyiségük használni és hasznosítani tudja az összegyűjtött és egyre tudatosabban szelektált vizuális információkat. Az élményszerű tapasztalások és képzetek teremtik meg az önmeghatározások és önkifejezések egyre differenciáltabb formáit.

Az alapfokú művészetoktatás alapprogramja lehetőséget nyújt az esztétikai érzékenység - nyitottság, igényesség, ízlés, erkölcsi fogékonyság - alakítására, a látás kiművelésére és tudatosítására. A követelmény és tantervi program bővíti a képi műveltséget, a képi emlékezetet és képzeletet. A tervező, konstruáló, anyagformáló, eszközhasználó, tárgykészítő és környezetalakító tevékenységek gyakorlata finomítja a kézügyességet, technikai érzékenységet, valamint erős érzelmi-motivációs bázist teremt, mely fejleszti a gondolatok, érzések, elképzelések, tapasztalatok vizuális eszközökkel való megjelenítésének képességét is.

A program keretében folyó vizuális nevelés alkalmat ad a képző- és iparművészeti tevékenységek iránt érdeklődő tanulók szellemi és gyakorlati képességeinek fejlesztésére, biztosítja a különböző művészeti szakterületeken való jártasságok megszerzését. A képzés nagymértékben elősegíti a tanulók személyiségfejlődését és biztosítja a tehetséggondozás lehetőségét. Figyelembe veszi az életkori sajátosságokat; a tanulók érdeklődésére, a kézműves hagyományokra, valamint a klasszikus és kortárs képző- és iparművészeti, médiaművészeti értékekre építve gyarapítja ismereteiket, s alakítja készségeiket. Az alapfokú és továbbképző évfolyamokon fejleszthetik vizuális műveltségüket, és különféle szakirányú területeken szerezhetnek jártasságot.

A vizuális művészeti oktatás megismerteti a tanulókkal az adott művészeti ág műfaji sajátosságait, a művészi kommunikáció megjelenítési módjait. A képzés célja az is, hogy a múlt értékeit megszerettesse és tovább éltesse, segítsen a hagyománytisztelet megteremtésében.

A képző- és iparművészeti ág sajátosságai:

- tevékenység központúság - a tanulók a vizuális tananyagtartalmakat, feladatokat gyakorlati, tapasztalati módon, különböző tevékenységek által, komplex témákba ágyazottan dolgozzák fel, amelyben a cselekvésből származó tapasztalat adja a tanulás alapját,
- feladattudatosság - egy témával, témakörrel való hosszabb idejű elmélyült foglalkozás, mely elősegíti a tanulók türelmének, kitartásának fejlődését,
- alkotói magatartás - amelyben fontos szerepet kap a nyitottság, az egyéni látásmód, a lényegkiemelés, a problémaérzékenység és problémamegoldás képessége,
- komplexitás - amely átjárhatóságot biztosít a képző- és iparművészeti, a népművészeti és médiaművészeti területek között, illetve az egyéb művészeti ágak között,
- folyamatszerűség az egyes feladatok végig vitelében és a szervesen kapcsolódó, egymásra épülő feladatsorokban, projekteknél,

- kreatív cselekvőképesség, melynek fontos részterülete a kísérletező kedv, bátorság, lényeglátás, szituativitás, döntésképeség, nézőpontváltás, sorrendmódosítás,
- interaktivitás és együttműködési készség, mely feltételezi a személyközi kapcsolatok aktivitását, a kooperációt és innovációt,
- tanulók önkifejezési készségének kialakítása és mélyítése a személyre szabott feladatok, egyéni korrektúra megvalósulása révén,
- szociális érzékenység és empátia, az én-tudatosság, önszabályozás és önállóság fejlesztése.

NÉPMŰVÉSZET MŰFAJ SAJÁTOSÁGAI

A képzés célja, hogy megismertesse a tanulókat hagyományos kézműves kultúránkkal, hogy a fiatalok - különösen a kezdetekben - játékos módon, élményszerűen tapasztalják meg a környezetünkben lévő természetes anyagokat, a természet körforgásához, a naptári ünnepekhez, a család ünnepeihez köthető tárgyak készítését, ezen ünnepek hagyományait, valamint azt a képi, vizuális kultúrát, mely a népi kézművességhez köthető. Ily módon a tanuló személyisége, identitás tudata, ökológikus gondolkodása, esztétikai érzéke fejlődik. Ugyanakkor tervező, konstruáló, anyag-, eszközhasználati készsége is fejlődik, mely kéz ügyességét, technikai érzékenységét fejleszti, erős érzelmi motiváció, közösségtudat erősítésével.

A program keretében folyó népművészeti vizuális alapismeret elősegíti a képi memória fejlődését a hagyományos motívum kincsét felhasználó játékok segítségével, elősegíti a tanulók személyiségfejlődését, biztosítja a tehetséggondozás lehetőségét. Figyelembe veszi az életkori sajátosságokat, folyamatosan, játékosan neveli bele a tanulókat a különféle kézműves mesterségek világába.

Feladata, hogy hagyományos kézműves kultúránk megismertetésével a múlt értékeit megszerettesse és mai életünknek megfelelő formában tovább éltesse, segítsen a hagyománytisztelet megteremtésében, a hagyományok napjainkban való megélésében.

A helyi tantervben ajánlott a helyi hagyományok sajátosságainak megjelenítése.

A Népművészeti műfaj jellemzői:

- tevékenységközpontúság – a tanulók a vizuális tananyagtartalmakat, feladatokat gyakorlati, tapasztalati módon, különböző népi kézműves tevékenységek által, komplex témákba ágyazottan dolgozzák fel, amelyben a cselekvésből származó tapasztalat adja a tanulás alapját neveli a tanulókat arra, hogy a feladat megfogalmazásától a produktum elkészítéséig milyen tervezési és munkafázisok vannak
- feladattudatosság – egy témával, témakörrel való hosszabb idejű elmélyült foglalkozás, mely elősegíti a tanulók türelmének, kitartásának fejlődését
- alkotói magatartás – amelyben fontos szerepet kap a hagyományos kultúra ismeretére alapozott játékos kreativitás, a feladatok folyamatának – tervezéstől a feladat megoldásáig történő megvalósításának képessége
- folyamatszerűség az egyes feladatok végig vitelében és a szervesen kapcsolódó, egymásra épülő feladatsorokban, projekteknél
- interaktivitás és együttműködési készség, mely feltételezi a személyközi kapcsolatok aktivitását, a kooperációt és innovációt, segíti az alkotó közösségek létrejöttét
- tanulók önkifejezési készségének kialakítása és mélyítése a személyre szabott feladatokkal
- a szociális érzékenység és empátia, az én tudatosság, önszabályozás és önállóság fejlesztése

A KÉPZÉS STRUKTÚRÁJA

Tanszakok és tantárgyak

Képzőművészeti tanszak (előképző 1-2. évfolyam + 1-3. alapfokú évfolyam)

Főtárgy:

Vizuális alapozó gyakorlatok (előképző 1-2. évfolyam)

Grafika és festészet alapjai (1-3. alapfokú évfolyam)

Kötelező tantárgy:

Vizuális alkotó gyakorlat (1-10. évfolyam)

Választható tantárgy:

Vizuális alapozó gyakorlatok (előképző 1-2. évfolyama)

Népművészet (1-10. évfolyam)

Művészettörténet (3-10. évfolyam)

Tanszakok és főtárgyaik a 4. alapfokú évfolyamtól a továbbképző 10. évfolyamáig

Fém- és zománcműves tanszak - Fém- és zománcműves műhelygyakorlat

Fotó és film tanszak - Fotó és film műhelygyakorlat

Grafika és festészet tanszak - Grafika és festészet műhelygyakorlat

Környezet- és kézműves kultúra tanszak - Környezet- és kézműves kultúra műhelygyakorlat

Szobrászat és kerámia tanszak - Szobrászat és kerámia műhelygyakorlat

Textil- és bőrműves tanszak - Textil- és bőrműves műhelygyakorlat

Kötelező tantárgy:

Vizuális alkotó gyakorlat (1-10. évfolyam)

Választható tantárgyak:

Népművészet (1-10. évfolyam)

Művészettörténet (3-10 évfolyam)

A tantárgyak tartalma

Moduláris rendszer szerint alapmodul a vizuális alkotó gyakorlat, a grafika és festészet alapjai, egyedi szakmai modul a műhelygyakorlat.

A vizuális alapozó gyakorlatok az előképző első két évfolyamának komplex művészeti tantárgya. Sokszínű alkotó játékokra ad lehetőséget. A legkülönbözőbb anyagok, eszközök, technikák megismerése segíti a gyermekek kreativitásának kibontakozását és a tradicionális kézművesség értékeinek továbbadását.

A vizuális alkotó gyakorlat a képző- és iparművészeti ág, az ősi és kézműves tárgyformálás, a médiaművészet sokféle tevékenységének megismertetésére szolgál. Feladata a vizuális eszköztár bővítése, a művészi kifejezési formanyelv kialakítása, gazdagítása, változatos kreatív feladatsorokon keresztül.

A grafika és festészet alapjai tantárgy a képi kifejezés változatos módjainak elsajátítását és alkalmazását teremti meg.

Előkészíti és megalapozza a művészi igényű szakmai munkát.

A műhelygyakorlat lehetővé teszi az ősi, a hagyományos és a kortárs képző- és iparművészeti, valamint médiaművészeti szakirányú tevékenységek elsajátítását. A tanuló a helyi lehetőségektől függően a műhelygyakorlatok közül érdeklődésének és képességének megfelelően választ.

Óraterv

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	(1.)	(2.)	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy			2	2	2							
Kötelezően választható tantárgy						2	2	2	2	2	2	2
Választható tantárgy	(2)	(2)	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2
Összes óra:	(2-4)	(2-4)	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

A fenti táblázat „Összes óra” rovatában az első számok az ajánlott heti minimális óraszámra, míg a második helyen szereplő számok a szakmai program optimális teljesítéséhez szükséges időre utalnak. Az előkészítő évfolyamokat nem kötelező elvégezni.

A vizuális alkotó gyakorlat és a műhelygyakorlatok óraszámra 1-3 vagy 3-1 arányban átcsoportosítható.

A főtárgyak képzési ideje:

2 előkészítő évfolyam: Vizuális alapozó gyakorlatok

3 alapfokú évfolyam: Grafika és festészet alapjai

3 alapfokú + 4 továbbképző évfolyam: Fém- és zománctüves műhelygyakorlat, Fotó és film műhelygyakorlat, Grafika és festészet műhelygyakorlat, Környezet- és kézműves kultúra műhelygyakorlat, Szobrászat és kerámia műhelygyakorlat, Textil- és bőrműves műhelygyakorlat

A tanítási órák ideje: 45 perc

NÉPMŰVÉSZET MŰFAJ

Előkészítő 1-2. évfolyam, valamint az Alapfok 1-2. évfolyama

Népi játék

Alapfok 3. évfolyam

Bevezetés a mesterségek világába

Alapfok 4. évfolyamtól a továbbképző 7. évfolyamáig

Faműves tanszak

Fazekas tanszak

Népi bőrművestanszak

Népi textilműves (szövés, hímzés, nemezkesztő) tanszak

Szálanyag (csuhé, gyékény, vessző, szalma tárgykesztő) tanszak

TANTÁRGYAK

FŐTÁRGY

Előkészítő 1–2. évfolyam, Alapfok 1-2. évfolyama

Népi játék gyakorlatok

Alapfok 3. évfolyam

Bevezetés a mesterségek világába - Mesterség orientáció alkotó gyakorlat -

Alapfok 4-6. évfolyam

Faműves alkotó gyakorlat

Fazekas alkotó gyakorlat

Népi bőrműves alkotó gyakorlat

Népi textilműves (szövés, hímzés, nemezművesség) alkotó gyakorlat

Szálasanyag – csuhé, gyékény, vessző, szalmatárgykészítő alkotó gyakorlat

KÖTELEZŐ TANTÁRGY

Népművészeti vizuális alapismeretek (1–3. alapfokú évfolyam)

KÖTELEZŐEN VÁLASZTHATÓ TANTÁRGYAK

Alapfok 4-6. évfolyama

Faműves műhelygyakorlat

Fazekas műhelygyakorlat

Nép bőrműves műhelygyakorlat

Népi textilműves (szövés, hímzés, nemezművesség) műhelygyakorlat

Szálasanyag – csuhé, gyékény, vessző, szalma tárgykészítő műhelygyakorlat

VÁLASZTHATÓ TANTÁRGY

Néprajz

A tantárgyak tartalma

Moduláris rendszer szerint *alapmodul* a népi játék gyakorlat, a mesterségorientáló gyakorlat, mesterségenkénti alkotói gyakorlat, *valamint egyedi szakmai modul a mesterségek műhelygyakorlata.*

A népi játék gyakorlat az előképző két évfolyamának, valamint az alapfok 1.,2. évfolyamának komplex népművészeti tantárgya. Sokszínű alkotó játékokra ad lehetőséget. A legkülönbözőbb anyagok, eszközök, technikák megismerése segítik a gyermekek kreativitásának kibontakozását és a tradicionális kézművesség értékeinek továbbadását.

A népművészeti vizuális alapismeretek tantárgy a hagyományos motívumkincs képi ábrázolásának változatos módjainak játékos elsajátítását és alkalmazását teremti meg. Előkészíti és megalapozza a népi kézműves mesterségek magas esztétikai igényű szakmai tevékenységét.

Vizuális alkotó gyakorlat:

Bevezetés a mesterségek világába - Mesterség orientáció alkotó gyakorlat - a *népi kézművesség alapok*, a népi kézműves tárgyformálás, a mesterségek különféle hagyományos technikai, díszítménybeli ismereteinek gyakorlati megismertetésére, pályaaorientációra szolgál.

Faműves alkotó gyakorlat

Fazekas alkotó gyakorlat
 Népi bőrműves alkotó gyakorlat
 Népi textilműves (szövés, hímzés, nemezművesség) alkotó gyakorlat
 Szálasanyag – csuhé, gyékény, vessző, szalmatárgykészítő alkotó gyakorlat

A mesterségenként különböző alkotói gyakorlatok során a tanuló megismeri a mesterséghez tartozó néprajzi alapismereteket, a forma és díszítmény világot, ezek összefüggéseit, törvényszerűségeit egy-egy táji kultúrában, megtanul új tárgyat tervezni, alkotni.

A különféle mesterségek műhelygyakorlatai lehetővé teszik életkori sajátosságnak megfelelően az adott mesterség technikáinak, jellemző díszítésmódjának elsajátítását használati és dísz tárgyak elkészítésével. A tanuló a helyi lehetőségektől függően a műhelygyakorlatok közül érdeklődésének és képességének megfelelően választ. Feladata a forma – díszítmény – funkció hármásának adott mesterségen belüli anyanyelvi szintű megismertetése, a művészi kifejezési formanyelv kialakítása, gazdagítása, változatos kreatív játékos feladatsorokon keresztül. A program lehetőséget ad arra, hogy a helyi tájegységi sajátosságok is bekerülhessenek a helyi programba.

A Néprajz tantárgy segít belehelyezni a tanult szakmai ismereteket az általános néprajzi alapismeretek keretébe. Megismerteti a tanulókat a hagyományos paraszti életformával, életmóddal, a történeti, táji specifikumokkal, a folklórral.

ÓRATERV

Tantárgy	Évfolyamok							
	Előképző		Alapfok					
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.
Főtárgy	2-4	2-4	2	2	2	2	2	2
Kötelező tárgy			2	2	2			
Kötelezően választható tantárgy						2	2	2
Választható tantárgy			1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2
Összes óra:	2-4	2-4	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

A fenti táblázat „Összes óra” rovatában az első számok az ajánlott heti minimális óraszámra, míg a második helyen szereplő számok a szakmai program optimális teljesítéséhez szükséges időre utalnak.

A vizuális alkotó gyakorlat és a műhelygyakorlatok órászáma 1-3 vagy 3-1 arányban átcsoportosítható.

A képzés évfolyamainak száma:

6 évfolyam (2+6 évfolyam) – az első számjegy az előképző, a második számjegy az alapfok.

A népművészeti oktatás, kötelezően előírt tantárgyainak és óraszámainak figyelembevétele mellett, a tanuló más tanszak, valamint más művészeti ág képzésébe is bekapcsolódhat, illetve azok tanítási óráin részt vehet.

A tanítási órák időtartama: 45 perc

A KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZETI OKTATÁS ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEI

Kiemelt kompetenciák a képző- és iparművészeti oktatás területén

A kiemelt kompetencia területek a vizuális művészeti alkotótevékenység által a személyiség fejlesztését, az önkifejezés kibontakoztatását segítik.

Olyan tulajdonság-együttest alakítanak ki, amely lehetővé teszi a változó élethelyzetekhez való rugalmas alkalmazkodást, a probléma felismerést, a probléma megoldást.

Bemeneti kompetenciák: iskolai előképzettség nem szükséges

Szakmai kompetenciák

A környezet által közvetített üzenetek befogadása

A környezet által közvetített üzenetek értelmezése

Tervezési készség

Alkotói magatartás

Kreativitás

Vizuális gondolkodás

Vizuális kifejezőkészség

Eszközhasználati készség

Anyaghasználati készség

Komplex szemlélet

Tudatos környezetformálás igénye

Biztonságos munkavégzés képessége

Az esztétikum iránti igény és befogadóképesség

Problémaérzékenység

Véleményformálási képesség

Személyes kompetenciák:

Nyitottság

Fejlődőképesség

Önállóság

Önkifejezés

Rugalmasság

Érzékenység

Kísérletező kedv

Interaktivitás (személyközi kapcsolatok aktivitása, kooperáció).

Társas kompetenciák:

Motiválhatóság

Empatikus készség

Együttműködési készség

Kezdeményezőkézség

Segítőkézség

Módszerkompetenciák:

Figyelemösszpontosítás

Gyakorlatias feladatértelmezés

Ismeretek helyénvaló alkalmazása

Következtetési képesség

Kreativitás, ötletgazdagság

Módszeres munkavégzés

Nyitott hozzáállás

Probléma felismerés, -megoldás

Tervezési készség

Új ötletek, megoldások kipróbálása

A munkakörnyezet tisztántartása

Kiemelt kompetenciák a népművészeti oktatás területén

A kiemelt kompetencia területek a népművészeti alkotótevékenység által a hagyományok tiszteletét, a személyiség fejlesztését, az önkifejezés kibontakoztatását segítik. Olyan tulajdonság-együttest alakítanak ki, amely lehetővé teszi a változó élethelyzetekhez való rugalmas alkalmazkodást, a probléma felismerést, a probléma megoldást.

Bemeneti kompetenciák

Iskolai előképzettség nem szükséges

Szakmai kompetenciák

A hagyományos kultúra napjainkban való befogadása

- A hagyományos kultúra napjainkban is érvényes megélése
- Tervezési készség
- Alkotói magatartás
- Kreativitás
- Vizuális gondolkodás
- Vizuális kifejezőkészség
- Eszközhasználati készség
- Anyaghasználati készség
- Forma – díszítmény – funkció hármasszintű elsajátítása
- Egy-egy mesterség tekintetében a táji specifikumok készség szintű elsajátítása
- Tudatos környezetformálás igénye
- Biztonságos munkavégzés képessége
- Az esztétikum iránti igény és befogadóképesség
- Problémaérzékenység
- Véleményformálási képesség

Személyes kompetenciák

- Nyitottság
- Fejlődőképesség
- Önállóság

- Türelmes, kitartó munkavégzés
- Tervezéstől a megvalósításig terjedő munkafolyamatok elsajátítása
- Rugalmasság
- Érzékenység
- Kísérletező kedv

Társas kompetenciák

- Motiválhatóság
- Empatikus készség
- Együttműködési készség
- Kezdeményezőkézség
- Segítőkézség

Módszerkompetenciák

- Figyelemösszpontosítás
- Gyakorlatias feladatértelmezés
- Ismeretek helyénvaló alkalmazása
- Következtetési képesség
- Kreativitás, ötletgazdagság
- Módszeres munkavégzés
- Nyitott hozzáállás
- Probléma felismerés, – megoldás
- Tervezési készség
- Új ötletek, megoldások kipróbálása
- A munkakörnyezet tisztántartása

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEI

A művészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészeti iskola utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészeti iskola utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait - valamennyi vizsga tantárgy tekintetében - az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével kell meghatározni.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbírálható legyen a tanuló felkészültsége és gyakorlati tudása.

Az alapvizsga és záróvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá. Amennyiben az nem, felel meg a követelményeknek, átdolgozthatja.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga vizsgatantárgyak

- Műhelygyakorlat
- Vizuális alkotó gyakorlat

A fentiekén felül szabadon választható vizsgatantárgy:

- Művészettörténet
- Népművészet

A szabadon választható vizsgatantárgyak esetén a művészeti alapvizsga és záróvizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészekből áll. A szabadon választható tantárgyak közül vizsgatantárgynak csak az a tantárgy választható, amelyet az intézmény pedagógiai programja szerint biztosít, valamint amely esetében a tanuló a tantárgy tanításának utolsó évfolyamán az előírt tantárgyi követelményeknek eleget tett.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés

Mentesülhet (részlegesen vagy teljes mértékben) az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen - egyéni versenyzőként - helyezést ért el vagy a versenyfelhívásban meghatározott teljesítményi szintet teljesítette.

Ha a tanuló már rendelkezik a képző- és iparművészeti ág valamelyik tanszakán megszerzett alapvizsga- vagy záróvizsga-bizonyítvánnyal, akkor felmentés adható a vizuális alkotógyakorlat főtantárgyból. A műhelygyakorlat vizsgarész alól felmentés nem adható.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése

A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és a záróvizsgán vizsga tantárgyanként külön-külön osztályzattal kell minősíteni.

A művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsga tantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a vizsga tantárgy végső eredményének a meghatározásában a műhelygyakorlat tantárgyból kapott osztályzat a döntő.

Eredményes művészeti alapvizsgát, illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsga tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.

Sikertelen a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott. Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

II. FEJEZET

KÉPZŐMŰVÉSZETI TANSZAK

VIZUÁLIS ALAPOZÓ GYAKORLATOK

A vizuális alapozó gyakorlatok célja az érzékelés, a befogadó készségek fejlesztése. A művészettel való játékos ismerkedésen keresztül a pozitív lelki tulajdonságok gyarapítása, az esztétikai érzékenység, a nyitottság kialakítása. A kifejezéshez, alkotáshoz szükséges képességek fejlesztése.

Az alapozó gyakorlatok feladata az alkotói képességek fejlődéséhez való hozzájárulás komplex, játékos, élményszerű művészeti tevékenységek által.

Előképző évfolyamok

1-2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A közvetlen érzéki tapasztalás (hallás, látás, tapintás) útján megszerzett élmények képi, plasztikai feldolgozási képességének fejlesztése.
- A természeti és tárgyi környezet szépségeinek felfedeztetése.
- A hagyományok élményszerű megismertetése.
- Egyszerű kézműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása:
- Az arányok, színek, formák, felületek, tömegek és a tér felfedeztetése játékos tevékenységeken keresztül.
- Az önkifejezés változatos formáinak megismertetése.
- Az egyéni és csoportos alkotómunka alapelemeinek elsajátíttatása.
- Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása. Kreatív munkára és gondolkodásra nevelés.

Tananyag

Feladatcsoportok

Érzékszervi tapasztalások

- Színek, formák, hangok megfigyelése, hasonlóságok észrevétele
- Hangokkal, mozgással, látvánnyal való analogikus játékok
- Dramatizálással, mozgással, hanggal érzelmek, élmények kifejezése
- A ritmus és a megélt mozgás vizuális megjelenítése

Vonal, forma

- A vonal és a folt megjelenési formái a valóságban és a képzőművészetben
- A forma gazdasága
- Pont-, vonal-, folt- és formaképző játékok

Felületek

- A környezet felületeinek megismerése élményszerű tapasztalatok biztosításával
- Felületképzési játékok síkban és plasztikában változatos anyagokkal

Méret és arányok

A méretek és arányok érzékletes megtapasztalása (kisebb, nagyobb; hosszabb, rövidebb, sovány, kövér)

- Játékos arányváltó feladatok

A színek világa

- A színek hangulati hatásának átélése, alkalmazása
- Színkeverési játékok

Téri élmények

- A sík és a tér megtapasztalása
- Térjátékok (kinn, benn fent, lent). Zárt és nyitott terek
- Téri élmények rajzi, plasztikai megjelenítése

Idő élmények

- Az idő múlásának és a változás megtapasztalása
- Eseménysort kifejező képsorozat, leporelló készítése
- Egyszerű animációs játékok

Mese és valóság

- A mesebeli világok, lények, történetek síkban és plasztikában
- Környezetünk formái, szereplői sík és plasztikus formában

Tárgykészítés

- Játékok, használati és ajándéktárgyak létrehozása (mézeskalács, textilfonatok, papírhajtogatások, papírdombormű, agyag- vagy gipszfigurák)
- Hagyománytárgyak készítése

VIZUÁLIS ALKOTÓ GYAKORLAT

A vizuális alkotó gyakorlat célja a tanuló egyéni, kreatív személyiségjegyeinek előhívása, az ismeretek, élmények feldolgozásának segítése, a pozitív lelki tulajdonságok megerősítése a képi emlékezet és képzelet gazdagításával, a vizuális gondolkodás és kifejezőkészség fejlesztésével, valamint az esztétikai érzékenység és befogadó készség kialakításával.

A tantárgy feladata a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő, erős belső motivációra épülő, változatos alkotó folyamatok biztosítása, melyek lehetővé teszik a csoportos és egyéni kreatív tevékenységformák megismerését, feltárják az értékmegőrzés, értékteremtés lehetőségeit, kialakítják a formák, színek használatában való jártasságot. Az egyes témák, témacsoportok változatos feldolgozása, a különféle képzőművészeti technikák gyakorlásához szükséges eszközök és anyagok használatának megismertetése, a népművészeti és művészettörténeti ismeretek aktív beépítése az alkotó tevékenységbe. A baleset-, munka-környezet és tűzvédelmi szabályok betartatása.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az alapvető képzőművészeti technikák segítségével a látvány és jelenségek befogadására, értelmezésére való ösztönözés, gondolatainak, terveinek képi vagy plasztikai megoldásán keresztül.
- A művészeti tevékenységekhez szükséges eszközhasználat, anyagalakítás megismertetése kép és tárgykészítés vagy egyéb alkotófolyamat végigvitelével.
- A tanuló figyelmes, kitaró munkavégzésének fejlesztése.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat - ismeretek

A síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok és eszközök

Különféle képző- és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák

Kézműves és népművészeti technikák

Mesék jellegzetes történetvezetése

Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai

Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

Mesék, kalandos történetek

- Egyéni fantáziára épülő illusztratív mesefeldolgozások
- Elbeszélés vonalakkal, különböző vonalminőségek keresése
- Vonalarajos kompozíciók különféle alapformákban, hangsúlyos kontúrok alkalmazásával (ceruza, filctoll, zsírkréta és vízfesték)

Színes világok megelevenítése

- Kitalált történetek feldolgozása színes kompozícióban
- A színek hatása, érzelmi ereje

- Színkontrasztok, színharmóniák (színes ceruza, pasztell, tempera, kevert technikák)

Plasztikus figurák

- A szereplők megjelenítése - mesehősök, állatfigurák (mintázás agyagból, gipszfaragás, papírmasé)
- Figurateremtés, jellegzetes arányok, karakterjegyek- bábfigurák készítése

Megszemélyesítés

- Síkfigurák kialakítása (papírtépés, ragasztás, kivágás, festés)
- Álarcok, maszkok, készítése (papír, gipsz, agyag, papírmasé)

Mesék birodalma

- A kiválasztott mesehősök környezetének feldolgozása különféle technikákkal (ceruzák, tollak, tusrajz)
- A természeti és ember alkotta környezet modellezése, újratemtése a fénymásolt elemek, motívumok segítségével
- Hangulati elemek megjelenítése (vidám, mozgalmas, kopár, félelmetes)

Varázslatos tárgyak, különös eszközök

- Edények, eszközök kialakítása (agyagból, karcolt díszítéssel)
- Az adott történethez kapcsolódó valós tárgyak, varázseszközök készítése
- A gyapjú-, a textilanyagok tulajdonságai, felhasználási lehetőségei
- Különféle hagyományos kézműves technikák, díszítési módok alkalmazása
- Természetes anyagok, ágak, termések alakítása, felhasználásuk más anyagokkal együtt

Figura és mozgás

- A történet szereplőinek megjelenítése ecsetvázlattal, színfoltokkal (álló-, guggoló, több-kevesebb figura, árnyképek)
- Mozgás, mozdulat, mozdulatsor megjelenítése egyszerű animációs eszközökkel
- Emberi figurák és állatfigurák mintázása - különféle mozdulatok megjelenítése

Minta, jel, jelkép

- A mintaképzés síkbeli és plasztikus módjai
- Megőrzött nyomok az agyaglapon (üzenetek, lenyomatok készítése különböző eszközökkel)
- A törzsi művészet mintakincse, motívumgyűjtés (sgraffito jellegű viaszos technika, festés, karcolás agyagba)
- Papírkivágások - szimmetria, pozitív-negatív formák, ritmusok, sorminták
- Fonások papírcsíkokkal, színes fonalakkal, zsinórokkal
- Szám-, állati és növényi szimbólumok a mesék világában
- Pecsétek, szerencsét hozó tárgyak, amulettek készítése (agyag, gipsz, talált, gyűjtött tárgyak)

Időkerék - évszakváltások

- Az évszakokhoz fűződő népi hagyományok képi, plasztikai feldolgozása
- Mézeskalácsformák rajzolása, tervezése
- A népi kézművesség néhány jellegzetes eleme, technikája

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a témához kapcsolódó formákat, színeket, motívumokat,

- az alapvető ábrázolási technikákat,
- az egyszerű kézműves technikai fogásokat, plasztikus megoldásokat. Legyen képes:
- motívumgyűjtésre, feldolgozásra,
- vázlatok készítésére,
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és sokszínű alkalmazására,
- ügyelni a képek kidolgozottságára, technikai következetességére.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A vizuális művészetek műfaji sajátosságainak, anyagainak és eszközeinek megismertetése a kézműves tárgyformálás egyes elemeinek, technikai fázisainak kipróbálásán keresztül.
- Az alkotási folyamat során a képzelet, a tapasztalat és az emlékezet élményanyagának mozgósítása, az önkifejezés lehetőségeinek felfedeztetése.
- A környezet által közvetített üzenetek befogadtatása, értelmezése.
- A tanuló egyéni, kreatív személyiségjegyeinek előhívása, az ismeretek, élmények feldolgozásának segítése.
- A tanuló érdeklődésének felkeltése, fenntartása, kitartó munkavégzés képességének fejlesztése.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat - ismeretek

Ábrázolás és tárgyalkotás az életkori sajátosságoknak megfelelő, változatos alkotó folyamatokba illesztve

A síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok, eszközök csoportos és egyéni kreatív használata

- Az értékmegőrzés, értékteremtés lehetőségei
- A formák, színek használatában való jártasság
- Kézműves és képzőművészeti technikák
- Az egyes témák, témacsoportok többirányú feldolgozása
- A különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai
- Népművészeti hagyományok, művészettörténeti érdekességek
- Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

- Elbeszélés vonalakkal
- Hétköznapi történetek fő motívumainak megjelenítése
- Feldolgozása különféle vonalrajzos kompozíciókban
- Hangsúlyos kontúrok alkalmazása (ceruzák, tollak, tusrajz)
- Leporelló készítése az egyes jelenetek összeállításával

A színek érzelmi ereje

- Saját élmények feldolgozása színes kompozíciókban
- Színkontrasztok, színharmóniák alkalmazása (színes ceruza, pasztell, tempera, kevert technikák)

Plasztikus figurák - formai felfedezések

- Kedvenc állatok - állatfigurák és figurális dombormű mintázása
- Sosemvolt lények életre keltése (mintázás agyagból, gipszfaragás, papírmasé)
- Agyagplasztikák, figurák készítése, díszítésük földfestékekkel

Szabadon formálható anyag

- Ünnepek régen és ma
- Személyes tárgyak, ünnepi ajándékok készítése különféle anyagokból
- Az ünnep díszletei

Tér és idő feldolgozása

- Adott történet, valamilyen folyamat megjelenítése képsorozattal vagy egyszerű fázisrajzokkal (tempera, tollrajz)
- Eseménynaptár - képsorozatok készítése monokróm és színes technikákkal
- Az otthoni környezet modellezése agyagból. A tér átalakítása
- A mi városunk - nagyméretű, színes kompozíciók, csoportmunkában (plasztikus megjelenítés papír, papírmásé és más anyagokkal)

Minta, jel, jelkép

- A mintaképzés síkbeli és plasztikus módjai
- A magyar népművészet mintakincse - motívumgyűjtés
- Fonások hánccsal, színes fonalakkal, zsinórokkal
- Növények stilizált megjelenítése (sgraffito jellegű viaszos technika, festés, karcolás agyagba)
- Geometriai szimbólumok (négyzet, kör, felfelé - lefelé mutató háromszög, csillag, egymásba kapcsolódó körök)
- Pecsét faragása, idolk, amulettek készítése (agyag, gipsz)

A tárgykészítés folyamata

- Ismerkedés a gyapjú-, a textilanyagok tulajdonságaival, felhasználási lehetőségeivel
- Ünnepi jelkép megjelenítése nemezen (tarsolyfedőlap)
- Különféle hagyományos kézműves technikák, díszítési módok alkalmazása
- Természetes anyagok, ágak, termések alakítása, felhasználásuk más anyagokkal együtt
- Ragasztóanyagok, ragasztási technikák megismerése
- Ékszerkészítés gyönggyel és más természetes anyagokkal

Évszakváltás

- Az ünnepekhez fűződő népi hagyományok képi, plasztikai feldolgozása
- Mézeskalácsformák rajzolása, tervezése
- A népi kézművesség néhány jellegzetes eleme, technikája
- Változások az ünnepi szokások körében - páros képek készítése

Megszemélyesítés

- Én és a külvilág - Önarckép, jellegzetes arányok, karakterjegyek
- Az önismeret útjai - az emberi arc arányai, a karakter, a mimika megjelenítése
- Meglévő portréfotók felhasználása, nagyítása (ismétlődések, átírások, fénymásolatok segítségével)
- Alakoskodások - szimbolikus tartalmak megjelenítése az arcábrázoláson keresztül
- Maszkok, készítése (papír, gipsz, agyag, papírmásé)

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a témához kapcsolódó formákat, színeket, motívumokat,
- az alapvető ábrázolási technikákat,
- az egyszerű kézműves technikai fogásokat, plasztikus megoldásokat.

Legyen képes:

- motívumgyűjtésre, feldolgozásra,
- vázlatok készítésére,
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és sokszínű alkalmazására,
- ügyelni a képek kidolgozottságára, technikai következetességére.

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az ismeretek, élmények befogadásának, feldolgozásának segítése, a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő, változatos alkotó folyamatokba való bevonásával.
- A csoportos és egyéni alkotótevékenységek formáinak megismertetésével a tanuló kreatív személyiségjegyeinek, pozitív lelki tulajdonságainak előhívása, megerősítése.
- A képi emlékezet és képzelet gazdagítása, az esztétikai érzékenység, nyitottság kialakítása.
- A népművészeti és művészettörténeti ismeretek alkotó tevékenységhez kapcsolódó aktív beépítése.
- A vizuális kifejezéshez, alkotáshoz szükséges készségek fejlesztése.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat - ismeretek

Ábrázolási és tárgyalkotási ismeretek

A síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok és eszközök

Különböző képző- és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák

Népművészeti ismeretek, művészettörténeti érdekességek

Kézműves és népművészeti technikák

Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai

Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

Elbeszélés vonalakkal

- Legendás történetek megjelenítése, feldolgozása különböző vonalrajzos kompozíciókban
- Hangsúlyos kontúrok alkalmazása (ceruzák, tollak, tusrajz)
- Leporelló készítése az egyes jelenetek összeállításával

A színek érzelmi ereje

- Természeti erők megelevenítése színekkel, az adott jelenségek saját élményekre épülő (vagy színházra, táncra, mesékre támaszkodó) feldolgozása színes kompozícióban
- Színkontrasztok, színharmoniak alkalmazása
- A színek és alkalmazott technikák megjelenítő és hangulatközvetítő képessége (színes ceruza, pasztell, tempera, kevert technikák)

Plasztikus figurák - formai felfedezések

- Figuratereztetés, jellegzetes arányok, karakterjegyek felfedezése
- Táltosok, paripák, félelmetes szörnyállatok - képzelet és előtanulmányok alapján (figurális dombormű mintázása agyagból, gipszfaragás, papírmásé)
- Növények, termések formája, szerkezete, színei (színes ceruza, kréta, akvarell)

Szabadon formálható anyag

- Agyagedény formálása felrakással
- Agyagplasztikák, állatfigurák készítése, díszítésük földfestékekkel, bekarcolt mintákkal

- Állatok ábrázolása emlékképek vagy közvetlen látvány alapján - tömeg, arányok, mozgás érzékeltetése

Tér és idő feldolgozása

- Természeti erők, különleges és félelmetes természeti jelenségek felidézése, megjelenítése képsorozattal (tempera, tollrajz)

- Különböző kompozíciók készítése spirál- és hullámmotívum felhasználásával

- A természet körforgása (olajpasztell, tempera, fotó, montázs, kollázs)

Minta, jel, jelkép

- Életfa motívum, varázslatos növények megjelenítése népmesék, legendák alapján, (sgrafitto jellegű viaszos technika, festés, karcolás agyagba, gipszbe)

- Papírkivágások - szimmetria, pozitív-negatív formák, ritmusok, sorminták

- A varrás, hímzés alapfogásai, formaalkotó és dekoratív szerepük

- Egyéni fantáziára épülő illusztratív feldolgozások

- Az elvonatkoztatás útja és célja - anyaggyűjtés

- A tűz, víz, föld, levegő - szimbólumok a különböző kultúrákban

- Sárga, narancs, piros, barna, lila, zöld, fehér, arany. Színszimbólumok használata (papírragasztás kivágott színes motívumok kompozícióba rendezésével)

A tárgykészítés folyamata

- Az adott témakörhöz, történethez kapcsolódó valós tárgyak, varázseszközök készítése

- Különböző hagyományos kézműves technikák, díszítési módok alkalmazása

- Állat alakú és antropomorf edény készítése agyagból

- A textilanyagok, a gyapjú alkalmazási lehetőségei

- Nemezfigura készítése

- Tárgykészítés népi hagyományok alapján, a keleti és a mai kultúra esztétikája szerint

- Természetes anyagok, ágak, termések alakítása, felhasználásuk más anyagokkal együtt

- Ragasztóanyagok, ragasztási technikák használata

- Ékszerkészítés gyöngyfűzéssel

Évszakváltás

- Az évszakokhoz fűződő népi hagyományok képi, plasztikai feldolgozása

- Mézeskalácsformák rajzolása, tervezése

- A népi kézművesség néhány jellegzetes eleme, technikája

- Megszemélyesítés

- Mozgatható bábfigurák készítése. Karakterábrázolás és a mozgathatóság lehetőségei

- Zsinaggal mozgatható figurák, pálcára vagy lécre szerelt bábok (papírkivágás, mozgatható elemek összeállítása, festés)

- Álarcok, maszkok, készítése (papír, gipsz, agyag, papírmasé)

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a témához kapcsolódó formákat, színeket, motívumokat,

- az alapvető ábrázolási technikákat,

- a kézművesség, a hagyományos népi kultúra egyes szokásait, tárgyait és technikáit,

- az egyszerű kézműves technikai fogásokat, plasztikus megoldásokat,

- a vizuális művészetek formáit, sajátosságait, anyagait és eszközeit. Legyen képes:

- motívumgyűjtésre, feldolgozásra,

- a látvány és jelenségek értelmezésére,

- vázlatok készítésére, átírásra,
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és sokszínű alkalmazására,
- ügyelni a képek kidolgozottságára, technikai következetességére.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A látás és a látványértelmező képesség tudatosítása, fejlesztése.
- A kézműves tárgyalkotás, a képző- és iparművészeti, médiaművészeti tevékenységek megalapozása.
- A látvány utáni ábrázolás alapvető törvényszerűségeinek felismertetése, a vizuális nyelvrendszer alapjainak elsajátíttatása.
- A kifejezéshez, alkotáshoz szükséges képességek továbbfejlesztése, a képi műveltség bővítése.
- A tanuló kitartó, feladattudatos munkavégzésének segítése.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat - ismeretek

A látvány megfigyelése, értelmezése, rögzítése

Síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok és eszközök

Különböző képző- és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák

Az egyes műfajokra jellemző előadásmódok

A középkor művészettörténeti érdekességei

Az egyes népművészeti tájegységekre jellemző stílusjegyek, technikák

A formák, színek tudatos használata és a térábrázolás kérdései

A tárgyalkotás, a tárgykészítéshez kapcsolódó anyagok, egyes eljárások, technikák

Hagyományos és új médiumok

Tanulmányok, szabadkézi vázlatok, makettek

Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai

Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

Történetiszöveg - történetábrázolás

- Képzelt utazás (egy középkori városban - illusztrációk különböző rajzeszközökkel, vagy képregényszerűen elmesélve)

- A kor hétköznapjainak megjelenítése a megismert ábrázolási formák, stílusjegyek felidézésével. A tervek nagyítása, megfestése (képi, fotó, videó - vagy számítógépes feldolgozások)

Környezetábrázolás - hangulatteremtés

- A környezet épített elemeinek rajza (homlokzatok)

- kollázs különböző felületű, struktúrájú, textúrájú anyagokkal, tussal, páccal - makett készítése vegyes technikával

- Makettkészítés (házak, lakótornyok, várak) különböző anyagok felhasználásával

Színharmóniák

- A monokróm színhasználatról a komplementer színpárokig

- Egy főszínrre hangolás, főszín és elsődleges keverékszínei

- Tiszta színekből és szürkékből építkező képek

Rész és egész

- Papírmozaiak készítése (ókori vagy bizánci minták alapján)
- Üvegablakok
- Rózsablak - színes kép készítése
- Királyfejek, egészalakos figurák rajza viaszolt, festett alapról visszakaparásos technikával

Képeskönyv

- A mai életünk kódexe
- Cél és célszerűség, a könyvkötés alapfogásai
- A papír tulajdonságai
- Betűkép, iniciálé készítése, szövegírás (temperafestés, kézírás vágott hegyű tollal)

Mintakincs

- Az adott korra jellemző minták, díszítések gyűjtése, vázlatfüzetbe rajzolása
- A gyűjtött minták egy-egy részletének nagyítása, új kontextusba helyezése (vízfestés, ecsetrajz, különböző léptékben - páros munka)
 - Ornamentika szerkesztése, rajzolása természeti motívumok, növények, felhasználásával (akvarell ceruza, vízfestékek, sablonok)

Plasztika

- Oszlopszobrok. Szoborfaragás (egyszerűen formált emberfigurák gipszből, ytong téglából, purhabból)
- Vízköpők. Fantasztikus figurák, állatalakok (gótikus templomokról; mintázás agyagból)
- Figurateremtés valódi állatok és képzeletbeli szörnyek megformálásával

Öltözéktervezés

- Sisak készítése. A viselhetőség és a méretek figyelembe vétele
- A szín- és az anyagválasztás szerepe (papír, textilanyagok felhasználása, karcolás, hajtás, ragasztás, festés, varrás)

Arcképtár

- Önarckép különböző elképzelt szerepben, jelmezben és korban való ábrázolása
- Önarckép gyűjtemény mai környezetben (ceruza, krétarajzok, tempera)

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a választott kor művészetét, kézműves kultúráját, tárgyait,
- a vizuális kifejezés formáit, eszközeit, elemeit és nyelvezetét,
- a tervezéstől a tárgyalakotásig tartó kreatív folyamat részeit,
- a legfontosabb baleset és munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes:

- a látvány és jelenségek értelmezésére, rögzítésére,
- egy gondolat, téma kibontására, sík és plasztikus variációinak létrehozására,
- motívumgyűjtésre, feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
- a perspektivikus ábrázolás alapszabályai szerint tárgycsoportok, figurák ábrázolására,
- szintani alapismereteinek felhasználásával önálló képek készítésére,
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- változatos - forma - faktúra és felületminőségek létrehozására,
- különböző anyagokkal és eszközökkel, változatos konstrukciók-tárgyak létrehozására,
- egyéni eszközhasználatra,
- a műalkotások értő befogadására,

- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és alkalmazására,
- a legfontosabb baleset- és munkavédelmi szabályok betartására.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az emberi és a természeti környezet esztétikumának felismertetése, a művészetek, alkotási tevékenységek iránti érdeklődés megerősítése.
- A látás és a látványértelmező képesség pontosítása, fejlesztése.
- A kézműves tárgyalakítás, a képző- és iparművészeti, médiaművészeti tevékenységek körének bővítése.
- A látvány utáni ábrázolás törvényszerűségeinek felismertetése, a vizuális nyelvrendszer alkalmazásának fejlesztése a különböző feladatok során.
- A manuális tudás és az alkotóképesség továbbfejlesztése, a stílusérzék megalapozása.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat - ismeretek

A látvány megfigyelése, perspektivikus ábrázolása

Rajzeszközök, plasztikus és modellező anyagok és eszközök

Különböző képző- és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák

Az egyes műfajokra jellemző előadásmódok

Az ókori antik világ és a reneszánsz művészettörténet érdekességei

Az egyes népművészeti tájegységekre jellemző stílusjegyek, technikák

A formai, szintani alapismeretek

A tárgyalakítás, a tárgykészítéshez kapcsolódó anyagok, egyes eljárások, technikák

Hagyományos és új médiumok

Az előképek megismerése, feldolgozása - tanulmányrajzok, vázlatok, makettek, modellek

Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai

Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

Történetábrázolás

- Életképek (reneszánsz palotában; illusztrációk különböző színes eszközökkel vagy képregényszerűen elmesélve)
- A kor ünnepeinek megjelenítése a megismert ábrázolási formák, stílusjegyek felidézésével (képi, fotó, videó vagy számítógépes feldolgozások)

Tornyok, várak, paloták

- Épületábrázolás tusrajzzal
- Struktúra - textúra, formaszervezet és felületi megjelenés (kollázs különböző felületű, struktúrájú, textúrájú anyagokkal, tussal, páccal)
- Makettkészítés különböző anyagok felhasználásával csoportmunkában

Színharmóniák

- Tájképek különböző fényviszonyok között - csak színfoltokkal festve - hajnalban, délben, szürkületben, éjszaka (gyűjtés elektronikus formában is, kísérletek a számítógépes grafikai programok használatával)
- Telt és tört színek, komplementer színek és különböző árnyalataik (festés akvarellal, krétával, kevert eljárással)

Környezetábrázolás - kép és valóság

- A tárgyak és a természeti környezet megfigyelése
- Az ablakon át látható világ (ábrázolás pitt-krétával, festéssel)
- A vonalperspektíva, levegő és színperspektíva felfedezése
- Előtér - középtér - háttér (tusrajzok, szénrajzok)
- Öltözéktervezés
- A szín- és az anyagválasztás szerepe
- Fejfedők (bohócsipka) készítése a viselhetőség és a méretek figyelembe vétele (papír és textilanyagok felhasználása, karcolás, hajtás, ragasztás, festés, varrás)

Képeskönyv

- A természet törvényeinek, jelenségeinek megfigyelése, összegyűjtése, lejegyzése
- Növények, állatok minél pontosabb megfigyelés alapján készült illusztrációi
- Magyarázó rajz, részletek és leírások a tervlapon (aprólékos ceruza és tusrajzok, temperafestés, kézírás vágott hegyű tollal)

Mintakincs

- A korra jellemző textilminták, díszítések gyűjtése, vázlatfüzetbe rajzolása
- Gyűjtött minták egy-egy részletének nagyítása, új kontextusba helyezése (vízfestés, ecsetrajz, különböző léptékben - páros munka)
- Ornamentika szerkesztése, rajzolása természeti motívumok, növények felhasználásával (akvarell ceruza, vízfestékek, sablonok,)
- Egyszerű díszítőelemek szimmetrikus, pozitív-negatív formákká, ritmussá rendezése
- Természetes formák redukálása, egyszerűsítése, stilizálása, szín- és forma-variációk létrehozása (papírmetszet létrehozása)

Arcképtár

- Hétköznapi tömeg (piaci sokadalom) összeállítása nagyméretű kartonra (saját, választott figurákkal)
- Különböző korú és karakterű emberek portréja. (Csoportmunka. Ceruza, krétarajzok, tempera)

Fény- árnyék jelenségek

- Titokzatos terek létrehozása, a fény-árnyék hatások felhasználásával
- Vázlatok készítése jellegzetes fény-árnyék viszonyok bemutatására
- Térkonstrukció talált, gyűjtött tárgyakból, lepedőkből, zsinórokból, kartonokból többféle bevilágítással (közös, csoportos alkotás)
- Fényképek, videó készítése a terek bejárásával, a korábbi munkák térbe helyezése, „helyzetbe hozása”

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- az adott kor művészetét, kézműves kultúráját, tárgyait,
- a vizuális kifejezés formáit, eszközeit, elemeit és nyelvezetét,
- a tervezéstől a tárgyalkotásig tartó kreatív folyamat részeit,
- a legfontosabb baleset és munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes:

- a látvány és jelenségek értelmezésére, rögzítésére,
- egy gondolat, téma kibontására, sík és plasztikus variációinak létrehozására,
- motívumgyűjtésre, feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
- a perspektivikus ábrázolás alapszabályai szerint tárgycsoportok, figurák ábrázolására,

- színtani alapismereteinek felhasználásával önálló képek készítésére,
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- változatos forma-, faktúra- és felületminőségek létrehozására,
- különböző anyagokkal és eszközökkel, változatos konstrukciók, tárgyak létrehozására,
- egyéni eszközhasználatra,
- a műalkotások értő befogadására,
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és alkalmazására,
- a legfontosabb baleset- és munkavédelmi szabályok betartására.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A látvány és a tanult ábrázolás összhangba hozása a személyes mondanivalóval.
- A természet- és emberábrázolás különböző formáinak megismertetése.
- A stílus- és arányérzék továbbfejlesztése.
- Az önálló kézműves tárgyalakítás technikájának megválasztására, a képző- és iparművészeti, médiaművészeti tevékenységek eszköztárának biztonságos használatára való képesség fejlesztése.
- A látvány utáni ábrázolás árnyaltabbá tétele, a kompozíció, a szín és az előadásmód finomítása.
- A képi műveltség bővítése.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat - ismeretek

Rajzeszközök, vizes bázisú festékek és plasztikus anyagok

A képző- és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák A barokk művészettörténeti korszakára jellemző stílusjegyek, technikák A stíluskorszakra jellemző előadásmódok

Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

Történetábrázolás

- Mozgalmas jelenetek (Álarcosbál egy barokk kastélyban. Illusztrációk különféle színes eszközökkel vagy képregényszerűen elmesélve)
- Grotteszk, vígjátéki történetelemek illusztratív feldolgozása a megismert ábrázolási formák, stílusjegyek felidézésével (képi, fotó, videó vagy számítógépes feldolgozások)

Tornyok, várak, paloták

- Épületek belseje, bútorai
- Épületábrázolás tusrajzzal, vegyes technikával (kollázs különböző felületű, struktúrájú, textúrájú anyagokkal, tussal, páccal)

Színharmóniák

- Öltözetek pasztellszínekkel (gyűjtés elektronikus formában, kísérletek a számítógépes grafikai programok használatával)
- Színhangulatok festése zenei hangzásokra (akvarell, kréta kevert eljárások)

Öltözék

- Legyező és maszk készítése a működés és a méretek figyelembe vétele

- A szín- és az anyagválasztás szerepe (papír, textilanyagok felhasználása, karcolás, hajtás, ragasztás, festés, varrás)

Kép és valóság

- A térábrázolási konvenciók, optikai csalódások, illúziókeltés
- A perspektíva és az axonometria fintorai (Escher rajzai, térformái. Gyűjtések)
- Tárgyak ábrázolása eltérő, végletes nézőpontokból - alulnézet, felülnézet, közlől - és messzire távolodva (grafit, szén, pittkréta)

Mintakincs

- Épületdíszítések, minták gyűjtése, rajzolások vázlatfüzetbe
- Gyűjtött minták egy-egy részletének nagyítása, új kontextusba helyezése (vízfestés, ecsetrajz, különböző léptékben - páros munka)
- Ornamentika szerkesztése, rajzolása természeti motívumok, növények, csiga, kagylómotívumok felhasználásával (akvarell ceruza, vízfestékek, sablonok)

Arcképtár

- Arcképek díszes keretben
- Különböző korú és karakterű emberek portréja (ceruza, krétarajzok, tempera)

A tárgyak egyedi vonásai

- Lakomák gazdag tárgyi világa. Gyűjtés a németalföldi festmények és mai fotók, installációk körében
- Hasonlóság és különbözőség. Azonos funkciójú tárgyak megfigyelése, egyedi vonásaik, különbözőségeik felfedezése (ceruza, vízfesték)

A tárgyak összhangja

- Hangszerek
- Klasszikus és saját megoldások
- Csendélet, drapériák, hangszerek beállításával (összefogott kompozíciók, finom részletmegoldások. Pasztell kréta)

Vizsgamunka készítése

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- az adott kor művészetét, kézműves kultúráját, tárgyait,
- a vizuális kifejezés formáit, eszközeit, elemeit és nyelvezetét,
- a tervezéstől a tárgyalakotásig tartó kreatív folyamat részeit,
- a legfontosabb baleset és munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes:

- a látvány és jelenségek értelmezésére, rögzítésére,
- egy gondolat, téma kibontására, sík és plasztikus variációinak létrehozására,
- motívumgyűjtésre, feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
- a perspektivikus ábrázolás alapszabályai szerint tárgycsoportok, figurák ábrázolására,
- szintani alapismereteinek felhasználásával önálló képek készítésére,
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- változatos forma-, faktúra- és felületminőségek létrehozására,
- különböző anyagokkal és eszközökkel, változatos konstrukciók, tárgyak létrehozására,
- egyéni eszközhasználatra,
- a műalkotások értő befogadására,

- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és alkalmazására,
- a legfontosabb baleset- és munkavédelmi szabályok betartására.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a vizuális művészetek eszköztárát,
- a tárgytervezés és tárgykészítés fázisait,
- a rajzolás, festés, terművészet műfaji sajátosságait, anyagait és eszközeit,
- a különböző ábrázolási és tárgyalgó technikákat,
- a legjelentősebb művészettörténeli korszakok művészetének jellegzetességeit, kultúráját, tárgyait,
- a legfontosabb baleset- és munkavédelmi tudnivalókat.

A tanuló legyen képes:

- az alkotói munka végigvitelére,
- a látvány és jelenségek megragadására, visszaadására,
- motívumgyűjtésre, feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
- a perspektivikus ábrázolás szabályainak alkalmazására,
- szintani ismereteinek felhasználására,
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- sokféle eszköz- és anyaghasználatra a kifejezés érdekében,
- konzekvens munkák elkészítésére,
- a művészettörténeli korok, stílusok megkülönböztetésére, értő befogadására,
- a legfontosabb baleset- és munkavédelmi szabályok betartására.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama: Vizuális alkotó gyakorlat

- vizsgamunka bemutatása 15 perc
- helyszíni feladat megoldása 105 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, alkotó, konstruáló, tárgykészítő képessége. A feladatmegoldás tükrözze a tanulóknak a vizuális alkotó gyakorlatok során megszerzett tudását a művészeti ág anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről, megszerzett ismeretét. A megvalósított vizsgamunka mutassa be a tanuló technikai jártasságát, tudását.

A vizuális alkotó gyakorlat alapvizsga két részből tevődik össze:

A) Dokumentációval együtt benyújtott kész kép, képsorozat vagy tárgy, tárgycsoport.

A benyújtott vizsgamunka - tanári irányítással megvalósított - tervezési munka alapján, szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- tárgy, tárgyegyüttes,
- festészeti, grafikai alkotás-sorozat,
- szobor, térkonstrukció és variációi.

B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített kész kép vagy tárgy.

Az intézmény által meghatározott vizsgafeladat tervvázlat alapján, szabadon választott anyaggal és technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- tárgy,
- festészeti, grafikai alkotás,
- szobor, térkonstrukció

A vizsga értékelése

A vizuális alkotó gyakorlat alapvizsga értékelésének általános szempontjai:

- esztétikai érzékenység, művészeti ismeretek jelenléte,
- tervezési, plasztikai tárgyformáló készség,
- a kísérletező kedv és kreativitás megjelenése,
- alapvető anyag-, eszköz- és szerszámhasználati ismeret, jártasság,
- térformálás, konstruáló és kompozíciós készség,
- a tartalomnak megfelelő anyag, forma, szín, technika és kifejezőmód használata,
- az elkészült munka egyedisége, összhangja.

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Felkészítés a tanult művészeti kifejezőeszközök önálló alkalmazására.
- A vizuális érzékelés és visszatükrözés képességének finomítása.
- A konstruáló, plasztikai és a síkművészeti technikák készségszintű elsajátíttatása.
- Az elvont gondolkodás, az analizáló-szintetizáló képesség kialakítása, a látás kiművelése és tudatosítása.
- Az ábrázolási konvenciók megismertetése, elsajátíttatása.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat - ismeretek

Az egyetemes emberi kultúra, az európai műveltség, a nemzeti hagyományok értékeinek megismerése

A látvány pontos megfigyelésére, leképezése

A vizuális információk megértésére, átírására, felhasználására

A képi gondolkodás, vizuális absztrakció

Tanulmányok, szabadkézi vázlatok, makettek, modellek készítésére

A gondolat, téma kibontása, variációk, sorozatok, tárgyegyüttesek létrehozása

A jelentés, az esztétikum felismerésére, értelmezésére

A sűrítés, és felbontás mint alkotói (komponálási) eszköz

Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

A beállítás

- A geometrikus testek arányai, térbeli elhelyezkedése
- A népi tárgykultúra tárgyai egyszerű műtermi környezetben
- A tárgyak, tárgyegyüttesek feldolgozása, az arányok, a térbeli állapot minél pontosabb visszaadása (ceruzarajz, színes munkák)

A szerkezettől a formáig

- Drapéria vonalas ábrázolása (ceruza, pittkréta, szén)
- Drapéria mozgásban. Fotók készítése szálló, lengő drapériáról, és azok megfestése
- A drapéria mint plasztikai elem és jel. Fríz mintázása, gipszfaragás drapériamotívum után, gipszöntések

A térről - síkban

- Rajzolt és festett belső terek - a perspektíva törvényei szerint
- Szobasarak, lépcsőház rajzolása festése
- A formák változatos megjelenítése. Szerkezeti kiemelések
- A perspektíva érzékeltetése vonalakkal (szerkezeti rajz, ceruza, pittkréta)
- A tanulmányok feldolgozása (tollrajz, színespapír-kollázs és grafikai lapok, linó-, papírmetszet)

Rajzi - plasztikai előtanulmányok

- Testrészek, fejrészletek. Vázlatok, krokik készítése (nagyítás és kicsinyítés rajz segítségével)
- A vonalal való rajzolás módozatai pontozott, rácsozott, satírozott rajz és foltképzés, vonalhálós rajzolás, faktúrák megjelenítése
- Rajzolás és mintázás élő modell vagy gipszöntvény alapján
- Fotóhitelességű és expresszív feldolgozások

A térről - térben

- A külső és belső tér érzékeltetése természeti formák alapján (csigaház, metszet készítése mintázással)
- Agyagszobor, agyag plakett készítése a formaépítés, arányok térbeliség pozitív-negatív formák megjelenítésével

Ábrázolás és szerkesztés

- A perspektíva és egyéb ábrázolási konvenciók és felhasználásuk a művészi ábrázolásban
- Gyakorlatok a kétpontos perspektíva, a kavallier axonometria megismerésére
- Vonal a térben. Fém-, spárga- és üveglasztikák

Nagyságrend

- A korábbiakban feldolgozott témák, tanulmányok egyéni vagy csoportos módon történő megfestése, megrajzolása nagy méretben (csomagolópapír, A/0 rajzlap, illetve kisméretű karton A/4 méret)
- A méretváltásból adódó kompozíciós problémák elemzése

Portré

- Önarckép készítése fénykép és tükör segítségével
- Az elkészült munkák összehasonlítása, elemzése
- A festett pasztell jellemzői, a pasztell technika megismerése
- A színek keverése

Szokatlan megjelenés

- Plasztikai munkák talált anyagokkal, meglepő formatársításokkal
 - Gömb térbeli problémaköre: osztott gömb, gömbszeletek egymásra mintázása
 - Portré gipsszel való mintázása, a fej rajza és mintázása különböző túlzásokkal, torzításokkal
- Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a rajzi, festészeti, plasztikai, konstruáló és tárgyalgó technikákat,
- a térábrázolás alapelemeit,
- a vetületi, axonometrikus és perspektivikus ábrázolás alapelemeit,
- a kompozíció jelentéshordozó elemeit,

- az alapvető színtani törvényszerűségeket,
- a jellegzetes vagy híres képző- és iparművészeti, médiaművészeti és népművészeti alkotásokat,

- a legfontosabb munkavédelmi előírásokat.

Legyen képes:

- a látvány és jelenségek árnyalt értelmezésére,
- motívumok feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- egy gondolat, téma kibontására, variációinak létrehozására,
- a munkafázisok, részfeladatok megoldására és összehangolására,
- műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére,
- geometrikus és természeti formák ábrázolására,
- a perspektíva szabályai szerint tárgycsoportokat, figurákat ábrázolni,
- illusztrációkat készíteni.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A geometrikus és természeti formák ábrázolása, tárgycsoportok, portrék, figurák ábrázolása a perspektíva és az anatómia és szabályai szerint.

- Különféle illusztrációk készítése.

- A kiadott feladatok önálló megoldása, biztos eszközhasználattal.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat - ismeretek

Az ábrázolás arányrendszere, szerkezete

Tónusos ábrázolás

A természeti formák átírása

Az anyagszerűség ábrázolása

A tér különböző léptékű megjelenítése

A konstruktivizmusra jellemző stílusjegyek, technikák

Anatómiai ismeretek

Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

A beállítás

- Tárgyak, térelemek a szabadban

- A tárgyak, tárgye gyüttesek feldolgozása, az arányok, a térbeli átlapot, a természetes fényviszonyok minél pontosabb visszaadása (ceruzarajz, színes munkák)

A beállítás átformálása

- A tárgye gyüttes képének feldolgozása, átírása más anyagokkal, technikákkal, különböző művészeti stílusokkal (barokk, impresszionista, expresszionista stílusgyakorlatok)

A szerkezettől a formáig

- Állat- és emberi koponya szerkezetének kü lönféle rajzeszközökkel való ábrázolása (ceruza, pittkréta, szén)

- Koponya és változó környezete. Fotók készítése és azok megfestése

- A koponya bonyolult plasztikai problémái. Reliefmintázás, mintázás 1:1 méretben

A térről - síkban

- Rajzolt és festett épületek, terek, utcaképek a perspektíva törvényei szerint
- A felületek és formák változatos megjelenítése. Kiemelések
- A perspektíva érzékeltetése vonalakkal, tónusokkal, színfoltokkal (szerkezeti rajz, tónusos rajz - szén, pittkréta, pasztell, akvarell)
- A tanulmányok feldolgozása tollrajz, színespapír-kollázs és grafikai lapok, linó-, papírmetszet formájában

Rajzi - plasztikai előtanulmányok

- Szobrok, portrék - vázlatok, krokik készítése (nagyítás és kicsinyítés rajz segítségével)
- A vonallal való rajzolás módozatai pontozott, rácsozott, satírozott rajz és foltképzés, vonalhálós rajzolás, faktúrák megjelenítése
- Rajzolás és mintázás élő modell vagy gipszöntvény alapján
- Fotóhitelességű és expresszív feldolgozások

A térről - térben

- Termékek titokzatos szerkezete, pozitív-negatív formái
- A természeti formák szerepe a formatervezésben
- A formaelemzések módszere a célirányos megfigyelés: a karakter
- Formakövető vonal: a plaszticitás
- Folyamatábra, fázisrajzok a mozgásváltozás kifejezésében

Ábrázolás és szerkesztés

- A perspektíva és egyéb ábrázolási konvenciók alkalmazása a művészi ábrázolásban
- Művészettörténeti példák tanulmányozása
- Gyakorlatok a perspektíva, és a Monge-szerkesztés megismerésére

Nagyságrend

- A korábbiakban feldolgozott témák, konstruktív tanulmányok egyéni vagy csoportos módon továbbfejlesztése, megrajzolása, megfestése óriás és kisméretben (falfelület, csomagolópapír, A/0 rajzlap, illetve kisméretű karton A/4 méret)
- A méretváltásból adódó kompozíciós problémák elemzése

Portré

- Rajzok élő modell után
- A formák felismerése az árnyék változásakor az arcon, bevilágítási feladatok
- Fej rekonstrukció koponya alapján
- Az emberi arc titkai. A látvány és a rajzi szabályok együttes érvényesítése
- A portrérajzolás és -festés fejlődése a különböző művészettörténeti korszakokban
- Portré. Plasztikus megjelenítések (vésett, mintázott relief és körplasztika)

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a rajzi, festészeti, plasztikai, konstruáló és tárgyalkotó technikákat,
- a térábrázolás alapelemeit,
- a vetületi, axonometrikus és perspektivikus ábrázolás alapelemeit,
- a kompozíció jelentéshordozó elemeit,
- az alapvető szintani törvényszerűségeket,
- a jellegzetes vagy híres képző- és iparművészeti, médiaművészeti és népművészeti alkotásokat,
- a legfontosabb munkavédelmi előírásokat.

Legyen képes:

- a látvány és jelenségek árnyalt értelmezésére,
- motívumok feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- egy gondolat, téma kibontására, variációinak létrehozására,
- a munkafázisok, részfeladatok megoldására és összehangolására,
- műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére,
- geometrikus és természeti formák ábrázolására,
- a perspektíva szabályai szerint tárgycsoportokat, figurákat ábrázolni,
- illusztrációkat készíteni.

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A látás és a látványértelmező képesség tudatosítása, az önkifejezés eszköztárának gazdagítása.
- Az esztétikus környezet iránti igény kialakítása, amelyen keresztül a tanuló képes lesz azt alakítani, formálni, megőrizni.
- A vizuális ismeretek, jártasságok kialakítása, elmélyítése.
- A kritikai véleményformálás igényének és képességének kialakítása.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat - ismeretek

A környezet- és tárgykultúra

Tónusos ábrázolás újabb technikái

A rendeltetés, a szerkezet, a tartalom és a forma összefüggései

A bábkészítés hagyományai

A plein air festészet legismertebb alakjai

Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

- Alakrajz
- Csontváz rajza
- Krokik, vázlatok álló, fekvő és mozgó figurákról (ceruzarajz, tus és pácvázlatok)
- Körberajzolások, tükörrajzok, fotók egymásról, azok rajzban történő átdolgozása
- Kollázsok és montázsok emberi alakok átalakításával, emberi alak részletrajzainak összeillesztése, fotószekvenciák emberek mozgásáról

Átváltozások

- A modell után elkészített munkák feldolgozása más eszközökkel, technikákkal, más méretben
- A mozdulatok értelmezése, újrarajzolása a figura testhelyzeteinek jellemző jegyeinek, térbeliségének kiemelése, torzítása
- Új beállítások új nézőpontokkal

Bábfigura

- Wayang-báb készítése finom faragással fából vagy habanyagból, a bábu festése
- A fej, a törzs, a mellkas, a mozgó végtagok kialakítása, a bábu összeszerelése
- A bábu hangja és beszéde, játéktere

Változatok művészettörténeti alkotásokra

- Gyűjtés a különböző stílusú figuraábrázolások körében
- Másolatok készítése a kép egyes elemeiről hagyományos festészeti és grafikai eljárásokkal (belerajzolások, átfestések, stílusparódiák, méret- és elemváltatások)

A természetben

- Vázlatok és festmények készítése a természetben
- A plain air-ben való munka megismerése (pác, lavírozott tus, aquarell és a gouache)
- Fotóséták - fotózás a természetben - fotósorozatok kialakítása

Karakterkeresés

- A portrérajzolás, a karakter kiemelése
- Karikatúrák és illusztratív képek készítése modell alapján, vonalas és színes képek.

Önarcképek

- Az elkészített rajzok alapján végletes torzítások keresése a karakter teljes megváltoztatásával
- Portré vázlatok készítése, 1:1 portré mintázása

Népművészet és természet

- Betekintés a magyar népi viseletkultúrába
- Természeti népek technikai. Gyűjtés szakirodalomból, és azok anyagainak feldolgozása (fazekasság, hímzés, faragás, szövés, fonás)
- A népművészet előadásmódjának felidézése a kortárs alkotók munkáiban

Érzelmi hatások

- Fogalompárok szerinti képalkotás (vidám-szomorú, haragos-megbocsátó, nyomasztó-feloldó)
- Érzelmi állapotok színben való kifejezése
- A színek sztereotip kapcsolata érzelmi állapotokkal, fogalmakkal
- Realisztikus és absztrakt megközelítés

Emlékmás

- Rövid portréfilm készítése egy kortárs képzőművészről, annak alkotási módszereiről, műveiről, személyes beszélgetés vagy bemutatás formájában
- Forgatókönyv, fotódokumentáció
- Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a rajzi, festészeti, plasztikai, konstruáló és tárgyalkotó technikákat,
- a térábrázolás alapelemeit,
- a vetületi, axonometrikus és perspektivikus ábrázolás alapelemeit,
- a kompozíció jelentéshordozó elemeit,
- az alapvető szintani törvényszerűségeket,
- a jellegzetes vagy híres képző- és iparművészeti, médiaművészeti és népművészeti alkotásokat,
- a legfontosabb munkavédelmi előírásokat.

Legyen képes:

- a látvány és jelenségek árnyalt értelmezésére,
- motívumok feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- egy gondolat, téma kibontására, variációinak létrehozására,

- a munkafázisok, részfeladatok megoldására és összehangolására,
- műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére,
- geometrikus és természeti formák ábrázolására,
- a perspektíva szabályai szerint tárgycsoportokat, figurákat ábrázolni,
- illusztrációkat készíteni.

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A látvány és az absztrakció kölcsönhatásának megismertetése a figuraábrázoláson keresztül.
- A látványértelmező képesség tudatosítása, a figura és környezetének kialakításával.
- A vizuális ismeretek, jártasságok elmélyítése, összegzése az ismétlődő és fokozatosan nehezedő feladatok mentén.
- Ismerkedés a kortárs művészet törekvéseivel.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat - ismeretek

A környezet- és tárgykultúra

Tónusos ábrázolás újabb technikái

A rendeltetés, a szerkezet, a tartalom és a forma összefüggései

A bábkészítés hagyományai

A plein air festészet legismertebb alakjai

A nonfiguratív ábrázolás eszköztára

Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

Alakrajz

- Vázlatrajzok, krokik csoporttársakról, álló és mozgó alakokról. A vonal ereje, hangsúlyai (ceruzarajz, tus és pácvázlatok, agyag- és viaszrokik)

Figura a térben

- Figura épített térben, ülő és álló figurák külső és belső térben
- Plein air és embercsoport rajza

Átváltozások

- Ülő, fekvő figura rajza
- Egy feladat többféle feldolgozása, variációk anyagokra, technikákra
- A kompozíciós elemek kiegyensúlyozott arányait felborító változatok létrehozása

Bábfigura

- Marionett báb készítése vegyes anyaghasználattal
- A fej, a törzs, a mellkas, a mozgó végtagok kialakítása, a bábu összeszerelése
- A bábu mozgathatósága, játéktere

Szín-tér

- Színes vázlatok készítése a színpadi tér színdinamikai megoldásához

Változatok művészettörténeti alkotásokra

- Gyűjtés a különböző stílusú figuraábrázolások körében
- Montázsok, anakronisztikus részletek beépítése a műalkotásokba
- Stíluskeresés

- Karakterkeresés
- A teljes figura mint karakter. Karikatúrák és krockik készítése modell alapján, vonalas rajzok, szoborvázlatok készítése

Érzelmi hatások

- Eseménysor ábrázolása figurális és nonfiguratív képsorozatokban
- Kollázs grafikai kiegészítéssel
- Fogalompárok szerinti képalkotás (mozgalmas - unalmas, harsány - szelíd, haragos - vidám)
- Érzelmi állapotok kifejezése színekkel

Emlékmás

- Gyerekkori történet
 - Videofelvétel készítésére alkalmas színes figurák és díszlet jellegű tér megalkotása (papír, gipsz, faszerkezet). Csoportos feladat
 - A film rajzos forgatókönyvének megtervezése, elkészítése Vizsgamunka készítése
- Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a különféle vizuális művészetek jel- és jelképrendszerét,
- a tervezéstől a megvalósításig, vagy a tárgyalkotásig tartó kreatív folyamat részeit,
- a sík- és térművészet törvényszerűségeit, műfaji sajátosságait, anyagait és eszközeit,
- a rajzi, festészeti, plasztikai, konstruáló és tárgyalkotó technikákat,
- a térábrázolás alapelemeit,
- a vetületi, axonometrikus és perspektivikus ábrázolás alapelemeit,
- a kompozíció jelentéshordozó elemeit,
- az alapvető szintani törvényszerűségeket,
- a jellegzetes vagy híres képző- és iparművészeti, médiaművészeti és népművészeti alkotásokat,
- a legfontosabb munkavédelmi előírásokat.

Legyen képes:

- a látvány és jelenségek árnyalt értelmezésére,
- motívumok feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- egy gondolat, téma kibontására, variációinak létrehozására,
- a munkafázisok, részfeladatok megoldására és összehangolására,
- műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére,
- geometrikus és természeti formák ábrázolására,
- a perspektíva szabályai szerint tárgycsoportokat, figurákat ábrázolni,
- illusztrációkat készíteni.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a vizuális művészetek területén létrejött értékeket,
- a népi kultúra jellegzetes szokásait, tárgyait,
- a sík- és térbeli művek, alkotás-sorozatok létrehozásának módjait,
- pontos arányokat és karaktereket rögzítő rajzok, plasztikák készítési módszereit,
- a fény-árnyék viszonyok törvényszerűségeit,
- a művészeti anatómia alapvető törvényszerűségeit,
- az alapvető munkabiztonsági, környezetvédelmi előírásokat.

A tanuló legyen képes:

- eligazodni a művészettörténet korstílusai között,
- az adott témák önálló feldolgozására,
- művészeti ismereteinek alkotó felhasználására,
- A témák elemző értelmezésére, sokrétű technikai feldolgozására,
- konkrét és elvont gondolatok képi-plasztikai megjelenítésére,
- portré, figura rajzolására, festésére vagy mintázására,
- a saját és mások alkotásainak elemző értékelésére.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.

A vizsga tantárgyai és időtartama

Vizuális alkotó gyakorlat

- a vizsgamunka bemutatása 10 perc
- helyszíni feladat megoldása 180 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, alkotó, konstruáló, tárgykészítő képessége. A feladatmegoldás tükrözze a tanulónak a vizuális alkotó gyakorlatok során megszerzett tudását a művészeti ág anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről, megszerzett ismeretét. A megvalósított vizsgamunka mutassa be a tanuló technikai jártasságát, tudását.

A vizuális alkotó gyakorlat alapvizsga két részből tevődik össze:

A) Dokumentációval együtt benyújtott kész kép, képsorozat vagy tárgy, tárgycsoport.

A benyújtott vizsgamunka - tanári irányítással megvalósított - tervezési munka alapján, szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- tárgy, tárgyegyüttes,
- festészeti, grafikai alkotás-sorozat,
- szobor, térkonstrukció és variációi

B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített kész kép vagy tárgy.

Az intézmény által meghatározott vizsgafeladat tervvázlat alapján, szabadon választott anyaggal és technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- tárgy,
- festészeti, grafikai alkotás,
- szobor, térkonstrukció

A vizsga értékelése

A vizuális alkotó gyakorlat vizsga értékelésének általános szempontjai:

- esztétikai érzékenység, művészeti ismeretek jelenléte,
- a vizuális nyelv kifejezőeszközeinek használata,
- tervezési, plasztikai tárgyformáló készség,
- sík és térbeli ábrázolási képesség,
- a kísérletező kedv és kreativitás megjelenése,
- alapvető anyag-, eszköz- és szerszámhasználati ismeret, jártasság,
- térformálás, konstruáló és kompozíciós készség,
- a tartalomnak megfelelő anyag, forma, szín, technika és kifejezőmód használata,
- az elkészült munka egyedisége, összhangja.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Munkaasztalok, székek
Tároló polcok, szekrények, dobozok
Vizes blokk
Szemléltetésre szolgáló technikai eszközök
Szemléltető anyagok (képek, könyvek, CD, DVD-k)
Rajzbakok
Festő állványok
Mintázó állványok
Kéziszerszámok
Rajztechnikai eszközök
Rajz-, festő és mintázó eszközök (színes ceruzák, akvarell, tempera akril, kréta, filc, vékony, vastag, és széles-lapos ecsetek, szivacsok, rajztábla, olló, ragasztó)
Számítógépes munkaállomások grafikai szoftverekkel
Fényképező, filmfelvevő eszközök
Modell tárgyak: geometrikus testek, drapériák, tükrök, csontváz, koponya
Munkabiztonsági berendezések

GRAFIKA ÉS FESTÉSZET ALAPJAI

A grafika és festészet alapjai tantárgy célja a képi világ, a képi kifejezés különböző módjainak megismertetése. A fantázia kibontakoztatása, a valósággal való összekapcsolása. Változatos felfedező és alkotó folyamatokon keresztül hozzásegíteni a tanulókat az önálló, kreatív tevékenységekhez. A tantárgy feladata előkészíteni és megalapozni a művészi igényű szakmai munkát.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A környezet esztétikumára érzékeny nyitott szemlélet kialakítása.
- A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz- és anyaghasználati készség fejlesztése.
- A vonallal, színnel, felülettel, díszítménnyel, kompozícióval kapcsolatos tapasztalatok játékos gazdagítása.
- A képalkotáshoz szükséges érzéki tapasztalások és technikai ismeretek átadása.
- Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása.
- Kreatív gondolkodásra, alkotásra nevelés.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

A vonal megjelenési formái

A szín szerepe az érzelmek, hangulat kifejezésében

A forma, folt, felület és textúra jelentése és létrehozásának lehetőségei

A gyűjtés, gyűjtemény létrehozásának módjai

Részlet és nagyítás

A díszítés sajátosságai

A nyomhagyás egyszerű technikái

Kompozíciós alapismeretek

Az illusztratív ábrázolás

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A vonal

- A vonal megjelenési formái a valóságban és a képzőművészetben. Játékos felfedezések
- A vonal mint mozgásnyom
- Eltérő célú és irányú mozgások megfigyelése, létrehozása
- Változatos mozdulatokkal, mozgással hagyott nyomok más-más felületeken és anyagokon

A szín

- Szín és mozgás
- Különböző mozgások, mozdulatok (simogatás, dobolás) által keltett érzelmek kifejezése színekkel
- Mozdulatok, mozdulatsorok színes lenyomatai nagyméretű felületeken kézzel, szivaccsal, széles ecsettel
- Színek és élmények közti asszociatív kapcsolat
- Érzelmek, hangulatok megjelenítése különböző formájú és anyagú felületeken absztrakt színfoltokkal
- A kedvenc tárgy, lény jellemének kifejező ábrázolása színekkel szokatlan formájú felületeken
- A tárgy, lény hangulatváltozásainak megjelenítése színek segítségével

Felület és forma

- Különböző felületek és formák által kiváltott érzelmek
- Játékos forma- és felületalakítási kísérletek
- Gesztusok által létrehozott foltok, felületek
- Különböző érzelmi állapotok lenyomata

Felület és textúra

- A környezet felületeinek megismerése élményszerű tapasztalatok által
- Vizuális és taktilis érzékelés közti kapcsolat
- Különböző felületű, textúrájú anyagok gyűjtése, meghatározott szempontok szerinti csoportosításuk
- A gyűjtött anyagok kollázsként való felhasználása
- Különböző anyagok felületének tapintással való érzékelése (bekötött szemmel)
- A tapintási élmények megfogalmazása, megjelenítése, tapintási napló, térkép készítése

Minta a környezetben

- Környezetünkben levő tárgyakon található mintákból gyűjtemény létrehozása
- A gyűjtött minták egy-egy részletének nagyítása, új kontextusba helyezése

Díszítés, díszítmények

- Lapok felületek díszítése grafikai és festészeti technikákkal, jelentést hordozó motívumokkal

Nyomhagyás

- Különböző formájú, felületű tárgyakkal foltok, rajzolatok létrehozása
- Az elkészített nyomatok kiegészítése, továbbfejlesztése jelentést hordozó illusztratív alkotássá tussal, filctollal, festékekkel

Kompozíció

- Képi elemek rendezése
- Ugyanazon elemekből eltérő hatású, egyensúlyú kompozíciók összeállítása monokróm festéssel, kollázssal, egyszerű nyomhagyással

Képalkotás

- Illusztrációk készítése mesék, események szereplőinek nagyméretű ábrázolásával
- Történetek, mesék jeleneteinek illusztratív megfogalmazása grafikai és festészeti eszközökkel, anyagokkal (grafit, toll, kréta, vízfesték, kollázs)

Értékelés és kiállítás-rende

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a vonal megjelenési formáit,
- a szín szerepét az érzelmek, hangulat kifejezésében,
- a forma, folt, felület és textúra jelentését és létrehozásának lehetőségeit,
- a díszítés sajátosságait,
- a nyomhagyás egyszerű technikáit,
- a kompozíciók alapismereteket,
- az illusztratív ábrázolás alapjait.

Legyen képes:

- mozgásnyomok vonallal történő rögzítésére,
- az érzelmek vonallal, színnel történő ábrázolása,
- forma, folt, felület és textúra létrehozására,
- a nyomhagyás egyszerű technikáinak alkalmazására,
- képalkotásra,
- gyűjtemény létrehozására,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz- és anyaghasználati készség fejlesztése.
- A vonallal, színnel, felülettel, díszítménnyel, kompozícióval kapcsolatos tapasztalatok gazdagítása.
- A képalkotáshoz szükséges érzéki tapasztalások és technikai ismeretek átadása.
- Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása.
- Kreatív gondolkodásra, alkotásra nevelés.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

Vonal a térben

A szín szerepe és hatása a tárgyakon és a térben

A színek és lelki minőségek

Felület és textúra kontrasztok és létrehozásának lehetőségei

A gyűjtés, gyűjtemény létrehozásának módjai

A díszítés sajátosságai

A tárgyak funkciója és díszítése közti kapcsolat

Egyszerű nyomatok

A kiemelés

Az illusztratív ábrázolás

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A vonal

- Vonalak a térben
- Vonalszerű anyagokkal (kötél, szalag) térjátékok, installációk létrehozása
- A létrehozott vonalterek megjelenítése különböző grafikai eszközökkel
- Az elkészült grafika továbbfejlesztése, alakítása variációk, sorozatok formájában

A szín

- A színek és térbeli formák kapcsolata a mesékben és a valóságban
- Színes terek, téri formák létrehozása, térátalakítások
- Különböző színű vagy különböző színűre festett talált tárgyak (textilek, dobozok, fonalak) segítségével eltérő funkciójú és hangulatú színes terek megépítése
- A létrehozott terek által nyújtott élmények megjelenítése festéssel, kollázssal
- Tulajdonságok, fogalmak rokonítása, összekapcsolása színekkel és egyszerű térbeli formákkal, tárgyakkal
- Térbeli formák, tárgyak felületének átalakítása festéssel, tárgymesék létrehozása
- Egy konstruált tér hangulatának, jelentésének módosítása színcserével

Felület és forma

- Ellentétek, felületi kontrasztok
- Semleges, nyugodt felületeken markáns ellentétek, felületi kontrasztok létrehozása
- A gesztusokkal létrehozott foltok, felületek által közvetített információk

Felület és textúra

- Különböző felületeket, textúrákat ábrázoló képek, fotók gyűjtése, csoportosítási lehetőségek
- A gyűjtött fotók, fénymásolatok grafikai kiegészítései, átalakításai
- Az elkészült lapokból illetve a gyűjtött fotókból kollázsok, képtárgyak készítése

Minta a környezetben

- Növények, állatok fotóin, illetve mikroszkopikus felvételeken található minták, mintázatok gyűjtése
- A gyűjtött mintakincs szabad felhasználása méret és léptékváltással

Díszítés, díszítmények

- Funkcióval, jelentéssel bíró plasztikus tárgyak felületének megmunkálása, díszítése grafikai és festészeti technikákkal

Egyszerű nyomatok

- Képi üzenetek létrehozása egyszerű sokszorosítási technikákkal (papírdúc, papír- vagy műanyagkarc, sablon átfújással)

Kompozíció

- A kiemelés szerepe és lehetőségei a valóságban, a mesékben és a különböző művészeti ágakban
- A kép egyes szereplőinek, elemeinek hangsúlyozása (formával, mérettel, színnel, aránnyal, nézőponttal, felülettel, kontraszt alkalmazásával, elhelyezéssel)

Képalkotás

- Illusztrációk készítése

- Történetek, mesék jeleneteinek illusztratív ábrázolása grafikai és festészeti eszközökkel, anyagokkal, valamint ezek kombinált megoldásaival (festett ceruzarajz, színezett tollrajz, kollázs, vegyes technika)

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- vonal a térképző szerepét,
- a szín szerepét, hatását a tárgyakon és a térben,
- felület és textúra kontrasztok létrehozásának lehetőségeit,
- a gyűjtés, gyűjtemény létrehozásának módjait,
- a díszítés sajátosságait,
- a tárgyak funkciója és díszítése közti kapcsolatot,
- a kiemelés módjait,
- az illusztratív ábrázolás sajátosságait.

Legyen képes:

- vonalvariációk létrehozására,
- a lelki minőségek kifejezésére,
- felület és textúra kontrasztok létrehozására,
- egyszerű nyomatok készítésére,
- képalkotásra,
- gyűjtemény létrehozására,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz és anyaghasználati készség fejlesztése.
- A vonallal, színnel, felülettel, díszítménnyel, kompozícióval kapcsolatos tapasztalatok gazdagítása.
- A képalkotáshoz szükséges érzéki tapasztalások és technikai ismeretek átadása.
- Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása.
- Kreatív gondolkodásra, alkotásra nevelés.
- Az önkifejezés változatos formáinak alkalmazása.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

A vonal és a mozgás-változás

A színek egymáshoz való viszonya

A színek érzelmi minősége

Színharmóniák, szíkontrasztok

A forma, folt, felület és textúra kifejező használata

A gyűjtés, gyűjtemény felhasználásának lehetőségei

A funkció és díszítés

Egyedi motívumok, motívumrendszer

Dombornyomat

Kompozíciós variációk

Illusztratív sorozatok

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A vonal

- Változások vizuális nyomai
- A valóságos és képzeletbeli változások nyomainak megjelenítése különböző grafikai és festészeti technikákkal
- Improvizatív és tudatos vonal- és hangjátékok
- Különböző hatású, karakterű hangok, zajok, zenék inspiráló hatására különböző karakterű vonalak, rajzos vonalszövetek készítése

A szín

- Színfoltok festése zene hangulatára
- A színek egymáshoz való viszonya, a színek érzelmi minősége
- Természeti jelenségek színekkel és színárnyalatokkal való kifejezése
- Egy-egy szín más színekkel való kapcsolatának mesén, dramatikus játékon keresztül történő átélése, az élmények megfestése
- Árnyalt vizuális minőségek, színharmóniák
- Fogalmakkal, hangokkal, mozdulatokkal leírható tartalmak megjelenítése színek, színharmóniák által
- Színkontrasztok, tartalmi ellentétek
- Színkontrasztok, színellentétek festése - melyek tartalmi ellentéteket és belső élményeket juttatnak felszínre - különös tekintettel a sötét-világos kontrasztra

A felület

- Felület és ábrázolási szándék
- Különböző érzelmi, hangulati állapotok megjelenítése a megismert technikákkal, felületalakítási lehetőségekkel változatos műfaji kísérletek során
- Foltok, folthatárok
- A valóságban látható éles és elmosódott kontúrok megfigyelése és megjelenítésük
- Transzparencia, ellenfény, a részletek láthatósága

Textúra képzés

- Különböző anyagok segítségével, felhasználásával (homok, gipsz, fonal, drót, szögek) változatos textúrájú felületek létrehozása
- Az elkészült lapokból képtárgyak készítése

Minta a környezetben

- Műalkotásokról, építményekről, fotókról minták, ornamentikák gyűjtése
- A gyűjtött és továbbgondolt mintakincs felhasználása tárgyakon

Díszítés, díszítmények

- Funkcióval, jelentéssel bíró mikroterek külső-belső elemeinek díszítése grafikai és festészeti technikákkal
- A mikroterek lakóinak, lényeinek egyedi megjelenítése

Sablon nyomatok

- Meghívó, plakát, képregény készítése sablonnyomat segítségével (kivágott papír vagy műanyag motívumokkal)

Dombornyomatok

- Különböző anyagok, tárgyak segítségével plasztikus papírnyomatok készítése

Kompozíció

- Komponálási módok
- Játékos kísérletek, variációk egy saját alkotás, illetve különböző reprodukciók képi elemeinek, szereplőinek átrendezésére

Képalkotás

- Illusztrációk készítése
- Történetek, mesék jeleneteinek illusztratív ábrázolása sorozatokban grafikai és festészeti technikákkal (monotípiák és kollázs-technika vonalas, festett kiegészítéssel, krétarajzzal, karcnyomatokkal)

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a mozgás-változás vonallal történő kifejezésének lehetőségeit,
- a színek egymáshoz való viszonyát,
- a színek érzelmi minőségét,
- a színharmóniakat, szíkontrasztokat,
- a gyűjtés, gyűjtemény felhasználásának lehetőségeit,
- a funkció és díszítés kapcsolatát,
- a dombornyomat készítésének technikáját.

Legyen képes:

- a vonal, forma, folt, felület, szín és textúra kifejező használatára,
- egyedi motívumok, motívumrendszer alkalmazására,
- dombornyomat készítésére,
- a kompozíciós variációk, illusztratív sorozatok készítésére,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

GRAFIKA ÉS FESTÉSZET TANSZAK

GRAFIKA ÉS FESTÉSZET MŰHELYGYAKORLAT

A grafika és festészet műhelygyakorlat célja olyan általános és speciális ismeretek átadása, melyek képessé teszik a tanulót önálló, színvonalas grafikai és festészeti alkotások létrehozására. Célja továbbá, hogy a tanulókat önmaguk megismeréséhez és a valóság törvényszerűségeinek egyre pontosabb és mélyebb megértéséhez juttassa a kritikus megfigyelés és gyakorlati tevékenységek segítségével.

A műhelygyakorlat feladata a tanulói képzelet, a belső képek és a valóság törvényszerűségeiből fakadó vizuális látványelemek összekapcsolásának elősegítése. Feladata továbbá kreatív alkotói tevékenységen keresztül az emberi, társadalmi és művészeti problémákra való érzékenység és véleménynyilvánítási igény kialakítása.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz és anyaghasználati készség fejlesztése.
- A vizuális kifejezés elemeinek eszközeinek felismerése, egyre tudatosabb alkalmazása.
- A motívumgyűjtés és vázlatkészítés gyakorlatában való jártasság kialakítása.
- A tanult grafikai és festészeti technikák alkalmazási képességének gyakorlása.
- Az esztétikai érzékenység és kifejezőkészség fejlesztése.
- Az önállóság kialakítása.

- A fegyelmezett munkavégzés szabályainak elsajátíttatása.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

Grafika és festészet technikai, műfaji sajátosságai

Vizuális kifejezés alapvető eszközei, szerepük

A vonal megjelenési lehetőségei, kifejezőereje

A fekete-fehér kontraszt hatása, használatának lehetőségei

A tónus szerepe

A színek érzelmi, hő és figyelemfelhívó hatása

A sötét-világos, a hideg-meleg szíkontraszt

A faktúra és textúra alakítás lehetőségei

Képipítési és kompozíciós lehetőségek (szerves elrendezés, kiemelés-elhagyás, pozitív-negatív formák, szabályosság-szabálytalanság)

Téma variációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai

A ceruza-, tus-, pác-, akvarell- és krétarajz technikája

Az anyag nyomatok, a monotypia, a magas nyomás műveletei

Kollázs és vegyes technikájú alkotások készítésének lehetőségei

Az akvarell- és temperafestés eltérő technikai sajátosságai

A pasztellkép készítés technikája

Az alkalmazott grafika műfaji sajátosságainak megfelelő betű, monogram, embléma, piktogram tervezése

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

Vonal

- A vonal ritmust kifejező hatása

- A vonal karaktermegjelenítő szerepe

- A vonal pszichikai kifejezőereje

- Sorsok, korok, egyéniségek kifejezése különböző vonalhasználattal

- Vonal a festészetben és a grafikában

- Vonal a térben és képtárgyakon

- Vonal a tájban, természetben, (monumentális) szabadtéri installációk, land art

Szín

- Színes fonalak, drapériák - színes terek, szíkontrasztok

- A színek hatása (érzelmi, hő és figyelemfelhívó hatás)

- A színek analogikus kapcsolata az érzetekkel, a különböző kifejezési nyelvekkel és szellemi tartalmakkal

A fény és a sötét differenciálódása

- A fény és a sötét által közvetített tartalmak (mesék, mítoszok, legendák)

- Játék a fényvel (lámpákkal, vetítőkkel)

- Tárgyak, terek és a fény kapcsolata

- Külső-belső élmények átélése, megtapasztalása és megjelenítése (zenei, akusztikai analógiák felismerése, létrehozása)

- A fekete szín használata, a fekete-fehér kontraszt (fekete tér, fekete tárgy)

- A szürkétől a feketéig - grafikában és festészetben

Felületképzés

- Faktúra és textúra alakítás a grafika és festés eszközeivel

- Felületkontrasztok létrehozása (különböző anyagok nyomataival, kollázssal)
- Lavírozott tus, pác és akvarell rajzok
- A gyors, könnyed festés technikája
- Festett ceruzarajzok. Különböző technikák vegyítése, kísérletezések

Kifejezés, képalakítás

- Organikus képalakítás (szerves elrendezés, kiemelés-elhagyás, pozitív-negatív formák, szabályosság-szabálytalanság)
- Képi elemek átrendezése, variációk, kompozíciós lehetőségek

Képalakítás

- Illusztráció készítése
- Tusrajzzal a monokromitás, a foltképzés és a vonalrendszerek szerepének hangsúlyozása
- Egyedi nyomtatással monotypia készítése

Tér - környezet

- A körülvevő környezet elemei által létrehozott különböző méretű, nyitott és zárt terek
- Térépítések és térjátékok a különböző érzékelési területek bekapcsolásával
- Hagyományos és rendhagyó térképek készítése (hang-, taktilis-, hőterképek)
- Eltérő hangulatú, méretű, arányú és szerkezetű terekben, (labirintusokban) átélt tapasztalások, élmények megjelenítése grafika, festészet és kevert technikák segítségével

A betű és kép

- Jel (egyedi, saját jel)
- Betűkarakter, monogram
- Az alkalmazott grafika műfaji sajátosságaival embléma, piktogram tervezése
- A kódextől a könyvnyomtatásig
- A nyomtatott írás és a kép használhatósága
- Miniaturák, óriásképek

Műalkotások

- A feladatokhoz kapcsolódó grafikai, festészeti és egyéb alkotások inspirációs felhasználása
- Anyagok, eszközök, megoldások a különböző korokban
- A feladatokhoz kapcsolódó műalkotások folyóiratokban, könyvtárban, interneten
- Műalkotások a környezetünkben, galériákban

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a grafika és festészet alapvető technikai és műfaji sajátosságait,
- a grafikai és festészeti munkához szükséges anyagok és technikai eszközök szakszerű használatát,
- a grafika és festészet néhány kiemelkedő hazai és külföldi képviselőjét, kortárs alkotóit,
- a vizuális kifejezés, képépítés törvényszerűségeit, kompozíciós lehetőségeit,
- a legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes:

- munkájához motívumokat gyűjteni és vázlatokat, színvázlatokat készíteni,
- a vizuális kifejezőeszközök és módok (vonalak, színek, formák, felületek és kompozíciós lehetőségek) kifejezési szándék szerinti használatára,

- a tanult grafikai és festészeti technikákkal (ceruza-, tus-, pác-, akvarell- és krétarajz, anyag nyomatok, monotypia, kollázs, akvarellfestés, temperafestés, pasztell és vegyes technika) alkotásokat létrehozni,

- egy téma kapcsán variációkat és különböző méretű alkotásokat készíteni,
- képzőművészeti alkotásokon a színek, vonalak felületek sajátosságait felismerni,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A környezet által közvetített üzenetek befogadásának és értelmezésének mélyítése.
- A formák, színek változatos, gazdag használatának kialakítása.
- A külső látvány és a lelki tartalmak érzékeny megjelenítésének fejlesztése.
- A véleményformálás finomítása saját és mások műveivel kapcsolatban.
- A tanulók tervezési készségének és problémamegoldó képességének fejlesztése.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

A megvilágítás szerepe

A fény és árnyék grafikai és festészeti eszközökkel való megjelenítésének lehetőségei

A forma, méret, felület, szín és kompozíciós kontrasztok

A redukció, a sűrítés, a fokozás és a kiemelés szerepe

A felületgazdagítás lehetőségei

A szín perspektíva szerepe

A különböző színviszonyok hatása, kifejezőereje

Variációk, sorozatok készítése

Nagyítások, méret és léptékváltások alkalmazása

Eltérő képkivágások hatásainak megtapasztalása és alkalmazása

A sablonnyomat, dombornyomat technikája

A linómetszés technikája

Alkalmazott vagy tervezőgrafika sajátosságainak megfelelő tipográfia, könyvborító, plakát tervezése Jelmezek, maszkok, díszletek készítésének sajátosságai Egyszerű akció, performance létrehozása Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A fény és a sötét

- Karakteresen eltérő erejű, irányú megvilágítású tárgyak és terek létrehozása, megjelenítése
- A fény és árnyék grafikai eszközökkel való kifejezése
- Színes kompozíciók, és variációk készítése a látvány inspiráló hatására

Kontrasztok

- Forma, méret, felület, szín és kompozíciós kontrasztokra épített kép, képtárgy sorozatok, variációk létrehozása, a zene-hang, mozgás-tapintás, az irodalom és a képzőművészet inspiráló hatására

- További lehetőségek, variációk és kísérletezések új médiumok, műfajok segítségével

Kifejezés - karakterek

- Emberi és mitikus karakterek vizuális kifejezése
- Emberek, hősök, tárgyak jelleme, hangulatváltozásai megjelenítése a festészet és grafika eszközeivel
- Portrék, maszkok, jelmezek készítése

- Kifejező karakterek létrehozásának inspirálása játékokkal és akciókkal
- A kifejezés lehetőségei a redukció, a sűrítés, a fokozás, és a kiemelés eszközeivel
- Egy téma feldolgozása a sablonnyomat (kivágott papír vagy műanyag motívumokkal), dombornyomat, tus- és a temperatechnika lehetőségeit felhasználva
- Felületgazdagítási lehetőségek
- Dramatikus játék a kész alkotásokkal

Tér - környezet

- A közvetlen környezet tárgyai, tárgykarakterek szembeállítás, csoportosítások
- Tárgyátalakítások, átfestéssel, zavarófestéssel
- Tárgyak idegen, megszokottól eltérő környezetbe helyezése
- Léptékváltás adta lehetőségek felhasználása
- Egy tárgy részletének felnagyítása, változatos képkivágások
- A látvány és fantázia képi elemeinek összekapcsolása egy tárgy, szerkezet belső terének ábrázolása során

Írás - kép

- Alkalmazott vagy tervezőgrafikai ismeretek segítségével könyvborító, plakát készítése
- A képhez felirat tervezése (számítógép segítségével). Betű, tipográfia
- A betű, írás és kép szabad műfajú felhasználása

Szín

- „Szín-tér”, külső-belső terek színviszonyai
- Az illúziókeltés lehetőségei
- Színperspektíva
- Kompozíciós változatok a szíkontrasztra
- A szín kifejezőereje, mélysége, mozgása a külső látvány és a lelki tartalmak megjelenítése során
- Terek berendezése, benépesítése eltérő méretű és színű figurákkal, szalagokkal, textilekkel, lámpákkal
- Doboz szín-házak - azonos motívumok más-más színviszonyok között

Képalkotás

- A gouache technikájának ismerete
- A linómetszés technikájának elsajátítása, sajátosságai, műfaji követelményei, az anyag- és eszközhasználat specifikumai
- Egydúcos linómetszet
- Színes linómetszet kialakítása a dúctovábbvívásával
- Különböző méretű illusztráció, illusztráció sorozat készítése zenei, irodalmi alkotáshoz
- Illusztráció készítése egyedi és sokszorosítási technikákkal (ecset- és tollrajz, gouache, linómetszet)

Műalkotások

- A feladatokhoz kapcsolódó grafikai, festészeti és egyéb alkotások inspirációs felhasználása
- Anyagok, eszközök, megoldások és stíláriis jegyek a különböző korokban
- A feladatokhoz kapcsolódó műalkotások folyóiratokban, könyvtárban, interneten
- Műalkotások a környezetünkben, galériákban

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a szín kifejezőerejét, a színperspektíva szerepét,
- a különböző színviszonyok hatását,
- a sablonnyomat, dombornyomat, linómetszés technikáját.

Legyen képes:

- a tanult vizuális kifejezőeszközöket és módokat a képalkotási gyakorlatban alkalmazni,
- a fény-árnyék-szín összefüggéseit felhasználni a külső látvány és a lelki tartalmak megjelenítése során,
- alkalmazni a léptékváltás adta lehetőségeket,
- véleményformálásra saját és mások műveivel kapcsolatban,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A személyes kifejezési eszközök megtalálásának ösztönzése.
- A kísérletező kedv, a döntésképeség és az alkotói magatartás fejlesztése.
- A képépítési és kompozíciós törvényszerűségek tudatos használatának ösztönzése.
- A tudatos környezetformálás igényének kialakítása.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

A színmodulációk, lokál és valór színek

A szín-önkontraszt és komplementer kontraszt hatásai

A túlzás, fokozás szerepe

Az egyensúly feltételei

Az átírás módjai

A dekoratív festészet sajátosságai

A különböző stílusjegyek felismerésének szempontjai

Többdúcú linómetszet létrehozása

Hidegtű vagy pusztatű technikája

Az improvizatív és a tervezett művek közti különbségek

Látványterv létrehozása

Akrilfestés gyakorlata

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

Képalkotás

- Személyes jelentéssel bíró fogalmak, tartalmak, tárgyak grafikus megjelenítése (változás, kapcsolat, szembenállás)
- Színes sokszorosítás. A színek felhasználásának lehetősége a sokszorosított grafikában
- Többdúcú linómetszet készítése
- Alapszín keveredések, átfedések, új szín létrehozása, alányomás
- Sorozat készítése amorf keretű linódúcokkal
- Hidegtű
- A hidegtű vagy pusztatű technika elsajátítása, a mélynyomás alapjai
- Alapozatlan, pusztta, felfényesített lemezre karcolás tűvel, a felületek megdolgozása jelet hagyó eszközökkel
- A vonalkarakter lehetőségeinek kiaknázása a dúc felnagyításával
- A magas- és a mélynyomás variálásának lehetőségei

Stílusvariációk, átiratok

- Különböző korok eltérő stílusú, témájú alkotásainak átfestése, összekeverése és egybeépítésük variációi
- Stílusjegyek átváltoztatása, méret- és léptékváltások
- Nagyméretű dekoratív, díszletjellegű megoldások. Tervek készítése
- Fotókból képsorozatok összeállítása, eltérő képkapcsolási lehetőségek tudatos használata
- Művek összehasonlítása

Egyéni vizuális kifejezés

- Személyes kifejezőeszközök és módok megtalálása az egyéniség, a technikai lehetőségek és a műfaji sajátosságok összehangolása által, önálló kísérletezések segítségével
- Folyamat - karakter - személyes idő kifejezési lehetőségei
- Személyes képnapló készítése, lelki tartalmak, történések és változások vizuális rögzítése
- Improvizációk és tervezett művek
- Zenei vagy egyéb inspiráció segítségével túlzások, fokozások, egyensúly veszteségek megjelenítése festészeti és vegyes technikájú alkotásokon, képtárgy sorozatokon

Vizsgamunka

- Az eddigi ismeretek felhasználásával, egyéni kifejezési szándék szerinti kép, képtárgy, képsorozat készítése választott technikával és dokumentálása.

Műalkotások

- A feladatokhoz kapcsolódó grafikai, festészeti és egyéb alkotások inspirációs felhasználása
 - Anyagok, eszközök, megoldások és stíláriis jegyek a különböző korokban
 - Elemzések a grafika és festés módszereiről, a színhasználatról és az anyagokról
 - Művészeti, művészettörténeti ismeretek beépítése az alkotó tevékenységbe
 - A feladatokhoz kapcsolódó kortárs műalkotások folyóiratokban, könyvtárban, interneten
 - Műalkotások a környezetünkben, galériákban
- Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a grafika és festészet kiemelkedő hazai és külföldi képviselőit, kortárs alkotóit,
- a tanult vizuális kifejezőeszközöket és módokat a képalkotási gyakorlatban,
- a képépítés törvényszerűségeit, kompozíciós lehetőségeit.

Legyen képes:

- különbséget tenni a magas- és mélynyomás között,
- grafikai és festészeti elméleti és gyakorlati tudásának alkalmazásával önálló koncepciók alapján különböző méretű variációkat, kép-, képtárgy sorozatokat, illusztrációkat készíteni,
- munkáját esztétikusan összeállítani, bemutatni,
- műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére,
- véleményformálásra műalkotásokkal kapcsolatban,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a grafika és festészet történetét, korszakait, jellemző alkotásait,
- a grafika és festészet kiemelkedő hazai és külföldi képviselőit, kortárs alkotóit,
- a grafika és festészet technikai és műfaji sajátosságait,
- a képgrafikai, alkalmazott grafikai és a festészeti tevékenységeket, eljárásokat

- a grafikai és festészeti munkához szükséges anyagok és technikai eszközök szakszerű használatát,
- a képépítés törvényszerűségeit, kompozíciós lehetőségeit,
- a legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat.

A tanuló legyen képes:

- munkájához motívumokat gyűjteni és vázlatokat, színvázlatokat készíteni,
- a tanszak tanult műfaji sajátosságainak megfelelő átírásra, absztrakcióra,
- az egyedi- és sokszorosított grafikai eljárások, festészeti technikák alkalmazására,
- a grafikai és festészeti anyagok helyes használatára,
- a színek, formák és kompozíciós lehetőségek kifejezési szándék szerinti használatára
- grafikai és festészeti elméleti és gyakorlati tudásának alkalmazásával önálló alkotások, variációk és illusztrációk készítésére,
- a tanult grafikai és festészeti technikák sokszínű használatára és továbbfejlesztési lehetőségeinek keresésére, kísérletezésre,
- esztétikus képi megjelenítésre,
- műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére,
- önálló véleményformálásra saját és mások műveivel kapcsolatban,
- a munkavédelmi szabályok betartására.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

A grafika és festészet műhelygyakorlat

- tervezés 40 perc
- tárgykészítés 140 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, képalkotó, képessége. A terv tükrözze a tanulónak a grafika és festészet anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismeretét. A megvalósított kép, képtárgy, képsorozat mutassa be a tanuló grafikai és festészeti jártasságát, tudását.

A grafika és festészet műhelygyakorlat vizsga két részből tevődik össze:

A) Tervezési dokumentációval együtt benyújtott kész kép, képtárgy, képsorozat, a grafika és festészet műfajából.

A benyújtott vizsgamunka - tanári irányítással megvalósított - tervezési munka alapján létrehozott alkotás, amely

lehet:

- alkalmazott grafikai, sokszorosított grafikai alkotás, sorozat vagy variáció,
- grafikai és festészeti illusztráció sorozat,
- szabadodon választott technikákkal készített képi alkotás, alkotássorozat vagy variáció.

A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített kép, képtárgy, képsorozat, a grafika és festészet műfajából. Az intézmény által meghatározott vizsgafeladat tervvázlat alapján, szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- modell alapján készített képi, képtárgyi átírás,
- alkalmazott grafikai vagy dekoratív festészeti vázlat - sorozat.

A vizsga értékelése

A grafika és festészet műhelygyakorlat alapvizsga értékelésének általános szempontjai:

- tervezési, képalkotási készség,
- színhasználat, kompozíciós készség,
- alapvető anyag- és eszközismeret, jártasság,
- a grafikai és festészeti ismeretek gyakorlati alkalmazása,
- a tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő átíró és kifejezőképesség,
- az elkészült munka összhangja.

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A hagyományos és az új médiumok iránti nyitott szemlélet kialakítása.
- Munkáinak esztétikus dokumentálásának és installálásának ösztönözése.
- A tanuló átíró képességének, kreativitásának, komplex szemléletének és kísérletező kedvének fejlesztése.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

A színek reklámpszichológiai törvényszerűségei és összefüggései

A látvány átírásának lehetőségei

A pszeudo, a transzparencia fogalma és jelensége a művészetben

Az intermédia, az akcióművészet, az installáció és az environment műfaji sajátosságai

Rézkarc készítése

A különböző műfajok, technikák határait kitágító lehetőségek

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A látvány

- Tárgyak, arcok sajátos, egyedi jellemzőinek rögzítése a grafika és a festészet eszközeivel
- Megvilágítási problémák, fény- és színviszonyok elemzése, megállapítások alkalmazása
- A szintani ismeretek: színek derítése, ösztönös és tudatos színhasználat
- Vázlatok, variációk és nagyméretű festmény készítése

Láttatás - képi közlés

- A látvány (tárgy, portré) feldolgozása, átírása különböző művészeti stílusokban
- Képi látványelemek felhasználása például a képregény vagy storyboard műfajában

Képalkotás

- Rézkarc készítése
- Az anyag-előkészítés műveletei (fazettálás, polírozás, alapozás, kormozás, kitakarás)
- A maratás; a marófolyadék, az idő, a vonalháló és a karakter pontos megismerése
- Festékkeverési gyakorlatok, próbalemezek, próbanyomatok készítése

- A művészettörténetből vett példa tanulmányozása, másolása, egy-egy részletének kiemelése

Intermédiák - kísérletek

- Installáció, environment és akcióművészet sajátos jegyei
- Személyes, emberi, társadalmi vagy művészeti problémák, témák körüljárása (pszeudo, transzparencia, kontraszt, mélység, zárt-nyitott)
- A különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresése
- Kísérletek, próbálkozások olyan műformák és művészeti technikák segítségével, melyek a 20. század képzőművészetében jelentek meg először (fotó-kinetikus és elektronikus művészetek, multimédia, installáció, environment, performance és akcióművészet, új kommunikációs technikák, interdiszciplinaritás, képzőművészeti határterületek)
- A munkafolyamatok, kísérletek dokumentálása rajzok, fotók, filmek és feljegyzések segítségével

Alkalmazott művészet

- Tervezőgrafikai feladatok (plakát, CD, kiadvány)
- Tetszőleges reklámtéma feldolgozása a grafika és a festészet eszközeivel
- A színdinamikai szempontok figyelembevétele
- A színek hatása, a színek információsegítő szerepe
- Színek a különböző médiumokban
- Számítógép kínált lehetőségek felhasználása
- Tipográfiai ismeretek felhasználása

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a hidegtű és a rézkarc közti különbségeket, ismerje fel ezeket a nyomatokon,
- a színek érzelmeket alakító hatását saját festményein,
- az alkalmazott grafika és a szín reklámpszichológiai törvényeit és összefüggéseit,
- az intermédiák egyes műformáit,
- a kortárs hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket.

Legyen képes:

- klasszikus sokszorosított grafikai lapok készítésére,
- technikailag tiszta és kevert technikájú munkák létrehozására,
- nyitott szemlélettel közeledni a hagyományos és az új médiumok felé,
- munkáinak dokumentálására és installálására,
- műalkotás és környezet összefüggéseiből fakadó ismeretek alkalmazására,
- saját és mások alkotásainak elemzésére és értékelésére,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A grafika és festészet szaknyelvének árnyalt használatának fejlesztése.
- Önálló koncepciójú kísérletek, alkotói folyamatok végigvitelének elősegítése.
- A kísérletezési kedv ösztönzése a grafika és festészet határterületein.
- A felelősségtudat, a döntésképeség, az empatikus és a kommunikációs készség fejlesztése.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

Az arányok szerepe, jelentősége
Árnyékok, reflexek a téri illúziókeltésben
A látvány átértelmezésének lehetőségei
A kiemelés - elhagyás szerepe, hatása
A térbeliség - síkra feszítettség szabályai, kifejezőeszközei
A legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvések és képviselői
Az olajfestés alapjai
A filmnyelv és az elektronikus művészetek kommunikációs technikái
Az intermédia, a posztmodern formanyelve
Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A látvány

- A figura arányainak, sajátos, egyedi jellemzőinek rögzítése a grafika és a festészet eszközeivel
- A figura és környezetének viszonya
- Megvilágítás, árnyékok és reflexek
- Táj festése a szabadban akvarellal, temperával
- A térillúzió festésének lehetőségei

Láttatás - képi közlés

- A látvány (táj) befejezése, újrakomponálása, feldolgozása és átírása a helyszínen készített saját fotók, vázlatok alapján
- A látvány átértelmezése, megfogalmazása különböző művészeti stílusok átirataiban, játékosan egyes mesterek sajátos vizuális hatáselemeivel
- A kiemelés - elhagyás, térbeliség - síkra feszítettség vizuális kifejezőeszközeinek alkalmazása

Tematikus képalkotás

- Variációk a tér megfogalmazására a grafika és a festészet nyelvén
- Olajfestés
- Az olajfestés technikájának alapjai
- A festés története, a vászon, a vakkeret, az ecsetek, az alapozás megismerése
- Grafikai megoldások, rézkarc nyomatok a tér megjelenítésében
- Az önálló vonal- és formakialakítás, a hozzáadás - elvétel fejlesztési lehetőségeit felhasználva

Intermédia - kísérletek

- A film, média képi nyelve
- A színek játéka, a színek bizonyos irányokba történő eltorzítása, megváltoztatása
- Személyes, emberi, társadalmi vagy művészeti problémák, témák körüljárása (illúzió, szemérem - szégyen, csend - zaj, rész - szilánkok)
- A különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresése, kísérletezések
- Variációk olyan műformák és művészeti technikák segítségével, melyek a 20. század képzőművészetében jelentek meg először (fotó-kinetikus és elektronikus művészetek, multimédia, installáció, environment, performance és akcióművészet, új kommunikációs technikák, interdiszciplinaritás, képzőművészeti határterületek)
- A kísérletek, a munka dokumentálása rajzok, fotók, filmek és feljegyzések segítségével
- Műalkotás igényű dokumentáció készítése

Alkalmazott művészet

- Tervező grafikai feladatok (plakát, CD, kiadvány, írás-kép, névjegy, web-lap)
 - Tetszőleges téma feldolgozása a grafika és a festészet eszközeit felhasználva
 - Az egyéni formanyelv
 - Az önkifejezés korlátai, lehetőségei az alkalmazott művészetben
 - Önálló forma és karaktervilág, vonal- és folthasználat
 - Klasszicitás - modernség, posztmodern, kortárs - eredetiség
- Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- az olajfestés technikájának alapjait,
- a legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket és azok képviselőit,
- a grafika és festészet szaknyelvét.

A tanuló legyen képes:

- különböző anyagokkal, stílusjegyekkel alkotásokat létrehozni,
- tájkép festésére természetben, vázlatok alapján műteremben,
- önálló alkotó tevékenységre a festészet határterületein,
- alkalmazni a grafikai sorozatok ismétlődő műfaji, stiláris eszközeit,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A grafika és festészet szaknyelvének árnyalt használatának fejlesztése.
- Önálló grafikai és festészeti alkotások, alkotás-sorozatok létrehozásának ösztönzése.
- A kísérletezési kedv bátorítása a grafika és festészet határterületein.
- A felelősségudat, a döntésképeség, az empátikus és a kommunikációs készség fejlesztése.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

Belső tartalmak és karakterek megjelenítési lehetőségei

Anatómiai törvényszerűségek

Általános és egyedi jegyek

Téri illúzió a különböző műfajokban

Stíluskontraszt

Látvány átértelmezése a különböző műfajokban

A legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvések és képviselői

Technikák, műfajok elméleti és gyakorlati ismeretei

Díszlet és látványterv

Interaktív tér

Az intermédia kifejezési lehetőségei

A filmetűd sajátosságai

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A látvány

- Arcok, figurák, karakterek
- Önarckép sorozat, a belső változások vizuális rögzítése változatos eszközhasználattal
- Portré, figura különböző környezetbe, térbe helyezése

Láttatás - képi közlés

- Stíluskalandok a kortárs grafika és festészet hazai törekvéseinek inspiráló felhasználásával
- Játék egy klasszikus és egy kortárs stílus elemeivel, koncepcióival
- Azonos témára ellentétes stílusú képek, grafikai lapok készítése

Tematikus képalkotás

- Díszlet és látványtervek
- Szabadon választott mű színpadképének, látvány- és jelmeztervének elkészítése
- Egy jellegzetes részlet kivitelezése
- A valóság szín-terei, filmetűdök, képlenyomatok, rögzített pillanatok
- Kis méretben, egyedi grafikai lapokon sorozat tervezése

Intermédiák - kísérletek

- Interaktív tér lehetőségei
- Személyes, emberi, társadalmi vagy művészeti problémák, témák körüljárása (identitás, individuum, rész - egész, önreflexiók - saját tér, személyes tárgy, valós és szubjektív idő, környezet hatása, titok, magány, pusztulás)
- A különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresése, kísérletezések által
- Kísérletek olyan műformák és művészeti technikák segítségével, melyek a 20. század képzőművészetében jelentek meg először (fotó-kinetikus és elektronikus művészetek, multimédia, installáció, environment, performance és akcióművészet, új kommunikációs technikák, interdiszciplinaritás, képzőművészeti határterületek)
- A kísérletek, a munka dokumentálása rajzok, fotók, filmek és feljegyzések segítségével
- Műalkotás igényű dokumentáció készítése

Alkalmazott művészet

- Tervező grafikai feladatok az év során feldolgozott témákhoz kapcsolódóan (plakát, kiadvány, meghívó, web-lap)
- Az elkészített síkalkotáshoz egy képtárgyi kiegészítés létrehozása a sokszorosítás technikájának felhasználásával

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket és azok képviselőit,
- a grafika és festészet műfaji lehetőségeit és korlátait,
- a képgrafika és az alkalmazott grafika együttes megjelenésének lehetőségeit.

Legyen képes:

- a vizuális kifejezés elemeinek, eszközeinek alkotói szándék szerinti tudatos alkalmazására,
- alkalmazott grafikai és dekoratív festészeti alkotások tervezésére, megvalósítására,
- egyedi képi világgal bíró illusztrációk létrehozására,
- klasszikus sokszorosított grafikai lapok és táblaképek, muráliák készítésére,
- az általa választott műhöz szcenikai tervet, díszlettervet készíteni,
- technikailag tiszta és kevert technikájú munkák létrehozására,
- műalkotás és környezet összefüggéseiből fakadó ismeretek alkalmazására,
- a különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresésére, alkalmazására,
- munkáinak dokumentálására és installálására,
- saját és mások alkotásainak elemzésére és értékelésére,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Egyedi képi világgal bíró alkotások, alkotás sorozatok létrehozásának ösztönzése.
- A különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresése elősegítése.
- Tudatos környezetformálás igényének fejlesztése.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek:

A forma, szín, tér egymáshoz való viszonya, egyéni, személyes modulációk

A látvány átértelmezése a nézőpont és képkivágás segítségével

A valós és virtuális tér

A filmtér, filmidő sajátosságai

A legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvések és képviselői

A személyesség hatása

Intermédiakísérletek

A film műfaji lehetősége

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A látvány

- Tárgyak, arcok, terek megjelenítése sajátos nézőpontból és képkivágással
- Formák, színek és terek egymáshoz való viszonyának megfigyelése

Láttatás - képi közlés

- Film készítése egy emlékről, álomról
- Storyboard megrajzolása a valós látvány után készített tanulmányok segítségével
- A kiemelés, az elhagyás, a sajátos nézőpontok és képkivágások vizuális kifejezőerejének felhasználásával
- A forgatókönyv egyes tartalmi és vizuális jeleneteiből önálló festészeti vagy grafikai lapok, variációk készítése
- Egy film elkészítéséhez nagyméretű filmtér, illetve figura megalkotása
- Filmtér és filmidő értelmezése a személyes alkotás során

Intermédiakísérletek

- Saját személyes üzenet-kísérlet
- Klasszikus ismeretek összekapcsolása kortárs eszközökkel és megközelítésekkel
- Személyes, emberi, társadalmi vagy művészeti problémák, témák körüljárása (például: idő, válasz, kérdés, kétség, választás, bizonyosság, változás)
- A különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresése, kísérletezések
- Kísérletek olyan műformák és művészeti technikák segítségével, melyek a 20. század képzőművészetében jelentek meg először (fotó-kinetikus és elektronikus művészetek, multimédia, installáció, environment, performance és akcióművészet, új kommunikációs technikák, interdiszciplinaritás, képzőművészeti határterületek)
- A kísérletek, a munka dokumentálása rajzok, fotók, filmek és feljegyzések segítségével
- Műalkotás igényű dokumentáció készítése

Vizsgamunka

- Szabadon választott témában portfólióval, tervezési dokumentációval elkészített kép, képtárgy, képsorozat, a grafika és festészet műfajából

- A koncepció és tervvázlatok rögzítése
- A tervezett mű és környezetének kapcsolata és egymásra hatásuk
- A témának, tartalomnak és az egyénnek megfelelő technikai megoldások kiválasztása
- A kész mű, műsorozat installálása

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket és azok képviselőit,
- a grafika és festészet szaknyelvét,
- a grafika és festészet műfaji lehetőségeit és korlátait,
- a legfontosabb munkavédelmi teendőket.

Legyen képes:

- alkalmazni a kortárs grafikai és festészeti törekvések egyes eredményét,
- alkalmazott grafikai és dekoratív festészeti alkotások tervezésére, megvalósítására,
- egyedi képi világgal bíró illusztrációk létrehozására,
- klasszikus sokszorosított grafikai lapok és táblaképek, muráliák készítésére,
- technikailag tiszta és kevert technikájú munkák létrehozására,
- műalkotás és környezet összefüggéseiből fakadó ismeretek alkalmazására,
- a különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitérítő eljárások keresésére, alkalmazására,
- munkáinak dokumentálására és installálására,
- saját és mások alkotásainak elemzésére és értékelésére,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket és azok képviselőit,
- a grafika és festészet szaknyelvét,
- a grafikai és festészeti munkához szükséges anyagok és technikai eszközök használatát,
- a grafika és festészet műfaji lehetőségeit és korlátait,
- a legfontosabb munkavédelmi teendőket.

A tanuló legyen képes:

- a vizuális kifejezés elemeinek, eszközeinek alkotói szándék szerinti tudatos alkalmazására,
- önálló grafikai és festészeti alkotások, alkotás-sorozatok létrehozására,
- alkalmazott grafikai és dekoratív festészeti alkotások tervezésére, megvalósítására,
- egyedi képi világgal bíró illusztrációk létrehozására,
- klasszikus sokszorosított grafikai lapok és táblaképek, muráliák készítésére,
- technikailag tiszta és kevert technikájú munkák létrehozására,
- műalkotás és környezet összefüggéseiből fakadó ismeretek alkalmazására,
- a különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitérítő eljárások keresésére, alkalmazására,
- munkáinak dokumentálására és installálására,
- saját és mások alkotásainak elemzésére és értékelésére,
- a biztonsági és balesetvédelmi előírások betartására.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Grafika és festészet műhelygyakorlat

- tervezés 50 perc
- tárgyalkotás 190 perc

A szóbeli vizsga időtartama: max. 10 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, képalkotó, képessége. A terv tükrözze a tanulónak a grafika és festészet anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismeretét. A megvalósított kép, képtárgy, képsorozat mutassa be a tanuló grafikai és festészeti jártasságát, tudását.

1. A grafika és festészet műhelygyakorlat gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:

A) Tervezési dokumentációval együtt benyújtott kész kép, képtárgy, képsorozat, a grafika és festészet műfajából.

A benyújtott vizsgamunka - tanári irányítással megvalósított - tervezési munka alapján létrehozott alkotás, amely lehet:

- alkalmazott grafikai, sokszorosított grafikai alkotás vagy sorozat,
- grafikai és festészeti illusztráció sorozat,
- szabadodon választott technikákkal készített elbeszélő képi alkotás vagy sorozat,
- díszlet- és jelmeztervek,
- murália vagy annak részlete.

A vizsgamunkát a továbbképző utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti záróvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) A záróvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített kép, képtárgy, képsorozat, a grafika és festészet műfajából. Az intézmény által meghatározott vizsgafeladat tervvázlat alapján, szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- modell alapján készített képi, képtárgyi átírás,
- alkalmazott grafikai vagy dekoratív festészeti vázlaterv vagy sorozat.

2. A grafika és festészet műhelygyakorlat szóbeli vizsga tartalma:

- a grafika és festészet nagy stíluskorszakai,
- a grafika és festészet legjelentősebb alkotásai, alkotói,
- a grafika és festészet anyagai, eszközei, műfajai,
- a grafika és festészet műfajában alkalmazott technikák,
- az elkészített tervek és művek bemutatása,
- egészség- és környezetvédelmi alapismeretek.

A vizsga értékelése

A gyakorlati vizsga értékelése:

- a tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő megjelenítő, átíró, kifejező készség,
- tervezői, kivitelezői készség,
- szintani és formatani ismeretekben való jártasság, a kompozíció törvényeinek ismerete,
- műalkotás és környezet összefüggéseinek ismerete,
- a grafika és festészet technikáinak és eljárásainak alkalmazási szintje,

- a felületalakítás módja,
- kreativitás, egyediség,
- az elkészült munka összhangja.

A szóbeli vizsga értékelése:

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete,
- a megfogalmazás szakszerűsége, pontossága,
- kommunikációs készség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Vizes blokk

Tároló szekrények

Munkaasztalok, székek

Szemléltetésre szolgáló technikai eszközök

Szemléltető anyagok (képek, könyvek, CD, DVD-k)

Gyűjtött tárgyak, drapériák

Fényképezőgép

Filmfelvevő

Számítógép

Szoftverek

Grafikai prés (legalább A/3-as méret lehúzására alkalmas méretben)

Mobil lámpa

Rajztábla (A/3, A/2)

Vonalzók, olló, snitzer

Rajzi és grafikai eszközök: ceruza, toll, rajzszén, pasztell, zsírkréta, tus, karctű, linókés, különböző méretű fotós gumihenger, grafikai festékező lap, linó festék, szitafesték szitakeret, spakli, kormozó eszköz, lemezvágó eszköz, lemezfogó

Festő eszköz: ecsetek, festőkések, tálak, paletták, vízfesték, tempera

Festőállvány (továbbképző)

Zárható vegyszertároló (veszélyes anyagok használata esetén)

SZOBRÁSZAT ÉS KERÁMIA TANSZAK

SZOBRÁSZAT ÉS KERÁMIA MŰHELYGYAKORLAT

A szobrászat és kerámia műhelygyakorlat célja az általános és szakirányú vizuális műveltség megalapozása, fejlesztése, mindazoknak az elméleti és gyakorlati ismereteknek az átadása, melyek képessé teszik a tanulót térbeli szobrászati és kerámia tervek, alkotások létrehozására. Célja továbbá olyan fejlett formakultúra, rajzi, szintani, plasztikai ismeret, technikai tudás átadása és igényesség kialakítása, amely felkészít a művészi igényű alkotómunkára, az igényes plasztikai tárgyalakításra.

A műhelygyakorlat feladata a szobrászat és kerámia műfaji sajátosságainak megismertetése, a feladatok megtervezéséhez szükséges ismeretek elsajátíttatása, a tárgyalakításhoz szükséges anyag- és eszközismeret, eszközhasználat biztosítása, a munkaszervező készségek, képességek kialakítása.

A tárgyformálás hagyományos és új anyagainak, az egyes technológiai eljárások kivitelezési módjának és azok alkalmazási területének, valamint a szobrász és kerámia műterem felszerelésének megismertetése.

A munka során használt anyagok és szerszámok takarékos és sokoldalú használatának megtanítása, kéziszerszámok készítése.

A kreatív feladatmegoldások gyakoroltatása a tervtől a kész munkáig.

A klasszikus szobrászat és kerámia formai megoldásainak és az azoktól való elszakadás lehetőségeinek bemutatása.

Alapfokú évfolyamok

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példák megismertetése
- Az alapvető szobrászati és kerámiatörténeti, valamint technikai tudnivalók megismertetése.
- A szobrász és kerámia tárgykészítési technikák alkalmazásában való jártasság kialakítása
- Egyszerű mintázó szerszámok elkészítése
- Egyszerű felrakott és díszített edények készítése
- Az alapvető mintázási ismeretekhez szükséges készségek kialakítása és fejlesztése

Tananyag

Szobrászat és kerámia ismeretek

A megoldott feladatok során elsajátított plasztikai és kerámiaformáláshoz illeszthető művészettörténeti ismeretek

Az agyag felhasználási területei a művészettörténet nagy korszakaiban

Az agyag legfontosabb jellemzői, kezelése, alakítási lehetőségei

Kerámiatárgy készítésének fázisai, formaadás, engobozás, mázazás munkarendje

Baleset-, munka- és környezetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

Ismerkedés a szobrász és kerámiaműhellyel

- A szerszámok bemutatása, megnevezése
- Agyag, gyurma, tézta, viasz, nemez - mint plasztikus anyagok - összehasonlítása
- Egyszerű organikus formák mintázása
- Állatfigurák mintázása

Pozitív-negatív formák megismerése és formálása

- Faktúragyűjtés, apró természeti formákról (nyomatok készítése) gipsznegatív öntése
- Egyszerű tárgyak lenyomata agyagban, megőrzésük: terrakottában, gipszben
- Monogrampecsét faragása

Felületdíszítés színekkel

- Masszagyúrás, lapsodrás, kerek és négyzetes síkfelület tagolása engobbal
- Színes agyagok
- Színes masszák készítése földfestékekkel,
- Ritmusgyakorlatok - ékszerkészítés

Plasztikai élménygyűjtés

- Múzeumlátogatás

Szabadon formálható kerámia

- Apró agyagplasztikák - ember és állatfigurák - készítése, földfestékekkel való díszítése

Szobrászat és kerámiamintázási gyakorlatok

- Gyakorlatok az arányérzék fejlesztésére: alapformák, rész-egész viszonya, pozitív-negatív formák

- Formaelemzések: természeti és mesterséges tárgyak

- Relief készítése

Állatábrázolás a különböző művészeti korokban

- Múzeum- és könyvtárlátogatás
- Állatrajzolás után mintázás: arányérzék fejlesztő gyakorlat
- Kicsinyítés-nagyítás
- Domborműmintázás agyagból
- Relief és körplasztika készítése állatfigurákkal
- Üregeit körplasztika készítése
- Anyagválasztás - agyag, fa, gipsz
- Mintázófa és szobrászgyűrű készítése
- Mintázás pozitív-negatív plasztikai elemekkel
- Terrakottára égetés. Gipszforma vétel terrakottáról
- Gipszformába préseléssel sokszorosítás
- A relief tagolása festéssel, engobozással

Pozitív, negatív, relief készítése

- Gipszlap öntése, agyagba, gipszbe való karcolás, felületképzés
- Negatív ellenpár készítése

Edénykészítés

- Szabadformálású és felrakott edények készítése
- Különböző marokedény készítése, azok díszítése nyomhagyással
- Formára vagy formába rakott intarziaedény
- Kézi korongon történő edényfelrakás

Értékelés és kiállítás rendezés

- Az év során készített tárgyak közös értékelése, a szaktanár irányításával
- Ismerkedés a kiállítás rendezéssel

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példákat.

Legyen képes:

- alkalmazni alapszinten az elsajátított tárgykészítési technikákat.
- egyszerű edényeket felrakással elkészíteni és díszíteni.
- életkorának megfelelő szinten megjeleníteni elképzeléseit, agyagban és gipszben.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példák megismertetése
- Az alapvető mintázási és edénykészítési technikák alkalmazása
- A megismert tárgyalkotó eljárás gyakoroltatása, hogy ép tárgyat tudjon létrehozni.
- Minta alapján egyszerű kéziszerszámok készítése és használata
- A plasztikával, gipsszel, agyaggal való bánásmód elsajátíttatása
- Kiseb feladatok önálló megoldására való felkészítés.
- Tanári vezetéssel, bonyolultabb feladatok elvégzésére történő felkészítés.

Tananyag

Szobrászat és kerámia ismeretek

A megoldott feladatok során elsajátított plasztikai és kerámiaformáláshoz illeszthető művészettörténeti ismeretek

Relief és körplasztika

A kerámiaégetésben rejlő lehetőségek

A máz, mint védőréteg és színezőanyag

A gipsz, mint átmeneti, és mint végleges anyag

Szögletes formák összeépítése, vetemedés, zsugorodás

Baleset-, munka- és környezetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

Szobrászat és kerámiamintázási gyakorlatok

Pénzérmék, plakettek mintázása

- Múzeumi példák alapján pénzérmék, plakettek mintázása plasztilinből

- Gipszforma vétel. Préselés gipszformába, terrakotta égetés

- Gipsz pozitív öntése, retusálása

Az építészet és a társzművészetek kapcsolata

- Szobrok a közterületeken

- Makettek készítése

- Nagyobb méretű térforma felrakása samottos agyagból

- Agyagvágó, simító kéziszerszámok készítése

Műterem- és gyárlátogatás

- Szobrászművész munka közben

- Üzemlátogatás kerámiagyárban: gipszműhely, nyersgyártó-formázó műhely, festőműhelyek, különböző hőfokon üzemeltetett kemencék és a kész termékek megtekintése

Felületalakítás

- Nyomhagyásos gyakorlatok síkfelületen

- Síkfelület tagolása engobbal (csíkozás, fröcskölés, ecsettel való festés, írókázás ...)

Edénykészítés

- Síklapokból készített egyszerű fedeles tárgy készítése, díszítése a ritmusgyakorlatok alkalmazásával

Korongozás

- Egyszerű alapformák, azok díszítése a ritmusgyakorlatok alkalmazásával

Értékelés és kiállítás rendezés

- A tanév során készült munkák közös értékelése, válogatása

- Záró kiállítás rendezése szaktanári irányítással

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példákat.

Legyen képes:

- a megismert tárgyalakítási eljárás birtokában ép tárgyat létrehozni.

- minta alapján egyszerű kéziszerszámok készítésére.

- mintázni és formázni plasztilinnel, gipsszel, agyaggal.

- kisebb feladatok önálló megoldására.

- tanári vezetéssel bonyolultabb feladatok elkészítésére.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példák megismertetése
- Különböző alapszintű tárgykészítési technikák megismertetése és gyakoroltatása
- Az önálló megoldási készség kialakítása, különböző plasztikai feladatok (dombormű, körplasztika) megoldásával
- Az alapfogások elsajátíttatása, kisebb hengeres formák korongozásának megtanítása és gyakoroltatása
- Az edényformálás és a mázak használatában való jártasság kialakítása

Tananyag

Szobrászat és kerámia ismeretek

A megoldott feladatok során elsajátított plasztikai és kerámiaformáláshoz illeszthető művészettörténeti ismeretek

Képzési lehetőségek megismerése: iskolalátogatás művészeti szakközépiskolában

Szobrászati technikákat felhasználó szakmák megismerése: épületszobrász, szobrászművész, keramikusművész

Műterem látogatás szobrász- és keramikusművésznél Alacsony- és magastűzű masszák és azok mázazása, égetése Oxidáló és redukáló égetés, kemencék Baleset-, munka- és környezetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

Szobrászat-kerámia gyakorlatok

- Egyszerű körplasztikák pozitív-negatív öntése

Portré mintázása

- Vázra épített portré mintázása agyagból
- A kész fejről 2 feles gipszforma vétel-tanári segítséggel
- A kiüregelt, kiszáradt agyagfej égetése terrakottára
- A kiégetett agyagfej patinázása tanári segítséggel

Drót és faelemekkel térkompozíció készítése

- Az anyagok egymást erősítő hatásának, kifejező erejének tudatos felhasználása

Anyaggyűjtés

- Edényformák rajzolása, díszítmények másolása, elemzése

Korongozás

- Egyszerű hengeres formák fölhúzása, a felület tagolása engobbal
- Egyszerű edényformák korongozása különféle peremmegoldással
- Fenékszög esztergálása
- Fedő kialakítása

Fülelés

- Fülhúzás, felragasztás

Mázás edény készítés

- Mázazási, kemenceraakási gyakorlatok
- Az égetés figyelemmel kísérése

Értékelés és kiállítás rendezés

- A tanév során készült munkák közös értékelése, válogatása
- Záró kiállítás rendezése szaktanári irányítással

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példákat.
- alapszinten az elsajátított tárgykészítési technikákat.

Legyen képes:

- önállóan megoldani különböző plasztikai feladatokat (dombormű, körplasztika).
- kisebb hengeres formát korongozni

Legyen jártassága az edényformálásban és a mázak használatában

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a szobrászat- és a kerámiatörténet fontosabb állomásait, eredményeit,
- a kiemelkedő jelentőségű műveket, alkotásokat, és azok készítőit,
- a szobor- és kerámiakészítés alapjait, a felhasznált anyagok tulajdonságait, felhasználási területét, a készítés technikáját,
- a forma és díszítmény összhangjára vonatkozó esztétikai követelményeket,
- a balesetvédelmi szabályokat,
- a legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat.

A tanuló legyen képes:

- az anyagismeret birtokában a célnak legmegfelelőbb eljárást alkalmazni,
- életkorának megfelelően tapasztalatait, ismereteit beépíteni az alkotás folyamatába,
- a tárgyalkotás folyamatában a forma és díszítmény összhangját megteremteni,
- a tárgyakat, az anyag-funkció-forma szempontjai szerint értelmezni,
- domborművet és kisplasztikát mintázni, faragni, építeni, térkonstrukciót készíteni,
- különféle edénykészítési technikákat alkalmazni,
- igényesen megoldani a kreatív feladatokat, az elképzeléseket a tervtől a kész munkáig,
- saját munkáit elemző módon értékelni, rendszerezni, dokumentálni,
- a helyes munkamenetet, munkavédelmi szabályokat következetesen betartani,
- együttműködni a munkafolyamat résztvevőivel.

A tanuló rendelkezzen:

- a plasztikai formálás készségével,
- saját és más munkájának szóbeli, közösség előtti értékelésének képességével.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Szobrászat és kerámia műhelygyakorlat

- tervezés 40 perc
- tárgykészítés 140 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, plasztikai alkotó, képessége. A terv tükrözze a tanulónak a szobrászat és kerámiaművészet, anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről, megszerzett ismeretét. A megvalósított tárgy mutassa be a tanuló szobrászati-, kerámiatechnikai jártasságát, tudását.

A szobrászat és kerámia műhelygyakorlat vizsga két részből tevődik össze:

A) Tervezési dokumentációval együtt benyújtott kész tárgy, tárgycsoport a szobrászat vagy kerámia műfajából.

A benyújtott vizsgamunka - tanári irányítással megvalósított - tervezési munka alapján elkészített alkotás, amely lehet:

- mintázott, faragott, applikált dombormű terrakottából, gipszből, fából, vagy bármely más anyagból,

- mintázott körplasztika, égetett agyagból, gipszből - mázazva, festve vagy patinázva,

- drótból, fából, hungarocellból, vagy egyéb szobrászati anyagból készített plasztika,

- felrakással, korongolással vagy egyéb technikával készült tárgy, tárgycsoport.

A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített tárgy, tárgycsoport a szobrászat vagy kerámia műfajából. Az intézmény által meghatározott vizsgafeladat tervvázlat alapján, agyagból vagy egyéb szobrászati anyagból, szabadon választott mintázási, konstruálási, felületdíszítési technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- figurális vagy nonfiguratív plakett, dombormű,

- korongozott vagy más technikával készített edény,

- a szobrászatban és a kerámiában használatos eljárások valamelyikével, vagy ötvöztetéssel készült plasztika.

A vizsga értékelése

- tervezési, plasztikai tárgyformáló készség,

- alapvető anyag-, eszköz- és szerszámhasználati ismeret, jártasság,

- a szobrászat és kerámia alapvető technikáinak ismerete, gyakorlati alkalmazása,

- térformálás, konstruáló és kompozíciós készség,

- a tartalomnak megfelelő anyag, forma, technika és kifejezőmód megválasztása és használata,

- az elkészült munka összhangja.

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példák megismertetése

- A különböző tárgyalkotó eljárások megismertetése és gyakoroltatása alapszinten

- A tanév során megismertetett új fogalmak megértetése és elsajátíttatása a tanulóval, hogy azokat a gyakorlatban helyesen tudja alkalmazni.

- Rajzi gyűjtés nyomán vázlat és tervkészítéshez szükséges ismeretek elsajátíttatása

- Felrakással vagy korongolással öblös tárgy elkészítése

- Az egyszerű gipszforma készítés és sokszorosításhoz szükséges készség, képesség kialakítása

- A szobrász-kerámia tevékenységhez kapcsolódó baleset-, munka- és környezetvédelmi szabályok és azok gyakorlati alkalmazásának megismertetése

Tananyag

Szobrászat és kerámia ismeretek

A megoldott feladatok során elsajátított plasztikai és kerámiaformáláshoz illeszthető művészettörténeti ismeretek

A fény és árnyék szerepe a plasztikában

A ritmus

A geometrikus forma

A szín jelentősége a szobrászatban és kerámiában

A stilizálás és a kompozíció fogalma, törvényszerűségei, a jel fogalma

A díszítmények eredete

A monogram, a címer

Könyvtári és múzeumi anyaggyűjtés

Az agyag összetétele, anyagszerkezete

Kerámiatárgy készítésének munkafolyamata - agyaggyúrás, formaadási eljárások, szárítás, mázazás égetés rendje

Égetési alapismeretek

Baleset-, munka- és környezetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

Szobrászat-kerámia gyakorlatok

- Kötött és szabad formálás összekapcsolása

- Préselés agyagból

- Engobozás, mázazás, égetés

- Gipszbe vésett monogram tervezése, kivitelezése

- Különböző anyagok viselkedésének vizsgálata: növekedés-zsugorodás, kemény-lágy, kopás-csiszolódás

- Formaalakító természeti erők megfigyelése, rajzi leképzése

- Egyszerű szerkezetek építése: drótból, dróthálóból, papírból

Különböző művészettörténeti korokból való padlólapok másolása

- Gyűjtőmunka alapján padlólap másolás

- Tervrajz átmásolása gipszlapra

- Negatív vésés, pozitív gipszöntés

- Mindkét modelltől gipszforma vétel

- Bepréseléssel a sokszorosítás gyakorlása

- Engobozás, zseggelő égetés

Tárgyelemzés

- Az elkészült padlólap elemzése

- A funkció-forma-anyag és díszítmény megjelenési formáinak értelmezése

Nagyítás

- Kirándulás során gyűjtött vízkoptatta kavicsok, kövek felnagyításával agyagszobrok alkotása

- Kézzel épített, felrakott formák

- Színezés engobbal és mázakkal, égetés

- A felnagyított természeti formák újraalkotása drótból, dróthálóból, papírból

Szabad és kötött formálás összekapcsolása

- Figurális agyagplasztika kézi korongon felrakott edény részeként való alkalmazása

- Tervezés és anyaggyűjtés látványszerű rajz segítségével

Értékelés és kiállítás rendezés

- A tanév során készült munkák közös értékelése, válogatása
- Záró kiállítás rendezése szaktanári irányítással

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példákat.
- a használat során megismert különböző anyagok tulajdonságait, jellegzetességeit.
- a szakmához kapcsolódó baleset-, munka- és környezetvédelmi szabályokat és a gyakorlatban alkalmazza azokat.

Legyen képes:

- alkalmazni alapszinten az elsajátított tárgykészítési technikákat.
- rajzi gyűjtés nyomán tervet, vázlatot készíteni
- felrakással vagy korongolással öblös tárgyat (tárgyakat) elkészíteni.
- a tanév során megismert új fogalmakat a gyakorlatban helyesen alkalmazni.
- gipszformát készíteni, és tárgyakat sokszorosítani.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példák megismertetése
- A különböző tárgykészítési technikák megismertetése és gyakoroltatása
- A tárgykészítés során eltérő mintaszervezési megoldások alkalmazásának megismertetése
- A sorolható csempék és reliefek elkészítésénél a különböző módszerek elsajátíttatása

Tananyag

Szobrászat és kerámia ismeretek

A megoldott feladatok során elsajátított plasztikai és kerámiaformáláshoz illeszthető művészettörténeti ismeretek

A stilizálás és kompozíció kapcsolata és törvényszerűségei

A jel fogalma

Az emberi lépték - arányösszefüggések

Az élő test vázszerkezetének egyes részei

Padlólapok és kályhaszemek, készítése

Különféle mázazási eljárások- máz alatti, máz feletti festés, sgraffito

Baleset-, munka- és környezetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

Szobrászat és kerámia gyakorlatok

- A csontok formáinak vizsgálata, elemzése, mintázása
- Mintázás előtti nagyítás
- Tartóváz készítése fémből, drótból
- Állatkoponya mintázása a plasztika érzékeltetésével
- Gipsznegatív készítése testrészeletről
- Festett és mázazott padlócsempe készítése
- Tervezés anyaggyűjtéssel, stilizálás

Tárgyelemzés

- A tananyaghoz kapcsolódó plasztika elemzése történeti, művészettörténeti keretbe foglalva

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példákat.
- gyakorlottan alkalmazza az alapvető szobrászati és kerámia technológiai eljárásokat

Legyen képes:

- Műalkotások értő elemzésére a stilizálás érdekében
- A stilizálás érdekében látványszerű rajzok egyszerűsítésére

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példák megismertetése
- Az emberi lépték és arányösszefüggései alaposabb megismertetése
- Életnagyságú részlet nagyításának bemutatása és gyakoroltatása
- Koponya és csontváz alaposabb elemzése
- Képi redukció és írott szöveg együttesének elemzése és alkalmazásának gyakoroltatása

Tananyag

Szobrászat és kerámia ismeretek

A megoldott feladatok során elsajátított plasztikai és kerámiaformáláshoz illeszthető művészettörténeti ismeretek

Természetes és mesterséges szerkezetek viszonya

- csontváz rajzolása
- részletkiemelés és nagyítás
- a nagyítás felhasználása mintázáskor
- a megmintázott részlet posztamensen való elhelyezése

Stilizálás, deformálás

- Mozdulatrajzok ruhás alakról
- Ceruzavázlatok, tanulmányrajzok
- Kis méretű agyagvázlatok stilizálva, deformálva

Az emberi lépték

- Gipsznegatív készítése különböző testrészekről - arcról, kézről
- Az arányösszefüggések megbeszélése Emberi koponya mintázása
- koponya rajzolása, a forma és szerkezet értelmezése hangsúlyozása
- koponya mintázása életnagyságban
- a szobor üregelése, vagy gipszbe öntése

Gyakorlati feladatok

- Síkfelület és plasztika kapcsolata

Felületkialakítási gyakorlatok

- Anyaggyűjtés, díszítménymásolás, elemzés
- Tervezés anyagban. Adott felület szabad illetve kötött rendszerű plasztikus tagolása
- Pozitív és negatív viszonylatok kihasználása

Plasztikus padlócsempe

- Tervezés anyaggyűjtéssel
- Mintaszervezés, sorolható és terülő díszítmények
- Tárgykészítés gipsznegatív segítségével

Egyedi relief

- Organikus forma redukált képi megjelenítése és írott szöveg együttes alkalmazása
- Lapos vagy magas plasztikájú egyedi megjelenésű dombormű tervezése és készítése szabadon választható funkcióra

Tárgyelemzés

- A tananyaghoz kapcsolódó szobor vagy kerámiatárgy elemzése történeti, művészettörténeti keretbe foglalva
- A forma, szerkezet, valamint a funkció és díszítmény megjelenési formáinak értelmezése

Értékelés és kiállítás rendezés

- A tanév során készült munkák értékelése, válogatása
- Záró kiállítás rendezése szaktanári irányítással

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példákat.
- az emberi test fontosabb arányviszonyait

Legyen képes:

- alkalmazni az elsajátított tárgykészítési technikákat
- organikus formák redukált, jelzesszerű egyszerűsítésére
- műalkotások értő elemzésére

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példák megismertetése
- Az alapvető technológiai és szaktörténeti tudnivalók megismertetése úgy, hogy a tanuló képes legyen azokat szakszerűen alkalmazni
- Az alapvető tervezési ismeretek és tárgykészítési technikák elsajátíttatása
- Az építészeti elemek szobrászati díszítésének és törvényszerűségeinek megismertetése
- A mintázásban való jártasság fejlesztése
- Portré és ember figura mintázási készség fejlesztése
- A használati funkcióra való tárgytervezés alapelveinek a megismertetése

Tananyag

Szobrászat és kerámia ismeretek

A megoldott feladatok során elsajátított plasztikai és kerámiaformáláshoz illeszthető művészettörténeti ismeretek

Az emberi figura, mint a szobrászat tárgya

Az emberi alak megjelenítése a különböző kultúrákban

A figura és környezet összefüggései a plasztikai formálás szempontjából

A töredék, a torzó problémája a művészetekben

Az épített tér és a szobor kapcsolata művészettörténeti példákon

Kőedény- és porcelángyarak

A formatervezés jelentősége

Egyedi kortárs kerámia,

A sorozatgyártással korongon készült edény összehasonlítása forma, anyag, szerkezet, szilárdság szempontjai szerint

Korongolt edény díszítésének lehetőségei: zsinórozás, plasztikus dombormű, csíkozás, sgraffito, fröcskölés, fésűs dísz, holdazás, ecsettel való festés, írókázás

Elektromos, gáz-, koks- és olajtüzelésű kemencék
A redukció különböző formái - feketeedény, porcelánégetés, raku
Baleset-, munka- és környezetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

Portré mintázás

Rajzi előtanulmányok- fejrész

Római portré rajzolása

- Vázkészítés, mintázófa, mintázó gyűrű készítése
- Mintázás, római portré másolása

Szobrászati díszek készítése építészeti elemekhez

- Ornamentika rajzolása és mintázása (másolat)

Torzó mintázása agyagból

- Krokizás modell után
- Vázlatok, tanulmányrajzok
- Vázkészítés drótból, vasból, fából
- Mintázás agyagból
- Gipszforma vétel szilikon betéttel
- Pozitív öntése gipszből
- Múzeumi, könyvtári előtanulmányok, aktrajz, kroki modell után
- Vázkészítés vas, fa, drót felhasználásával
- 1/2-es méretben tömeg-szerkezet téri viszonyok figyelembevételével alak mintázása
- Egy kiválasztott részletről gipsz formavétel
- Látogatás kőszobrász műteremben

Felületdíszítési gyakorlat

- Anyaggyűjtés, díszítménymásolás, elemzés
- Az elméletben megismert díszítőtechnikák gyakorlása
- A begyakorolt technikák valamelyikének alkalmazásával önálló vonal-, folt-ritmusok kialakítása síkfelületen

Szögletes edény és díszítménye

- Különböző rendeltetésű és formájú, egymással harmonizáló szögletes edény-együttes kialakítása összeépítéssel, díszítése a fenti technikák alkalmazásával

Korongozott edény és díszítménye

- Különböző profilú korongolt tálféleségek készítése, díszítése festéssel, mázazással
- A tervezést megelőző anyaggyűjtés kapcsán kompozíciós alapesetek rajzos elemzése

Edényrészek kialakítása

- Préselt fül készítése kétféles forma segítségével
- Korongozott csőr összeépítése az edénytesttel, a fül felragasztása
- Értelmező rajzok készítése pl. kiöntőedény esetére

Díszítményvariációs gyakorlat

- Azonos formájú és méretű korongozott tárgysorozat díszítési variációi

Tárgy együttes készítése

- Azonos formavilágú, harmonikus tárgy együttes tervezése, elkészítése kézműves eszközökkel
- Az elképzelt darabok látványszerű megjelenítése rajzban

Értékelés és kiállítás rendezés

- A tanév során készült munkák közös értékelése, válogatása
- Záró kiállítás rendezése szaktanári irányítással

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példákat.
- a szobrászat és a kerámia klasszikus műfajait.
- a használati funkcióra tervezett tárgyak formai problémáit
- az építészeti elemek szobrászati díszítésének törvényszerűségeit.

Legyen képes:

- gyakorlottan alkalmazni az elsajátított tárgykészítési technikákat alapszinten.
- Műalkotások értő elemzésére Rendelkezzen alapvető tervezési ismeretekkel.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a szobor- és kerámiakészítés anyagait, azok tulajdonságait és felhasználási területét,
- a szobrászat és kerámiaművészet klasszikus műfajait, történetük fontosabb állomásait,
- a formai jellemzőket a történeti és kortárs tárgyakon,
- egyes tárgytipusok formái és rendeltetése közötti összefüggéseket,
- a forma és díszítmény összhangjának jelentőségét,
- a szobrász és kerámia műterem szükséges berendezését, felszerelését, az anyagok előírászerű kezelését,
- a műalkotás és a környezet összefüggéseit a megformált tárgy és enteriőr viszonylatában,
- a legfontosabb munkavédelmi teendőket.

A tanuló legyen képes:

- munkájában a szaktárgyi és személyes kompetenciáit felhasználni,
- a műtárgyakat elemezni rendeltetés, forma és díszítmény szempontja szerint,
- ismereteit, pozitív élményeit a tárgykészítés folyamatába beépíteni,
- a szobrászat és kerámia hagyományos anyagait használni,
- a szobrászat és kerámia segédanyagait (gipsz, plasztilin, szilikon ...) alkalmazni,
- a szobrászatban és kerámiában használatos speciális kéziszerszámokat (mintázófa, simító, gipszelő szerszámok ...) előállítani,
- a megmunkáláshoz szükséges kéziszerszámokat és gépeket használni,
- a feladatnak megfelelő váz- és tartószerkezetet összeállítani,
- tervezett, igényes munkát végezni,
- önállóan tervezni az anyag-funkció-forma egységében,
- terveit látványszerű és formaértelmező műhelyrajzban megjeleníteni,
- a szakmai elméleti és gyakorlati ismeretek birtokában a tervet megvalósítani,
- a feladatokat megfelelő általános műveltsége folytán kreatívan megoldani,
- a természeti és mesterséges formákat megmintázni, átírni,
- domborművet és kisplasztikát mintázni, faragni, építeni, térkonstrukciót készíteni,
- különféle edénykészítési technikákat alkalmazni,
- a célt és az eredményt összevetni,
- biztonsági és balesetvédelmi előírásokat betartani.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama Szobrászat és kerámia műhelygyakorlat

A gyakorlati vizsga időtartama

- tervezés 50 perc

- tárgyalkotás 190 perc

A szóbeli vizsga időtartama: max. 10 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, plasztikai alkotó, konstruáló készsége. A terv tükrözze a tanuló gondolati tartalomnak megfelelő elemző, átíró, formaértelmező készségét, a szobrászat és a kerámia anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismeretét.

A megvalósított tárgy mutassa be a tanuló szobrászati és kerámia technikákban elért jártasságát, tudását, művészi igényességét.

1. A szobrászat és kerámia műhelygyakorlat gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:

A) Tervezési dokumentációval együtt benyújtott kész tárgy, tárgycsoport a szobrászat vagy kerámia műfajából.

A benyújtott vizsgamunka - tanári irányítással megvalósított - tervezési munka alapján létrehozott alkotás, amely lehet:

- mintázott, faragott, applikált dombormű terrakottából, gipszből, fából vagy bármely más anyagból,

- mintázott körplasztika, égetett agyagból, gipszből - mázazva, festve vagy patinázva,

- drótból, fából, hungarocellből vagy egyéb szobrászati anyagból készített plasztika,

- felrakással, korongolással vagy egyéb technikák kombinációjával készített tárgy, tárgycsoport,

- épületkerámia vagy épületszobrászati díszítőelem.

A vizsgamunkát a továbbképző utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti záróvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) A záróvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített tárgy, tárgycsoport a szobrászat vagy kerámia műfajából. Az intézmény által meghatározott vizsgafeladat tervvázlat alapján, agyagból vagy egyéb szobrászati anyagból, szabadon választott mintázási, konstruálási, felületdíszítési technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- figurális vagy nonfiguratív plakett, dombormű,

- korongozott vagy más technikával készített edény,

- a szobrászatban és a kerámiában használatos eljárások valamelyikével, vagy ötvöztetéssel készült plasztika,

- mintázott építészeti díszítőelem.

2. A szóbeli vizsga tartalma:

- az elkészített tárgy bemutatása,

- a szobrászat és kerámia anyagai, eszközei, műfajai,

- szobrászatban és kerámiában alkalmazott technikák,

- a szobrászat és kerámia művészettörténeti stíluskorszakai,

- a szobrászat és kerámia legjelentősebb alkotásai, alkotói,

- a szobrászat, a kerámia és az építészet kapcsolata,

- egészség- és környezetvédelmi alapismeretek.

A vizsga értékelése

A gyakorlati vizsga értékelése

- a tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő megjelenítő, átíró, absztraháló kifejező készség,

- tervezői, plasztikai tárgyformáló, kivitelező készség,
- formatani ismeretekben való jártasság, a kompozíció törvényeinek ismerete,
- műalkotás és környezet összefüggéseinek ismerete,
- a szobrászati és kerámia technikák és eljárások alkalmazásának szintje,
- felületkezelési eljárások ismerete,
- díszítési eljárások ismerete,
- kreativitás, egyediség,
- az elkészült munka összhangja.

A szóbeli vizsga értékelése

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete,
- a megfogalmazás szakszerűsége, pontossága,
- kommunikációs készség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Mintázó állványok

Mintázó szerszámok

Faragó szerszámok (gipszhez, fához, kőhöz)

Kéziszerszámok különböző segédanyagok megmunkálásához

Munkaasztalok

Agyagos láda

Korong (láb-, gépi, kézi korongok)

Kemence (fatüzelésű, elektromos, gáz-, vagy olajfűtésű)

Kemence tartozékok

Hőfokmérő-, szabályozó műszer

Szárítóberendezés vagy szárítópole

Keverő és tároló edények

Kéziszerszámok, festékező, mázazó eszközök

Kisgépek

Tároló szekrények

Mérőeszközök

Gipszműhely-felszerelések, gipszformák Vizes blokk

Egyéni védőfelszerelések Munkabiztonsági berendezések Környezetvédelmi berendezések

VÁLASZTHATÓ TANTÁRGYAK

NÉPMŰVÉSZET

A népművészet tantárgy célja a hagyományos magyar népi kultúra átfogó rendszerének megismertetése, a hagyomány értékeinek bemutatásával a múlt öröksége iránti tisztelet, megbecsülés kialakítása, a múlt és a jelen összefüggéseinek felfedeztetése, mindezzel a személyiség formálódásának pozitív irányba terelése.

A tantárgy feladata a tantárgy iránti nyitottság kialakítása, az általános néprajzi, népművészeti ismeretek átadása.

Feladata emellett a hagyományos népi kultúra és értékrendszer bemutatásával a mindennapi élet kérdéseire, problémáira való válaszkeresés, a közösségi érzés mélyítése, az egyén helyének, szerepének tudatosítása, a hovatartozás-tudat, a szülőföldhöz való kötődés erősítése, értelmi és érzelmi ráhatással a személyiség fejlesztése, az esztétikai, etikai élmény- és ítélőképesség, az empátia és a tolerancia mélyítése.

A népművészet tantárgy oktatása szorosan kötődik a művészeti képzés programjához, a vizuális alkotó gyakorlattal, valamint a műhelyekben folyó elméleti és gyakorlati tudnivalók elsajátításával párhuzamosan nyújt ismereteket, ugyanakkor igyekszik kapcsolatot találni a társművészetek felé is.

A népművészet tantárgy szabadon választható, emellett tananyagtartalma szervesen beépíthető a többi tantárgy oktatási folyamatába is.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A hagyományok felelevenítésével, bemutatásával tantárgy iránti nyitottság kialakítása.
- A tananyag elsajátítása során élményszerű megismerés, tapasztalatszerzés biztosítása, valamint a közösségi érzés kialakítása, mélyítése.

Tananyag

Népművészet ismeretek
Népi gyermekjátékok típusai
Közösségi élmény, a játék során betöltött szerepek
Népköltészeti alkotások
Cselekmények, érzelmek, jó és rossz

Feladatcsoportok

- Népi gyermekjátékok
- Mondókák
 - Mozgásos játékok
 - Vonulások
 - Párválasztó játékok, körjátékok
 - Szellemi játékok
 - Hagyományos játéktevékenységek felelevenítése

Népköltészet

- Népmesék
- Népdalok
- Találós kérdések

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a népi gyermekjátékok néhány fajtáját,
- a népköltészet néhány alkotását.

Legyen képes:

- nyitottan viszonyulni a hagyományokhoz.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A hagyományok felelevenítésével, bemutatásával tantárgy iránti nyitottság kialakítása, mélyítése.
- A tananyag elsajátíttatása során élményszerű megismerés, tapasztalatszerzés biztosítása, valamint a közösségi érzés kialakítása, erősítése.

Tananyag

Népművészet ismeretek
Népi gyermekjátékok típusai
Játékkészítés, csapatszellem, szabályok
Jeles napok, naptári ünnepek
Szereplők, események, szokástárgyak

Feladatcsoportok

- Népi gyermekjátékok
- Eszközös játékok
 - Ügyességi és sportjátékok
 - Hagyományos játéktevékenységek felelevenítése

Naptári ünnepek

- Kiemelkedő őszi ünnepek
- Kiemelkedő téli ünnepek
- Kiemelkedő tavaszi ünnepek
- Kiemelkedő nyári ünnepek
- A szokások felelevenítése

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a népi gyermekjátékok néhány fajtáját,
- a kiemelkedő jeles napok fontosabb szokásait.

A tanuló legyen képes:

- nyitottan viszonyulni a hagyományokhoz.

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A hagyományos magyar népi kultúra emlékeinek megismertetése, a múlt öröksége iránti érdeklődés mélyítése.
- A népköltészeti alkotások, a népi hitvilág és a gyermekjátékok jellemzőinek bemutatása, rajtuk keresztül az érzelmi és erkölcsi érzékenység árnyalása, a közösségi szerepek felismertetése, mindezzel a személyiség formálódásának pozitív irányba terelése.

Tananyag

Népművészet ismeretek
Múlt, és jelen, a népi kultúra
A közösség és a hagyomány szerepe
Népköltészeti alkotások: a népmese, a népmonda, a népdal jellemzői
Hiedelemvilág, magyarázatkeresés
Népi gyermekjátékok, a játékok szerepe, típusai

Feladatcsoportok

A népi kultúra, népi közösség

- Múlt és jelen egymásra épülése
- A hagyomány, a hagyományozódás folyamata, fontossága
- A népi kultúra mibenlétének körvonalazása
- A közösség szerepe az ember életében
- A közösségi érzés, hovatartozás-tudat felkeltése a tanulóknál

Népköltészet

- A népköltészet sajátosságai
- Mesemondók, a mesemondás alkalmi
- A népmese: a népmesék szereplői, mesei cselekmények
- A mese világképe, jellegzetes mesei elemek
- A népmonda: valóságra épülés, magyarázatkeresés
- Népi bölcsességek: szólások, közmondások
- Játékos kedv: mondókák, találós kérdések
- Események és érzelmek a népdalokban

Népi hitvilág

- A népi hitvilág
- Világképek
- Hiedelemalakok
- Mágikus cselekmények
- Hiedelmek a mindennapokban és a népköltészeti alkotásokban

Népi gyermekjátékok

- A gyermekjáték szerepe
- Csoportba tartozás - feladatok, szerepek
- A játékok típusai
- Felnőttek játéka a gyermekekkel
- Fiúk és lányok játéka
- Szellemi és mozgásos játékok
- Eszközös és eszközkészítő játékok
- Szokások, hagyományok megjelenése gyermekjátékokban
- A hagyományos játéktevékenységek felelevenítése

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a hagyományok szerepét,
- a népi hitvilág, a népköltészet alapjait.

Legyen képes:

- a népi kultúra értékeinek befogadására.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A magyar népi kultúra emlékeinek megismertetése, a múlt öröksége iránti érdeklődés mélyítése.
- Az emberélet fordulóinak és a jeles napok jellemzőinek bemutatása, rajtuk keresztül az érzelmi és erkölcsi érzékenység árnyalása.
- A hagyományok és a közösség szerepének, működésének felismertetése, mindezzel a személyiség formálódásának pozitív irányba terelése.

- A népszokások és a saját környezetük szokásainak megfigyelésével az elemző és összehasonlító képesség fejlesztése.

Tananyag

Népművészet ismeretek

A néprajz mibenléte

Ünnep és hétköznap. Az ünnep jellemzői

Népszokások

Jeles napok, naptári ünnepek

Népi közösségek, a közösség szerepe az ember életében

Az emberélet fordulói: születés, gyermekkor, felnőtté válás, házasság

Feladatcsoportok

A néprajz

- A népi kultúra fogalma, területei
- A hagyomány fogalma, a hagyományozódás kérdésköre
- Múlt és jelen egymásra épülése

Népszokások - Jeles napok

- Hétköznapok és ünnepek
- A tavaszi ünnepkör fontosabb ünnepei
- A nyári ünnepkör fontosabb ünnepei
- Az őszi ünnepkör fontosabb ünnepei
- A téli ünnepkör fontosabb ünnepei
- A jeles napokhoz kapcsolódó népköltészeti alkotások, dramatikus jelenetek, hiedelmek, mágikus tevékenységek, szokástárgyak

Az ember életének fordulói

- Az egyén és a közösség viszonya
- A közösségi értékrend
- Család, nagycsalád
- Csoportba tartozás - feladatok, lehetőségek
- Életút a közösségen át
- Születés, gyermekkor
- A hagyomány, a hagyományokba való belenevelődés folyamata
- A gyermekjáték szerepe, felkészülés a felnőtt életre
- Ifjúkor
- Lakodalom, házasság
- Az emberélet fordulóihoz kapcsolódó fontosabb szokások, népköltészeti alkotások, dramatikus jelenetek, hiedelmek, mágikus tevékenységek

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a néprajz, a népi kultúra területeit,
- az egyén és a közösség viszonyát, a hagyományok szerepét,
- a szellemi kultúra területeit, a népszokások alapjait.

Legyen képes:

- a népi kultúra értékeinek befogadására,
- a megismert népi hagyományokat és saját tapasztalatait összehasonlítani.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A hagyományok bemutatásával a múlt öröksége iránti tisztelet mélyítése.
- A népi építészet és a népi gazdálkodás jellemzőinek megismertetése, általuk a népi kultúra az élet minden területét átfogó rendszerének felismertetése, a természet és az ember kölcsönhatásainak felfedeztetése, valamint az ember termelő munkája iránti megbecsülés kialakítása.
- A régi és a mai viszonyok egymás mellé állításával, saját környezetük megfigyelésével, az elemző és összehasonlító képesség fejlesztése.
- A hagyományok és a közösség működésének példájával a személyiség formálódásának pozitív irányba terelése.

Tananyag

Népművészet ismeretek

A népi építészet: településtípusok, építmények, lakhely, alaprajz

A ház berendezése, bútorfajták

Életmód, munka, munkamegosztás

A népi gazdálkodás fajtái: az állattartás és a földművelés

Feladatcsoportok

A népi építészet

- A természeti viszonyok hatása az építkezésre
- A települések fajtái. A falu és a város
- A népi építészet jellemzői: az építkezés alapvető anyagai, technikai
- Az építkezés mint közösségi munkaalkalom
- Lakóházak, gazdasági épületek
- Alaprajz, a jellegzetes háromszatú ház

A ház berendezése

- A bútorok típusai, a bútortörténet érdekességei
- A helyiségek jellegzetes berendezési módjai
- A bútorok és a berendezés jelfunkciója
- A népi építészethez, berendezéshez fűződő jellegzetes népköltészeti alkotások, népszokások, hiedelmek

A népi gazdálkodás

- A munka szerepe a közösségi értékrendben
- A közösség munkamegosztása -férfi és női munkák
- A „minden hasznosításának” elve
- A természeti környezet és az életmód összefüggései

Állattartás

- Az állattartás szerepe, fajtái, fontosabb munkafolyamatai
- A pásztorkodás
- A termelt javak feldolgozása
- Az állattartáshoz kapcsolódó népszokások, jeles napok, hiedelmek, mágikus tevékenységek

Földművelés

- Az földművelés szerepe, fajtái, fontosabb munkafolyamatai
- Termények, a termelt javak feldolgozása
- A földműveléshez kapcsolódó népszokások, jeles napok, hiedelmek, mágikus tevékenységek

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a népi kultúra területeit,
- a gazdálkodás szerepét, alapjait,
- a természet és az életmód alapvető összefüggéseit,
- a népi építészet fontosabb jellemzőit.

Legyen képes:

- a népi kultúra értékeinek befogadására,
- a természet és a népi kultúra közti összefüggések felismerésére,
- a megismert népi hagyományok, valamint a mai kor és saját tapasztalatai közt párhuzamot vonni.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A hagyományok bemutatásával a múlt öröksége iránti tisztelet mélyítése.
- A népi kultúra az élet minden területét átfogó rendszerének felismertetése.
- A tárgyalkotó tevékenység, a céhes hagyományok bemutatásával az ember termelő munkája iránti megbecsülés kialakítása.
- A régi és a mai viszonyok egymás mellé állításával, saját környezetük megfigyelésével, az elemző és összehasonlító képesség fejlesztése.
- A hagyományok példájával a személyiség formálódásának pozitív irányba terelése.

Tananyag

Népművészet ismeretek

A népi kézműves tárgyalkotás szerepe, jellemzői

A tárgyak csoportjai a felhasználási területek alapján

Kézműves mesterségek kialakulása

Fával, agyaggal, textillel, bőrrrel és fémmel dolgozó mesteremberek

Céh, céhszervezet

Feladatcsoportok

A hagyományos tárgyalkotás

- Az ember tárgykészítő tevékenysége, a tárgykészítés szerepe, területei
- A hagyományos tárgyalkotás alapvető szempontjai
- A tárgykészítés fontosabb alapanyagai
- A tárgyak jelző értéke, mágikus funkciója
- Háztartási és gazdasági eszközök

A tárgyalkotás munkaformái

- Önellátás
- Kézműves mesterségek
- Céhszervezet, céhes hagyományok

Kézműves mesterségek

- Faművesség
- Agyagművesség
- Textilművesség
- Bőrművesség
- Fémművesség
- Egyéb mesterségek

- A mesterségek alapjai, jellegzetes tárgyalkotási területek
- Céhtörténeti érdekességek

Vizsgamunka készítése

- Rajzokkal illusztrált néprajzi gyűjtőmunka

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a népi kultúra területeit, a hagyományok szerepét,
- tárgyalkotás szerepét, területeit, fontosabb jellemzőit,
- a kézműves mesterségek fajtáit, alapjait.

Legyen képes:

- a népi kultúra értékeinek befogadására,
- az ember, a természet, a tárgyi és a szellemi kultúra közti összefüggések megértésére,
- a megismert népi hagyományok, valamint a mai kor és saját tapasztalatai közt párhuzamot vonni.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a néprajz, a népi kultúra fogalmát, területeit,
- az egyén és a közösség viszonyát, a hagyományok szerepét,
- a szellemi kultúra területeit, a népszokások, a népi hitvilág, a népköltészet alapjait,
- a természet és az életmód alapvető összefüggéseit,
- tárgyalkotás szerepét, területeit,
- a népi építészet fontosabb jellemzőit.

A tanuló legyen képes:

- a népi kultúra értékeinek befogadására,
- az ember, a természet, a tárgyi és a szellemi kultúra közti összefüggések megértésére,
- a megismert népi hagyományok, valamint a mai kor és saját tapasztalatai közt párhuzamot vonni.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészből áll.

Az írásbeli vizsga tantárgya és időtartama

Népművészet max. 45 perc

A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama

Népművészet max. 15 perc

A vizsga tartalma

A népművészet írásbeli vizsga tartalma:

Az írásbeli vizsga feladatát az intézmény úgy határozza meg, hogy az írásbeli dolgozatból mérhető legyen a tanuló néprajzi ismerete: néprajzi alapfogalmakról, népszokásokról, népköltészetéről, hitvilágról, életmódról, a hagyományos tárgyalkotásról megszerzett tudása.

1. A népművészet írásbeli vizsga két vizsgarészből tevődik össze:

A) Rajzokkal illusztrált néprajzi gyűjtőmunka.

A tanuló által készített írásbeli munka szemléltesse az intézmény által meghatározott feladat megoldásának lépéseit, a tanuló adott témában szerzett ismereteit, egyéni gyűjtőmunkáját.

A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) Népművészeti kérdéseket tartalmazó tesztlap kitöltése a vizsga helyszínén és ideje alatt.

Az írásbeli vizsga feladatát az intézmény úgy határozza meg, hogy az írásbeli dolgozatból mérhető legyen a tanuló népszokásokról, népköltészetéről, hitvilágról, életmódról megszerzett ismerete.

2. A népművészet szóbeli vizsga tartalma:

- a néprajz kutatási tárgya, a népi kultúra fogalma, a hagyomány fogalma,
- a hagyományozódás kérdésköre, az egyén és közösség viszonya,
- népszokások (jeles napok, az emberélet fordulói),
- népi hitvilág, világgép,
- a népköltészet, (népmesék, népmondák, népdalok ...),
- gyermekjátékok,
- természet harmonikus életmód, gazdálkodás, közösségi munkamegosztás, munkaalkalmakhoz kapcsolódó szokások, hiedelmek,
- népi építészet, a parasztház berendezése, bútorai, a belső terek funkciói,
- hagyományos tárgyalkotás helye és szerepe a népéletben, szokásokban.

A szóbeli vizsgafeladatokat az intézmény úgy határozza meg, hogy a feleletekből mérhető legyen, hogy a tanuló az életkori sajátosságainak megfelelően milyen szinten:

- tud eligazodni a népköltészet világában,
- ismeri a szokások és a hiedelmek helyét és szerepét a népéletben,
- ismeri a karácsonyi, húsvéti és pünkösdi ünnepkör alapjait,
- ismeri az emberélet fordulóihoz kapcsolódó szokásokat,
- ismeri a munkaalkalmakat, a hozzájuk kapcsolódó szokásokat, népköltészeti alkotásokat, hiedelmeket,
- tájékozott a népi építészet, a hagyományos tárgy- és környezetkultúra világában,

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

- megfigyelő, értelmező készség,
- összehasonlító, összegző készség,
- feladatmegoldó készség,
- tárgyismeret,
- helyes fogalomhasználat,
- tárgyelemző készség.

A szóbeli vizsga értékelése

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete,
- a megfogalmazás szabatosága, pontossága.

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A hagyományos szellemi és anyagi kultúra emlékeinek bemutatásával a múlt öröksége iránti tisztelet kialakítása.

- Az ember tárgyalkotó tevékenységének területeinek (famunkák, fonható szálasanyagok, népi kerámiák) megismertetése, tanulmányozásukkal a kézműves tevékenységek megbecsülésének kialakítása, mélyítése.

- A népművészeti emlékek, a díszítőművészet megismertetésével az értékrend árnyalása, tudatos tárgykultúra létrehozása iránti igény felkeltése, az esztétikai érzékenység fejlesztése.

Tananyag

Népművészet ismeretek

A népművészet általános jellemzői

Művészet a folklórban

Népzene, néptánc, dramatikus szokások

A tárgyalkotó népművészet

A népi díszítőművészet jellemzői

Famunkák, fonható szálasanyagok, népi kerámiák: jellegzetes tárgytipusok és technikák

Feladatcsoportok

A népművészet

- A népművészet fogalma, általános jellemzői
- Népművészet a szellemi és tárgyi kultúrában
- Kollektív művészet, közösségi értékrend
- Információhordozó szerep, jelentéstartalom a népművészetben

Népzene, néptánc

- A népi hangszerek jellegzetes típusai
- A népzene jellegzetességei
- Jellegzetes tánc típusok
- Férfi és női táncok, páros táncok
- Táncalkalmak

Dramatikus szokások

- A népi színjátszás alapvető jellemzői
- Dramatikus szokások alkalmi

A népművészet motívumrendszere

- A népi díszítőművészet jellegzetességei, díszítmények funkciói
- A népművészet motívumrendszere, motívumtípusok
- A kompozícióépítés jellegzetességei
- A népművészet színvilága
- Jelentéstartalom, hiedelmek, szokások a motívumokhoz kapcsolódóan

Famunkák, fonható szálasanyagok

- A fa felhasználási területei
- A fa alapvető megmunkálási és díszítési technikái
- A pásztorfaragás sajátos tárgyai, motívumkincse
- A bútorkészítés jellegzetességei
- Kapufaragás
- Vessző-, gyékény-, szalma- és csuhémunkák
- Felhasználási területek, tárgytipusok
- Jellegzetes munkafolyamatok
- A tárgyakhoz fűződő jelentéstartalom, szokások, hiedelmek

Népi kerámia

- A kerámiakészítés munkafolyamata
- Alapvető formázási és díszítési technikák, motívumkincs
- A kerámiák típusai, funkciói
- A kerámia tárgyakkal kifejezett jelentéstartalom, hozzájuk fűződő szokások, hiedelmek

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a népművészet ágait,
- a tárgyi és a szellemi kultúra területeit és kapcsolatukat,
- a népi kézműves tárgyalakítás tanult területeit: famunkák, fonható szálanyagok, népi kerámiák jellemzőit,
- a díszítőművészet eszköztáráról.

Legyen képes:

- a népművészet tárgyainak vizsgálatára, elemzésére,
- megadott szempontok alapján önálló gyűjtőmunkára,
- a sajátjától eltérő kultúra, gondolkodásmód elfogadására.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A hagyományos magyar népi kultúra emlékeinek bemutatásával a múlt öröksége iránti tisztelet kialakítása.
- Az ember tárgyalakító tevékenységének újabb területeinek megismertetése (népi bőrmunkák, textilmunkák és egyéb tárgyalakítási területek), tanulmányozásukkal a kézműves tevékenységek megbecsülésének kialakítása, az értékrend árnyalása, tudatos tárgykultúra létrehozása iránti igény felkeltése.
- A népművészeti emlékek megismertetésével az esztétikai érzék fejlesztése.

Tananyag

Népművészet ismeretek

A tárgyi népművészet

Népi bőrművesség

Népi textíliák, népviselet

Egyéb kézműves területek

Az anyagok előállítása és feldolgozása

Jellegzetes tárgytípusok és technikák

Feladatcsoportok

Népi bőrmunkák

- A bőrkikészítés alapjai
- A bőr felhasználási területei, bőrműves tárgytípusok
- Jellegzetes munkafolyamatok, készítési és díszítési technikák
- A bőrmunkákkal kifejezett jelentéstartalom, hozzájuk fűződő szokások, hiedelmek

Népi textíliák

- A népi textíliák alapanyagai
- A kendermunka és a gyapjúfeldolgozás alapjai
- A szövés - fonás anyagai, eszközei, munkafolyamatok
- A szövés mintakincse
- A népi hímzések

- Jellegzetes színvilág, motívumkincs, kompozíciók
- A kékfestés
- Alapvető munkafolyamatok
- Motívumkincs, mintafák
- A népi textíliák felhasználási területei
- A népi textíliákkal kifejezett jelentéstartalom, hozzájuk fűződő szokások, hiedelmek

A népviselet

- A viselet elemei
- A ruházat jellemzői
- Fejviselet, hajviselet fajtái, jellemzői
- Lábbeli típusok
- Öltözet-kiegészítők, ékszerek fajtái, jellemzői
- A viselet mint jelrendszer, a közösséghez tartozás kifejeződése az öltözeten keresztül
- Öltözetdarabokhoz kapcsolódó szokások és hiedelmek

Egyéb kézműves tevékenységek

- Mézesbábosság
- Mintaformák
- Tojásfestés
- A tojás mint szimbólum
- Egyéb kézműves tevékenységek
- A tárgyakhoz fűződő szokások, hiedelmek

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a népművészet ágait,
- a tárgyi és a szellemi kultúra területeit és kapcsolatukat,
- a népi kézműves tárgyakotás tanult területeit: a népi bőrmunkák, textilmunkák és egyéb tárgyakotási területek jellemzőit,
- a díszítőművészet eszközrendszerét.

Legyen képes:

- a népművészet tárgyainak vizsgálatára, elemzésére, az esztétikai értékek felismerésére és megfogalmazására,
- megadott szempontok alapján önálló gyűjtőmunkára,
- a sajátjától eltérő kultúra, gondolkodásmód elfogadására.

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A hagyományos magyar népi kultúra átfogó rendszerének, értékeinek bemutatásával a múlt öröksége iránti tisztelet, megbecsülés kialakítása.
- A természet, a társadalom és az ember kapcsolatának elemzésével az összefüggések felismertetése.
- A néprajzi tájegységek tanulmányozásával (Dunántúl, Alföld, Északi-középhegység néprajzi tájegységei) a szülőföldhöz való kötődés erősítése, a közösségi érzés mélyítése, a humánus magatartás, az elfogadás, a tolerancia kialakítása, fejlesztése.
- A népművészeti emlékek tanulmányozásával a változások folyamatának felismertetése az esztétikai, etikai élmény- és ítélőképesség mélyítése.
- A néprajzi gyűjtőmunka által az önművelés lehetőségeinek elsajátíttatása.

Tananyag

Népművészet ismeretek

A népművészet történeti változásai

A stíluskorszakok jellemzői

Néprajzi tájegységek

Dunántúl, Alföld, Északi-középhegység néprajzi tájegységei

A tájegységek jellegzetes népi kultúrája

A néprajzi gyűjtőmunka, a könyvtározás alapjai

Feladatcsoportok

A népművészet stíluskorszakai

- A népművészet általános jellemzői
- A népművészet stíluskorszakai
- Régi stílus
- Új stílus
- Legújabb stílus
- A stíluskorszakok kialakulásának háttere
- Az egyes korszakok jellegzetes tárgykultúrája, díszítőművészete

Néprajzi tájegységek

- Közösségi értékrend
- Egyén és közösség viszonya, a közösségbetartozás kifejeződése
- Centrális és peremhelyzet
- A népi kultúra táji tagolódása, a magyarországi tájegységek
- Dunántúli tájegységek
- Az Alföld tájegységei
- Az Északi-középhegység tájegységei
- Fontosabb tájegységek tanulmányozása:
- Földrajzi elhelyezkedés
- A természeti környezet, jellegzetes életmód
- A táj szellemi kultúrájának érdekességei
- A táj jellegzetes népművészete - tárgykultúrája, díszítőművészete
- Kiemelkedő kézműves tevékenységek, fontosabb központok
- Irányított gyűjtőmunkák

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a népművészet területeit,
- a tárgyi és a szellemi kultúra területeit és kapcsolatukat,
- a népművészet korszakait, a népi kézműves tárgyalakítás területeit,
- a népművészet tanult tájegységeit: Dunántúl, Alföld, Északi-középhegység fontosabb néprajzi tájegységeit,
- az alapvető néprajzi szakirodalmat.

Legyen képes:

- a népművészet értékeinek felismerésére és megfogalmazására,
- megadott szempontok alapján önálló gyűjtőmunkára,
- az empátiára, a sajátjától eltérő kultúra, gondolkodásmód elfogadására.

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A hagyományos magyar népi kultúra átfogó rendszerének, értékeinek bemutatásával a múlt öröksége iránti tisztelet, megbecsülés kialakítása, a múlt és a jelen összefüggéseinek felfedeztetése.
- A régi és a mai szemlélet egymás mellé állításával mindennapi élet kérdéseire, való válaszkeresés, a problémamegoldó képesség fejlesztése.
- A természet, a társadalom és az ember kapcsolatának elemzésével az egyén helyének, szerepének tudatosítása.
- A néprajzi tájegységek (a magyar nyelvterület határainkon túli tájegységei), valamint a saját környezetük, lakóhelyük hagyományainak tanulmányozásával a hovatartozás-tudat, a szülőföldhöz való kötődés erősítése.
- A közösségi érzés mélyítése, a humánus magatartás, az elfogadás, a tolerancia kialakítása, fejlesztése.
- A néprajzi gyűjtőmunka által az önművelés lehetőségeinek elsajátíttatása.

Tananyag

Népművészet ismeretek

Néprajzi tájegységek

A magyar nyelvterület határainkon túli tájegységei

A saját tájegység tanulmányozása

A tájegységek jellegzetes népi kultúrája

A közösség és az értékrend változása. A népi iparművészet kialakulása

Hagyományápolás, értékmegőrzés

Néprajzi szakirodalom

A néprajzi gyűjtőmunka, a könyvtározás alapjai

Feladatcsoportok

A határainkon túli magyarság

- A népi kultúra táji tagolódása
- A magyar nyelvterület határainkon túli tájegységei
- Földrajzi elhelyezkedés, történelmi háttér
- A természeti környezet, az életmód jellemzői
- A táj szellemi kultúrájának érdekességei
- A táj jellegzetes népművészete - tárgykultúrája, díszítőművészete
- Kiemelkedő kézműves tevékenységek, fontosabb központok
- A közösségbetartozás kifejeződése
- Alkalmazkodás, asszimiláció, identitás
- Irányított gyűjtőmunkák

A saját tájegység népművészete

- Elhelyezkedés, természetföldrajzi adottságok, életmód, gazdálkodás
- A táj jellegzetes népművészete, tárgykultúrája, díszítőművészete
- A szellemi kultúra sajátosságai
- A táj fontosabb központjai
- Irányított gyűjtőmunkák

Népi iparművészet

- A hagyományos közösségek felbomlása
- A népi iparművészet jellemzői
- Változások, átfogalmazva beépítés- új igényekhez való igazodás
- Érték, stílus és a használó ember összhangja

- A népi kultúra, a népművészet továbbélési lehetőségei
- A hagyományok és a közösségi értékek szerepe napjainkban
- A hagyományápolás lehetőségei
- Intézmények, rendezvények a népi kultúra szolgálatában
- Néprajzi szakirodalom: könyvek, folyóiratok

Rendszerezés

- A népi kultúráról tanultak áttekintése, rendszerezése
- A tárgyelemzésről és a gyűjtőmunkáról tanultak áttekintése

Vizsgamunka készítése

- Rajzokkal illusztrált tárgyelemzés, műleírás

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a népművészet fogalmát, területeit,
- a népi közösségek működésének és értékrendjének alapjait,
- a tárgyi és a szellemi kultúra területeit és kapcsolatukat,
- a népművészet tanult tájegységeit: a magyar nyelvterület határainkon túli tájegységeit és a saját tájegységét,
- a népi iparművészet jellemzőit,
- a hagyományápolás lehetőségeit,
- az alapvető néprajzi szakirodalmat.

Legyen képes:

- a népművészet tárgyainak vizsgálatára, elemzésére, az esztétikai értékek felismerésére és megfogalmazására,
- az egyes tárgyak funkcióját, helyét a népi kultúrában meghatározni,
- megadott szempontok alapján önálló gyűjtőmunkára,
- az empátiára, a sajátjától eltérő kultúra, gondolkodásmód elfogadására.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a népművészet fogalmát, területeit,
- a népi közösségek működésének és értékrendjének alapjait,
- a tárgyi és a szellemi kultúra területeit és kapcsolatukat,
- a népművészet korszakait, a népi kézműves tárgyalkotás területeit,
- a magyar nép, és a népművészet táji, történeti tagolódását,
- a díszítőművészet eszközrendszerét,
- az alapvető néprajzi szakirodalmat.

A tanuló legyen képes:

- a népművészet tárgyainak vizsgálatára, elemzésére, az esztétikai értékek felismerésére és megfogalmazására,
- az egyes tárgyak funkcióját, helyét a népi kultúrában meghatározni,
- megadott szempontok alapján önálló gyűjtőmunkára,
- az empátiára, a sajátjától eltérő kultúra, gondolkodásmód elfogadására.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészből áll.

Az írásbeli vizsga tantárgya és időtartama

Népművészet max. 60 perc

A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama

Népművészet max. 20 perc

A vizsga tartalma

A népművészet írásbeli vizsga tartalma

Az írásbeli vizsga feladatát az intézmény úgy határozza meg, hogy az írásbeli dolgozathoz mérhető legyen a tanuló népművészeti ismerete: a népművészetről, a hagyományos népi kézműves tárgyalkotó tevékenységekről, mesterségekről megszerzett tudása.

1. A népművészet írásbeli vizsga két vizsgarészből tevődik össze:

A) Rajzokkal illusztrált tárgyelemzés, műleírás.

A tanuló által készített írásbeli munka szemléltesse az intézmény által meghatározott tárgyelemző feladat megoldásának lépéseit, a tanuló adott témában megszerzett ismereteit, egyéni gyűjtőmunkáját, tárgyleírását. A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) Népművészeti kérdéseket tartalmazó tesztlap kitöltése a vizsga helyszínén és ideje alatt.

Az írásbeli vizsga feladatát az intézmény úgy határozza meg, hogy az írásbeli dolgozathoz mérhető legyen a tanuló népművészeti ismerete, tárgyelemző jártassága, a népművészet ágairól, azok esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett tudása.

2. A népművészet szóbeli vizsga tartalma:

- a népművészet fogalma, a népművészet korszakai,
- a hagyományos tárgyalkotás természeti, társadalmi, gazdasági meghatározói,
- a hagyományos tárgyak esztétikuma, a tárgyak megjelenését meghatározó összetevők (funkció, anyag, méret, technika, forma, díszítés) összefüggései,
- a népművészet motívumrendszere, a tárgyakkal kifejezett jelentéstartalom,
- szöttesek, népi hímzések, kékfestés,
- a népviselet fogalma, a viselet elemei, a viselet jelentéstartalma,
- bőrművesség területei, tárgy típusai, hagyományai,
- a fazekasság tárgy típusai, hagyomány tárgyai, a magyar lakta területek fazekas központjai,
- a faművesség sajátos tárgyai, a tárgyak motívumkincse,
- vessző-, gyékény-, szalma-, csuhé megmunkálásának hagyományai,
- mézesbábosság, tojásfestés,
- a népi kultúra táji tagolódása,
- a Dunántúl, Alföld, Felföld és Erdély legfontosabb tájegységeinek népművészete, valamint lakhelyének hagyományai,
- a népművészet továbbélése, a hagyományápolás lehetőségei.

A szóbeli vizsgafeladatokat az intézmény úgy határozza meg, hogy a feleletekből mérhető legyen, hogy a tanuló milyen szinten:

- ismeri népművészet mibenlétét, motívumrendszerét, korszakait, ágait és alkotásait,
- ismeri a fa-, bőr-, textilművesség és népi fazekasság jellemzőit,
- ismeri a magyar nyelvterület legfontosabb tájegységeinek népművészetét,
- tud eligazodni a tárgy- és környezetkultúra világában,
- tudja elemezni a megismert tárgyakat,
- tud összehasonlító elemzéseket végezni,
- tudja rendszerezni a népi kultúráról megszerzett ismereteit,

- tudja kifejezni művészeti és esztétikai élményeit.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

- megfigyelő, értelmező készség,
- összehasonlító, összegző készség,
- feladatmegoldó készség,
- tárgyismeret,
- fogalomismeret,
- tárgyelemző készség.

A szóbeli vizsga értékelése

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete,
- a megfogalmazás szabatosága, pontossága,
- kommunikációs készség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Szemléltetésre szolgáló technikai eszközök

Szemléltető anyagok (szakkönyvek, folyóiratok, CD, DVD-k)

MŰVÉSZETTÖRTÉNET

A művészettörténet tantárgy célja a tanuló érdeklődésének felkeltése, érzékeny és nyitottá tétele a műalkotások által nyújtott vizuális élmény befogadására. A tanuló világos kifejező- és érvelési képességének fejlesztése a közös műelemzéseken és az egyes korokra jellemző legfontosabb stílusirányzatokon keresztül. A már megismert művészettörténeti korok új összefüggésbe helyezése, a korszakok formanyelvének, stílusjegyeinek vizsgálata. Célja továbbá a művészettörténet emléktanyájában való eligazodás elősegítése, az ismeretek beépítése a tanuló életébe és munkájába az ábrázolási és kifejezési módok tanulmányozásával, az anyagok, műfajok, technikák, eljárások megismerésével.

A tantárgy feladata a világkép és a képzőművészet viszonyának megismertetése. A művészet kultúrában és társadalomban betöltött szerepének bemutatása, a művészet folytonosságának és korról korra változó jellegének feltárása, az egyes művészettörténeti korok jellemző stílusjegyeinek összehasonlítása. Feladata továbbá a kortárs művészet hagyományokhoz való viszonyának bemutatása a művészeti ágak kapcsolatának, érzékeltetése a műfajhatárok elmosódásának és a műfajok közötti közlekedés lehetőségeinek, megmutatásával. Az önálló tájékozódás képességének, az ismeretszerzés igényének kialakítása. Jelentős műemlékek, múzeumok, gyűjtemények, kiállítások látogatásával a szűkebb környezet iránti elkötelezettség előhívása. A művészetek formanyelvének, a legjellemzőbb kifejezőeszközöknek és komponálásmódoknak megismertetése, a művészettörténet nagy alkotóinak és jellemző alkotásainak bemutatása az őskortól napjainkig.

A művészettörténet tantárgy oktatása szorosan kötődik a művészeti képzés programjához, a vizuális alkotó gyakorlattal, valamint a műhelyekben folyó elméleti és gyakorlati tudnivalók elsajátításával párhuzamosan nyújt ismereteket, ugyanakkor igyekszik kapcsolatot találni a társművészetek felé is.

A tantárgy szabadon választható, emellett tananyagtartalma szervesen beépíthető a többi tantárgy oktatási folyamatába is.

Alapfokú évfolyamok

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tanuló érdeklődésének felkeltése a műalkotások által nyújtott vizuális élmény befogadására.
- Közösen végzett műelemzéseken keresztül a művészet legkorábbi korszakaira jellemző legfontosabb stílusjegyek megismertetése.
- Az ismeretszerzés igényének kialakítása, a művészet szerepének szemléltetése a különböző korszakokban és civilizációkban.

Tananyag

Bevezetés

- A művészettörténet alapfogalmai
- A művészettörténet helye és szerepe a tudományok között
- A művészet vizuális nyelve
- A képző- és iparművészet ágai, műfajai, jellemzői, kapcsolatuk, kölcsönhatásaik

Őskor

- Az emberré válás folyamata
- A művészet kezdetei
- Használati és kultikus tárgyak, ékszerek - a temetkezés legrégebb emlékei
- Plasztikák, idolk, állatszobrok
- Barlang- és sziklarajzok, festmények
- A megalitikus kultúra emlékei

Mezopotámia

- A folyamközi birodalmak
- Sumérok, akkádok, babiloniak, asszírok, perzsák

Egyiptom

- Az egyiptomi társadalom
- Világkép, hitvilág
- Az egyiptomi kultúra időrendi áttekintése
- Az egyiptomi művészet konvenciói, stílusai, korszakai

A Kínai Birodalom

- A nagy dinasztiák időrendi áttekintése
- Hiedelemvilág, az ősök kultusza
- A Kínai Birodalom kultúrája: edények, plasztikák
- Festészet, tájképfestés, kalligráfia

Japán művészete

- A természet erőinek és az ősöknek tisztelete, sintoizmus
- Kínai befolyás, a buddhizmus elterjedése
- A zen buddhizmus és a művészet
- Teaszertartás, virágrendezés, tusfestészet

India művészete

- Indiai kultúrák, birodalmak áttekintése
- A buddhizmus eszmerendszere, elterjedése
- A hinduista hitvilág és kultúra

Afrika művészete

- Ősi birodalmak Fekete-Afrikában
- A kultúrák sokfélesége
- Az afrikai maszkok, mágia, ősök kultusza
- Plasztika, bronzszobrászat

A prekolumbiánus művészet

- Korai földművelő kultúrák
- Mítoszok, szertartás és építészet
- A közép- és dél-amerikai indián kultúrák áttekintése

Kréta és Mükéné

- A minoszi kultúra: építészet, festészet, plasztika
- Az akháj szellemiség, építészet

Görög művészet

- A görög kultúra nagy korszakainak áttekintése
- A városállamok és a társadalom felépítése
- Szellemiség, hitvilág, mitológia, tudományok, filozófia
- Az építészet új nyelvezete, oszloprendek, épülettípusok
- A szobrászat nagy korszakai
- Festészet, vázafestészet

A hellenizmus kora

- Új kulturális áramlatok és a klasszikus hellén kultúra kapcsolata, ötvöződése

Követelmény

A tanuló ismerje:

- az elemi kifejezési és ábrázolási módozatokat, és ismerje fel azokat konkrét műalkotásokban,
- a tanult művészettörténeti korok, korszakok főbb stílusjegyeit,
- a művészet különböző funkcióját és társadalmi szerepét az őskorban, a korai nagy kultúrákban és más földrészek művészetében,
- az európai kultúra forrásait, bölcsőjét.

Legyen képes:

- az egyes művészettörténeti korokra, korszakokra jellemző stílusjegyek felismerésére,
- a megismert művészettörténeti korok, korszakok időrendi áttekintésére,
- a tanult korszakok műtárgyainak esztétikai és funkció-szemponjú elemzésére,
- a nem európai kultúrák művészetének megértéséhez szükséges szempontok és kulturális tényezők figyelembe vételére.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tanuló világos kifejező képességének fejlesztése, a művészettörténet emlékanyagában való eligazodás biztosítása.
- A tanuló felkészítése az önálló szóbeli műelemzésre az ábrázolási és kifejezési módok tanulmányozása, valamint az anyagok, műfajok, technikák, eljárások megismerése által.
- Az önálló tájékozódás képességének és az ismeretszerzés igényének kialakítása.

Tananyag

Az etruszkok

- A római kultúra kezdetei, görög hatások
- Az etruszk hitvilág, kultuszhelyek, sírépítmények

Római művészet

- Róma kialakulása, felemelkedése és hanyatlása
- Új építészeti vívmányok, szerkezetek, épülettípusok
- A szobrászat új feladatok előtt - a portré
- Falfestmények, a jellegzetes római stílus kialakulása

Késő római és bizánci művészet

- A kereszténység eszmevilága, elterjedése
- A latin ókeresztény és a görög bizánci építészet legfőbb jellemzői, sajátosságai
- A mozaikművészet
- A kereszténység és az állam
- Egyházi táblakép-festészet, ikonok

A népvándorlás korának művészete

- A római birodalom bukása
- A nomád népek életmódja, hitvilága
- A honfoglaló magyarok művészete
- A Karoling Birodalom művészete
- Kultúra, vallás és képzőművészet

Az Iszlám Birodalom művészete

- Az iszlám kialakulása, felemelkedése, elterjedése
- Az iszlám építészet főbb épülettípusai, stílusjegyei
- A kalligráfia az iszlám művészetben

A román kor művészete

- A római katolikus egyház szerepe a kultúrában
- Szerzetesek, zarándokok, kolostorok
- Az egyházi építészet sokszínűsége
- A kereszténység képi nyelve
- Hódítások, kereszties hadjáratok

A gótika

- Gótikus építészet - gótikus katedrális
- Üvegablakok, gótikus szobrászat
- Az egyház megújítása
- A gótika sokszínűsége Európa országaiban

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a tanult művészettörténeti korok, korszakok főbb stílusjegyeit,
- az európai kultúra első nagy korszakainak szellemi és társadalmi háttérét (antik mitológia, kereszténység),
- a tárgy- és környezetkultúra alkotásait a tanult művészettörténeti korokban, korszakokban,
- a római kortól a gótikáig a stílusok magyarországi vonatkozásait, itteni megjelenési formájukat, jelentőségüket,
- azokat a múzeumokat, régészeti parkokat, műemlékeket, ahol személyesen tanulmányozhatja a tanult stílusok emlékeit.

Legyen képes:

- az egyes művészettörténeti korokra, korszakokra jellemző stílusjegyek felismerésére,
- a megismert művészettörténeti korok, korszakok időrendi és térbeli áttekintésére,
- művészeti, esztétikai élmények kifejtésére szóban.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tanuló figyelmének ráirányítása a világgép és a képzőművészet viszonyára, a művészet kultúrában és a társadalomban betöltött helyére, a művészet folytonosságnak és korról korra változó jellegének az egyes művészettörténeti korok jellemző stílusjegyeinek bemutatása.
- Az önálló tájékozódás képességének, az ismeretszerzés igényének kialakítása, a kitartó, módszeres munkavégzésre való nevelés.
- A művészet saját múltjához, hagyományához való viszonyának megismertetése.

Tananyag

A reneszánsz előzményei - trecento

- Művészet az itáliai városállamokban
- A szellemi megújulás első jelei
- Vallási és világi építészet
- A plasztika és festészet az új igények szolgálatában
- Új stílus születése

A korai reneszánsz - quattrocento

- Kereskedők és mecénások
- Új keresztény művészet
- Vallási hagyomány és antik kultúra
- A művészet és a természettudományok viszonya
- Művészet és humanizmus

Az érett reneszánsz - cinquecento

- Az itáliai udvarok és az antik világ
- Városi palotaépítészet és a megújuló egyházi építkezések
- A pápaság és a művészetek
- A reneszánsz művészet Itálián kívül

A reneszánsz alkonya - manierizmus

- A manierizmus fogalma, jellemző stílusjegyei
- A manierizmus Itáliában, Spanyolországban és a Németalföldön

A barokk művészet

- A katolikus egyház diadala
- Az új szellemiség hatása az egyházi építészetre, festészetre, szobrászatra
- Európa világi építésze a királyi udvarokban
- A barokk festészet Itáliában, Spanyolországban
- A holland festészet aranykora
- Új témák, új megrendelők, új műfajok, portré, tájkép, életkép, csendélet

A rokokó művészete

- Művészi érzékenység, frivolitás, elegancia
- A rokokó és a vallásos művészet

- A rokokó portréművészete

A klasszicizmus

- Itáliai, görögországi és kis-ázsiai ásatások
- Új művészet az antik világ bűvöletében
- A klasszicizmus építészetének, szobrászatának, festészetének áttekintése

A romantika

- Szubjektivitás, erős érzelmi töltés
- A napóleoni birodalom
- A romantika az irodalomban, a filozófiában, a zenében
- A romantika Európa országaiban

A realizmus

- Valóságfeltárás, társadalomkritika
- A realista portréművészet és tájképfestészet

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a tanult művészettörténeti korok, korszakok főbb stílusjegyeit,
- a művészettörténeti korok, korszakok legkiemelkedőbb alkotóit és jellemző alkotásait,
- a tárgy- és környezetkultúra alkotásait a művészettörténeti korokban, korszakokban,
- az egyes korszakok kultúrtörténeti és világnézeti hátterét, társadalmi vonatkozásait,
- a reneszánsztól a realizmusig terjedő korszak változásainak jellemző törvényszerűségeit, célkitűzéseit, a művészeti tradícióhoz, a valósághoz, valamint az esztétikumhoz való viszonyát,
- a tanult korszakok művészetének jellemző, kedvelt témáit és azok ikonográfiai változásait.

Legyen képes:

- az egyes művészettörténeti korokra, korszakokra jellemző stílusjegyek felismerésére,
- a megismert művészettörténeti korok, korszakok időrendi áttekintésére,
- művészeti, esztétikai élmények kifejtésére szóban, írásban és kompozíciós vázlatokban,
- műalkotásokat elemezni tartalmi és formai szempontból.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tanuló világos kifejező és érvelési képességének fejlesztése, az ismeretek a tanuló életébe és munkájába való beépülésének, felhasználhatóságának biztosítása.
- Az összehasonlító elemzések során a korok, korszakok kapcsolatainak, kölcsönhatásainak, egymásra épüléseinek kiemelése.
- A modern művészet létrejöttének, fő művészi és társadalmi problémáinak, kérdésfelvetéseinek megértetése.

Tananyag

Az impresszionizmus

- Új utak, új művészi szabadság
- Szemléleti forradalom a modern festészet történetében
- Pillanatnyi benyomások, érzések, hangulatok

Posztimpresszionizmus

- Pointillizmus
- Az ösztönök felszabadítása

- A belső lényeg megragadása

A századforduló építésze és képzőművészete

- Ipari forradalom - új igények, új anyagok, új építészeti feladatok
- A historizmus, akadémizmus, eklektika
- Szecesszió
- Szakítás, szembefordulás az akadémizmus világával

A XX. század első fele

- A klasszikus modernség, a klasszikus avantgarde irányzatai

Expresszionizmus

- A primitív művészet felfedezése

A fauvizmus

Kubizmus

- A látvány felbontása mértani alapformákra
- Autonóm képalkotás
- Újítások az építészetben

Organikus és funkcionalista építészet Futurizmus

- Gépek kultusza. Mozcás, dinamizmus

Absztrakt művészet

- Utalásszerű kapcsolódás a külső tárgyi világhoz
- Megszületik a nem ábrázoló, nem tárgyi és nem figurális művészet
- Művészet a két világháború között

Konstruktivizmus

- Geometrikus alakzatok síkon és térben
- Festészet, függőleges, vízszintes irányok, tiszta színek

Dadaizmus

- Antiművészet, a háború ellen, az esztétikai és erkölcsi konvenciók ellen
- A konceptuális művészet előfutára

Szürrealizmus

- A belső felszabadítása, automatizmus

Bauhaus

- Az építőműhely. Előkurzus - kézműves mesterség - ipari formatervezés

Művészet 1945-től napjainkig

- A modernség megújítása

Absztrakt expresszionizmus

- Felfokozott érzelmi hatások
- Tasizmus, akciófestészet

Pop art

- Jóléti társadalom, reklámok, tömegtermékek, társadalomkritika

Hiperrealizmus

- Fényképszerű valóság-hűség

Op-art, kinetikus művészet

- Tiszta optikai hatások, tiszta szerkezetek- mozgás, fényeffektusok

Minimal art, konceptual art

- Gondolati tartalmak feltárása
- A kreatív gondolat fontosabb, mint maga a mű

Napjaink művészete - kortárs művészet

- Land art, body art, performance, happening, totális művészet ...
- Az építészet új útjai
- A posztmodern változatai

Vizsgamunka készítése

- Műalkotásokkal, tanulmányrajzokkal illusztrált műelemzés, műleírás

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a tanult művészettörténeti korok, korszakok főbb stílusjegyeit,
- a művészettörténeti korok, korszakok legkiemelkedőbb alkotóit és jellemző alkotásait,
- egyes kiemelkedő műalkotások befogadás-történetét és utóéletét,
- a tárgy- és környezetkultúra alkotásait, ezek forradalmian megváltozó esztétikumát és funkcionalitását a 19-20. században,
- az egyes irányzatok kultúrtörténeti és világnézeti háttérét, társadalmi vonatkozásait,
- a modern művészet létrejöttének főbb állomásait, motivációit, korabeli fogadtatását.

Legyen képes:

- a megismert művészettörténeti irányzatok időrendi áttekintésére, összehasonlítására, értékelésére,
- művészeti, esztétikai élmények kifejtésére szóban, írásban és kompozíciós vázlatokban,
- műalkotásokat elemezni a témák és stíluselemek szempontjából, sikeresen alkalmazni az összehasonlító műelemzés eszközeit,
- érteni és értékelni a művészet kísérletező megnyilvánulásait, felbecsülni ezek jelentőségét a későbbi korokra nézve.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- az elemi ábrázolási módozatokat (konvenciókat), s ismerje fel azokat konkrét műalkotásokban,
- a művészettörténeti korok, korszakok, irányzatok főbb stílusjegyeit és legkiemelkedőbb alkotóit, alkotásait.

A tanuló legyen képes:

- műalkotásokat elemezni a témák és stíluselemek szempontjából,
- eligazodni és szelektálni a tárgy- és környezetkultúra világában,
- az egyes művészettörténeti korokra jellemző stílusjegyek felismerésére,
- művészeti, esztétikai élmények kifejtésére szóban, írásban és kompozíciós vázlatokban,
- a megismert művészettörténeti korok időrendi áttekintésére.

A művészettörténeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészből áll.

Az írásbeli vizsga tantárgya és időtartama

Művészettörténet max. 45 perc

A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama

Művészettörténet max. 15 perc

A vizsga tartalma

Művészettörténet írásbeli vizsga tartalma

Az írásbeli vizsga feladatait az intézmény úgy határozza meg, hogy az írásbeli dolgozathoz mérhető legyen a tanuló művészettörténeti ismerete, műelemzési jártassága, az építészetről, a képzőművészeti ágakról - grafikáról, festészetéről, szobrászatról -, a képzőművészeti ágak műfajairól, a különböző műfajok esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett tudása, ismeretszerző igénye.

1. A művészettörténeti írásbeli vizsga két vizsgarészből tevődik össze:

A) Műalkotásokkal, tanulmányrajzokkal illusztrált műelemzés, műleírás.

A tanuló által készített írásbeli munka szemléltesse az intézmény által meghatározott komplex műelemző, műleíró feladat megoldásának fázisait, a feladatra adott egyéni választ, válaszokat.

A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) Az intézmény által összeállított művészettörténeti kérdéseket tartalmazó tesztlap kitöltése a vizsga helyszínén és ideje alatt.

2. Művészettörténet szóbeli vizsga tartalma:

- művészettörténeti alapfogalmak,
- a művészettörténet helye és szerepe a tudományok között,
- a képző- és iparművészet ágai, műfajai,
- a képzőművészeti ágak és műfajok kapcsolata, kölcsönhatása,
- a művészet kezdetei, az őskori művészet,
- az ókori Egyiptom, Mezopotámia művészete,
- Kína, Japán, India, Afrika művészete,
- a prekolumbiánus művészet,
- Kréta, Mükéné művészete, a görög művészet szellemisége,
- etruszk és római művészet, Bizánc művészete,
- a népvándorlás korának művészete,
- a román és a gótikus kor művészete,
- a reneszánsz művészete,
- a barokk és rokokó művészete,
- a klasszicizmus, romantika és realizmus művészete,
- az impresszionizmus és posztimpresszionizmus művészete,
- a századforduló építésze és képzőművészete,
- a 20. század első felének művészete,
- a két világháború közötti és az 1945 utáni művészet.

A szóbeli vizsgafeladatokat az intézmény úgy határozza meg, hogy a feleletekből mérhető legyen, hogy a tanuló milyen szinten:

- ismeri az egyes művészettörténeti korok, korstílusok kifejezési szándékát és módját,
- tud eligazodni a tárgy- és környezetkultúra világában,
- tudja kifejezni művészeti és esztétikai élményeit,
- ismeri fel a művészettörténeti ágak kapcsolatát,
- képes a műalkotások önálló értelmezésére, elemzésére.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

- befogadó, megfigyelő, értelmező, eligazodó készség,
- analízáló és szintetizáló készség,
- összehasonlító készség,
- tervező, feladatmegoldó készség,
- műelemző készség,
- műfaj- és stílusismeret,
- műtárgyismeret,
- fogalomismeret.

A szóbeli vizsga értékelése

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete,
- a megfogalmazás szabatossága, pontossága,
- kifejező és érvelési képesség.

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A már megismert művészettörténeti korok új összefüggésbe helyezése, formanyelvüknek és stílusjegyeiknek vizsgálatával összehasonlító elemzések végzése.
- A művészeti ágak kapcsolatának bemutatása, a műfajhatárok elmosódásának és a műfajok közötti közlekedés lehetőségeinek érzékeltetése.
- Jelentős műemlékek, múzeumok, gyűjtemények felkeresésével, kiállítások látogatásával a szűkebb környezet iránti elkötelezettség kialakítása.

Tananyag

Primitív művészet egykor és ma

- Afrika, Ausztrália, Óceánia, Amazónia törzsi művészete
- Észak-, Közép- és Dél-Amerika indián kultúrái
- Hitvilág, stílusok, szertartások, testfestés, tetoválás

A primitív művészet hatása a magas művészetre

- A XX. századi izmusok és az ősművészet, illetve primitív művészet
- A primitív kultúrák és napjaink művészete

Népművészet

- A népművészet fogalma, megközelítése
- Hagyomány, életmód, szokások, zene, tánc, viselet, tárgyak
- A népművészet tárgyi emlékei Magyarországon
- Életmódváltás és népművészet

- A népművészet napjainkban
- Népművészet és üzlet
- Népművészet és turizmus
- Népművészet és politika

A városi folklór

- Az ipari forradalom és a fogyasztói társadalom hatása a klasszikus népművészetre
- Új életforma, új anyagok, új műfajok a városi folklórban
- Grafittik, tetoválás
- A szubkultúrák művészete

A naiv művészet

- A magas művészet és a naiv művészet viszonya
- Utak a népművészetből a naiv művészet felé
- A világháborúk művészete: életmód, emlékek, tárgyak

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a teljes művészettörténet főbb korszakait, stílusait, stílusjegyeit,
- a prehisztorikus és a nem európai kultúrák művészetének lényeges sajátosságait,
- a különböző művészeti jelenségek mögött húzódó világnézeti, társadalmi hátteret,
- a tárgy- és környezetkultúra alkotásait a különböző kultúrákban, illetve különböző társadalmi rétegekben.

Legyen képes:

- tájékozódni a művészettörténet nagy korszakaiban,
- összefüggéseket találni a különböző korszakok és kultúrák jelenségei között,
- összefüggések megértésére a kor és a műalkotások kapcsolatában,
- elemzéseket végezni jellemző példák, műalkotások segítségével,
- értelmezni a kortárs művészet hagyományokhoz való viszonyát.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A már megismert művészettörténeti jelenségek új összefüggésbe helyezése, azok formanyelvének és stílusjegyeinek, vizsgálatával összehasonlító elemzések végzése.
- A klasszikus kultúra lényegi vonásainak megvilágítása, irodalmi, mitológiai és történeti forrásainak megismertetése, a nyugati civilizációra gyakorolt hatásainak érzékeltetése.
- A művészeti ágak kapcsolatának bemutatása, a műfajhatárok elmosódásának és a műfajok közötti közlekedés lehetőségeinek érzékeltetése.
- Jelentős műemlékek, múzeumok, gyűjtemények felkeresésével, kiállítások látogatásával a szűkebb környezet iránti elkötelezettség kialakítása.

Tananyag

A görög művészet gyökerei

- Előzmények - a minoszi kultúra
- Hatások - a hellén kultúra kialakulásának körülményei, okai

Az archaikus, a klasszikus és a hellenisztikus művészet

- Hasonlóságok, különbözőségek
- Kölcsönhatások, egymásra épülés
- A hellén kultúra hatásai Itáliától az Indusig

- Helyi sajátosságok, új kulturális áramlatok

Etruszk művészet

- Híd a görög és a római művészet között
- Görög hatások és hagyományok
- A római kultúra kezdetei

Római művészet

- Görög, etruszk hatások
- Görög emlékek, görög mesterek Itáliában
- Másolatok, műgyűjtés
- A provinciák művészete
- A klasszikus római művészet hatása a barbár kultúrákra
- Róma hatása a bizánci művészetre
- Róma hatása a korai keresztény művészetre

A reneszánsz mint az antikvitás újjászületése

- Ásatások, tárgyi emlékek
- Antik eszmények, formák és kánonok
- Az antik filozófia újjászületése
- Művészet és humanizmus

A klasszicizmus

- Utazások, rajzok, metszetek
- Itáliai, görögországi és kis-ázsiai ásatások
- Gyűjtemények, múzeumok
- Az antikvitás, mint a klasszicizmus alapja
- Az antikvitás a magas művészetben és a hétköznapiakban (ruházat, bútorok)

Az antik hagyományok hatása a XX. századi művészetre

- A klasszicizmus és a szocialista realista építészet és művészet
- Az antik kultúra és a klasszicizmus hatása a Harmadik Birodalom művészetére
- Az antik kultúra hatása napjainkban

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a klasszikus antik művészettörténeti korok és az európai művészeti korszakok lényeges sajátosságait,

- a művészettörténeti korok (korszakok) legfontosabb alkotóit és legjellemzőbb alkotásait,
- az antik mitológia, irodalom és történelem legfontosabb epizódjait, szereplőit,
- a nyugati kultúra egyes korszakainak viszonyulási módját az antik örökséghez.

Legyen képes:

- tájékozódni a művészettörténet nagy korszakaiban,
- összefüggések megértésére a kor és a műalkotások kapcsolatában,
- összehasonlító elemzéseket végezni jellemző példák, műalkotások segítségével,
- jellemző ikonográfiai témák felismerésére, elemzésére, változatainak értelmezésére.

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A már megismert művészettörténeti jelenségek új összefüggésbe helyezése, azok formanyelvének és stílusjegyeinek vizsgálatával összehasonlító elemzések végzése.
- A különböző vallási jelenségek és a képzőművészet kapcsolatának elemzése, az általános törvényszerűségek és sajátosságok felismertetése.
- Az ideológia alapvetően meghatározó szerepének érzékeltetése minden művészeti jelenségben.

Tananyag

Egyiptom hiedelemvilága, életmódja, kultúrája és művészete

- Sokistenhit
- Az élet folytatása a túlvilágon
- Az Amarna-kor (Ehnaton birodalma) és hatásai

Mezopotámia művészete

- Sumer és akkád művészet és hitvilág
- Babiloni és asszír művészet és hitvilág
- Az ókori Irán művészete és hitvilága

A Közép-Kelet művészete

- Párthusok és Szasszanidák, valamint az Ahura-Mazda-kultusz

Az iszlám művészete

- Az iszlám vallás, világmagyarázat és életszemlélet, valamint a művészet
- Az iszlám gondolatvilág - a távol-keleti bölcelet és a nyugati eszmerendszerek összehasonlítása

Az ókori és a klasszikus India kultúrája és művészete

- A buddhizmus és a művészet
- A dzsainizmus, a hinduizmus és a művészet

Délkelet-Ázsia művészete

- India és a buddhizmus hatása a helyi kultúrákra

Kína művészete

- A buddhizmus, taoizmus és konfucianizmus hatása a művészetre
- Tibet és Kína hiedelemvilága, kultúrája és művészete

Japán művészete

- A sintoizmus és a művészet
- A zen-buddhizmus hatása a művészetre

Zsidó művészet

- A zsidó hiedelemvilág, életmód, kultúra és művészet
- A zsidó világszemlélet, a hellén filozófiák és a keresztény gondolatvilág összehasonlítása

A keresztény művészet

- A kereszténység kialakulása, elterjedése és eszmerendszere
- A korai kereszténység és a művészet
- A késő római és a bizánci művészet

A kereszténység és az állam

- A kelta kereszténység Írországból és Észak-Angliában

- Kultúra, vallás és képzőművészet a Karoling Birodalomban

A keresztény Európa a román kor idején

- A kereszténység és a hatalom
- Hódítások és kereszties hadjáratok

A keresztény Európa a gótika idején

- Fellendülés, pénz és hatalom a városokban
- A gótika virágzása és az egyház

Pogány motívumok a keresztény világban

- A szakrális művészet és a reneszánsz
- A pápai udvar hatása a művészetekre

A reformáció hatása a művészetre

- Az új eszmék hatása az életmódra, kultúrára
- Új megrendelői réteg, új igények, új műfajok

A katolikus egyház diadala

- A barokk művészet gyökerei
- Az ellenreformáció hatása a művészetre
- Új optimizmus, pompa, fényűzés

Keresztény szellemiségű művészet a barokktól napjainkig

- Hittérítés és művészet
- A gyarmatok művészete
- Keresztény eszmeiség és helyi hiedelemvilág keveredése
- Kortárs keresztény művészet

A felvilágosodás művészete

- Ráció és művészet
- Ateista művészet

Művészet az ideológiák szolgálatában

- A szocialista realizmus művészete
- A Harmadik Birodalom művészete

Ideológiák napjaink művészetében

- Szubkultúrák, csoport ideológiák
- Kvázi kultuszok, rítusok
- Magánmitológiák

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a művészettörténeti korokat és irányzatokat, azok főbb stílusjegyeit,
- a főbb vallásokat, azok mitológiáit, rítusait, teológiáját, legfontosabb szent szövegeit,
- a kereszténység tanítását, történetét, egyházi művészetét,
- a kereszténység helyét, szerepét az európai kultúra egyes korszakaiban.

Legyen képes:

- tájékozódni a vallástörténet és a művészettörténet nagy korszakaiban,
- összefüggések megértésére a kor, a világnézet és a műalkotások kapcsolatában,
- önálló, alkotószellemű elemzéseket végezni jellemző példák, műalkotások segítségével,

- felismerni és elemezni az egyes műalkotások vallási funkcióját, világnézeti mondanivalóját és közösségi szerepét.

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A 19-20. századi művészetről tanultak új megvilágításba helyezése, elsősorban a művészet társadalmi funkciója, illetve a társadalmi konvencióval való konfliktusa szempontjából.
- A művészeti törekvések és folyamatok létrejöttének és társadalmi fogadtatásának megértetése.
- A művészet és a művész definiálásának, lehetséges szempontjainak és problematikájának felvetése.

Tananyag

Realizmustól az impresszionizmusig

- Az uralkodó ízlés „klasszikus felfogása” és a pillanatnyi benyomásokat rögzítő új valóságfelfogás ellentéte

Az impresszionizmustól a fauvizmusig

- A művészet és a nyilvánosság újfajta kapcsolata
- Tudományos megalapozottság - rendszerezésre való törekvés
- Egyéni stílus, expresszív motívumhasználat

Az építészet és az ipari forradalom

- A hagyományos neo irányzatok és az új építészeti mozgalmak
- Az új építészeti feladatok kihívásai és a rájuk adott válaszok

A szecesszió

- Nyílt szembenállás, szakítás az akadémizmus felfogásával
- A szecesszió és az alkalmazott művészetek

Az avantgarde irányzatai és a hivatalos művészet

- A hagyománytisztelő és az úttörő művészet viszonya

Úttörők és epigonok

- Magányos alkotók és iskolák
- Az avantgarde művészet utóélete

Művészet és társadalom

- Művészet és politika
- Direkt módon politizáló agitatív művészet
- Tiltott, túrt, támogatott művészet
- Művészet a rendszerváltás után

Művészet és kommunikáció

- Művészet és manipuláció
- Művészet és üzlet
- A magas művészet és a közönség
- A giccs fogalma

Kortárs művészet

- Klasszikus hagyományok és azok tagadása

- Az akadémikus iskolázottság és az autodidakta művész
- Mesterségbeli tudás és eszköztelen művészet
- „Profi” és „amatőr” művészet
- Művészet és közönség, művészet és a közönség hiánya
- Totális művészet, „mindenki művész”
- Művészet és élet

Vizsgamunka készítése

- Műalkotásokkal, tanulmányrajzokkal illusztrált műelemzés, műleírás

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a művészettörténeti korok lényeges sajátosságait a legfontosabb alkotók és legjellemzőbb alkotások tükrében,
- a művészet fogalmának „kitágulását” a 19-20. században,
- a művészet társadalmi, ideológiai meghatározottságát, művészet és társadalom konfliktusainak különböző példáit,
- a művész szerepének, feladatának, magatartásformáinak okait és következményeit a különböző korokban.

Legyen képes:

- összehasonlító elemzéseket végezni jellemző példák, műalkotások segítségével,
- ismertetni konkrét példákon keresztül a művészet társadalmi funkcióinak pozitív és negatív vonatkozásait, művészet és társadalom konfliktusainak lehetőségét,
- önálló, alkotószellemű műelemzésre, vélemények ütköztetésére, vitakészsége fejlesztésével; más nézetek, vélemények megértésére, elfogadására.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a művészettörténeti korok lényeges sajátosságait a legfontosabb alkotók és legjellemzőbb alkotások tükrében,
- tudja olvasni, elemezni a tanult műalkotásokat.

A tanuló legyen képes:

- összehasonlító elemzéseket végezni jellemző példák, műalkotások segítségével,
- reálisan értékelni önmaga és mások munkáját, eredményeit és a sokszínűséget,
- összefüggések megértésére a kor és a műalkotások kapcsolatában,
- tájékozódni a művészettörténet nagy korszakaiban,
- ismertetni az adott kor kiemelkedő alkotóinak munkásságát és elemezni alkotásaikat,
- felismerni koronként jellemző alkotásokat a tárgy- és környezetkultúra világából,
- önálló, alkotószellemű műelemzésre, vélemények ütköztetésére, vitakészsége fejlesztésével más nézetek, vélemények megértésére, elfogadására.

A művészettörténeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészből áll.

Az írásbeli vizsga tantárgya és időtartama

Művészettörténet max. 60 perc

A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama

Művészettörténet max. 15 perc

A vizsga tartalma

Művészettörténet írásbeli vizsga tartalma

Az írásbeli vizsga feladatát az intézmény úgy határozza meg, hogy az írásbeli dolgozathoz mérhető legyen a - tanuló művészettörténeti ismerete, műelemzési jártassága, elemző, összehasonlító képessége, az építészetről, grafikáról, festészetéről, szobrászatról, azok műfajairól, alkotóiról, a különböző műfajok esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett tudása, ismeretszerző igénye, egyéni kutatómunkája.

1. A művészettörténeti írásbeli vizsga két vizsgarészből tevődik össze:

A) Műalkotásokkal, tanulmányrajzokkal illusztrált műelemzés, műleírás.

A tanuló által készített írásbeli munka szemléltesse az intézmény által meghatározott komplex műelemző, műleíró feladat megoldásának fázisait, a feladatra adott egyéni választ, válaszokat.

A vizsgamunkát a továbbképző utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti záróvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) Az intézmény által összeállított művészettörténeti kérdéseket tartalmazó tesztlap kitöltése a vizsga helyszínén és ideje alatt.

2. Művészettörténet szóbeli vizsga tartalma:

- primitív művészet egykor és ma,
- városi folklór,
- naiv művészet,
- az antikvitás és hatásai a művészettörténetben,
- hiedelemvilág és művészet,
- vallás és művészet,
- ideológiák és művészet,
- hivatalos művészet és az avantgarde,
- művészet és kommunikáció,
- kortárs művészet.

A szóbeli vizsgafeladatokat az intézmény úgy határozza meg, hogy a feleletekből mérhető legyen, hogy a tanuló milyen szinten:

- ismeri művészettörténeti korok lényeges alkotóit és alkotásait,
- ismeri a művészettörténeti korok sajátosságait,
- tudja elemezni a megismert műalkotásokat,
- tud összehasonlító elemzéseket végezni,
- tud eligazodni a tárgy- és környezetkultúra világában,
- tudja kifejezni művészeti és esztétikai élményeit,
- képes a pontos önértékelésre.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

- befogadó, megfigyelő, értelmező, eligazodó készség,
- összehasonlító készség,
- tervező, gyakorlatias feladatmegoldó készség,
- műelemző készség,
- műfaj- és stílusismeret,
- műtárgyismeret,

- fogalomismeret.

A szóbeli vizsga értékelése

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete,
- a megfogalmazás szabatosága, pontossága,
- kommunikációs készség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök Szemléltetésre szolgáló technikai eszközök (projektor) Szemléltető anyagok (képek, szakkönyvek, folyóiratok, CD, DVD-k)

NÉPMŰVÉSZET MŰFAJ

TANTÁRGYAK és VIZSGÁK

FŐTÁRGY

Az **előképző** célja a magyar népi motívumok, a mintakincsek vizuális memóriába történő bevésoedésének elősegítése különféle játékeszközök segítségével, s a befogadó készségek fejlesztése. A népművészettel való játékos ismerkedésen keresztül a pozitív lelki tulajdonságok gyarapítása, az esztétikai érzékenység, a nyitottság kialakítása. A kifejezéshez, alkotáshoz szükséges képességek fejlesztése. Az alapozó gyakorlatok feladata az alkotói képességek fejlődéséhez való hozzájárulás komplex, játékos, élményszerű művészeti tevékenységek által.

Előképző évfolyamok

NÉPI JÁTÉK GYAKORLATOK

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A közvetlen érzéki tapasztalás (hallás, látás, tapintás) útján megszerzett élmények képi, plasztikai feldolgozási képességének fejlesztése.
- A természeti és tárgyi környezet szépségeinek felfedeztetése, óvása.
- Az évkör ünnepeinek megismertetése.
- A hagyományok élményszerű megismertetése.
- Egyszerű kézműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása.
- A népi kismesterségek megismerése, lehetőség szerint minél több kipróbálása.
- A tárgyalkotás során felhasznált anyagok és eszközök megismertetése.
- Az önkifejezés változatos formáinak megismertetése.
- Az egyéni és csoportos alkotómunka alapelemeinek elsajátíttatása.
- Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása. Kreatív munkára és gondolkodásra nevelés.
- A népművészet egyes ágainak (pl. fafaragás, hímzés, fazekasság) játékeszközökön keresztüli megismertetése.
- Az arányok, színek, formák, felületek, tömegek és a tér felfedeztetése játékos tevékenységeken keresztül.

Tananyag

- A népművészeti vizuális elemek, kifejezési eszközök megismerése, külön figyelve a helyi sajátosságokra
- Az év ünnepköréhez igazodva a népi kismesterségek különböző ágazatainak kipróbálása az életkori sajátosságoknak és fejlettségi szinteknek megfelelően
- A természetes anyagok alakításának különféle módozatainak megismerése
- A különféle tanult motívumkincs használatának bemutatása
- A különféle játéktípusok sajátosságainak ismertetése
- Kézműves és képzőművészeti technikák
- Különféle témacsoportok játékeszközökkel való feldolgozása
- Népművészeti hagyományok, az év ünnepei

Feladatcsoportok

A fafaragás motívumkincse

- Memóriajátékok – fafaragások motívum kincseivel
- Árnyjáték – széktámlák, pad támlák mintáinak felhasználásával
- Viaszkarcolás – lopótökre karcolt minták és pásztorbotok mintáinak felhasználásával
- Pecsétkészítés – pad háttámlák mintáinak felhasználásával

Hímzsminták motívumkincsei

- Memóriajátékok, kirakók, lottó játékok szűrmintákkal
- Illeszd a helyére! – a nagy tájegységek, illetve a saját területükön lévő hímzsminták felhasználásával
- Bújtasd el! – különféle hímzsminták felhasználásával
- Mátrixok – különféle hímzsminták felhasználásával
- Csipkeszurka –hímzések motívumainak felhasználásával képeslapok, különféle ajándékkártyák készítése
- Papírdúc satírozása – rátétes minták felhasználásával

Fazekasság motívumkincsei: miskakancsók és emberalakos butellák

- Memória másképp – alak és árnyképe játék a megismert minták felhasználásával
- Sudoku – emberalakos butellák „arcainak” felhasználásával 4x4-es, 6x6-os sudoku készítése
- Aquatintas kép készítése – különböző tájegységek miskakancsói
- Gipsznyomat készítés – egy jellegzetes karakter mintázása

Zsinórminták mintakincsei

- Útvesztők, labirintusok – különféle minták felhasználásával az egyszerűtől a bonyolultabbig
- Puzzle – különféle minták felhasználásával három nehézségi fokozattal
- Színes indigó – ruhadíszítmények mintáinak felhasználásával
- Zsinórnyomat készítés - ruhadíszítmények mintáinak felhasználásával

Érzékszervi tapasztalások

- Színek, formák megfigyelése, hasonlóságok észrevétele
- Népi játékokkal, mozgással, hanggal érzelmek, élmények kifejezése

Anyagok

- A népi kismesterségek különböző anyagainak megismerése élményszerű tapasztalatok biztosításával az évkör ünnepeihez igazítva
- Felületképzési játékok síkban és plasztikában változatos anyagokkal: kötözések, sodrások, fonások, szövések, gyúrások, karcolások
- Nemez: ismerkedés az őshonos emlősállatokkal (juhok, marhák, lovak, kecskék...), azok szőréből szőrlabda készítése
- Szálasanyagok: csutkajátékok, gyékénymadár, vesszőparipa, virágfüzér
- Textil: különféle fonatok, zsinórok körmönfonással, bojtok készítése, levendulazsák hímzéssel
- Agyag: egyszerű marokedények, felrakásos technikák kipróbálása, növényi lenyomatok készítése
- Bőr: különféle fonások kipróbálása

Méreték és arányok

- A méretek és arányok érzékletes megtapasztalása (kisebb, nagyobb; hosszabb, rövidebb)

A színek világa

- A színek hangulati hatásának átélése, alkalmazása
- A színek keverésének megfigyelése az alkotó foglalkozások, a nemezelés, szövés feladatain keresztül

Folklór: mondókák, dalok, mesék, benti és kinti játékok az év ünnepeihez kapcsolódóan

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a tanult motívumkincseket felismerés szintjén
- a tanult játékszabályokat, variációs lehetőségeket
- a tanult népi mondókákat, dalok szövegeit, a játékok menetét
- a témákhoz kapcsolódó alapvető formákat
- a különféle tanult motívumokat tudja megkülönböztetni a hely sajátosságoktól
- a különféle anyagokat tudja népművészeti áganként szétválogatni
- az alkalmazott anyagok megmunkálási lehetőségeit
- az elkészített tárgyak rendeltetésszerű használati módját, óvja a tereket, azok berendezéseit
- a baleset és munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes:

- egyszerű tárgyak mintaadás utáni elkészítésére
- a művelési sorrendek követésére, s azok betartására
- a játékszabályok betartására, a kooperatív munkára
- segíteni társait, munkacsoportját a tevékenységekben
- a tanult népművészeti motívumok „olvasására”
- a tanév során alkalmazott alapvető kifejező eszközök használatára
- a legfontosabb baleset-és munkavédelmi szabályok betartására

Értékelés

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- felismeri-e a játékeszközökön szereplő mintakincseket
- bekapcsolódik-e az általa nem ismert, nem megszokott játéktípusok kipróbálásába
- képes-e a játékszabályok betartására, új szabályt tud-e alkotni
- meg tudja-e nevezni a különféle anyagokat
- képes-e mintaadás után a tevékenységek helyes sorrendjének betartására
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- vannak-e egyéni elgondolásai

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A közvetlen érzéki tapasztalás (hallás, látás, tapintás) útján megszerzett élmények képi, plasztikai feldolgozási képességének fejlesztése.
- A természeti és tárgyi környezet szépségeinek felfedeztetése, óvása.
- Az természet körforgásának megismertetése, az évszakok váltakozása
- A hagyományok élményszerű megismertetése.
- Egyszerű kézműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása.
- A tárgyalkotás során felhasznált anyagok és eszközök megismertetése
- Az önkifejezés változatos formáinak megismertetése.
- Az egyéni és csoportos alkotómunka alapelemeinek elsajátíttatása.
- Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása. Kreatív munkára és gondolkodásra nevelés.
- A népművészet egyes ágainak (pl. fafaragás, hímzés, fazekasság) játékeszközökön keresztüli megismertetése.
- A legjellemzőbb jegyek felismertetése
- Egyszerű, szabályos, szabálytalan formák megismertetése
- Ábrák, egyszerű rajzok megértetése
- Térbeli viszonylatok, irányok

Tananyag

- A népművészeti vizuális elemek, kifejezési eszközök megismerése, külön figyelve a helyi sajátosságokra
- A természet körforgásához igazodva a népi kismesterségek különböző ágazatainak kipróbálása az életkori sajátosságoknak és fejlettségi szinteknek megfelelően
- A természetes anyagok alakításának különféle módozatainak lehetőségei
- A különféle tanult motívumkincs használatában jártasság
- A különféle játéktípusok sajátosságainak ismerete
- Különféle témacsoportok játékeszközökkel való feldolgozása
- Népművészeti hagyományok a természet körforgásához igazítva
- Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

A fafaragás motívumkincse

- Dominó – fafaragások motívumkincseivel
- Lottó játék – rozettákkal
- Triplex karton karcolása – motívumok tükrösökről
- Monotípiá- ácsolt láda motívumokkal
- Pecsétkészítés – juhászbillogok mintáinak felhasználásával

Hímzésminták motívumkincsei

- Játékos mértan 1. - kicsinyítések, nagyítások, koordinátarendszerben való tájékozódás, nyújtás
- Mintakirakó – különféle hímzésminták felhasználásával
- Pecsételések –hímzések motívumainak felhasználásával csomagolópapír készítése

- Papírdúc nyomat készítése - madaras rátétes minták felhasználásával

Fazekasság motívumkincsei: fazekas termékek

- Rakd össze! – rész- egész játék különféle tájegységek tányér darabjainak, motívumainak felhasználásával
- Torpedó – fazekas termékek formáinak felhasználásával
- Térből a síkba, síkból a térbe – feladatkártyák és térbe felállítható játékkártyák készítése a megismert minták felhasználásával
- Papírtányér díszítése – a különféle díszítési módok kipróbálása
- Kályhacsempe papírmáséából – egy egyszerű minta választása

Zsinórminták mintakincsei

- Bogozd ki!” figyelemfejlesztő társasjáték vonalak, utak, irányok
- Írás előkészítő feladatlaponk zsinórmintákkal – Folytasd a sort! Kövesd a vonalat!, Haladj két vonal között!
- Kártyajáték: huszár egyenruha, lótakaró, tarsoly

Mézeskalács ütőfák motívumai

- Lapozgatós mintakönyv – a megismert mézeskalács ütőfák mintáinak felhasználásával
- Részletkeresők – a megismert mézeskalács ütőfák mintáinak felhasználásával
- Szitázás sablonnal – huszár, szív motívumokkal
- Frottázs technika – alap készítése, szabadon választott mézeskalács mintákból

Érzékszervi tapasztalások

- Színek, formák megfigyelése, hasonlóságok észrevétele
- Népi játékokkal, mozgással, hanggal érzelmek, élmények kifejezése
- A természet körforgásának megfigyelése, népi időjárás-jóslatok megfigyelése, tapasztalatszerzés

Anyagok

- A népi kismesterségek különböző anyagainak megismerése élményszerű tapasztalatok biztosításával a természet körforgásához igazítva
- Felületképzési játékok síkban és plasztikában változatos anyagokkal: kötözések, sodrások, fonások, szövések, gyúrások, karcolások
- Nemez: egyszerű színes nemezgyölyök készítése a szőrlabda módszerével
- Szálasanyagok: az egyes évszakokban fellelhető anyagok használata az életkori sajátosságok figyelembe vételével
- Textil: különféle fonatok, zsinórok körmönfonással, bojtok készítése, levendulazsák hímzéssel
- Agyag: egyszerű marokedények, felrakásos technikák kipróbálása, növényi lenyomatok készítése
- Bőr: különféle fonások kipróbálása

Méret és arány

- A méretek és arányok érzékletes megtapasztalása (kisebb, nagyobb; hosszabb, rövidebb)
- Síkban és térben megtapasztalás

Téri élmények

- A sík és a tér megtapasztalása
- Térjátékok (kinn, benn fent, lent). Zárt és nyitott terek
- Téri élmények játékkártyákkal, és plasztikai megjelenítéssel

Idő élmények

- Az idő múlásának és a változás megtapasztalása
- Eseménysort kifejező képsorozat, leporelló készítése
- Egyszerű animációs játékok készítésével

A színek világa

- A színek hangulati hatásának átélése, alkalmazása
- A színek keverésének megfigyelése az alkotó foglalkozások, a nemezelés, szövés feladatain keresztül

Folklór: mondókák, dalok, mesék, benti és kinti játékok az év körforgásához kapcsolódóan

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a tanult motívumkincseket felismerés szintjén
- a tanult játékszabályokat, variációs lehetőségeket
- a témákhoz kapcsolódó alapvető formákat
- a természet és az ember alkotta formákat
- a természet körforgásának törvényszerűségeit
- a tanult népi játékok szövegeit, a játékok menetét
- a különféle tanult motívumokat tudja megkülönböztetni a hely sajátosságoktól
- a különféle motívumokat tudja népművészeti áganként szétválogatni
- a környezetünkben megtalálható természetes anyagokat (a kő, agyag, termések, szalma, csuhé, szőr, bőr) és a feldolgozott anyagokat (papír, fonal, textil)
- az alkalmazott anyagok megmunkálási lehetőségeit
- az elkészített tárgyak rendeltetészerű használati módját, óvja a tereket, azok berendezéseit
- a baleset és munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes:

- egyszerű tárgyak mintaadás utáni elkészítésére
- a műveleti sorrendek követésére, s azok betartására
- a játékszabályok betartására, a kooperatív munkára
- a közvetlen környezetének megfigyelésére az év körforgásának alapján
- a természet és az ember alkotta fő formák felismerésére
- segíteni társait, munkacsoportját a tevékenységekben
- a tanult népművészeti motívumok „olvasására”
- a tanév során alkalmazott alapvető kifejező eszközök használatára
- a mindennapi jelenségek közül felismerni az esztétikai élményt adó jelenségeket
- aktívan, megfelelő munkatempóval részt venni a tárgyalkotó tevékenységekben
- a legfontosabb baleset-és munkavédelmi szabályok betartására

Értékelés

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- felismeri-e a játékeszközökön szereplő mintakincseket
- bekapcsolódik-e az általa nem ismert, nem megszokott játéktípusok kipróbálásába
- képes-e a játékszabályok betartására, új szabály alkotására
- ismeri-e az elemi téri viszonyokat
- meg tudja-e nevezni a különféle anyagokat
- képes-e mintaadás után a tevékenységek helyes sorrendjének betartására
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- érdeklődő-e a különféle technikák megtanulása során
- célszerűen és anyagtakarékosan használja-e az anyagokat
- vannak-e egyéni elgondolásai

Alapfok 1-2. évfolyam

NÉPI JÁTÉK GYAKORLATOK

Az alapfok első két évfolyamának célja a magyar népi motívumok, a mintakincsek vizuális memóriába történő bevésoedésének elősegítése különféle játékeszközök segítségével, s a befogadó készségek fejlesztése. A népművészettel való játékos ismerkedésen keresztül a pozitív lelki tulajdonságok gyarapítása, az esztétikai érzékenység, a nyitottság kialakítása. A kifejezéshez, alkotáshoz szükséges képességek fejlesztése a korszerű, gyermekközpontú, a népművészeti mintákra épülő tananyaggal a gyerekek életkori és egyéni képességeiknek megfelelő alkalmazásával. A népi kismesterségek az év, a család ünnepeihez valamint a ház és környezete tematikájához való igazodás.

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A közvetlen érzéki tapasztalás (hallás, látás, tapintás) útján megszerzett élmények képi, plasztikai feldolgozási képességének fejlesztése
- A természeti és tárgyi környezet szépségeinek felfedeztetése, óvása
- Az évkör ünnepeinek megismertetése kiegészítve a körülöttünk élő népek kulturális hagyományaival
- A hagyományok élményszerű megismertetése
- Egyszerű kézműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása
- A népi kismesterségek megismerése, lehetőség szerint minél több kipróbálása
- A tárgyalkotás során felhasznált anyagok és eszközök megismertetése
- Az önkifejezés változatos formáinak megismertetése
- A képi emlékezet és képzelet gazdagítása
- Az egyéni és csoportos alkotómunka alapelemeinek elsajátíttatása
- Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása. Kreatív munkára és gondolkodásra nevelés
- A népművészet egyes ágainak (pl. fafaragás, hímzés, fazekasság) játékeszközökön keresztüli megismertetése
- A néprajzi ismeretek tevékenységekhez kötött aktív beépítése

Tananyag

- A népművészeti vizuális elemek, kifejezési eszközök megismerése, külön figyelve a helyi sajátosságokra
- Az év ünnepköréhez és körülöttünk élő népek kulturális hagyományaihoz igazodva a népi kismesterségek különböző ágazatainak kipróbálása az életkori sajátosságoknak és fejlettségi szinteknek megfelelően
- A természetes anyagok alakításának különféle módozatainak lehetőségei
- A különféle tanult motívumkincs használatában jártasság
- A különféle játéktípusok sajátosságainak ismerete
- Kézműves és képzőművészeti technikák
- Különféle témacsoportok játékeszközökkel való feldolgozása
- Népművészeti hagyományok, az év ünnepköréhez és a körülöttünk élő népek kulturális hagyományaihoz igazodva
- Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

A fafaragás motívumkincse

- Memóriajátékok – fafaragások motívumkincseinek bővítése
- Árnyjáték – széldecskák mintáinak felhasználásával
- Kollázs készítése – mángorlók mintáinak felhasználásával
- Meseerdő készítése – tükrösökről vett mintákkal

Hímzésminták motívumkincsei

- Játékos mértan 1. –Tükrözések – sárközi minták felhasználásával
- Játékos mértan 2. – tervezési gyakorlatok keresztszemes mintákkal Tükrözések, forgasatok, eltolások, egy-egy alap egységből álló minták felhasználásával
- Mintakirakók – Madarak a hímzéseken az eddig tanult minták felhasználásával
- Mintakirakó – különféle léptékű és minta sűrűségű puzzle-k tervezése és készítése

A népviseletek mintái, motívumai

- Memória másképp- tájegységekre jellemző fejfedők és hajviseletek
- Tájegységek viseletei – társasjáték különféle nagy tájegységek feldolgozásával
- Lapozgató készítése választott öt tájegység férfi ill. női viseletének felhasználásával
- Öltöztetőbaba készítése öt tájegység férfi ill. női viseletének felhasználásával, kiegészítve a körülöttünk élőkkel

A bútorfestés mintakincse

- Hol a helyem? kártyajáték – tájegység festett bútorai
- Részletkeresők – a vizuális blokkban elkészített mennyezetkazetták felhasználásával
- Részletkeresők – kicsinyített és nagyított részletek keresése
- Rejtélyes feladatok: Keresd a különbséget!, Karikázd be, ami nem illik a sorba!, Számold meg miből mennyit találsz!, Kösd össze!
- Templomkazetták tervezése, festése – virágminták, ismétlődő díszítő elemek felhasználásával

Érzékszervi tapasztalások

- Színek, formák megfigyelése, hasonlóságaik észrevétele
- Népi játékokkal, mozgással, hanggal érzelmek, élmények kifejezése

Anyagok

- A népi kismesterségek különböző anyagainak megismerése élményszerű tapasztalatok biztosításával az évkör és a család ünnepeihez igazítva
- Felületképzési játékok síkban és plasztikában változatos anyagokkal: kötözések, sodrások, fonások, szövések, gyúrások, karcolások
- Nemez: egyszerű tárgyak készítése- nemezelődés
- Szálasanyagok: fonott, kötözött, sodort tárgyak készítése
- Textil: különféle fonatok, zsinórok körmönfonással, bojtok készítése, baba varrása
- Agyag: egyszerű marokedények, felrakásos technikák kipróbálása, nyomhagyások
- Bőr: karkötő készítése poncolással
- Fa: egyszerű karcolások

Méreték és arányok

- A méretek és arányok érzékletes megtapasztalása (kisebb, nagyobb; hosszabb, rövidebb)

Téri élmények

- A sík és a tér megtapasztalása
- Térjátékok (kinn, benn fent, lent). Zárt és nyitott terek
- Téri élmények játékkártyákkal, és plasztikai megjelenítéssel

Mese és valóság

- A mesebeli világok, történések síkban és plasztikában
- Környezetünk formái, szereplői sík és plasztikus formában

A színek világa

- A színek hangulati hatásának átélése, alkalmazása
- A színek keverésének megfigyelése az alkotó foglalkozások, a nemezelés, szövés feladatain keresztül

Folklór: mondókák, dalok, mesék, benti és kinti játékok az évkör és a körülöttünk élő népe kulturális hagyományaihoz kapcsolódóan

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a tanult motívumkincseket felismerés szintjén
- a tanult játékszabályokat, variációs lehetőségeket
- a témákhoz kapcsolódó alapvető formákat
- az évkör és körülöttünk élő népek kulturális szokásait
- a tanult népi játékok szövegeit, a játékok menetét
- a különféle tanult motívumokat tudja megkülönböztetni a hely sajátosságoktól
- az alkalmazott anyagok megmunkálási lehetőségeit
- az egyszerű technikai fogásokat
- az elkészített tárgyak rendeltetészerű használati módját, óvja a tereket, azok berendezéseit
- a baleset és munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes:

- egyszerű tárgyak mintaadás utáni elkészítésére
- a műveleti sorrendek követésére, s azok betartására
- a játékszabályok betartására, a kooperatív munkára
- segíteni társait, munkacsoportját a tevékenységekben
- a tanult népművészeti motívumok „olvasására”
- az önálló munkavégzésre
- a technikai gondolkodásra
- a célszerű és takarékos anyaghasználatra
- a látható és az elképzelt világ megjelenítésére
- a munka megbecsülésére, tiszteletére
- a tanult népi játékok szövegeinek megjegyzésére, s a játékmenet reprodukálására
- a tanév során alkalmazott alapvető kifejező eszközök használatára
- a legfontosabb baleset-és munkavédelmi szabályok betartására

Értékelés

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

Szempontjai:

- felismeri-e a játékeszközökön szereplő mintakincseket
- bekapcsolódik-e az általa nem ismert, nem megszokott játéktípusok kipróbálásába
- képes-e a játékszabályok betartására, új szabály alkotására
- meg tudja-e nevezni a különféle anyagokat
- képes-e mintaadás után a tevékenységek helyes sorrendjének betartására
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- vannak-e egyéni elgondolásai
- jól használja-e a téri viszonyokat
- képes-e az önálló munkára
- megfelelő-e a munkatempója
- van-e konstruáló képessége

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A közvetlen érzéki tapasztalás (hallás, látás, tapintás) útján megszerzett élmények képi, plasztikai feldolgozási képességének fejlesztése
- A természeti és tárgyi környezet szépségeinek felfedeztetése, óvása
- Az családi ünnepek, a ház és a környezete megismertetésén keresztül identitásfejlesztés
- Egyszerű kézműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása
- A népi kismesterségek megismerése, lehetőség szerint minél több kipróbálására ösztönzés
- A tárgyalkotás során felhasznált anyagok és eszközök megismertetése
- Az önkifejezés változatos formáinak megismertetése
- A képi emlékezet és képzelet gazdagítása
- Az egyéni és csoportos alkotómunka alapelemeinek elsajátíttatása
- Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása. Kreatív munkára és gondolkodásra nevelés

- A népművészet egyes ágainak játékeszközökön keresztüli megismertetése
- A néprajzi ismeretek tevékenységekhez kötött aktív beépítése

Tananyag

- A népművészeti vizuális elemek, kifejezési eszközök megismerése, külön figyelve a helyi sajátosságokra
- A családi ünnepeihez és a körülöttünk élő népek kulturális hagyományaihoz igazodva a népi kismesterségek különböző ágazatainak kipróbálása az életkori sajátosságoknak és fejlettségi szinteknek megfelelően
- A természetes anyagok alakításának különféle módozatainak lehetőségei
- A különféle tanult motívumkincs használatában jártasság
- A különféle játéktípusok sajátosságainak ismerete
- Kézműves és képzőművészeti technikák ismerete
- Különféle témacsoportok játékeszközökkel való feldolgozása
- Népművészeti hagyományok, az év és a család ünnepei
- Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

Házoromzatok, építészeti elemek mintakincsei

- Házépítés"- elemekből – a különféle tájegységek jellegzetes építészeti jegyeinek, kiemelt részleteinek (tető, ablak, kémény) felhasználásával
- Térképjáték – irányok és útvonalak – téri orientációt és téri tájékozódást fejlesztő játék – épületek felhasználásával
- Sorozatépítő kártyajáték – házépítés másképp
- Térbeli nyitható kép – különböző tájegységek építészeti jellemzőinek felhasználásával
- Papírmásé vakolatdímek

Hímzésminták motívumkincsei

- Játékos mértan 1. –Tükrözések – körülöttünk élő népek mintáinak felhasználásával
- Játékos mértan 2. – tervezési gyakorlatok keresztszemes mintákkal, tükrözések, forgatások, eltolások, egy-egy alap egységből álló minták felhasználásával
- Mintakirakók – tulipánok a hímzéseken
- Mintakirakó – különféle léptékű és minta sűrűségű puzzle-k tervezése és készítése kiegészítve a körülöttünk élő népek motívumaival, s a helyi sajátosságokkal

A népviseletek mintái, motívumai

- Memória másképp- tájegységekre jellemző fejfedők és hajviseletek
- Tájegységek viseletei – társasjáték bővítése a körülöttünk élők és a helyi sajátosságok feldolgozásával
- Leporelló készítése bővítés a körülöttünk élők népviseleteivel és a helyi sajátosságok
- Öltöztetőbaba (fiú, lány) készítése egy választott körülöttünk élő nép viseletével

A bútorfestés mintakincse

- Hol a helyem? kártyajáték – bővítése új elemekkel (Felvidék, Erdély stb.)
- Kelengyeláda szitázása sablonnal – tájegységekre jellemző minták felhasználásával
- Templomkazetták tervezése, festése – új virágminták, ismétlődő díszítő elemek felhasználásával
- Mesekönyv lap tervezése a virágmotívumok felhasználásával

A börművesség díszítő motívumai

- Keresd a mintát! nyomozós játék
- Hol a helyem? kártyajáték – tárgyak, minták, használati helyük, funkciójuk szerint
- Domborítás egyszerű virág motívummal

Érzékszervi tapasztalások

- Színek, formák megfigyelése, hasonlóságok észrevétele
- Népi játékokkal, mozgással, hanggal érzelmek, élmények kifejezése

Anyagok

- A népi kismesterségek különböző anyagainak megismerése élményszerű tapasztalatok biztosításával a család ünnepeihez és a körülöttünk élő népek kulturális hagyományaihoz igazítva
- Felületképzési játékok síkban és plasztikában változatos anyagokkal: kötözések, sodrások, fonások, szövések, gyúrások, karcolások
- Nemez: egyszerű tárgyak készítése- nemezelődés
- Szálasanyagok: fonott, kötözött, sodort ajándéktárgyak készítése
- Textil: különféle fonatok, zsinórok, bojtok készítése, baba varrása
- Agyag: egyszerű marokedények, felrakásos technikák kipróbálása, nyomhagyások
- Bőr: karkötő készítése poncolással
- Fa: egyszerű karcolások, vésések

Méret és arány

- A méretek és arányok érzékletes megtapasztalása (kisebb, nagyobb; hosszabb, rövidebb)

Téri élmények

- A sík és a tér megtapasztalása
- Térjátékok (kinn, benn fent, lent). Zárt és nyitott terek
- Téri élmények játékkártyákkal, és plasztikai megjelenítéssel

Mese és valóság

- A mesebeli világok, történések síkban és plasztikában
- Környezetünk formái, szereplői sík és plasztikus formában

A színek világa

- A színek hangulati hatásának átélése, alkalmazása
- A színek keverésének megfigyelése az alkotó foglalkozások, a nemezelés, szövés feladatain keresztül

Folklór: Népi játékok, mondókák, dalok, mesék, benti és kinti játékok a családi ünnepekhez kapcsolódóan, kitekintve a körülöttünk élő népek hagyományaival

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a tanult motívumkincseket felismerés szintjén
- a tanult játékszabályokat, variációs lehetőségeket
- a témákhoz kapcsolódó alapvető formákat

- a család fontosabb ünnepeit, szokásait
- a ház és környezetének fontosabb elemeit
- a tanult népi játékok szövegeit, a játékok menetét
- a különféle tanult motívumokat tudja megkülönböztetni a hely sajátosságoktól
- az alkalmazott anyagok megmunkálási lehetőségeit
- az egyszerű technikai fogásokat
- az elkészített tárgyak rendeltetészerű használati módját, óvja a tereket, azok berendezéseit
- a baleset és munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes:

- felismerés szintjén megkülönböztetni a különféle viseleteket, építészeti elemeket
- a játékok során megismert motívumok felismerésére
- egyszerű tárgyak mintaadás utáni elkészítésére
- a műveleti sorrendek követésére, s azok betartására
- a játékszabályok betartására, a kooperatív munkára
- segíteni társait, munkacsoportját a tevékenységekben
- a tanult népművészeti motívumok „olvasására”
- az önálló munkavégzésre
- a technikai gondolkodásra
- a célszerű és takarékos anyaghasználatra
- a látható és az elképzelt világ megjelenítésére
- térbeli helyzetek ábrázolására- a formák síkbeli reprodukciójára
- a munka megbecsülésére, tiszteletére
- a tanult népi játékok szövegeinek megjegyzésére, s a játékmenet reprodukálására
- a tanév során alkalmazott alapvető kifejező eszközök használatára
- a legfontosabb baleset-és munkavédelmi szabályok betartására

Értékelés

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- felismeri-e a játékeszközökön szereplő mintakincseket
- bekapcsolódik-e az általa nem ismert, nem megszokott játéktípusok kipróbálásába
- képes-e a játékszabályok betartására, új szabály alkotására
- meg tudja-e nevezni a különféle anyagokat
- képes-e mintaadás után a tevékenységek helyes sorrendjének betartására
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetészerűen használja-e
- vannak-e egyéni elgondolásai
- jól használja-e a téri viszonyokat
- képes-e az önálló munkára
- megfelelő-e a munkatempója
- van-e konstruáló képessége
- tud-e milliméter pontossággal mérni
- tud-e olvasni ábrát, magyarázó rajzot, információs jeleket
- alkotásain felismerhetőek-e a tanult jellemző formák
- megjelennek-e a karakterek

Alapfok 3. évfolyam

BEVEZETÉS A MESTERSÉGEK VILÁGÁBA - MESTERSÉG ORIENTÁCIÓ ALKOTÓ GYAKORLAT

A **népművészeti vizuális alapismeretek** célja a tanuló egyéni, kreatív személyiségjegyeinek előhívása, az ismeretek, élmények feldolgozásának segítése, a pozitív lelki tulajdonságok megerősítése a képi emlékezet és képzelet gazdagításával, a vizuális gondolkodás és kifejezőkészség fejlesztésével, valamint az esztétikai érzékenység és befogadó készség kialakításával.

A *tantárgy feladata* a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő, erős belső motivációra épülő, változatos alkotó folyamatok biztosítása, melyek lehetővé teszik a csoportos és egyéni kreatív tevékenységformák megismerését, feltárják az értékmegőrzés, értékteremtés lehetőségeit, kialakítják a formák, színek használatában való jártasságot. Az egyes témák, témacsoportok változatos feldolgozása, a különféle képzőművészeti technikák gyakorlásához szükséges eszközök és anyagok használatának megismertetése, a népművészeti és művészettörténeti ismeretek aktív beépítése az alkotó tevékenységbe. A baleset-, munka- környezet és tűzvédelmi szabályok betartatása.

A *népi kézművesség alapok* valamint *mesterségenkénti műhelygyakorlatok* a népi kézműves tárgyformálás, a mesterségek különféle hagyományos technikai, díszítménybeli ismereteinek megismertetésére szolgál. Feladata a forma – díszítmény – funkció hármásának adott mesterségen belüli anyanyelvi szintű megismertetése, a művészi kifejezési formanyelv kialakítása, gazdagítása, változatos kreatív játékos feladatsorokon keresztül. A tárgyi népművészet alkotásainak is megvan a művészi formájuk. Ezek a formák részekből, elemekből állnak, melyek rendszert alkotnak, ezáltal alakul ki stílusuk. A hagyomány nyújtotta elemek újabb és újabb variálásával az alkotás is újjáéled.

Fejlesztési feladatok

- A népművészeti tárgyak, az alkalmasan megválasztott népi használati tárgyak utánzó és újraalkotó elsajátításának képességei
- A néprajzi ismeretek alkotó tevékenységhez kapcsolódó aktív beépítése.
- Az alkotáshoz szükséges készségek fejlesztése.

Tananyag

- Népi kézművesség alapok – ismeretek
- Ábrázolási és tárgyalkotási ismeretek
- A síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok és eszközök
- Különféle kézműves és népművészeti technikák
- Néprajzi ismeretek
- Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

Környezetábrázolás – kép és valóság

- A tárgyak és a természeti környezet irányított megfigyelése

- A természet törvényeinek, jelenségeinek összegyűjtése, lejegyzése
- Növények és állatok minél pontosabb megfigyelése, magyarázó rajz készítése
- A látványból és jelenségből kiinduló egyszerűsítések (redukálások)
- A szerkezetből kiinduló egyszerűsítések (redukálások)
- A szín és anyagválasztás szerepe

Mintakincs

- A gyűjtött minták egy-egy részletének nagyítása
- Ornamentika rajzolása természeti motívumok felhasználásával
- Egyszerű díszítő elemek szimmetrikus, aszimmetrikus, pozitív-negatív formákká, ritmussá rendezése
- Természetes formák egyszerűsítése, stilizálása, szín- és formavariációk létrehozása

Népművészeti motívumok új kontextusba helyezése (kreatív tervezés)

- Legyél te is tervező - csomagolópapír tervezése, kivitelezése stencilezéssel – hímzéminták felhasználásával. Könyvborító és lemezborító tervezése és készítése szitázással és papírdúccal – szűrátétek motívumainak felhasználásával. Épületek „életre keltése” - a Balaton felvidék jellegzetes épületelemeinek felhasználásával
- Múlt és jelen találkozása Papírszínház készítése – falusi életképekkel
- Mából a múltba – öltözz át! Mai fotók felhasználásával, átalakításával készített falusi képek készítése
- Szabd magadra! OP-ART – rozettákkal, guzsalytűkkel, hímzémintákkal. Ékszerkészítés zsuporfóliából sütéssel, falapokból festéssel - választott minták felhasználásával Képregény készítése egy választott népmeséből
- Játítani jó! – a vizuális anyanyelv használata Társasjáték tervezése és készítése agyag figurákkal - választott témakörből: fafaragás, hímzés, szövés, fazekasság
- Ruha kvartett - Kártyajáték tervezése és készítése – népviseletek felhasználásával
- Memóriajáték tervezése népművészeti motívumokkal

A tárgykészítés folyamata

- Ismerkedés a természetes alapanyagok tulajdonságaival, felhasználási lehetőségeivel

Fazekasság

- Marokedényből figurák pl. a marokedény a hasa a medvének és rádolgozzuk a fejét és a végtagokat
- Almasütő 2 db marokedényből, együtt kipróbálni, isteni illat és ízek
- Fantáziát mozgató- különböző termésekből kiválasztani egyet, ehhez komponálni egy kispasztikát, része lesz a figurának. pl. a makk lesz a figura sapkájának a bojtja vagy: igazi csigaházhoz agyagból a csiga teste
- „Mini” műhelyek (lehet egyéni, de csoportos feladat is) Élethű műhelyek készítése
- Edényalátét (hurkákból vagy lapból kivágva)
- Mézeskalács-formák, együtt sütni, enni
- Falikép, közös munka: pl. 4 évszak
- Paraszti udvar (lehet egyénileg, de közösen is)
- Falu: jellegzetes házakkal, emberekkel és állatokkal
- Állatok: a különböző állatok. Hozzá terepasztalt készíteni (állatkert), képzelt, sohasem létezett állatok, kedvenc állatok, guruló állatok
- Doboz tetővel a tetején a fogó-gomb lehet más-más figura
- Gyertyatartó
- Mécses, önteni bele gyertyát

- Ékszerek (üveggyöngyökkel díszíteni)
- Sajtkészítő
- Karácsonyfa-díszek
- Sótartó
- Formába tapasztás különböző agyagból
- Fűszertartó különböző méret, forma
- Sütőedény figurális

Textil (hímzés)

- különféle zacskók – láncöltéssel és vagy kereszt szemmel
- hátizsák, madzag pántokkal láncöltéssel
- babavarrás hímzett – (bújtatások) ruhakészítéssel
- bábok varrása (Lakatos Lilla könyve alapján)

Textil (nemez)

- Mosatlan, mosott és fésült gyapjú tapintása különböző fajtájú juhokról. Játék, felismerés bekötött szemmel
- Egyszerű nemezgyűrű készítése kézben egy tincs gyapjából. Ismerkedés a gyapjúval, a nemezelés alapjaival
- Végtelenített nemezzsinór készítése
- Ügyességi, finom motorikus kézmozgást, térlátást és koncentrációt fejlesztő játékok a nemezzsinórral (pl. átbújtatós, mondókás, „macskabölcső”)
- Egyszerű ujjbáb vagy babasapka készítése két-három ujjra tekert gyapjából
- Játékok hagyományos síkformák, nemezdíszítő motívumok felhasználásával
- Festőnövények gyűjtése a természetben - A színek szerepe az életünkben
- Ujjbáb készítése sablonra, mesefeldolgozás az ujjbábok segítségével

Textil (szövés)

- Fonatok – körmönfonással, 3; 5; 7; 9; szállal, egyszerű fonalcserékkel és összetett fonalcserékkel
- Fonatok – fonással, 3; 5; 7; 9; és több szállal, „vászonkötéssel” és „sávolykötéssel”
- Vetülnélküli szövés
- Kisebb tárgyak – telefontartó, bábfigurák – szövése szék lábon
- „Pókozás” színes fonalakkal hurkapálcán vagy fűz vesszőn
- Fonaljátékok – pomponok, bojtok
- „Májusi” kerekező
- Szalagszövés szádfával illetve bojtnyüstökkel
- Virágfal szövése (kereten, korláton, faágakon, stb.)

Szálasanyag

- Csuheből: hármass fonás, sodrás tanulása, (karkötő, csillag) csomózós technikával tojásos kosár készítése hármass fonat készítése, összevarrása alátétnek, kosárnak
- Gyékényből: fonott állatok, emberalakok, gyékény adventi díszek. Ismerkedés a gyékényszövésével (alátét)
- Szalmából: Páros, páratlan fonások, aratási jelvény készítése
- Vesszőből: Gazdasági udvar modell készítése falapra. Vesszőoldalú csűrrel, szalmatetővel, vesszővel kerített kúttal, fonott kötözött állatokkal stb. (közös munka, többféle anyag, technika)

Faragás

- Fűzfából kígyó készítése
- Cifrabot fűzfából kéreg kimetszéssel mintázva
- Gémeskút keskeny deszkából, fűzfa ágasfából, dióból
- Fabútor deszkadarabokból és lécekből kis asztal és szék
- Mérleg fa pálcika dió
- Kanászostor akác cseresznye vagy somfabot vékonyabb kötélből
- Kocsi szekér lécs deszka hengeres rúdfa kerék
- Traktor tömbfából fűzfa rúdfa kerék
- Farepülő
- Krumplipuska bodzafából
- Vízipuska bodzafából dugófa mogyoró és kóc
- Nyílpuska fűz vagy orgonaágból
- Fűzfásíp fűzfából kéreghúzással tavaszi időben
- Kopogó orgona villáság lécdarab
- Zugattyú lécs mogyoróág madzag

Népi bőrművesség

A bevezetés időszakában az előkészítő két évfolyamban történeteket magasabb szakmai szintre való emelése. Az elsődleges feladat az, hogy a szakágban használatos alapvető kézi szerszámok, eszközök szakszerű használatát sajátítsák el a tanulók.

Az előző két évben, főként az oktató által előkészített, előre kiszabott, esetlegesen előjelölt, vagy lyukasztott alkatrészeket, alapanyagokat használtak a növendékek. A harmadik évfolyamon már az előkészítés is a tanuló munkája. Példaként a szálak szabása, az alkatrészek szabásmintája és a szabásminta alapján kiszabott bőrdarabok. A lyukasztások, metszések illesztő pontok egyénileg történő kimérése, jelölése, kivitelezése.

Ennek érdekében a következő szerszámok használatát kell, bármely anyaggal (papír, bőr, textil, fa, stb.) való alkotás, vagy feladatmegoldás során fejleszteni: szabáskés, olló, árák, tűk, kalapács, lyukasztók, vonalzó, körző.

A bőrművességhez szorosabban kapcsolódó foglalkozás ötletek:

- A bőrtípusok, bőrfajták megismertetése: (szőrös bőrök, egzotikus állatbőrök, állatfajonkénti eltérések, cserzéstípusok, textúrák, kikészítési módok, szín, stb.) játékos formában. Érzékszervi vizsgálatok. Látás, tapintás. Akár szembekötős, felismerős játék.
- A kalapálás örömei: poncolt, áttört felületű tárgyak készítése poncoló vasakkal, díszlyukasztókkal. Az áttört felületek alá más felületű vagy színű bőr helyezésével. (ékszerek, könyvjelzők, könyv vagy füzetborító stb.)
- Játék a textúrákkal, színekkel: (szabás és illesztés gyakorlása, ragasztott technikával) Különböző bőrfajtákból bőrképek készítése (montázs). Népi motívumok felhasználásával, kompozíciós változatok tervezése modellezése eredeti vagy kicsinyített formában (táskafedél, mellény rátét, sorminta, stb.)
- Laptárolók, tokok készítése egy adott tárgyra: két darabból, egyszerű tok készítése fűzéssel vagy varrással rögzített élekkel, bújtató, vagy gombos záródással. (tolltartó, pénztárca, irattárca, bicskatok, stb.)
- A síkok térbefordulása, avagy térforma készítése síklapokból (modellezés): Kísérletezés a különböző ívek, vágott szélek összeillesztéséből keletkező formákkal. Ragasztva, vagy fércelő varrással kivitelezhető gyakorlat, papírból, vagy bőrből. (bőrbe csomagolt tárgyak, térbeli bőrmaszok)

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a témához kapcsolódó formákat, színeket, motívumokat
- a kézművesség, a hagyományos népi kultúra egyes szokásait, tárgyait és technikáit
- az egyszerű kézműves technikai fogásokat, plasztikus megoldásokat

Legyen képes:

- motívumgyűjtésre, feldolgozásra
- a látvány és jelenségek értelmezésére
- vázlatok készítésére, átírásra
- ügyelni a tárgyak kidolgozottságára, technikai következetességére

Értékelés

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- a képes-e a tananyagban szereplő anyagokat megmunkálni
- képes-e mintaadás után a tevékenységek helyes sorrendjének betartására
- képes a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- rendeltetésszerűen használja-e az eszközöket
- vannak-e egyéni elgondolásai
- jól használja-e a téri viszonyokat
- képes-e az önálló munkára
- megfelelő-e a munkatempója
- van-e konstruáló képessége
- tud-e milliméter pontossággal mérni
- alkotásain felismerhetőek-e a tanult jellemző formák
- megjelennek-e a karakterek
- ismeri-e a különféle mesterségbeli technikákat, amelyeket a képzés során el kellett sajátítani

Alapfok 4-6. évfolyama

Faműves tanszak- Fa, fakéreg, szaru, csont megmunkálása

FAMŰVES ALKOTÓ GYAKORLAT

A faműves alkotó gyakorlat célja: megismertetni a faművesség azon elméleti tudnivalóit, melyek képessé teszik a tanulókat az önálló tárgyalkotásra, a tervezéstől a kivitelezésig. Célja továbbá a szakmai ismeretek elmélyítése fejlesztése, annak érdekében, hogy a tanulók érzékenyen, tervszerűen tudják alkalmazni a különböző technikákat, anyagokat, eszközöket. Ezek mellett cél, a rendszerben való gondolkodás és az esztétikai érzék fejlesztése.

Az alkotó gyakorlat feladata: a faművességhez köthető technikák, tevékenységek legátfogóbb elméleti ismereteinek átadása. A megismert technikák, tárgyalkotási folyamatok elméletét, néprajzi hátterét, rendszereit. Irányított tárgyelemzéseken, tervezési folyamatokon keresztül a harmonikus környezet-, a tárgykultúra iránti igény kialakítása. Az esztétikai érzék és ítélőképesség mélyítése, árnyaltabbá tétele. Feladata továbbá a műhelygyakorlattal párhuzamosan olyan alapozó és speciális ismeretek, készségek biztosítása, melyek lehetővé teszik a fenti célok megvalósulását. Feladata megismertetni a tanulót a népművészeti faművesség történetével, sajátos kifejező eszközeivel, esztétikai törvényszerűségeivel. A fa, csont, szaru hagyományos felhasználási területeivel, a tárgyformálás hagyományos technikáival. A felhasznált anyagok tulajdonságaival, az alkalmazott eszközök típusaival. Feladata továbbá a művészeti területekhez kapcsolódó élményszerű ismeret- és tapasztalatszerzés biztosítása, az önművelés és önkifejezés képességének fejlesztése.

Alapfok 4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A kézműves kultúra, ezen belül a fatárgyak szerepe felhasználhatósága a mindennapi környezetben használhatóságának megismertetése
- A különböző fából, kéregből, szaruból, csontból készült használati tárgyak rendeltetésének megismertetése
- A felhasználásra kerülő alap és segédanyagok, beszerzési lehetőségeik, tulajdonságuk szerinti alkalmazásuk ismertetése
- A különböző alapanyagokból készült munkák tervezési, kivitelezési ismereteinek fejlesztése

Tananyag

- A fa, kéreg, szaru, csont felhasználásának fő területei, és funkcionális szerepük
- Tárgykészítés a népi kultúrában múltban, a háziiparban, és a mai életünkben
- A különböző alapanyagok lelőhelyei a természetben. Eszközök szerszámok
- A különböző anyagokból készült tárgyak mérete, forma, funkció díszítés arányának összefüggései

Feladatcsoportok

- Faműves műhely berendezése, felszerelése
- A munka rendje

Famegmunkálási alapismeretek

- A faanyag, kéreg, szaru, csont előfordulása a természetben
- A fából, kéregből, szaruból, csontból készült tárgyak sajátosságai, szerepük a tárgykultúrában
- A különböző fából, kéregből, szaruból, csontból készült tárgyféleségek összehasonlítása
- Alapvető eszközök szerszámok segédanyagok

Fából, fakéregből, szaruból, csontból készült alkotások munkafolyamatának alapjai

- A tervezés lépései
- A tárgyalakítás fázisai, lépései

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a műhely berendezését
- a legfontosabb eszközöket, szerszámokat
- munka és balesetvédelmi előírásokat

A tanuló ismerje a fából, fakéregből, szaruból, csontból készíthető alkotások

- fő területeit
- a hagyományban és a mai életünkben betöltött szerepüket
- előfordulásukat a természetben
- sajátosságaikat, a méret, forma, funkció, díszítés összefüggéseit
- a tervezés folyamatát

Legyen képes

a megszerzett ismeretek birtokában:

- a munka és balesetvédelem betartására
- a fából, fakéregből, szaruból, csontból készült tárgyak sajátosságainak, arányainak meghatározására
- a tervezés folyamatának alkalmazására
- balesetmentes munkavégzésre

Értékelés

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- a tananyagban szereplő anyagokat (fa, fakéreg, szaru, csont) képes-e megmunkálni
- képes-e mintaadás után a tevékenységek helyes sorrendjének betartására
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- vannak-e egyéni elgondolásai
- jól használja-e a téri viszonyokat
- képes-e az önálló munkára
- megfelelő-e a munkatempója
- van-e konstruáló képessége
- tud-e milliméter pontossággal mérni

- alkotásain felismerhetőek-e a tanult jellemző formák
- megjelennek-e a karakterek
- ismeri-e a különféle mesterségbeli technikákat, amelyeket a képzés során el kellett sajátítani

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A fa, fakéreg, szaru, csont általános, és az egyes alapanyagok a kultúrában betöltött szerepének ismertetése. Elméleti tudnivalók megismertetésével ösztönzés az igényes, kreatív sokoldalú alkotómunkára
- Hagyományos technikák, formák, eszközök, anyagok bemutatása
- A tevékenységek iránti nyitottság kialakítása.
- A tervezés ismereteinek fejlesztése
- Alapvető munka és balesetvédelem megismertetése

Tananyag

- A Kárpát- medencében található fa, fakéreg, szaru, csont felhasználásával foglalkozó tájegységek falvak, központok
- Paraszt és pásztor specialisták szerepe. A fa, fakéreg, szaru, csont a háziiparban napjainkig
- Hagyományos népi fajták, lakáskultúra bútorai, gazdasági eszközei, pásztorkodás eszközei anyagai, technikái
- A hagyományból kiinduló tervezés

Feladatcsoportok

- A tárgyalakítás elméleti ismeretei
- A tervezés szempontjai
- Az anyag és technikák választásának összefüggései
- Forma funkció, díszítmény összehangolása

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a Kárpát-medencében található fa, fakéreg, szaru, csont felhasználásával foglalkozó tájegységeket, falvakat, központokat
- a fa, fakéreg, szaru, csont felhasználási területeit
- a hagyományos népi fajták, lakáskultúra bútorait, gazdasági eszközeit, pásztorkodás eszközeit, anyagain, technikáit
- a tervezés szempontjait

Legyen képes:

- megszerzett ismeretek alkalmazására
- az ismeretek birtokában igényes, kreatív pontos munkára
- balesetmentes munkavégzésre

Értékelés

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- a tananyagban szereplő anyagokat (fa, fakéreg, szaru, csont) képes-e megmunkálni korosztályának megfelelően
- képes-e mintaadás után a tevékenységek helyes sorrendjének betartására
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- vannak-e egyéni elgondolásai
- jól használja-e a téri viszonyokat
- képes-e az önálló munkára
- megfelelő-e a munkatempója
- van-e konstruáló képessége
- tud-e milliméter pontossággal mérni, dolgozni
- alkotásain felismerhetőek-e a tanult jellemző formák
- megjelennek-e a karakterek
- ismeri-e a különféle mesterségbeli technikákat, amelyeket a képzés során el kellett sajátítani
- ismeri-e a hagyományos faművesség felhasználási területeit, a tájegységi specialitásokat

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Általános és szakirányú műveltség kialakítása
- A népművészet, és a hagyományokra épülő népi iparművészet fa, fakéreg, szaru, csontalkotásainak megismertetése
- Környezettudatos gondolkodás, esztétikai érzék fejlesztése
- Tervezési készség fejlesztése

Tananyag

- A fa, fakéreg, szaru, csontalkotásoknak, és a belőlük készíthető alkotások természetföldrajzi meghatározottsága
- Motívumgyűjtés: a fa, fakéreg, szaru, csontalkotásokról készíthető népművészeti előképek és mai alkotások ismerete
- Tervezési feladatok, rajzi ábrázolások
- Az ismeretek dokumentálása

Feladatcsoportok

- Motívumok, technikák, előképek gyűjtése, tanulmányozása
- Könyvtárzás, tárlat vagy múzeumlátogatás

- A gyűjtött motívumok feldolgozása, dokumentálása
- Az ismeretek összehangolása, tervezés

Követelmények

A tanuló ismerje:

- a fa, fakéreg, szaru, csontalkotásoknak előfordulásának földrajzi meghatározottságát
- a népművészet és a hagyományokra épülő népi iparművészet fa, fakéreg, szaru, csontból készült alkotásait, - használati, esztétikai értékeit
- az ismeretek birtokában a mai kornak megfelelő tárgyféleségek tervezési szempontjait

Legyen képes:

- gyűjtőmunkára az adott témában
- a gyűjtés feldolgozására, dokumentálására
- az ismeretek birtokában önállóan tervezni
- balesetmentes munkavégzésre

A tanuló a képzés végén ismerje:

- a népi faművesség lényegét
- a Kapoliak munkásságának lényegét
- az asztalos, a bognár és kádármesterség főbb jellemzőit
- fából készült népi hangszerek készítésének elvét
- a paraszti gazdálkodás főbb faeszközeit
- a magyar népművészet formáit, jeleit, szimbólumait
- busójárást, mint népszokást és kellékeit
- kéregedény készítésének elvét
- népi építészet főbb jellemzőit
- az erdélyi köríves nyilatú kiskapu némelyikét
- intarzia készítés több változatát
- az esztergályozás elvét

A tanuló legyen képes:

- mozgatható karú-lábú játékfigura elkészítésére
- deszkából kivágott hiányzó részek összeforgatásából formák megjelenítésére
- fa álarc elkészítésére
- kereplő hangkeltő készítésére
- ivócsanak, sótartó tál készítése vájó szerszámokkal, egyéb pásztormunka tükrös, borotvatok, gyűjtőtartó, ivótülök pásztorművészet technikai eljárásaival.
- domborúfaragású bot, tükörkeret készítése
- kutyagerinc bogrács alátét készítése
- asztalka szék kifűrészelése (egy fahasábból játék céljára)
- asztal (vagy kicsinyített méretarányos változat) elkészítése
- asztal (vagy modelljének) elkészítésére
- befűrt lábú támlásszék készítése
- talicska (vagy modelljének) elkészítésére
- ácsolt láda valamely változatának elkészítése

Értékelés

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- a tananyagban szereplő anyagokat képes-e megmunkálni korosztályának megfelelő módon
- képes-e mintaadás után a tevékenységek helyes sorrendjének betartására
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- vannak-e egyéni elgondolásai
- jól használja-e a téri viszonyokat
- képes-e az önálló munkára
- megfelelő-e a munkatempója
- van-e konstruáló képessége
- tud-e milliméter pontossággal mérni
- alkotásain felismerhetők-e a tanult jellemző formák
- megjelennek-e a karakterek
- ismeri-e a különféle mesterségbeli technikákat, amelyeket a képzés során el kellett sajátítani
- képes-e a tananyagban szereplő tárgyakat elkészíteni

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a Kárpát-medencében található fa, fakéreg, szaru, csont felhasználásával foglalkozó tájegységeket, falvakat, központokat
- a fa, fakéreg, szaru, csont felhasználási területeit
- a hagyományos népi fajták, lakáskultúra bútorait, gazdasági eszközeit, pásztorkodás eszközeit, anyagait, technikáit
- a tervezés szempontjait
- a fa, fakéreg, szaru, csontalkotásoknak előfordulásának földrajzi meghatározottságát
- a népművészet és a hagyományokra épülő népi iparművészet fa, fakéreg, szaru, csontból készült alkotásait, - használati, esztétikai értékeit
- az ismeretek birtokában a mai kornak megfelelő tárgyfeleségek tervezési szempontjait

Legyen képes:

- megszerzett ismeretek alkalmazására
- az ismeretek birtokában igényes, kreatív pontos munkára
- balesetmentes munkavégzésre
- mozgatható karú-lábú játékgépek elkészítésére
- deszkából kivágott hiányzó részek összeforgatásából formák megjelenítésére
- fa álarc elkészítésére
- kereplő hangkeltő készítésére
- ivócsanak, sótartó tál készítése vájó szerszámokkal, egyéb pásztormunka tükrös, borotvatok, gyújtótartó, ivótülök pásztorművészet technikai eljárásaival.
- domborúfaragású bot, tükörkeret készítése
- kutyagerinc bográc alátét készítése
- asztalka szék kifűrészelése (egy fahasábból játék céljára)
- asztal (vagy kicsinyített méretarányos változat) elkészítése
- asztal (vagy modelljének) elkészítésére
- befűrt lábú támlásszék készítése
- talicska (vagy modelljének) elkészítésére

- ácsolt láda valamely változatának elkészítése

Fazekas tanszak

FAZEKAS ALKOTÓ GYAKORLAT

A fazekas alkotó gyakorlat célja: megismertetni a fazekasság azon elméleti tudnivalóit, melyek képessé teszik a tanulókat az önálló tárgyalásra, a tervezéstől a kivitelezésig. Célja továbbá a szakmai ismeretek elmélyítése fejlesztése, annak érdekében, hogy a tanulók érzékenyen, tervszerűen tudják alkalmazni a különböző technikákat, anyagokat, eszközöket. Ezek mellett cél, a rendszerben való gondolkodás és az esztétikai érzék fejlesztése.

Az alkotó gyakorlat feladata: fazekassághoz köthető technikák, tevékenységek legátfogóbb elméleti ismereteinek átadása. A megismert technikák, tárgyalási folyamatok elméletét, néprajzi hátterét, rendszereit. Irányított tárgyelemzéseken, tervezési folyamatokon keresztül a harmonikus környezet-, a tárgykultúra iránti igény kialakítása. Az esztétikai érzék és ítélőképesség mélyítése, árnyaltabbá tétele. Feladata továbbá a műhelygyakorlattal párhuzamosan olyan alapozó és speciális ismeretek, készségek biztosítása, melyek lehetővé teszik a fenti célok megvalósulását. Feladata megismertetni a tanulót a fazekasság történetével, sajátos kifejező eszközeivel, esztétikai törvényszerűségeivel. Az agyag hagyományos felhasználási területeivel, a tárgyformálás hagyományos technikáival. A felhasznált anyagok tulajdonságaival, az alkalmazott eszközök típusaival. Feladata továbbá a művészeti területekhez kapcsolódó élményszerű ismeret- és tapasztalatszerzés biztosítása, az önművelés és önkifejezés képességének fejlesztése.

Alapfok 4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Irányított megfigyelések által, közös élményszerű tapasztalatszerzés
- A kézműves kultúra műhely és a műhelymunka megismertetése
- A tárgyalás során alkalmazható egyszerű technikák elsajátításával a manuális és konstruáló képességek fejlesztése
- A fazekasság hagyományainak élményszerű megismertetése
- A felhasználható anyagok és az alakításukhoz szükséges eszközök megismertetése
- A kézműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása

Tananyag

- Tárgy és tárgykultúra
- Az ember tárgykészítő tevékenysége, a tárgyak szerepe
- Kerámiatörténet – népi fazekasság
- A tárgyalás eszközei. Fazekas szerszámok
- A műhelymunka rendje
- A műhelymunka alapvető magatartási és munkavédelmi szabályai

Feladatcsoportok

Szabadon formálható anyag: primitív technikák

- Marokedény
- Felrakásos technika:
 - gyűrűkből
 - hurkákából
- Sípkészítés technikája

Minta, jel, jelkép – a felület alakítása

- Megőrzött nyomok az agyaglapon
- Pecsétek: monogram, saját jel
- Növényi lenyomatok, termések
- Természetben található díszítőeszközök
- Festés földfestékkel: ecset, írórka, sgraffito-alákarcolás

Alapismeretek

- A fazekas tárgyalkotás sajátosságai
- A tervezés lépései
- Formák kifejező ereje
- A tárgyalkotás alapvető fázisai
- A tárgyak harmóniája, esztétikája

A fazekasság anyagai, technikái

- A környezet anyagai
- Az agyag tulajdonságai-alakíthatóság, formálhatóság
- Az agyagból készíthető tárgyak köre
- Ősi, kézműves tárgyformálás. Primitív technikák
- Az agyag tulajdonságai
- A földfestékek tulajdonságai

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a témához kapcsolódó formákat, motívumokat
- a fazekasság primitív technikáit
- egyszerű díszítési technikákat
- az agyag alapvető tulajdonságait
- a földfestékek tulajdonságait

Legyen képes:

- motívumgyűjtésre, feldolgozásra
- tervek készítésére

Év végi összefoglaló óra: az egész évben elkészített tárgyak kiállításon való bemutatása.

Értékelés

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- az agyagot képes-e megmunkálni a tananyagban szereplő technikákkal, díszítési módokkal

- képes-e mintaadás után a tevékenységek helyes sorrendjének betartására
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- vannak-e egyéni elgondolásai
- képes-e az önálló munkára
- megfelelő-e a munkatempója
- van-e konstruáló képessége
- alkotásain felismerhetőek-e a tanult jellemző formák

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A látvány és jelenségek befogadására, értelmezésére való ösztönzés
- Gondolatainak, terveinek képi vagy plasztikai megoldására segítség
- A csoportos és egyéni alkotótevékenység formáinak megismertetése
- A tanuló kreatív személyiségjegyeinek, pozitív lelki tulajdonságainak előhívása, megerősítése
- A fazekas szerszámok biztonságos használata

Tananyag

- A Kárpát-medence fazekasságának története
- Legfontosabb fazekas központjaink a XIX. században
- A fazekasság gyártási folyamata
- Edénykészítés korong nélkül:
 - préselés szakajtóba,
 - formába nyomva,
 - formára, kifeszített textilre
 - lapokból,
 - kivéséssel
- Ritka díszítőtechnikák: kavicsolás, cirkozás, fésűs technika, papírsablon
- Gyűjtőmunka, tervezés
- Az égetés: kemencék típusai
- Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

- Agyagszobor különböző természetes anyag felhasználásával
- „tűz, víz, föld, levegő” szimbólumok a különböző kultúrák fazekasmesterségében
- Edénykészítés korong nélkül
- Az edények díszítése ritka díszítőtechnikákkal
- A természet körforgásához kapcsolódó csoportos alkotás, a tervezéstől a munkafolyamatok megosztásával

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a Kárpát-medence fazekasságának történetét
- a legfontosabb fazekas központjainkat
- a fazekasság gyártási folyamatait
- a tervezéstől a tárgyalkotásig tartó csoportos kreatív folyamat részeit
- a legfontosabb baleset és munkavédelmi tudnivalókat

Legyen képes:

- motívumok gyűjtésére, feldolgozására, vázlatok készítésére
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására
- csoportban együtt gondolkodni és alkotni
- a legfontosabb baleset-és munkavédelmi szabályok betartására

Értékelés

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- az agyagot képes-e megmunkálni a tananyagban szereplő technikákkal, díszítési módokkal (korong nélküli edénykészítés, préselés, lapedény készítés, formába, formára applikált edények készítése, vájt edény készítés)
- ismeri-e a legfontosabb fazekasközpontokat
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- vannak-e egyéni elgondolásai
- képes-e az önálló munkára
- megfelelő-e a munkatempója
- van-e konstruáló képessége
- alkotásain felismerhetők-e a tanult jellemző formák

6. Évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A látvány és jelenségek befogadására, értelmezésére való ösztönzése
- A csoportos és egyéni alkotótevékenység formáinak megismerttetése
- A tanuló kreatív személyiségjegyeinek, pozitív lelki tulajdonságainak előhívása, megerősítése

Tananyag

- A Kárpát-medence fontosabb fazekas központjai
- A tájegységekre jellemző stílusjegyek és technikák
- Fazekastermékek csoportosítása használatuk szerint
- A formák, színek tudatos használata
- Fazekaskorongok típusai
- Fazekaskorong használata
- Edénykészítés lapokból
- Kályhacsempék fajtái
- Rátétes díszítmény tájegységként
- Gipszöntés
- Gödörégetés: kemence tervezése

- Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

- Látogatás a legközelebbi helytörténeti múzeumba: fazekas tárgyak formáinak, motívumainak gyűjtése
- Lapedények: mézeskalácsformák, sütőedények, tintatartó stb. tervezése
- Gipszforma öntése
- Kályhacsempe, formába nyomva
- A rátétes díszítés technikái
- Gödörkemence szerkezete, működése

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a tájegységekre jellemző stílusjegyeket és technikákat
- a fazekaskorong működési elvét
- a kályhacsempék típusait
- a primitív égetőkemence szerkezetét

Legyen képes:

- lapokból különböző edényeket tervezni
- egyszerű kályhacsempét tervezni
- rátétes díszítést tervezni
- korongon dolgozni
- motívumgyűjtésre, feldolgozásra, vázlatok készítésére, önálló tervezésre, kompozíciós ismereteinek alkalmazására
- a legfontosabb baleset- és munkavédelmi szabályok betartására

Értékelés

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- az agyagot képes-e megmunkálni a tananyagban szereplő technikákkal, díszítési módokkal (fazekaskorongon dolgozni, formába önteni, nyomni agyagot, rátétes díszítményt alkalmazni)
- ismeri-e a fazekas termékeket funkciók szerint
- képes-e mintaadás után a tevékenységek helyes sorrendjének betartására
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- vannak-e egyéni elgondolásai
- képes-e az önálló munkára
- megfelelő-e a munkatempója
- van-e konstruáló képessége
- alkotásain felismerhetőek-e a tanult jellemző formák

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- A Kárpát-medence fontosabb fazekas központjait
- A tájegységekre jellemző stílusjegyeket és technikákat

- Fazekastermékek csoportosítását használatuk szerint
- A formák, színek, díszítmények tudatos használatát
- Az agyag megmunkálásának, díszítésének technikáit

A tanuló legyen képes:

- Ősi, kézműves tárgyformálásra. Primitív technikák alkalmazására
- motívumok gyűjtésére, feldolgozására, vázlatok készítésére
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására
- lapokból különböző edényeket tervezni
- egyszerű kályhacsempét tervezni
- rátétes díszítést tervezni
- korongon dolgozni
- tárgyak tervezésére

Népi bőrműves tanszak

NÉPI BŐRMŰVES ALKOTÓ GYAKORLAT

A népi bőrműves alkotó gyakorlat célja: megismertetni a népi bőrművesség azon elméleti tudnivalóit, melyek képessé teszik a tanulókat az önálló tárgyalkotásra, a tervezéstől a kivitelezésig. Célja továbbá a szakmai ismeretek elmélyítése fejlesztése, annak érdekében, hogy a tanulók érzékenyen, tervszerűen tudják alkalmazni a különböző technikákat, anyagokat, eszközöket. Ezek mellett cél, a rendszerben való gondolkodás és az esztétikai érzék fejlesztése.

Az alkotó gyakorlat feladata: a bőrművességhez köthető technikák, tevékenységek legátfogóbb elméleti ismereteinek átadása. A megismert technikák, tárgyalkotási folyamatok elméletét, néprajzi hátterét, rendszereit. Irányított tárgyelemzéseken, tervezési folyamatokon keresztül a harmonikus környezet-, a tárgykultúra iránti igény kialakítása. Az esztétikai érzék és ítélőképesség mélyítése, árnyaltabbá tétele. Feladata továbbá a műhelygyakorlattal párhuzamosan olyan alapozó és speciális ismeretek, készségek biztosítása, melyek lehetővé teszik a fenti célok megvalósulását. Feladata megismertetni a tanulót a bőrművesség történetével, sajátos kifejező eszközeivel, esztétikai törvényszerűségeivel. A bőr hagyományos felhasználási területeivel, a tárgyformálás hagyományos és új anyagaival, technikáival. A felhasznált anyagok tulajdonságaival, az alkalmazott eszközök típusaival. Feladata továbbá a művészeti területekhez kapcsolódó élményszerű ismeret- és tapasztalatszerzés biztosítása, az önművelés és önkifejezés képességének fejlesztése.

Alapfok 4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A bőrműves tárgykultúra műfaji sajátosságainak, valamint a bőr felhasználhatóságának megismertetése
- A bőrműves tárgyalkotáshoz szükséges eszközismeret, tárgytervezési és kivitelezési ismeretek fejlesztése
- Az életkornak megfelelő elméleti és gyakorlati ismeretek megalapozása
- A bőrműves műhely, valamint a műhelymunka rendjének megismertetése

Tananyag

- A bőr a tárgyi környezetben, a tárgyak funkciója
- A bőrműves műhely berendezése, eszközei
- A bőr felépítése, biológiája, topográfiája
- A bőr típusai. Felhasználásuk fő területei
- A bőrművességhez kapcsolódó, eszközök, szerszámok
- A bőrművességben felhasznált anyagok, ezek tulajdonságai, rendszerezése, előállítás, felhasználás szerint
- A tartalom és a forma kapcsolata
- A tárgykészítés folyamatának alapvető lépései
- Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

- Alapvető anyagok, eszközök, szerszámok
- A bőr felhasználásának történeti áttekintése
- Különböző díszítő technikák bőrtárgyakon
- A díszítmény tervezésalapjai
- A varrás jelentősége, sajátosságai
- A tervezés és a szabás alaplépései
- A batikolás alapjai
- Színvariációk. A színek kifejező ereje

Feladatcsoportok

- A bőr tulajdonságai
- Egyszerű díszítőtechnikák
- A tervezés alapjai

Követelmény

A tanuló ismerje:

- bőrművesség alapvető sajátosságait
- a megismert alapanyagok felhasználási lehetőségeit, alapvető tulajdonságait
- a tárgyalakítás munkafázisait
- az anyag- és formaalakítás egyszerű módjait
- a mintaképzés, felületalakítás egyszerűbb lehetőségeit
- egyszerűbb bőrtárgy készítésének műveleteit

Értékelés

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- a bőrt képes-e megmunkálni a tananyagban szereplő technikákkal, díszítési módokkal
- ismeri-e a bőrök fajtáit, tulajdonságait, díszítő technikáit
- képes-e mintaadás után a tevékenységek helyes sorrendjének betartására
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- vannak-e egyéni elgondolásai
- képes-e az önálló munkára
- megfelelő-e a munkatempója
- van-e konstruáló képessége
- alkotásain felismerhetők-e a tanult jellemző díszítési eljárások

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Általános és szakirányú műveltség megalapozása
- A bőrmegmunkálási, -alakítási műveletek ismertetése
- A bőrművesség hagyományos anyagainak ismertetése
- Az anyagok tulajdonságainak ismertetése

Tananyag

A bőrműves ismeretek

- A bőrművesség tárgykultúrája, műfaji sajátosságai
- A bőr felhasználásának lehetőségei.
- A rátétes díszítmények változatai a tárgytipusok tükrében
- Gyűjtőmunka, motívumképzés, egyszerűsítés, átírás
- Kompozíciós lehetőségek
- A tervezésszemponyjainak ismerete, elmélyítése
- Az adott témakör megjelenése a népművészetben
- A bőrműves tárgyak funkciói
- A tervezés lépései, szempontjai
- Az anyag- és technika választás szempontjai
- Az anyagválasztás és a technika összefüggései
- A forma és díszítmény összefüggései
- Egyszerű díszítőtechnikák a bőrművességben
- Rátétes díszítmények. Rátétípusok, a rátét készítmódjai
- A motívumalakítás lehetőségei
- A kompozícióépítés lehetőségei
- A varrást előkészítő műveletek
- Egyszerű összeállítás típusok
- A bőrvarrás eszközei
- A bőrvarrás alapjai, technikái
- Egyszerű bőrműves összeállító technikák, széleldolgozások
- Egyszerű záródástípusok (csont és szarugombok, bőrgombok, bújtatók, fülek)

Színtan

- A színek hangulati hatása, pszichológiája

Feladatcsoportok

- Bőrműves szakmai ismeretek
- A népművészet motívumai, azok átírása
- A színek szerepe

Követelmény

A tanuló ismerje:

- tárgyalkotás szerepét, a tárgyak funkcióját
- a tárgyalkotás munkafázisait a tervezéstől a kivitelezésig
- a bőr felhasználási területeit
- az anyag- és formaalakítás módjait, az összeállítás egyes lehetőségeit
- a funkció, forma, díszítmény összhangját
- az iparművészet és népművészet kiemelkedő bőrműves példáit
- a tanult tárgyalkotási folyamatok legfontosabb munkavédelmi tudnivalóit

Értékelés

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- ismeri-e a tervezés lépéseit, szempontjait, forma díszítmény összefüggéseit
- ismeri-e a bőrrátétes díszítés technikáit
- ismeri-e a bőr összedolgozásának egyszerű technikáit
- képes-e mintaadás után a tevékenységek helyes sorrendjének betartására
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- vannak-e egyéni elgondolásai
- képes-e az önálló munkára
- megfelelő-e a munkatempója
- van-e konstruáló képessége
- alkotásain felismerhetőek-e a tanult jellemző formák

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A bőrműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása
- Az általános és szakirányú műveltség megalapozása, fejlesztése
- Az esztétikai érzékenység kialakítása
- A bőrműves tárgykultúra műfaji sajátosságainak megismertetése
- Az önálló munka képességének kialakítása
- Az alkotómunka dokumentálási módszereinek elsajátíttatása

Tananyag

- A tárgy- és díszítményalkotás újabb lehetőségei
- A tárgyalkotás anyagai, újabb eszközei, a plasztika
- Az önálló tárgyalkotás elvei
- Tárgyelemzések
- Mintagyűjtés
- A bőrpasztikák
- A plasztikafogalma
- Plasztikus tárgyak, díszítmények
- A plasztikus alkotások sajátosságai, technikája
- A domborított díszítmények különféle tárgytípusokon
- A domborított tárgyak néprajzi vonatkozásai
- A domborítás anyagai, eszközei
- A domborítás lehetőségei (alátétes, zsinóros, préselt, dúcba nyomott)
- A domborítás munkafolyamatai
- A díszítményalakítás szempontjai a technikafüggvényében
- Szerkezet- és összeállítás típusok
- Tárgyalkotás a tanult díszítőtechnikák alkalmazásával
- A festés
- A festékek alapanyagai. Festőnövények, pácok
- A bőrfestése
- A színtartósság növelése, impregnálás

Feladatcsoportok

- Bőrműves szakmai ismeretek
- A bőrművesség mintakincse
- A tárgytervezés alapjai, tárgyelemzés
- A plasztika lehetőségei a bőrön

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a tárgyalakítás szerepét, a tárgyak funkcióját
- a bőr tulajdonságait
- a tárgykészítés munkafolyamatait, módszereit
- az anyag- és formaalakítás módjait, díszítési lehetőségeit
- a plasztika, a domborítás fogalmát, készítésének módjait
- a festés technikáit, a színek szerepét
- a hagyományos tárgykészítés folyamatait a bőrművesség példái alapján
- az önálló alkotómunka törvényszerűségeit
- a szakszerű anyag- és eszközhasználat követelményeit
- a legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat

Legyen képes:

- alkalmazni a tárgyalakítás dokumentálásának lehetőségeit,
- életkorának megfelelő szinten elkészíteni és rendszerezni saját mintagyűjteményét
- összefüggően, szakszerűen, beszélni szakmai ismereteiről
- önállóan tervezni
- az általa elképzelt, vagy kiválasztott szint kikeverni

Értékelés

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- ismeri-e a tervezés lépéseit, szempontjait, forma díszítmény összefüggéseit
- ismeri-e a domborításos díszítés technikáit
- ismeri-e a bőr festésének egyszerű technikáit
- képes-e mintaadás után a tevékenységek helyes sorrendjének betartására
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- vannak-e egyéni elgondolásai
- képes-e az önálló munkára
- megfelelő-e a munkatempója
- van-e konstruáló képessége
- alkotásain felismerhetőek-e a tanult jellemző formák

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a bőr fontosabb felhasználási területeit
- a bőrből készíthető tárgyak körét

- a bőrművesség tárgykörének néprajzi vonatkozásait
- az alkalmazott anyagok alapvető tulajdonságait, a kéziszerszámok használatát
- a tervezés és a kivitelezés fő folyamatait, a pontos vágás és ragasztás elméleti alapjait
- az egyszerű kézi varrott összeerősítéseket
- a rátétes díszítés fajtáit, különbségeit
- az egyszerű nyomhagyási technikákat, a festést, batikolást, csontozást, metszést, poncolást
- a szíjkészítés alapjait, fűzések egyszerű formáit
- a bőrdomborítás módjait technikai megoldásait
- a legfontosabb baleset- és munkavédelmi tudnivalókat

A tanuló legyen képes:

- véleményalkotásra, tárgyelemzésre
- az eszközök rendeltetésszerű használatára
- az elsajátított ismereteket, technikákat az alkotás folyamatába beilleszteni
- a helyes munkamenet megtervezésére
- a tárgyalkotás szakszerű dokumentálására
- a teljes körű tárgytervezésre (forma, szín, minta, záródás, stb.)

Népi textilműves (szövés, hímzés, nemez művesség) tanszak

NÉPI TEXTILMŰVES ALKOTÓ GYAKORLAT

A népi textilműves alkotó gyakorlat célja: megismertetni a szövés, hímzés, nemezelés azon elméleti tudnivalóit, melyek képessé teszik a tanulókat az önálló tárgyalkotásra, a tervezéstől a kivitelezésig. Célja továbbá a szakmai ismeretek elmélyítése fejlesztése, annak érdekében, hogy a tanulók érzékenyen, tervszerűen tudják alkalmazni a különböző technikákat, anyagokat, eszközöket. Ezek mellett cél, a rendszerben való gondolkodás és az esztétikai érzék fejlesztése.

Az alkotó gyakorlat feladata: a textilművesség megmunkálásához köthető technikák, tevékenységek legátfogóbb elméleti ismereteinek átadása. A megismert technikák, tárgyalkotási folyamatok elméletét, néprajzi háttérét, rendszereit. Irányított tárgyelemzéseken, tervezési folyamatokon keresztül a harmonikus környezet-, a tárgykultúra iránti igény kialakítása. Az esztétikai érzék és ítélőképesség mélyítése, árnyaltabbá tétele. Feladata továbbá a műhelygyakorlattal párhuzamosan olyan alapozó és speciális ismeretek, készségek biztosítása, melyek lehetővé teszik a fenti célok megvalósulását. Feladata megismertetni a tanulót a textilművesség alapanyagaiból készített tárgyak történetével, sajátos kifejező eszközeivel, esztétikai törvényszerűségeivel. A szőtt, hímző kultúra, valamint a nemez művesség hagyományos felhasználási területeivel, a tárgyformálás hagyományos technikáival. A felhasznált anyagok tulajdonságaival, az alkalmazott eszközök típusaival. Feladata továbbá a művészeti területekhez kapcsolódó élményszerű ismeret- és tapasztalatszerzés biztosítása, az önművelés és önkifejezés képességének fejlesztése.

Alapfok 4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A szövés, a nemezkészítés és a hímzés hagyományainak élményszerű megismertetése
- A szövet, a nemez és a hímzett kelme szerepe, felhasználása a hagyományban és mai életünkben
- Az irányított, közös alkotás általi élményszerű tapasztalatszerzés
- A szövés, nemezkészítés és hímzés eszközeivel történő tárgytervezés, alkotás, és ennek során a kreatív és manuális képességek fejlesztése
- A felhasznált természetes alapanyagok, a szövés, nemezkészítés, hímzés eszközeinek megismertetése
- Az életkornak megfelelő elméleti és gyakorlati ismeretek megalapozása
- A kézműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása
- A textiles műhely és a műhelymunka rendjének megismertetése

Tananyag

Népi textilműves ismeretek

- A szövött, nemezelt, hímzett tárgyak szerepe a hagyományban és napjainkban
- A textilműves műhely berendezése, eszközei
- A textiltörténet alapjai az újkőkortól napjainkig
- A textil anyagtípusai, felhasználásuk fő területei
- A szövéshez, nemezkészítéshez, hímzéshez használt eszközök, szerszámok
- A felhasznált anyagok tulajdonságai, rendszerezés alapanyag, előállítás, felhasználás szerint

- A fonás
- A varrás felhasználási területei
- Az alkalmazott eszközök ismerete, helyes használata. A tartalom és a forma kapcsolata
- A tárgykészítés folyamatának alapvető lépései
- Eszközhasználati és munkavédelmi előírások

Feladatcsoportok

- A textiles, szövő, hímző és nemezkészítő műhely berendezése
- Alapvető anyagok, eszközök, szerszámok
- A műhelymunka rendje
- A műhelymunka alapvető munkavédelmi szabályai

A textil alapismeretek

- A tárgyi környezet, a környezet anyagai
- A textilből készült tárgyak sajátosságai
- Alapvető anyagok, eszközök, szerszámok
- A tárgyalkotás alapvető fázisai
- A kelme szerepe a tárgykultúrában
- Egyszerű nemeztárgyak, játékok, ékszerek készítése

A díszítőműalkotás alapjai

- Különböző díszítő technikák textiltárgyakon
- Egyszerű díszítő technikák
- A tanult díszítőtechnikák alkalmazása a tárgyalkotásban

A szövés elméleti alapjai

- A szövés alapelveinek megismerése
- A szövéshez szükséges legegyszerűbb eszközök (szádfa, szövőkeret) megismerése
- A szövés alapanyagainak megismerése, sajátosságaik
- A szövött textilek felhasználási területei, funkciója
- A szövött textilek mintázási lehetőségeinek megismerése, tervezési feladatok

A nemezkészítés elméleti alapjai, nemeztárgyak tervezése

- A gyapjú, mint alapanyag, fajtái
- Őshonos magyar juhajták
- Legendák a nemez születéséről
- A nemeztörténet alapjai
- A nemezelés műfaji sajátosságai

A hímzés elméleti alapjai

- A legfontosabb magyar táji hímzőskultúra megismertetése. A hímzések előfordulási területei a paraszti háztartásban
- Régi és új stílus
- A mintaelhelyezés szabályai
- Mai alkalmazási lehetőségek
- Régi és mai alapanyagok

Alapismeretek

- Textiles alapanyagok megismerése, csoportosítása
- A textilek történetének legfontosabb mozzanatai

- Különböző textiles technikák megismerése, összehasonlítása, együttes alkalmazása

Munkafolyamat

- Gyűjtés – tervezés – szakmai rajz – kivitelezés (fonal-előkészítés, felvetés, szövés, befejezés műveletei)

Kreatív feladatok

- Felületminőségek
- Színvariációk. A színek kifejező ereje
- Az anyagtársítás lehetőségei
- Értékelés és kiállítás rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- A szövés, a nemezkészítés és a hímzés alapvető műfaji sajátosságait
- A megismert alapanyagok felhasználási lehetőségeit, alapvető tulajdonságait
- A tárgyalkotás munkafázisait
- Az anyag- és formaalakítás egyszerű módjait
- A mintaképzés, felületalakítás egyszerűbb lehetőségeit
- Egyszerűbb szövött, nemezelt és hímzett tárgy készítésének műveleteit
- A műhely berendezését, munkarendjét
- Legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat

Legyen képes:

- Megszerzett ismeretek alkalmazására
- A megismert eszközök megfelelő használatára
- Életkorának megfelelő szinten anyag, eszköz és technikai módszerek megválasztására
- A munka- és balesetvédelmi szabályok betartására

Értékelés

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- ismeri-e a szövött, nemezelt, hímzett tárgyak szerepét a múltban
- ismeri-e a régi és új stílus stílusjegyeit
- ismeri-e a különféle textil alapanyagokat
- ismeri-e megmunkálásuk tananyagban rögzített egyszerű technikáit
- képes-e mintaadás után a tevékenységek helyes sorrendjének betartására
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- vannak-e egyéni elgondolásai
- képes-e az önálló munkára
- megfelelő-e a munkatempója
- van-e konstruáló képessége

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Tervezés síkban és térben
- A saját tervek kivitelezésének képessége
- Önálló és csoportos alkotótevékenység képességének kialakítása
- A nemezkészítés, szövés, hímzés műveleteinek elvégzéséhez szükséges képességek fejlesztése

Tananyag

Népi textilműves ismeretek

- A textilművesség tárgykultúrája, műfaji sajátosságai
- A tárgyakkal közvetített jelentéstartalom
- A gyapjú tulajdonságai, alakíthatósága, felhasználásuk újabb lehetőségei
- A rátétes és zsinórdíszítmények
- A tervezés szempontjai a szövés, nemezművészet és a hímzés területén
- A hímző kultúra hazai táji sajátosságai
- Gyűjtőmunka, motívumképzés, egyszerűsítés, átírás.
- Kompozíciós lehetőségek

Szövő alapismeretek

- Összetettebb tervezési feladatok a szövött textilekhez. (szövött tárgyak tervezése, pld. tolltartó, tarisznya, stb.)
- A textiles alapanyagok előállításának megismerése
- A szövéshez szükséges bonyolultabb szövőeszközök (szálváltós szövőkeret, kártyák) megismerése
- Színek, motívumok, technikák összefüggései
- A szövött textilek történeke megismerése
- Ismerkedés a magyar textiles hagyományokkal
- A szövött textilek más technikával készített textiltárgyakkal való azonosságainak, különbözőségeinek vizsgálata
- A legalapvetőbb munka- és balesetvédelmi szabályok megismerése

Feladatcsoportok

A textil tárgyalakotási ismeretek

- A textil tárgyak funkciói
- A tervezés lépései, szempontjai
- Az anyag- és technika választás szempontjai
- Az anyagválasztás és a technika összefüggései
- A forma és díszítmény összefüggései

Díszítőtechnikák, rátétek a nemezkészítés területén

- Egyszerű díszítőtechnikák a nemezművészetben
- Zsinórdíszítések a magyar népművészetben, viseletben
- Rátétes díszítmények. Rátétípusok, a rátétkészítés módjai

Tárgytervezési ismeretek

- A motívumalakítás lehetőségei
- A kompozícióépítés lehetőségei

A szövés alapjai

- A szöttesek felhasználási területei
- A szövés történeti érdekességei
- A szövés alkotóelemei
- A szövés alapvető műveletei a felvetéstől az összeállításig
- Az egyvetélős mintázás. A csíkritmusok
- A szöttesek tervezése. Az alapanyag, mintakincs, funkció összefüggései
- Az alapanyag, a mintakincs és a funkció összefüggései a tervezésben
- Egyszerű, szövött használati tárgyak
- A szövés utómunkálatai
- Egyszerű szövőeszköz használata (madzagszövő, karmantyúszövő, gyöngyszövő)

A nemezkesztés elméleti alapjai, nemeztárgyak tervezése

- A nemezsművészet kezdetektől napjainkig
- A nemezkesztés műfaji sajátosságai
- A gyapjú alakíthatósága
- Nemezminták tervezése magyar zsinórmotívumok felhasználásával
- Nemezminták tervezése hagyományos magyar írott tojásmotívumok felhasználásával

A hímzés elméleti alapjai, hímzett tárgyak tervezése

- A hímzés típusa, alapanyaga funkciója közötti összefüggésrendszer
- A hímzés alapvető folyamatai a minták kiválasztásától, az alapanyag megválasztásán keresztül az alapanyagra történő ráhelyezésen át a kikészítésig
- A szabadrajzú és szálszámolásos minták (komádi, szentistváni vizitke, palóc keresztzemes) alkalmazása mai funkcionális darabokon
- A tárgyak tervezése. Az alapanyag, mintakincs, funkció összefüggései
- Az alapanyag, a mintakincs és a funkció összefüggései a tervezésben
- Egyszerű, hímzett használati tárgyak
- A hímzett textilek utómunkálatai

Értékelés

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- ismeri-e a tervezés lépéseit, szempontjait, forma díszítmény alapanyag összefüggéseit
- ismeri-e a gyapjú nemezzátéttal történő díszítését
- ismeri-e a szövés egyszerű technikáit, eszközeit
- ismeri-e a hímzés legegyszerűbb típusait
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- vannak-e egyéni elgondolásai
- képes-e az önálló munkára
- megfelelő-e a munkatempója
- van-e konstruáló képessége
- alkotásain felismerhetőek-e a tanult jellemző formák

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A textilműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása
- Az általános és szakirányú műveltség megalapozása, fejlesztése
- Az esztétikai érzékenység, a kitartó munkavégzés kialakítása
- A textilműves tárgykultúra műfaji sajátosságainak megismertetése
- A textil tárgyak tervezéséhez, kivitelezéséhez szükséges újabb ismeretek elsajátíttatása
- Az alkotómunkához szükséges, korosztálynak megfelelő eszközhasználó, tárgyalakító, díszítő készségek, képességek fejlesztése
- Az önálló alkotómunka képességének kialakítása
- Az alkotómunka dokumentálási módszereinek elsajátíttatása
- Alapvető munkavédelmi ismeretek megalapozása

Tananyag

Textilműves ismeretek

- A szövött, nemezéből készült és hímzett tárgyak esztétikai értéke, minősége
- A tárgy- és díszítményalkotás újabb lehetőségei
- A tárgyalakítás anyagai, újabb eszközei
- A színek szerepe, a színhasználat üzenetértéke. A gyapjúsövés. A festékes szövtesek
- Az önálló tárgyalakítás elvei
- A dokumentálás
- Kreatív anyaghasználat
- Tárgyelemzések, a tapasztalatok felhasználása az alkotómunkában Eszközhasználati és munkavédelmi előírások

Feladatcsoportok

A textil- és a bőrplasztikák

- A plasztika fogalma
- Plasztikus tárgyak, díszítmények
- A plasztikus alkotások sajátosságai, technikája
- Textil- vagy bőrplasztika
- A tanult technika alkalmazása a tárgyalakításban

Szövési technikák, a festékes

- A szövés újabb eszközei. A szövőszék részei
- A festékes szövtesek sajátosságai
- Érdekességek a festékes szövtesek eredetéről
- Az ornamentika
- A festékes szövtesek színei
- Alapkompozíciók. Tervezés
- A szövés technikája a felvetéstől a leszedésig
- Befejező műveletek. A szövés utómunkálatai
- A tanult technika alkalmazása tárgyalakításkor

A nemezkészítés elméleti alapjai, nemeztárgyak tervezése

- A nemez szerepe a nagyállattartó, vándorló pásztornépek kultúrájában
- Tervezés síkfelületre ókori és mai nomád nemeztakarók alapján
- A nemez szerepe a mai tárgykultúrában

A hímzés táji variánsai, technikák, stílusok, ornamentikák

- Az ornamentika, a kompozíciós szerkezet változásai korban – tájegységenként
- Régi és új stílus a hímzés területén
- A Kárpát- medence főbb hímzés típusai

Értékelés

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- ismeri-e a nemez szerepét a nagyállattartó, vándorló pásztornépek kultúrájában
- tud-e tervezni síkfelületre ókori és mai nomád nemeztakarók alapján
- ismeri-e a nemez szerepét a mai tárgykultúrában
- ismeri-e a tervezés lépéseit, szempontjait, forma díszítmény alapanyag összefüggéseit
- ismeri-e a szövőszék felépítését, működését
- ismeri-e a festékes szőttesek színeit, készítésük technikáit
- ismeri-e a hímzés legegyszerűbb típusait
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- vannak-e egyéni elgondolásai
- képes-e az önálló munkára
- megfelelő-e a munkatempója
- van-e konstruáló képessége
- alkotásain felismerhetőek-e a tanult jellemző formák

Követelmény az alapfok elvégzése után

A tanuló ismerje

- a szövés, nemezkészítés, hímzés területén a tervezés szempontjaita gyapjú tulajdonságait, megmunkálásának különféle fajtáit
- a szövés területén csíkritmusok, festékesek szövését, az eldolgozás módjait
- a nemezelés területén a nemezekre jellemző díszítmények alkalmazását
- a hímzés területén az alapanyag, funkció megválasztását, egyszerű szabadrajzú és szálszámolásos technikájú hímzések elkészítését

Legyen képes

- a megszerzett ismeretek alkalmazására
- a megismert eszközök megfelelő használatára
- életkorának megfelelő technikák alkalmazására

Szálásanyag tanszak - Gyékény, csuhé, vessző, szalma tárgykészítő

SZÁLASANYAG – CSUHÉ, GYÉKÉNY, VESSZŐ, SZALMATÁRGYKÉSZÍTŐ ALKOTÓ GYAKORLAT

A szálásanyag-csuhé, gyékény, vessző, szalmatárgykészítő alkotó gyakorlat célja: megismertetni a csuhé, szalma, gyékény, vesszőfonás azon elméleti tudnivalóit, melyek képessé teszik a tanulókat az önálló tárgyalotásra, a tervezéstől a kivitelezésig. Célja továbbá a szakmai ismeretek elmélyítése fejlesztése, annak érdekében, hogy a tanulók érzékenyen, tervszerűen tudják alkalmazni a különböző technikákat, anyagokat, eszközöket. Ezek mellett cél, a rendszerben való gondolkodás és az esztétikai érzék fejlesztése.

Az alkotó gyakorlat feladata: a szálásanyagok megmunkálásához köthető technikák, tevékenységek legátfogóbb elméleti ismereteinek átadása. A megismert technikák, tárgyalotási folyamatok elméletét, néprajzi háttérét, rendszereit. Irányított tárgyelemzéseken, tervezési folyamatokon keresztül a harmonikus környezet-, a tárgykultúra iránti igény kialakítása. Az esztétikai érzék és ítéloképesség mélyítése, árnyaltabbá tétele. Feladata továbbá a műhelygyakorlattal párhuzamosan olyan alapozó és speciális ismeretek, készségek biztosítása, melyek lehetővé teszik a fenti célok megvalósulását. Feladata megismertetni a tanulót a szálásanyagokból készített tárgyak történetével, sajátos kifejező eszközeivel, esztétikai törvényszerűségeivel. A csuhé, szalma, gyékény, vessző, egyéb vízparti növények hagyományos felhasználási területeivel, a tárgyformálás hagyományos technikáival. A felhasznált anyagok tulajdonságaival, az alkalmazott eszközök típusaival. Feladata továbbá a művészeti területekhez kapcsolódó élményszerű ismeret- és tapasztalatszerzés biztosítása, az önművelés és önkifejezés képességének fejlesztése.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A kézműves kultúra, ezen belül a szálásanyagok hagyományban betöltött szerepének és felhasználhatóságának megismertetése
- A különböző alapanyagú használati tárgyak rendeltetésének megismertetése
- A felhasználásra kerülő alap és segédanyagok termesztési, beszerzési lehetőségeik, tulajdonságuk szerinti alkalmazásuk ismertetése
- A különböző szálásanyagokból készült munkák tervezési, kivitelezési ismereteinek fejlesztése

Tananyag

- A gyékény, csuhé, vessző és szalma felhasználásának fő területei, és funkcionális szerepük
- Tárgykészítés a múltban, a valamikori háziiparban, és a mai életünkben
- A különböző alapanyagok lelőhelyei a természetben. Eszközök szerszámok
- A különböző anyagokból készült tárgyak mérete, forma, funkció arányának összefüggései
- Munka és balesetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

- A szálanyag műhely berendezése, felszerelése
- A munka rendje
- Munka és balesetvédelmi ismeretek

Szálanyag alapismeretek

- A szálanyagok előfordulása a természetben
- A szálanyagokból készült tárgyak sajátosságai, szerepük a tárgykultúrában
- A különböző szálanyagokból készült tárgyfeleségek összehasonlítása
- Alapvető eszközök szerszámok segédanyagok

A szálanyagokból készült alkotások munkafolyamatának alapjai

- A tervezés lépései
- A tárgyalakítás fázisai, lépései

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a műhely berendezését
- a legfontosabb eszközöket, szerszámokat
- a munka és balesetvédelmi előírásokat
- a szálanyagokból készíthető alkotások:
 - fő területeit
 - a hagyományban és a mai életünkben betöltött szerepüket
 - előfordulásukat a természetben
 - sajátosságaikat, a méret, forma, funkció összefüggéseit
 - a tervezés folyamatát

Legyen képes:

- a megszerzett ismeretek birtokában a munka és balesetvédelem betartására szálanyagokból készült tárgyak sajátosságainak, arányainak meghatározására
- a tervezés folyamatának alkalmazására

Értékelés

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- Ismeri-e a különféle szálanyagok előfordulását a természetben
- Ismeri-e a szálanyagokból készült tárgyak sajátosságait, szerepüket a tárgykultúrában
- Képes-e a különböző szálanyagokból készült tárgyfeleségek összehasonlítása
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- vannak-e egyéni elgondolásai
- képes-e az önálló munkára
- megfelelő-e a munkatempója
- van-e konstruáló képessége
- alkotásain felismerhetők-e a tanult jellemző formák

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A szálanyagok általános, és az egyes alapanyagok a kultúrában betöltött szerepének ismertetése. Elméleti tudnivalók megismertetésével ösztönzés az igényes, kreatív alkotómunkára
- Hagyományos technikák, formák, eszközök, anyagok bemutatása
- A tevékenységek iránti nyitottság kialakítása
- A tervezés ismereteinek fejlesztése
- Alapvető munka és balesetvédelem megismertetése

Tananyag

- A Kárpát- medencében található szálanyaggal foglalkozó falvak, központok
- Parasztspecialisták szerepe. Szálanyagok a háziiparban
- Hagyományos fonott tárgyféleségek anyagai, technikái
- A hagyományból kiinduló tervezés
- Munka és balesetvédelem

Feladatcsoportok

- A tárgyalakítás elméleti ismeretei
- A tervezés szempontjai
- Az anyag és technikák választásának összefüggései
- Forma funkció, díszítmény összehangolása

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a Kárpát-medencében szálanyaggal foglalkozó falvakat, központokat
- a szálanyagok felhasználási területeit
- a hagyományos fonott tárgyféleségek anyagait, technikáit
- a tervezés szempontjait

Legyen képes:

- megszerzett ismeretek alkalmazására
- az ismeretek birtokában igényes, kreatív munkára.
- a munka és balesetvédelem betartására

Értékelés

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- ismeri-e a Kárpát-medencében szálanyaggal foglalkozó falvakat, központokat
- ismeri-e a szálanyagok felhasználási területeit
- ismeri-e a hagyományos fonott tárgyféleségek anyagait, technikáit
- szálanyagokból készült tárgyak sajátosságait, szerepüket a tárgykultúrában

- képes-e a különböző szálanyagokból készült tárgyfeleségek összehasonlítása
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- vannak-e egyéni elgondolásai
- képes-e az önálló munkára
- megfelelő-e a munkatempója
- van-e konstruáló képessége
- alkotásain felismerhetőek-e a tanult jellemző formák

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Általános és szakirányú műveltség kialakítása
- A népművészet, és a hagyományokra épülő népi iparművészet szálanyag alkotásainak megismertetése
- Környezettudatos gondolkodás, esztétikai érzék fejlesztése
- Tervezési készség fejlesztése

Tananyag

- A szálanyagok, és a belőlük készíthető alkotások természetföldrajzi meghatározottsága
- Motívumgyűjtés: a szálanyagból készíthető népművészeti előképek és mai alkotások ismerete
- Tervezési feladatok, rajzi ábrázolások
- Az ismeretek dokumentálása

Feladatcsoportok

- Motívumok, technikák, előképek gyűjtése, tanulmányozása
- Könyvtárzás, tárlat vagy múzeumlátogatás
- A gyűjtött motívumok feldolgozása, dokumentálása
- Az ismeretek összehangolása, tervezés

Követelmények

A tanuló ismerje:

- a szálanyagok előfordulásának földrajzi meghatározottságát
- a népművészet és a hagyományokra épülő népi iparművészet szálanyagból készült alkotásait, - használati, esztétikai értékeit
- az ismeretek birtokában a mai kornak megfelelő tárgyfeleségek tervezési szempontjait

Legyen képes:

- gyűjtőmunkára az adott témában
- a gyűjtés feldolgozására, dokumentálására
- az ismeretek birtokában önállóan tervezni

Értékelés

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- Ismeri-e a szálanyagok előfordulásának földrajzi meghatározására
- Ismeri-e a népművészet és a hagyományokra épülő népi iparművészet szálanyagból készült alkotásait, - használati, esztétikai értékeit
- Ismeri-e a mai kornak megfelelő tárgyfeleségek tervezési szempontjait. Ismeri-e a szálanyagok felhasználási területeit
- Ismeri-e a hagyományos fonott tárgyfeleségek anyagait, technikáit
- Ismeri-e a szálanyagokból készült tárgyak sajátosságait, szerepüket a tárgykultúrában
- Képes-e a különböző szálanyagokból készült tárgyfeleségek összehasonlítása
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- Az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- Vannak-e egyéni elgondolásai
- Képes-e az önálló munkára
- Megfelelő-e a munkatempója
- Van-e konstruáló képessége
- Alkotásain felismerhetőek-e a tanult jellemző formák

Követelmény az alapfok elvégzése után

A tanuló ismerje

- a szálanyagokból készíthető alkotások fő területeit, hagyományban és a mai életünkben betöltött szerepüket
- a szálanyagok előfordulását a természetben
- sajátosságaikat, a méret, forma, funkció összefüggéseit
- a Kárpát-medencében szálanyaggal foglalkozó falvakat, központokat
- a szálanyagok felhasználási területeit
- a hagyományos fonott tárgyfeleségek anyagait, technikáit
- a tervezés szempontjait, folyamatát

Legyen képes

- a különféle szálanyagok megmunkálására korosztályának megfelelően
- önálló munkavégzésre
- az eszközök biztonságos használatára
- gyűjtés feldolgozására, dokumentálására

KÖTELEZŐ TANTÁRGY

Alapfok 1-3. évfolyam

NÉPMŰVÉSZETI VIZUÁLIS ALAPISMERETEK

Népművészeti vizuális alapismeretek című kötelező tantárgy magában foglalja azoknak a képességeknek a fejlesztését, amelyek kizárólag tevékenységekben formálódnak ki, ebből következően csak tevékenységekben fejleszthetők. A terület tevékenység centrikusságából adódóan a feladatok fő profilja, tehát a személyes alkotás. A gyermek az alkotáson keresztül alkotja meg önmagát, ezért a készség és képességfejlesztés egyúttal személyiségformálás is. A tevékenységek megválasztásakor törekedni kell a komplexitásra, hogy egyszerre több készséget igényeljenek és fejlesszenek, egyszerre több és több irányba ható képességeket bontakoztassanak ki.

Alapfok 1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az esztétikai-művészeti élményeket kínáló, néprajzi ismereteket nyújtó források megismerése, használatuk szokásai és képességei
- Egyszerűbb képi elemekből összeállt jelentések felfogásának és létrehozásának képessége
- A funkció kiolvasása a környezet, a tárgyak formáiból, a funkciót jól mutató formák létrehozása
- A fantáziavilág képeinek megjelenítési készsége, az egyéni megoldások ösztönzése
- A tárgyforma és a díszítmény jelentéseinek, szimbólumainak olvasása, ezek kreatív alkalmazása a saját közlésekben
- Az alkotó tevékenységekhez szükséges eszközhasználat, anyagalakítás megismertetése kép és tárgykészítés vagy egyéb alkotófolyamat végig vitelével
- A figyelmes, kitaró munkavégzés fejlesztése

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek

- A síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok és eszközök
- Kézműves és népművészeti technikák
- A mese, mint téma segítségével a vizuális és konstruáló képességek fejlesztése
- Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai
- Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

Mesék, kalandos történetek (elsősorban népmesék, mondák)

- Egyéni fantáziára épülő illusztratív mesefeldolgozások, történetmesélések
- Elbeszélés vonalakkal, különböző vonalminőségek keresése
- Vonalarajos kompozíciók különféle alapformákban, hangsúlyos kontúrok alkalmazásával (ceruza, filctoll, zsírkréta és vízfesték)

Színes világok megelevenítése

- A kedvenc népmese feldolgozása színes kompozícióban
- A színek hatása, érzelmi ereje
- Színkontrasztok, színharmóniák (színes ceruza, pasztell, tempera, kevert technikák)

Plasztikus figurák

- A szereplők megjelenítése – mesehősök, állatfigurák (mintázás agyagból, gipszfaragás, papírmasé)
- Figurateremtés, jellegzetes arányok, karakterjegyek – bábfigurák készítése
- Meseváros megelevenítése (a város lakóházai, palotái, útjai, járművei)
- A mesebeli szegény ember portáljának elkészítése (ház és udvar)

Megszemélyesítés

- Síkfigurák kialakítása (papírtépés, ragasztás, kivágás, festés)
- Álarcok, maszkok, készítése (papír, gipsz, agyag, papírmasé)

Mesék birodalma

- A kiválasztott mesehősök környezetének feldolgozása különféle technikákkal (ceruzák, tollak, tusrajz)
- A természeti és ember alkotta környezet modellezése, újrateremtése a fénymásolt elemek, motívumok segítségével
- Hangulati elemek megjelenítése (vidám, mozgalmas, kopár, félelmetes)

Varázslatos tárgyak, különös eszközök

- Edények, eszközök kialakítása (agyagból, karcolt díszítéssel)
- Az adott népmeséhez, történethez kapcsolódó valós tárgyak, varázseszközök készítése
- A gyapjú-, a textilanyagok tulajdonságai, felhasználási lehetőségei
- Különféle hagyományos kézműves technikák, díszítési módok alkalmazása
- Természetes anyagok, ágak, termések alakítása, felhasználásuk más anyagokkal együtt

Figura és mozgás

- A történet szereplőinek megjelenítése ecsetvázlattal, színfoltokkal (álló-, guggoló, több-kevesebb figura, árnyképek)
- Mozgás, mozdulat, mozdulatsor megjelenítése papírtépéssel
- Emberi figurák és állatfigurák mintázása – különféle mozdulatok megjelenítése

Minta, jel, jelkép

- A mintaképzés síkbeli és plasztikus módjai, saját jel kitalálása
- Megőrzött nyomok az agyaglapon (üzenetek, lenyomatok készítése különböző eszközökkel)
- A törzsi művészet mintakincse, motívumgyűjtés (sgraffito jellegű viaszos technika, festés, karcolás agyagba)
- Papírkivágások – szimmetria, pozitív–negatív formák, ritmusok, sorminták
- Fonások papírcsíkokkal, színes fonalakkal, zsinórokkal
- Szám-, állati és növényi szimbólumok a mesék világában
- Pecsétek, szerencsét hozó tárgyak, amulettek készítése (agyag, gipsz, talált, gyűjtött tárgyak)

Időkerék – évszakváltások

- Az évszakokhoz fűződő népi hagyományok képi, plasztikai feldolgozása
- A természet körforgása - A népi kézművesség néhány jellegzetes eleme, technikája
- Ősz – ismerkedés az alapanyagokkal a betakarítás kapcsán (főleg gyapjú és kender), ujjbábok készítése nemezéből, gyékényből fonott madár, kötözött báb, kákatutaj, békaszék, bőr fonatok lehetőségei, ékszerek.
- Tél - mézeskalácsformák rajzolása, tervezése, csuhéból angyal, csillag, diófejű levendulazsák testű baba, bőrfűzések lehetőségei, él fűzések
- Tavasz – fűzfasíp, nádsíp, fatutaj, gúzskarika, karikakapdosó fűz vesszőből, májusi kerekkező (12 gyerek együtt fonja), egyéb fonatok, szalagok, bőrfűzéssel, fonással összeállított egyszerű tárgyak (pl. zacskó)
- Nyár – közös mesetakaró készítése nemezéből, szövés a szabadban növényekkel poncolással csipkézéssel, díszlyukasztóval készíthető tárgyak. (pl.: kulcstartó, karkötő)
- Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a témához kapcsolódó formákat, színeket, motívumokat
- az alapvető ábrázolási technikákat
- az egyszerű kézműves technikai fogásokat, plasztikus megoldásokat

Legyen képes:

- motívumgyűjtésre, alkotó módon történő feldolgozásra
- vázlatok készítésére
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és sokszínű alkalmazására
- ügyelni a képek kidolgozottságára, technikai következetességére

Értékelés

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- felismeri-e a tanult témákhoz kapcsolódó formákat, színeket, motívumokat
- ismeri-e az alapvető ábrázolási technikákat, kézműves technikai fogásokat, plasztikus megoldásokat
- képes-e motívum gyűjtésre, azok alkotó módon történő felhasználására
- meg tudja-e nevezni a különféle anyagokat
- képes-e mintaadás után a tevékenységek helyes sorrendjének betartására
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- vannak-e egyéni elgondolásai
- jól használja-e a téri viszonyokat
- képes-e az önálló munkára
- képes-e ügyelni a képek kidolgozottságára, technikai következetességre

Alapfok 2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az alapvető képzőművészeti technikák segítségével a látvány és jelenségek befogadására, értelmezésére való ösztönzés, gondolatainak, terveinek képi vagy plasztikai megoldásán keresztül
- Az ismeretek, élmények befogadásának, feldolgozásának segítése, a tanuló életkori sajátosságainak megfelelő, változatos alkotó folyamatokba való bevonásával, egyéni, kreatív személyiségjegyeinek előhívása
- Az alkotási folyamat során a képzelet, a tapasztalat és az emlékezet élmény anyagának mozgósítása, az önkifejezés lehetőségeinek felfedeztetése
- A tanuló érdeklődésének felkeltése, fenntartása, kitartó munkavégzés képességének fejlesztése

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek

- Ábrázolás és tárgyalkotás az életkori sajátosságoknak megfelelő, változatos alkotó folyamatokba illesztve
- A síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok, eszközök csoportos és egyéni kreatív használata
- Az értékmegőrzés, értékteremtés lehetőségei
- A formák, színek használatában való jártasság
- Kézműves és képzőművészeti technikák
- Az egyes témák, témacsoportok többirányú feldolgozása
- A különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai
- Népművészeti hagyományok, az év ünnepei
- Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

Elbeszélés vonalakkal

- Hétköznapi történetek fő motívumainak megjelenítése, látványok kifejező átírása
- Belső képeken alapuló élményképek feldolgozása különféle vonalrajzos kompozíciókban (hangsúlyos kontúrok alkalmazása)
- Leporelló készítése a figuratív jelenetek összeállításával (élménymesélős, rajzos könyv)

A színek érzelmi ereje

- Saját élmények feldolgozása színes kompozíciókban, lírai hangulat- és érzelmközvetítő feladatok, színvázlatok
- Színkontrasztok, színharmóniák alkalmazása (színes ceruza, pasztell, tempera, kevert technikák)
- Folt- és színritmus-kifejezések, nonfiguratív színhangulat kereső kísérletek, játékos kompozíciók, meseszönyeg tervezése

Plasztikus figurák – formai felfedezések

- Kedvenc állatok – állatfigurák és figurális dombormű mintázása, a figurák karakterének, fő arányainak visszaadása, részlet gazdag felületalakítás
- Sosemvolt lények életre keltése (mintázás agyagból, gipszfaragás, papírmasé)
- Agyagplasztikák, figurák készítése egy tömbből és összeépítéssel, díszítésük földfestékkel

Szabadon formálható anyag

- Ünnepek régen és ma, változások az ünnepi szokások körében
- Az ünnepekhez fűződő népi hagyományok képi, plasztikai feldolgozása
- A népi kézművesség néhány jellegzetes eleme, technikája
- Pásztorünnepek: csutkajátékok, egyszerű csutkabábok, fonatok, zsinórok körmönfonással, bőrfonatok (3-4 szálás fonás), karkötők készítése
- Adventi díszekhez szalagszövés, füzér készítése termésekkel, gyönggyel vegyesen, adventi koszorú, gyertyamártás
- Karácsony: csillagkészítés, gyöngyékszerek, dióból bölcső pólyással, nemezzjáték készítése, ajándék készítése csipkézőkkel, díszlyukasztókkal (karácsonyfadísz, könyvjelző)
- Farsang: maszkok készítése többféle növény és termés felhasználásával, fonaljátékok, bojtok, hangkeltő, tél-űző egy közös vagy több kisebb dob készítése
- Húsvét: tojásfestés, berzselés, bőr batikolás tojás alakú kulcstartók felületére
- Pünkösd: nemezvirágok készítése, hajkoszorú készítése, gyékényfonatba virágok tűzése
- A tárgykészítés folyamatának alapvető lépései, az összeállítási és díszítési technikák megválasztása
- Személyes tárgyak, ünnepi ajándékok készítése különféle anyagokból, az anyagtársítás lehetőségei

Tér és idő feldolgozása

- Adott történet, valamilyen folyamat megjelenítése képsorozattal vagy egyszerű fázisrajzokkal (tempera, tollrajz)
- Eseménynaptár – képsorozatok készítése monokróm és színes technikákkal
- Az otthoni környezet modellezése agyagból. A tér átalakítása
- A mi városunk – nagyméretű, színes kompozíciók, csoportmunkában (plasztikus megjelenítés papír, papírmásé és más anyagokkal)

Minta, jel, jelkép

- A mintaképzés síkbeli és plasztikus módjai
- A magyar népművészet mintakincse – motívumgyűjtés
- Fonások hánccsal, színes fonalakkal, zsinórokkal
- Növények stilizált megjelenítése (sgrafitto jellegű viaszos technika, festés, karcolás agyagba)
- Geometriai szimbólumok (négyzet, kör, felfelé – lefelé mutató háromszög, csillag, egymásba kapcsolódó körök)
- Pecset faragása, idolk, amulettek készítése (agyag, gipsz)

A tárgykészítés folyamata

- Ünnepi jelkép megjelenítése nemezen (tarsolyfedőlap)
- Különböféle hagyományos kézműves technikák, díszítési módok alkalmazása
- Természetes anyagok, ágak, termések alakítása, felhasználásuk más anyagokkal együtt
- Ragasztóanyagok, ragasztási technikák megismerése
- Ékszerkészítés gyönggyel és más természetes anyagokkal

Megszemélyesítés

- Én és a külvilág – Önarckép, jellegzetes arányok, karakterjegyek
- Az önismeret útjai – az emberi arc arányai, a karakter, a mimika megjelenítése
- Meglévő portréfotók felhasználása, nagyítása (ismétlődések, átírások, fénymásolatok)

- segítségével)
- Alakoskodások – szimbolikus tartalmak megjelenítése az arcábrázoláson keresztül
 - Értékelés és kiállítás–rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a témához kapcsolódó formákat, színeket, motívumokat
- az alapvető ábrázolási technikákat
- az egyszerű kézműves technikai fogásokat, plasztikus megoldásokat

Legyen képes:

- motívumgyűjtésre, feldolgozásra
- vázlatok készítésére
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és sokszínű alkalmazására
- ügyelni a képek kidolgozottságára, technikai következetességére

Értékelés

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- felismeri-e a tanult témákhoz kapcsolódó formákat, színeket, motívumokat
- ismeri-e az alapvető ábrázolási technikákat, kézműves technikai fogásokat, plasztikus megoldásokat
- képes-e motívum gyűjtésre, azok alkotó módon történő felhasználására
- meg tudja-e nevezni a különféle anyagokat
- képes-e mintaadás után a tevékenységek helyes sorrendjének betartására
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- vannak-e egyéni elgondolásai
- jól használja-e a téri viszonyokat
- képes-e az önálló munkára
- képes-e ügyelni a képek kidolgozottságára, technikai következetességre

Alapfok 3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A vizuális művészetek műfaji sajátosságainak, anyagainak és eszközeinek megismertetése a kézműves tárgyformálás egyes elemeinek, technikai fázisainak kipróbálásán keresztül
- A szemlélődő, beleérző érzékenység fejlesztése szép és csúnya, jó és rossz megkülönböztetésében
- A csoportos és egyéni alkotótevékenységek formáinak megismertetésével a tanuló kreatív személyiségjegyeinek, pozitív lelki tulajdonságainak előhívása, megerősítése.
- A képi emlékezet és képzelet gazdagítása, az esztétikai érzékenység, nyitottság kialakítása

- A vizuális kifejezéshez, alkotáshoz szükséges készségek fejlesztése

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat – ismeretek

- Ábrázolási és tárgyalkotási ismeretek
- A síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok és eszközök
- Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai
- Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

A színek érzelmi ereje

- Természeti erők megelevenítése színekkel, az adott jelenségek saját élményekre épülő (vagy színházra, táncra, mesékre támaszkodó) feldolgozása színes kompozícióban,
- Színkontrasztok, színharmóniák alkalmazása
- A színek és alkalmazott technikák megjelenítő és hangulatközvetítő képessége (színes ceruza, pasztell, tempera, kevert technikák)

Plasztikus figurák – formai felfedezések

- Figurateremtés, jellegzetes arányok, karakterjegyek felfedezése
- Táltosok, paripák, félelmetes szörnyállatok – képzelet és előtanulmányok alapján (figurális dombormű mintázása agyagból, gipszfaragás, papírmasé)
- Növények, termések formája, szerkezete, színei (színes ceruza, kréta, akvarell)

Tér és idő feldolgozása

- Természeti erők, különleges és félelmetes természeti jelenségek felidézése, megjelenítése képsorozattal (tempera, tollrajz)
- Különböző kompozíciók készítése spirál- és hullámmotívum felhasználásával
- A természet körforgása (olajpasztell, tempera, fotó, montázs, kollázs)

Minta, jel, jelkép

- Életfa motívum, varázslatos növények megjelenítése népmesék, legendák alapján, (sgrafitto jellegű viaszos technika, festés, karcolás agyagba, gipszbe)
- Papírkivágások – szimmetria, pozitív–negatív formák, ritmusok, sorminták
- Egyéni fantáziára épülő illusztratív feldolgozások
- Az elvonatkoztatás útja és célja – anyaggyűjtés
- A tűz, víz, föld, levegő – szimbólumok a különböző kultúrákban
- Sárga, narancs, piros, barna, lila, zöld, fehér, arany. Színszimbólumok használata (papírragasztás kivágott színes motívumok kompozícióba rendezésével)

Szabadon formálható anyag

- Agyagplasztikák készítése, díszítésük földfestékkel, bekarcolt mintákkal
- Állatok ábrázolása emlékképek vagy közvetlen látvány alapján – tömeg, arányok, mozgás
- Plasztikai munkák talált anyagokból, egyéni forma- és anyagtársítások

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a témához kapcsolódó formákat, színeket, motívumokat
- az alapvető ábrázolási technikákat
- a plasztikus megoldásokat
- a vizuális művészetek formáit, sajátosságait, anyagait és eszközeit

Legyen képes:

- motívumgyűjtésre, feldolgozásra
- a látvány és jelenségek értelmezésére
- vázlatok készítésére, átírásra
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és sokszínű alkalmazására
- ügyelni a képek és a tárgyak kidolgozottságára, technikai következetességére

Értékelés

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- felismeri-e a tanult témához kapcsolódó formákat, színeket, motívumokat
- ismeri-e az alapvető ábrázolási technikákat, kézműves technikai fogásokat, plasztikus megoldásokat
- képes-e motívum gyűjtésre, azok alkotó módon történő felhasználására
- meg tudja-e nevezni a különféle anyagokat
- képes-e mintaadás után a tevékenységek helyes sorrendjének betartására
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- vannak-e egyéni elgondolásai
- jól használja-e a téri viszonyokat
- képes-e az önálló munkára
- képes-e ügyelni a képek kidolgozottságára, technikai következetességre

Az alapfok 1-3. évfolyam Népművészeti vizuális alapismeretek eszközigénye

- különböző méretű (A/0, A/1, A/2, A/3, A/4), színű és grammsúlyú papírok (Pl.: karton, csomagoló papírok, selyempapír, rajzlapok, színes lapok, fotókarton, krepp papír, Ingres-papír, dipa, akvarell, pausz, tortapapír, hullámkarton, színes kartonlapok)
- különböző méretű és keménységű grafitceruzák (B-s, H-s, HB-s, 1,2,3,8, 10.)
- rajzkréták (pittkréta, pasztell, rajzszén, aszfaltkréta)
- színes ceruzák, zsírkréták, filcek
- festékek (akvarell, akril, tempera, pácok)
- színes tus, tinta
- papírdobozok
- gipsz, papírragasztó, tapéтарagasztó
- különböző termékek, talált, gyűjtött tárgyak
- spárgák, zsinegek, cérnák, tűk
- hurkapálcák
- különböző méretű és fajtájú ecsetkészletek (lapos, gömb, ferdén vágott végű ecset)
- természetes alapanyagok (csuhé, agyag, rafia, fűzvesző, méhviaszlap, gyapjúfonalak, nemez, szalma, gyékény, bőr), gyöngyök, textíliák, fakanalak, spárgák, drótok, gyöngyfűző céna, gyöngyfűző damil, zsákvászon, kenderkóc
- ollók, sniccerek

- vonalzó (műanyag, fém)
- rajztáblák (különböző méretben)

KÖTELEZŐEN VÁLASZTHATÓ TANTÁRGY

Alapfok 4-6. évfolyam

Faműves tanszak

FAMŰVES MŰHELYGYAKORLAT

A faműves műhelygyakorlat célja: megismertetni a faművesség azon elméleti és gyakorlati tudnivalóit, melyek képessé teszik a tanulókat az önálló tárgyalásra, környezetalakításra a tervezéstől a kivitelezésig. Célja továbbá a manuális képességek fejlesztése, az értékteremtésre, –megőrzésre nevelés, az esztétikai és a konstruktív érzékenység, faműves műhelymunka iránti nyitottság kialakítása.

A műhelygyakorlat feladata: a faművességhez köthető technikák, kézműves tevékenységek legátfogóbb ismereteinek átadása. A megismert technikák, tárgyalási folyamatok gyakorlatias, készségszintű elsajátításának elősegítése. Irányított tárgyelemzéseken, tervezési és alkotói folyamatokon keresztül a harmonikus környezet-, a tárgykultúra iránti igény kialakítása. Az esztétikai érzék és ítélőképesség mélyítése, árnyaltabbá tétele. Feladata továbbá a vizuális alkotó gyakorlattal párhuzamosan olyan alapozó és speciális ismeretek, készségek biztosítása, melyek lehetővé teszik a fenti célok megvalósulását. Feladata megismertetni a tanulót a faművesség történetével, sajátos kifejező eszközeivel, esztétikai törvényszerűségeivel. A fa, csont, szaru megmunkálásának hagyományos felhasználási területeivel, a tárgyalás hagyományos és technikáival. A felhasznált anyagok tulajdonságaival, az alkalmazott eszközök típusaival. Feladata továbbá a művészeti területekhez kapcsolódó élményszerű ismeret- és tapasztalatszerzés biztosítása, az önművelés és önkifejezés képességének fejlesztése.

Alapfok 4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az egyszerű technikák elsajátításával a manuális készségek és képességek fejlesztése
- Az alapanyagok kiválasztásától, feldolgozásától a termék elkészítéséig tartó munkafolyamatok ismertetése
- A fa, fakéreg, szaru, csont alapanyagú termékek feldolgozási technológiai kivitelezési folyamatainak megismertetése

Tananyag

- Élményszerű tapasztalatszerzés a fa, fakéreg, szaru, csont természetben található anyagokról
- A fa, fakéreg, szaru, csont előkészítése munkára- rendszerezése, az alapanyagok tulajdonságai szerint
- Az alapanyagok megmunkálási technikái-gépi, kézi, faragás, karclozás, intarzia ismerete, alkalmazása
- A tárgyalás munkafolyamatának lépései

- A mesterség szerszámai, és helyes használatuk

Feladatcsoportok

Faműves műhely

- Berendezése, anyag előkészítési, feldolgozási eszközei, szerszámai, használatuk
- Munka és balesetvédelem

Fa, fakéreg, szaru, csont megmunkálási alapismeretek

- Az alapanyagok tulajdonságainak, különbözőségeinek megtapasztalása tapintással
- A fa, fakéreg, szaru, csont előkészítése munkára
- Darabolás, válogatás, megmunkálás, felületkezelés

Fából, fakéregből, szaruból, csontból készült alkotások munkafolyamatának alapjai

- Különféle funkciójú tárgyakhoz megfelelő anyag kiválasztás bútor, kishasználati tárgy puha, keményfa
- Kéreg lefejtés módja ideje, kapcsolt, üregelt tárgyak eszközeik
- Szaru, csontforma, méret szín szerinti alkalmazása tisztítás alakítás
- Gépi kézi megmunkálás fűrész, gyalu, vésők használata
- Díszítő motívumok elkészítése választott technikával
- Befejző művelet felületkezelés olaj, viasz-polírozás

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a műhely berendezését
- rendeltetésszerűen használni a tárgykészítés eszközeit, szerszámaikat
- a munkavédelmi és balesetvédelmi előírásokat
- a fából, fakéregből, szaruból, csontból készült alkotások
 - alapvető műfaji sajátosságait, technikáit.
 - az alapanyagok tulajdonságait, előkészítésüket munkára
 - a megmunkálás szerszámainak használatát
 - a tárgyalakítás munkafolyamatait
 - a felületalakítás technikai lehetőségeit

Legyen képes:

- a megszerzett ismeretek alkalmazására
- a megismert eszközök és szerszámok rendeltetésszerű használatára
- az anyag és technika módszereinek kiválasztására
- a munka és balesetvédelmi szabályok betartására

Értékelés

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- felismeri-e a tanult alapanyagokat,
- ismeri-e a tanult alapvető megmunkálási technikákat, technikai fogásokat,
- képes-e motívum gyűjtésre, azok alkotó módon történő felhasználására
- meg tudja-e nevezni a különféle anyagokat

- képes-e a tevékenységek helyes sorrendjének betartására
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- vannak-e egyéni elgondolásai
- jól használja-e a téri viszonyokat
- képes-e az önálló munkára
- képes-e ügyelni a képek kidolgozottságára, technikai következetességre

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A különböző fából, fakéregből, szaruból, csontból készíthető műveletek elvégzéséhez szükségessé váló képességek fejlesztése
- A tevékenységek iránti nyitottság kialakítása.
- Gyakorlati tudnivalók megismertetésével ösztönzés a kreatív munkára
- Alapvető munka és balesetvédelem

Tananyag

- A különböző fa, fakéreg, szaru, csont alakíthatósága, felhasználási területei
- Az alapanyagok a kiválasztásától, feldolgozásától a termék elkészítéséig tartó munkafolyamatok

Az egyes alapanyagok felhasználásának módszerei:

- szerkezet készítés csapolások, fakötések
- boronaépítésű épület szerkezet
- fakéreg megmunkálása fejtés, szabás összeépítés
- szaru feldolgozása formálás alakítás, díszítés
- csont feldolgozás alakítás, díszítés
- biztonságos eszköz és szerszámhasználat

Feladatcsoportok:

- a tárgyalakítás gyakorlati ismeretei
- faragott szék /faanyag tömbösítése ragasztása, szabás háttámla csapozás láb beillesztés/
- boronaépítésű épület / szerkezet makett elkészítése/
- kéregedény készítés /kapcsolós módszerrel, szabás összeépítés/
- ivótülok készítés /karcolt díszítési módszerrel/
- csont fűszertartó /vésett spanyolozott díszítéssel/
- befejező műveletek /felületkezelés/

Követelmény

A tanuló ismerje:

- az anyag és technikák választásának összefüggéseit
- az alapanyagok felhasználásának a módszereit, munkafolyamatait
- a szerszámok biztonságos használatát

Legyen képes:

- faragott szék elkészítésére
- boronaépítésű épület makett kialakítására
- kéregedény készítésére
- ivótülők készítésére
- csont fűszertartó készítésére
- befejező műveletek elvégzésére
- az ismeretek birtokában igényes, kreatív munkára.
- valamint rendeltetésszerűen és biztonságosan használni a szerszámokat, eszközöket

Értékelés

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- felismeri-e a tanult alapanyagokat,
- ismeri-e a tanult alapvető megmunkálási technikákat, technikai fogásokat,
- képes-e motívum gyűjtésre, azok alkotó módon történő felhasználására
- meg tudja-e nevezni a különféle anyagokat
- képes-e a tevékenységek helyes sorrendjének betartására
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- vannak-e egyéni elgondolásai
- jól használja-e a téri viszonyokat
- képes-e az önálló munkára
- képes-e ügyelni a képek kidolgozottságára, technikai következetességre

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Újabb technikák bemutatásával készség, és képességfejlesztés
- Önálló, alkotó munkára ösztönzés
- Az önkifejezés lehetőségeire tanítás kortárs és a hagyományban alkotó népművészek példáján

Tananyag

- A népművészeti, és népi iparművészeti alkotások tanulmányozása tapasztalatain alapuló tárgykészítés
- A fa, fakéreg, szaru, csont felhasználásának újabb módszerei, lépései
- A tartalomnak (elkészítendő tárgynak) megfelelő anyaghasználat
- Megfelelő eszköz és szerszámhasználat

- Kreatív forma, és mintázatalakítás
- Alapvető munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

- Tapasztalatokból építkező tárgyalkotás
- A kreatív munka lehetőségei: kísérletek az anyagokkal, színekkel, formákkal. Az anyagátsítások és mintázatok lehetőségei
- *Fából*: térbeli formák kialakítása, pad, asztal, láda, fajtájszók, tornác, házoromdíz, kapu
- *Fakéregből*: fonással szövással alakított tároló hasított kéregből, kapcsolt vésett tárolók
- *Szaruból*: hangkeltő eszköz kürt, ivótülök, fűszertartó, ékszer
- *Csontból*: tároló, csat, ékszer

Követelmények

A tanuló ismerje:

- a fából, fakéregből, szaruból, csontból készíthető tárgyak munkafolyamatait, formai, megmunkálási, mintázási, feldolgozási módjait
- előképeken, tapasztalatokon alapuló tárgykészítés módjait
- a mai kornak megfelelő tárgykészítés lehetőségeit, és a mai környezetünkbe illesztését

Legyen képes:

- az eddigi tapasztalatokból építkező tárgyalkotás módszereinek alkalmazására.
- megfelelő anyag, eszköz és szerszámhasználatra
- fából, fakéregből, szaruból, csontból készíthető tárgyak, megmunkálására, díszítésére, formaalakításra, harmonikus feldolgozására
- korának megfelelő önálló, kitartó munkára.
- az alapvető munkavédelmi szabályok betartására

Értékelés

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- felismeri-e a tanult alapanyagokat,
- ismeri-e a tanult alapvető megmunkálási technikákat, technikai fogásokat,
- képes-e motívum gyűjtésre, azok alkotó módon történő felhasználására
- meg tudja-e nevezni a különféle anyagokat
- képes-e a tevékenységek helyes sorrendjének betartására
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- vannak-e egyéni elgondolásai
- jól használja-e a téri viszonyokat
- képes-e az önálló munkára
- képes-e ügyelni a képek kidolgozottságára, technikai következetességre

A FATÁRGYKÉSZÍTŐ TANSZAK MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA KÖVETELMÉNYEI

1. A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgyai és időtartama:

Fatárgy készítő műhelygyakorlat Max. 180 perc

- rajzi, tervezési feladat 30 perc
- tárgykészítés 150 perc

2. A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tárgytervező, tárgyalgóképesége, tárgy- és környezetkultúra iránti érzékenysége. A tárgytervező feladat tükrözze a tanuló gondolati tartalomnak megfelelő konstruáló, formatervező készségét, kreativitását, a fatárgy készítés műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről, hagyományairól megszerzett ismereteit. A tárgyalgóképes feladat megoldása mutassa be a tanuló fatárgy készítés során megszerzett technikai jártasságát, szakmai tudását.

A fatárgy készítő műhelygyakorlat vizsga két részből tevődik össze:

A)

Rajzi, tervezési dokumentációval együtt benyújtott kész faműves tárgy vagy tárgycsoport.

A benyújtott - tanári irányítással tervezett és kivitelezett - színes rajzi, tervezési munka alapján, szabadon választott díszítési és összeállítási technikával készített (anyagdarabolással, fűrészeléssel, hasítással, vájással, marással alakított; reszeléssel, csiszolással tisztázott; fakötéssel, ragasztással, szegeléssel, csavarozással összeállított; karclozással, spanyolozással, áttört- vagy domborúfaragással, intarziával díszített; felületkezelt, pácolt, viaszolt) fatárgy lehet:

- fajtáték,
- hagyománytárgy,
- lakberendezési tárgy, bútor (doboz, szék).

A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B)

Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített faműves tárgy.

A faműves vizsgamunka az intézmény által meghatározott funkcióval rendelkező tárgytípus díszítése a tanuló által készített színes tervvázlat alapján, szabadon választott faműves technikával (előkészített, kiszabott fa alapra, adott funkció függvényében, a forma - díszítmény összhangjának figyelembevételével).

3. A vizsga értékelése

3.1. A fatárgy készítő műhelygyakorlat gyakorlati vizsga értékelésének általános szempontjai:

- tárgytervező képesség
- forma alkotó és díszítményképző készség
- anyag- és eszközhasználati ismeret, jártasság
- faműves alapismeret
- a tervezéshez szükséges magyarázó-közlő rajz szintje
- a terv egyedisége
- a megfelelő faműves műveletek, munkafolyamatok kiválasztása

- a faműves technikák műfaji sajátosságainak megfelelő alkalmazása
- a forma és a díszítmény összhangja, a vizsgamunka összhatása

3.2. A fatárgy készítő műhelygyakorlat szóbeli vizsga értékelésének általános szempontjai:

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete
- a megfogalmazás szabatosága, pontossága
- kommunikációs készség

Faműves műhely kötelező felszereltsége

- megfelelő világítás
- szellőzés biztosítása, páratartalom csökkentés, por elszívás elszívó ventillátorral
- munkaasztalok, székek
- gyalupadok
- polcok, tárolók, szerszámok, nyersanyagok, kész- és félkész termékek számára
- Szerszámok:
 - dekopír fűrész
 - egykorongos csiszológép
 - fűrógép állvánnyal
 - furdancsok
 - kézi fűrők
 - fűrészek
 - kézi gyaluk
 - faragókések
 - vésők
 - kalapács
 - csavarszorítók
 - pillanatszorítók
 - citling

Esztergapad - ha anyagilag megoldható - a hozzá való vésőkkel, késekkel, végtartó- és befogó szerszámokkal

Fazekas tanszak

FAZEKAS MŰHELYGYAKORLAT

A fazekas műhelygyakorlat célja: megismertetni a fazekasság azon elméleti és gyakorlati tudnivalóit, melyek képessé teszik a tanulókat az önálló tárgyalkotásra, környezetalakításra a tervezéstől a kivitelezésig. Célja továbbá a manuális képességek fejlesztése, az értékteremtésre, -megőrzésre nevelés, az esztétikai és a konstruktív érzékenység, fazekas műhelymunka iránti nyitottság kialakítása.

A műhelygyakorlat feladata: a fazekassághoz köthető technikák, kézműves tevékenységek legátfogóbb ismereteinek átadása. A megismert technikák, tárgyalkotási folyamatok gyakorlatias, készségszintű elsajátításának elősegítése. Irányított tárgyelemzéseken, tervezési és alkotói folyamatokon keresztül a harmonikus környezet-, a tárgykultúra iránti igény kialakítása. Az esztétikai érzék és ítélőképesség mélyítése, árnyaltabbá tétele. Feladata továbbá a vizuális alkotó gyakorlattal párhuzamosan olyan alapozó és speciális ismeretek, készségek biztosítása, melyek lehetővé teszik a fenti célok megvalósulását. Feladata megismertetni a tanulót a fazekasság történetével, sajátos kifejező eszközeivel, esztétikai törvényszerűségeivel. A fazekas tárgykészítés hagyományos tárgykultúrájával, a tárgyformálás hagyományos, táji specifikus technikáival. Az agyag, a díszítéseke felhasznált anyagok tulajdonságaival, az alkalmazott eszközök típusaival. Feladata továbbá a művészeti területekhez kapcsolódó élményszerű ismeret- és tapasztalatszerzés biztosítása, az önművelés és önkifejezés képességének fejlesztése.

Alapfok 4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A kézműves tevékenységek szerepének feltárása
- A fazekasság hagyományainak megismertetése
- A kézműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása

Tananyag

- Élményszerű tapasztalatszerzés: a plasztikus agyag
- Agyag a természetben
- A tárgyak szerepe
- Az agyagból készült tárgyak helye életünkben
- Primitív technikák
- Természetben található díszítőeszközök
- Díszítőtechnikák
- A fazekasműhely berendezései
- A műhelymunka rendje: magatartási és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

Szabadon formálható anyag: primitív technikák

- Marokedény készítése, díszítése növényi nyomatokkal
- Felrakásos technikával edény készítése
- Sípkészítés

Minta, jel, jelkép – a felület alakítása

- Megőrzött nyomok az agyaglapon (üzenetek, lenyomatok készítése különböző eszközökkel), terrakotta kép készítése
- Pecsétek faragása, monogram, saját jel készítése gipszből, agyagból
- Növényi lenyomatok, termésekkel nyomatok készítése
- Természetben található díszítőeszközök gyűjtése, kísérletek
- Festés földfestékkel: ecset, írówka, sgraffito (alákarcolás) technikák alkalmazása

Alapismeretek

- A fazekasság anyagai, technikái
- Az agyag tulajdonságai: a plasztikusság tapasztalása különböző agyagokkal
- Az agyag előkészítése gyúrással
- Egyszerű (primitív) technikákkal tárgykészítés
- A földfestékek előkészítése, tulajdonságai

Követelmények

A tanuló ismerje:

- az agyag tulajdonságait
- a primitív technikákat
- a díszítőeszközöket

Legyen képes:

- díszítőtechnikákat alkalmazni
- gyűjtőmunkára
- tervek készítésére
- a munkák kidolgozottságára
- a technikai következetességre

Év végi összefoglaló óra: az egész évben elkészített tárgyak kiállításon való bemutatása

Értékelés

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- ismeri-e a tanult agyag megmunkálási technikákat, technikai fogásokat,
- képes-e motívum gyűjtésre, azok alkotó módon történő felhasználására
- képes-e a tevékenységek helyes sorrendjének betartására
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- vannak-e egyéni elgondolásai
- jól használja-e a téri viszonyokat
- képes-e az önálló munkára
- képes-e ügyelni a képek kidolgozottságára, technikai következetességre

5. Évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A csoportos és egyéni alkotótevékenység formáinak megismertetése
- Ösztönzés igényes munkára
- Egyszerű technikák elsajátítása korong nélkül
- A manuális készségek fejlesztése
- A fazekas szerszámok biztonságos használata

Tananyag

- Élményszerű tapasztalatszerzés
- Edénykészítés korong nélkül: préseles formába- formára nyomással, a lapokból és a kivésés technikákkal
- Ritka, de egyszerű díszítőtechnikák alkalmazása: cirkozás, fésűs technika, papírsablon használata
- Égetés gödörkemencében
- Kemence elkészítése közösen

Feladatcsoportok

- Fazekasműhely berendezéseinek helye, funkciói
- Agyag előkészítés
- Fantáziára épülő feladatok: "Mit látsz benne?" agyagszobor készítése természetes anyagokkal kiegészítve.
- Edénykészítés korong nélkül
- Az elkészített edények díszítése egyszerű díszítőtechnikákkal
- Csoportos munkában több részes falikép készítése

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a fazekasműhely berendezéseit
- a korong nélküli edénykészítés technikáit
- a ritka díszítőtechnikákat
- az egyszerű gödörkemence használatát
- a legfontosabb baleset és munkavédelmi tudnivalókat

Legyen képes:

- korong nélkül edényt készíteni
- használni a ritka díszítési eljárásokat
- a legfontosabb baleset-és munkavédelmi szabályok betartására

Év végi összefoglaló óra: az egész évben elkészített tárgyak kiállításon való bemutatása

Értékelés

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- ismeri-e a tanult agyag megmunkálási technikákat, technikai fogásokat,

- képes-e motívum gyűjtésre, azok alkotó módon történő felhasználására
- képes-e a tevékenységek helyes sorrendjének betartására
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- vannak-e egyéni elgondolásai
- jól használja-e a téri viszonyokat
- képes-e az önálló munkára
- képes-e ügyelni a képek kidolgozottságára, technikai következetességre

6. Évfolyamok

Fejlesztési feladatok

- Az agyag előkészítésétől a tárgy elkészítéséig megismertetni a munkafolyamatokkal
- Motívumgyűjtés, vázlatkészítés és kompozíciós ismereteinek alkalmazása
- Gondolatainak, terveinek képi vagy plasztikai megoldására segítése
- Önálló eszközhasználat

Tananyag

- A formák, színek tudatos használata
- Ismerkedés a fazekaskoronggal. Macskatányér korongozása
- Edénykészítés lapokból: Fali sótartó készítése
- Kályhacsempe nyújtással, döngöléssel
- Kályhacsempe díszítése rátéttel
- Egyszerű gipszöntési munkák
- Gödörégetés szabályai
- Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok
- Feladatsoportok
- Fazekaskorong kipróbálása
- Lapedények készítése: mézeskalácsformák, sütőedények, tintatartó stb.
- Gipszforma öntése
- Kályhacsempe nyújtva, formába döngölve
- A rátétes díszítés technikájának alkalmazása
- Gödörkemence kipróbálása

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a fazekaskorong működési elvét
- a kályhacsempék típusait
- a primitív égetőkemence szerkezetét
- a legfontosabb baleset és munkavédelmi tudnivalókat

Legyen képes:

- a megszerzett ismeretek alkalmazására
- lapokból különböző edényeket készíteni
- egyszerű kályhacsempét készíteni nyújtással és döngöléssel

- gipszet önteni
- alkalmazni a rátétes díszítést,
- a legfontosabb baleset-és munkavédelmi szabályok betartására

Értékelés

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- ismeri-e a tanult agyag megmunkálási technikákat, technikai fogásokat,
- képes-e motívum gyűjtésre, azok alkotó módon történő felhasználására
- képes-e a tevékenységek helyes sorrendjének betartására
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- vannak-e egyéni elgondolásai
- jól használja-e a téri viszonyokat
- képes-e az önálló munkára
- képes-e ügyelni a képek kidolgozottságára, technikai következetességre

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- A Kárpát-medence fontosabb fazekas központjait
- A tájegységekre jellemző stílusjegyeket és technikákat
- Fazekastermékek csoportosítását használatuk szerint
- A formák, színek, díszítmények tudatos használatát
- Az agyag megmunkálásának, díszítésének technikáit

A tanuló legyen képes:

- ősi, kézműves tárgyformálásra. Primitív technikák alkalmazására
- motívumok gyűjtésére, feldolgozására, vázlatok készítésére
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására
- lapokból különböző edényeket tervezni
- egyszerű kályhacsempét tervezni
- rátétes díszítést tervezni
- korongon dolgozni
- tárgyak tervezésére

A FAZEKAS TANSZAK MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA KÖVETELMÉNYEI

1. A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama:

Gyakorlati munka:

- vizsgamunka bemutatása 15 perc
- helyszíni feladat megoldása 180 perc

2. A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, alkotó, konstruáló, tárgykészítő feladatmegoldás tükrözze a tanulónak a fazekas alkotó gyakorlatok során megszerzett tudását a fazekasság anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről, megszerzett ismeretét. A megvalósított vizsgamunka mutassa be a tanuló technikai jártasságát, tudását.

A fazekas gyakorlat alapvizsga két részből tevődik össze:

A)

Dokumentációval együtt benyújtott kész tárgy, tárgycsoport

A benyújtott vizsgamunka – tanári irányítással megvalósított – tervezési munka alapján, szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- tárgy, tárgy-együttes,
- kislasztika.

B)

Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített, égetetlen tárgy.

Az intézmény által meghatározott vizsgafeladat tervvázlat alapján, szabadon választott anyaggal és technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- tárgy, tárgyegyüttes,
- kislasztika.

3. A vizsga értékelése

A fazekas gyakorlat alapvizsga értékelésének általános szempontjai:

- esztétikai érzékenység, művészeti ismeretek jelenléte
- tervezési, plasztikai tárgyformáló készség
- a kísérletező kedv és kreativitás megjelenése
- alapvető anyag-, eszköz- és szerszámhasználati ismeret, jártasság
- térformálás, konstruáló és kompozíciós készség
- a tartalomnak megfelelő anyag, forma, szín, technika és kifejezőmód használata
- az elkészült munka egyedisége, összhangja

Fazekas műhely kötelező felszereltsége:

Eszközök:

- munkaasztalok
- polcok
- kézikorongok
- mintázófák
- metsző
- szivacsok
- tálak
- merőkanál
- szita
- nyújtófa
- fa alátétek
- karcolók, kések

- szemléltető anyagok: szakkönyvek, népi cserépedények, CD, DVD
- kemence
- korong

Anyaglista:

- agyag
- engóbok
- mázak
- gipsz

Népi bőrműves tanszak

NÉPI BŐRMŰVES MŰHELYGYAKORLAT

A népi bőrműves műhelygyakorlat célja: megismertetni a bőrművesség azon elméleti és gyakorlati tudnivalóit, melyek képessé teszik a tanulókat az önálló tárgyalkotásra, környezetalakításra a tervezéstől a kivitelezésig. Célja továbbá a manuális képességek fejlesztése, az értékteremtésre, –megőrzésre nevelés, az esztétikai és a konstruktív érzékenység, bőrműves műhelymunka iránti nyitottság kialakítása.

A műhelygyakorlat feladata: A bőrművességhez köthető technikák, kézműves tevékenységek legátfogóbb ismereteinek átadása. A megismert technikák, tárgyalkotási folyamatok gyakorlatias, készségszintű elsajátításának elősegítése. Irányított tárgyelemzéseken, tervezési és alkotói folyamatokon keresztül a harmonikus környezet-, a tárgykultúra iránti igény kialakítása. Az esztétikai érzék és ítélőképesség mélyítése, árnyaltabbá tétele. Feladata továbbá a vizuális alkotó gyakorlattal párhuzamosan olyan alapozó és speciális ismeretek, készségek biztosítása, melyek lehetővé teszik a fenti célok megvalósulását. Feladata megismertetni a tanulót a bőrművesség történetével, sajátos kifejező eszközeivel, esztétikai törvényszerűségeivel. A bőrhagyományos felhasználási területeivel, a tárgyformálás hagyományos és új anyagaival, technikáival. A felhasznált anyagok tulajdonságaival, az alkalmazott eszközök típusaival. Feladata továbbá a művészeti területekhez kapcsolódó élményszerű ismeret- és tapasztalatszerzés biztosítása, az önművelés és önkifejezés képességének fejlesztése.

Alapfok 4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A bőrműves tárgykultúra műfaji sajátosságainak, valamint a bőr felhasználhatóságának megismertetése
- A bőrműves tárgyalkotáshoz szükséges eszközismeret, tárgytervezési és kivitelezési ismeretek fejlesztése
- Az életkornak megfelelő elméleti és gyakorlati ismeretek megalapozása
- Az igényes alkotómunkához szükséges tervező, eszközhasználó, anyagformáló, tárgyalkotó készségek, képességek kialakítása
- A tárgyalkotás során alkalmazható egyszerű technikák elsajátításával a manuális és konstruáló képességek fejlesztése
- A bőrműves műhely, valamint a műhelymunka rendjének megismertetése

Tananyag

Népi bőrműves ismeretek

- A bőr a tárgyi környezetben, a tárgyak funkciója
- A bőrműves műhely berendezése, eszközei
- A bőr típusai. Felhasználásuk fő területei

- A bőrművességhez kapcsolódó, eszközök, szerszámok
- A bőrművességben felhasznált anyagok, ezek tulajdonságai, rendszerezése, előállítás, felhasználás szerint
- A fonás fűzés technikái, változatai
- A varrás felhasználási területei
- Az alkalmazott eszközök ismerete, helyes használata
- A tartalom és a forma kapcsolata
- A tárgykészítés folyamatának alapvető lépései

Feladatcsoportok

A bőrműves műhely

- A bőrműves műhelyberendezése
- Alapvető anyagok, eszközök, szerszámok
- A műhelymunka rendje

Bőr alapismeretek

- A bőr felhasználásának történeti áttekintése
- A bőrből készült tárgyak sajátosságai
- Alapvető anyagok, eszközök, szerszámok
- A tárgyalkotás alapvetőfázisai
- A bőr szerepe a tárgykultúrában

A díszítményalkotás alapjai

- Különböző díszítő technikák bőrtárgyakon
- Egyszerű díszítőtechnikák
- A díszítmény tervezésalapjai
- A felületképzés technikái. Nyomhagyás különböző anyagokkal, eszközökkel.
- A tanult díszítőtechnikák alkalmazása a tárgyalkotásban

A varrás alapjai

- A varrás jelentősége, sajátosságai
- A varrás alapvető eszközei, technikája
- Egyszerű alapöltések
- A tervezés és a szabás alaplépései

A fonatok

- Fonásra alkalmas anyagok
- Egyszerű fonástechnikák
- Fonások különböző anyagokkal, páros és páratlan ágszámmal. Lapos és gömbölyűfonások
- Fonás egyszerűeszközökkel
- A fonatok felhasználása

A batikolás alapjai

- A batik. A batik technika sajátosságai
- A batikolás eszközei
- A tanult technika alkalmazása az alkotás során

A bőrművesség alapjai

- A megmunkálás, tárgyalkotás alapvetőlépései
- A bőr szabása, darabolása
- A szíjkészítés alapjai, fűzések egyszerűformái
- Egyszerű összeerősítési technikák: fűzés, lyukasztás
- Mintázás nyomhagyással
- A poncolás. Poncolásra alkalmas anyagok, eszközök
- Tárgyalkotás a tanult technikák alkalmazásával

Kreatív feladatok

- Felületminőségek
- Színvariációk. A színek kifejező ereje
- Az anyag társítás lehetőségei (bőr, fonalak)
- Értékelés és kiállítás rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- bőrművesség alapvető sajátosságait
- a megismert alapanyagok felhasználási lehetőségeit, alapvető tulajdonságait
- a tárgyalkotás munkafázisait
- az anyag- és formaalakítás egyszerű módjait
- a mintaképzés, felületalakítás egyszerűbb lehetőségeit
- egyszerűbb bőrtárgy készítésének műveletei
- a műhely berendezését, munkarendjét

Legyen képes:

- megszerzett ismeretek alkalmazására
- a megismert eszközök megfelelő használatára
- életkorának megfelelő szinten anyag, eszköz és technikai módszerek megválasztására
- a munka- és balesetvédelmi szabályok betartására

Értékelés

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- felismeri-e a különféle bőrtípusokat
- ismeri-e a tanult alapvető megmunkálási technikákat, technikai fogásokat, szerszámokat
- képes-e motívum gyűjtésre, azok alkotó módon történő felhasználására
- képes-e a tevékenységek helyes sorrendjének betartására
- képes a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- vannak-e egyéni elgondolásai
- jól használja-e a téri viszonyokat
- képes-e az önálló munkára
- képes-e ügyelni a képek kidolgozottságára, technikai következetességre

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Általános és szakirányú műveltség megalapozása, valamint olyan elméleti és gyakorlati tudnivalók megismertetése, melyek képessé teszik korosztályának megfelelő igényes, kreatív, alkotómunkára
- A bőrmegmunkálási, –alakítási műveletek elvégzéséhez szükséges képességek fejlesztése
- A bőrművesség hagyományos anyagainak, az anyagok tulajdonságainak, alkalmazott eszközeinek bemutatása
- A bőrműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása
- Alapvető munka– és balesetvédelmi előírások megismertetése

Tananyag

A bőrműves ismeretek

- A bőrművesség tárgykultúrája, műfaji sajátosságai
- A bőr tulajdonságai, alakíthatósága, felhasználásának lehetőségei
- A rátétes díszítmények
- Gyűjtőmunka, motívumképzés, egyszerűsítés, átírás
- Kompozíciós lehetőségek
- A tervezésszemponjtjainak ismerete, elmélyítése
- Az adott témakör megjelenése a népművészetben
- A tapasztalatok felhasználása az alkotómunkában
- Eszköz– és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A bőr, tárgyalakotási ismeretek

- A bőrműves tárgyak funkciói
- A tervezés lépései, szempontjai
- Az anyag– és technika választásszempontjai
- Az anyagválasztás és a technika összefüggései
- A forma és díszítmény összefüggései

Díszítőtechnikák, a rátétek

- Egyszerű díszítőtechnikák a bőrművességben
- Rátétes díszítmények. Rátét típusok, a rátétkészítés módjai
- A motívumalakítás lehetőségei
- A kompozícióépítés lehetőségei
- Rátétes díszítések egyszerűtárgyakon

Varrási technikák

- A varrás sajátosságai az alapanyag–funkcióviszonylatában
- A varrást előkészítő műveletek
- Tervezési feladatok

- A bőr rátétvarrásának technikái
- A tanult technikák alkalmazása egyszerű, varrott használati tárgyakon

Egyszerű bőrműves technikák, összeállítás típusok

- A bőrvarrás eszközei
- A bőrvarrás alapjai, technikái
- A szíjgyártóvarrás és a rátétvarrás technikája, lehetőségei
- Egyszerű bőrműves összeállító technikák, széleldolgozások
- Egyszerű záródástípusok (csont és szarugombok, bőrgombok, bújtatók, fülek)
- Rátétdíszítés, a tanultak alkalmazása egyszerű bőrtárgyakon

Kreatív kísérletek az anyaggal

- A felületminőségek változtatása. Kompozíciós lehetőségek
- Színvariációk. A színek hangulatihatása
- Anyagtársítás létrehozása. (bőr, nemez, szőttes) Értékelés és kiállítás rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- tárgyalkotás szerepét, a tárgyak funkcióját
- a tárgyalkotás munkafázisait a tervezéstől a kivitelezésig
- a bőr felhasználási területeit
- az anyag- és formaalakítás módjait, az összeállítás egyes lehetőségeit
- a forma, díszítményösszhangját
- egyes díszítőtechnikák alkalmazási lehetőségeit
- az iparművészet és népművészet kiemelkedő bőrműves példáit

Legyen képes:

- a megszerzett ismeretek alkalmazására
- bőrmegmunkálási, -alakítási műveletekre
- életkorának megfelelő szinten az anyag, eszköz és technikai módszerek megválasztására
- a bőrműves alapismeretek gyakorlati alkalmazására
- a tárgyakban lévő esztétikum felfedezésére
- gondolatainak tárgyiasult formában való megvalósítására
- az önálló tárgyalkotásra
- a munkavédelmi előírások betartására

Értékelés

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- tudja-e a tárgyalkotás szerepét, a tárgyak funkcióját
- ismeri-e a tanult alapvető megmunkálási technikákat, technikai fogásokat,
- képes-e motívum gyűjtésre, azok alkotó módon történő felhasználására
- ismeri-e az anyag- és formaalakítás módjait, az összeállítás egyes lehetőségeit
- ismeri-e a forma, díszítmény összhangját
- ismeri-e díszítő technikák alkalmazási lehetőségeit

- képes-e a tevékenységek helyes sorrendjének betartására
- képes a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- vannak-e egyéni elgondolásai
- jól használja-e a téri viszonyokat
- képes-e az önálló munkára
- képes-e ügyelni a képek kidolgozottságára, technikai következetességre

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A bőrműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása
- Az általános és szakirányú műveltség megalapozása, fejlesztése
- Az esztétikai érzékenység, a kitartó munkavégzés kialakítása
- A bőrműves tárgykultúra műfaji sajátosságainak megismertetése
- A bőrműves tárgyak tervezéséhez, kivitelezéséhez szükséges újabb ismeretek elsajátíttatása
- Az alkotómunkához szükséges, korosztálynak megfelelő eszközhasználó, tárgyalgó, díszítő készségek, képességek fejlesztése
- Az önálló alkotómunka képességének kialakítása
- Az alkotómunka dokumentálási módszereinek elsajátíttatása
- Alapvető munkavédelmi ismeretek megalapozása

Tananyag

- Bőrműves ismeretek
 - A bőrművesség tárgyainak esztétikai értéke, minősége
 - A tárgy- és díszítményalkotás újabb lehetőségei
- A tárgyalgó anyagai, újabb eszközei-a plasztika
 - A domborítás
 - A festés
- A színek szerepe, a színek üzenetértéke
- Az önálló tárgyalgó elvei
- Kreatív anyaghasználat
- Tárgyelemzések, a tapasztalatok felhasználása az alkotómunkában.
- Eszközhasználati és munkavédelmi előírások

Feladatcsoportok

A bőrplasztikák

- A plasztikafogalma
- Plasztikus tárgyak, díszítmények
- A plasztikus alkotások sajátosságai, technikája
- A tanult technika alkalmazása a tárgyalgásban

Bőrműves díszítőtechnikák, a domborítás, festés

- A környezetünk tárgyainak díszítése
- A festés
- A festékek alapanyagai. Festőnövények, pácok
- Az alapanyag, funkció, díszítmény összefüggései
- A színek szerepe, üzenetértéke, jelentősége
- A bőr festése
- Kompozíció
- Színkihagyás, több színalkalmazása
- A színtartósság növelése, impregnálás
- A domborított díszítmények különféle tárgytípusokon
- A domborítás anyagai, eszközei
- A domborítás lehetőségei (alátétes, zsinóros, préselt, dúcba nyomott)
- A domborítás munkafolyamatai
- A díszítményalakítás szempontjai a technikafüggvényében
- A domborítás megjelenése különböző tárgytípusokon
- Szerkezet- és összeállítás típusok
- Tárgyalkotás a tanult díszítőtechnikák alkalmazásával

A varrás, öltéstípusok

- Különböző öltéstípusok. Vonalas technikák (száröltés, láncöltés, keresztöltés, huroköltés)
- Egyszerű hímzésteknikák, alapvető hímzéselemek
- A motívumképzés elvei a technikafüggvényében
- Használati tárgyak tervezése, készítése az öltéstípusok alkalmazásával

Kreatív kísérletek az anyaggal

- Felületminőségek változtatása.
- Színvariációk. Színek, érzelmek, hangulatok

Vizsgamunka készítése

- Egyéni tárgyalkotás választott anyaggal és technikával, dokumentálás. Értékelés és kiállítás rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a tárgyalkotás szerepét, a tárgyak funkcióját
- a bőr tulajdonságait
- a tárgykészítés munkafolyamatait, módszereit
- az anyag- és formaalakítás módjait, díszítési lehetőségeit
- a plasztika, a domborítás fogalmát, készítésének módjait
- a festés technikáit, a színek szerepét
- a hagyományos tárgykészítést a bőrművesség példái alapján
- az önálló alkotómunka törvényszerűségeit
- a szakszerű anyag- és eszközhasználat követelményeit
- legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat

Legyen képes:

- a megszerzett elméleti és gyakorlati ismeretek alkalmazására
- életkorának megfelelő szinten az anyag, eszköz, technikai módszerek megválasztására
- bőrmegmunkálási, –alakítási műveletek elvégzésére
- gondolatainak tárgyiasult formában való megvalósítására
- a munka– és balesetvédelmi szabályok betartására

Értékelés

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- tudja-e a tárgyalakítás szerepét, a tárgyak funkcióját
- ismeri-e a tanult alapvető megmunkálási technikákat, technikai fogásokat,
- képes-e motívum gyűjtésre, azok alkotó módon történő felhasználására
- ismeri-e az anyag- és formaalakítás módjait, az összeállítás egyes lehetőségeit
- ismeri-e forma, díszítmény összhangját
- ismeri-e díszítő technikák alkalmazási lehetőségeit
- képes-e a tevékenységek helyes sorrendjének betartására
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- vannak-e egyéni elgondolásai
- jól használja-e a téri viszonyokat
- képes-e az önálló munkára
- képes-e ügyelni a képek kidolgozottságára, technikai következetességre

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a bőr fontosabb felhasználási területeit
- a bőrből készíthető tárgyak körét
- az alkalmazott anyagok alapvető tulajdonságait, a kéziszerszámok használatát
- a tervezés és a kivitelezés fő folyamatait, a pontos vágás és ragasztás alapjait
- az egyszerű kézi varrott összeerősítéseket vékonybőrön
- az egyszerű hímző öltések készítését
- a rátétes díszítést
- az egyszerű nyomhagyási technikákat, a festést, batikolást, csontozást, metszést, poncolást
- a fonatok készítését
- a szíjkészítés alapjait, fűzések egyszerűformáit
- a bőrdomborítás módjait technikai megoldásait
- a legfontosabb baleset– és munkavédelmi tudnivalókat

A tanuló legyen képes:

- önálló tárgyalakításra
- véleményalkotásra, tárgyelemzésre
- az eszközök rendeltetésszerű használatára
- az elsajátított ismereteket, technikákat az alkotás folyamatában alkalmazni
- a helyes munkamenet betartására
- együttműködni a munkafolyamat résztvevőivel

- a munkavédelmi szabályok következetes betartására

A NÉPI BŐRMŰVES TANSZAK MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA KÖVETELMÉNYEI

1. A vizsga részei

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Népi bőrműves műhelygyakorlat

1. rész - az elkészített, kiállított tárgy, tárgycsoport bemutatása 15perc

2. rész - tervezés 40perc

- tárgykészítés 140 perc

2. A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, tárgyalkotó, képessége. A terv tükrözze a tanuló funkcionális, gondolati tartalomnak megfelelő formatervező, környezetalakító készségét, a bőrművesség alapanyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismereteit. A megvalósított tárgy mutassa be a tanulónépi bőrművességben való technikai jártasságát, tudását.

A népi bőrműves műhelygyakorlat vizsga két részből tevődik össze:

A)

Tervezési dokumentációval együtt benyújtott kész tárgy, tárgycsoport a népi bőrművesség műfajából.

A benyújtott vizsgamunka – tanári irányítással megvalósított – tervezési munka alapján, szabadon választott műveletekkel, díszítési és összeállítási technikákkal létrehozott alkotás, amely lehet:

- használati tárgy
- ajándéktárgy
- öltözet kiegészítő
- játék

A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek. A vizsgatárgyak szóbeli bemutatása melyben a tanuló számot ad a bőrművesség szakirányban szerzett szakmai valamint néprajzi ismereteiről.

B)

Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan tervezett és elkészített népi bőrműves tárgy.

A bőrműves vizsgatárgy az intézmény által meghatározott funkcióra alkalmas, a tanuló által készített tervvázlat alapján, szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet: egyszerű szerkezetű bőrműves tárgy

3. A vizsga értékelése

A vizsga értékelésének szempontjai:

- tárgytervező képesség

- formaalakító készség
- kifejezőkészség
- esztétikumra való törekvés
- anyag- és eszközhasználat
- népi bőrműves alapismeretek
- műfaji sajátosságok megfelelő alkalmazása
- pontosság, precizitás a kivitelezésben
- a vizsgamunka összhangja

A népi bőrműves műhelyhez szükséges kötelező (minimális) taneszközök

- munkaasztalok, székek, tároló szekrények, polcok
- szemléltetésre szolgáló technikai eszközök
- szemléltető anyagok (képek, könyvek, CD, DVD-k)
- varrógépek, varráshoz szükséges kéziszerszámok
- asztali satuk
- csiszológép
- prés
- varrópadok (csikók) vagy fapofák
- főzőlap, főzőedények, műanyag tálak
- szárító eszközök
- vágólapok, tőkék
- kéziszerszámok: textil- és bőrvarró tűk, ollók, kések, árak, lyukasztók, mintázó és poncoló vasak, szálvágó, vékonyító, varrásjelölő, kalapácsok, fogók, fűrészek, reszelők, csiszolók, asztali satuk, körzők, vonalzó, mérőeszközök, ecsetek, nyomóhengerek, fenőkövek
- vizes blokk
- munkabiztonsági berendezések, környezetvédelmi berendezések

Népi textilműves (szövés, hímzés, nemezsművesség) tanszak

NÉPI TEXTILMŰVES MŰHELYGYAKORLAT

A népi textilműves műhelygyakorlat célja megismertetni a hagyományos kelmék azon elméleti és gyakorlati tudnivalóit, melyek képessé teszik a tanulókat a hagyományokra alapozott önálló tárgyalkotásra, környezetalakításra a tervezéstől a kivitelezésig. Célja továbbá a manuális képességek fejlesztése, az értékteremtésre, -megőrzésre nevelés, az esztétikai és a konstruktív érzékenység, a textil műhelymunka iránti nyitottság kialakítása. *A műhelygyakorlat feladata* irányított tárgyelemzéseken, tervezési és alkotói folyamatokon keresztül a harmonikus környezet-, viselet- és tárgykultúra iránti igény kialakítása, az esztétikai érzék és ítéletképesség mélyítése, árnyaltabbá tétele. Feladata továbbá a vizuális alkotó gyakorlattal párhuzamosan olyan alapozó és speciális ismeretek, készségek biztosítása, melyek lehetővé teszik a fenti célok megvalósulását. Feladata megismertetni a tanulót a textil történetével, sajátos kifejező eszközeivel, esztétikai törvényszerűségeivel. A textil felhasználási területeivel, a tárgyformálás hagyományos és új anyagaival, az anyagok tulajdonságaival, az alkalmazott eszközök típusaival, működésével. Feladata továbbá a művészeti területekhez kapcsolódó élményszerű ismeret- és tapasztalatszerzés biztosítása, az önművelés és önkifejezés képességének fejlesztése.

Alapfok 4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az életkornak megfelelő gyakorlati ismeretek megismerése, a manuális készségek fejlesztése
- A kivitelezés fázisainak megismerése, megfelelő alkalmazása
- A legalapvetőbb munka- és balesetvédelmi szabályok megismerése, betartása

Tananyag

- A szövés legegyszerűbb technikáinak és eszközeinek megismerése, használata
- A szövés alapanyagainak megismerése, helyes alkalmazása
- A szövött textilek mintázásának helyes alkalmazása
- Munka- és balesetvédelmi szabályok

Feladatcsoportok

Alapismeretek

- Textiles alapanyagok megismerése, csoportosítása, sajátosságaik megismerése tapasztalati úton
- Különböző textiles technikák megismerése, kipróbálása, együttes alkalmazása

A varrás alapjai

- A varrás jelentősége, sajátosságai
- A varrás alapvető eszközei, technikája

- Egyszerű alapöltések
- A tervezés és a szabás alaplépései

A fonatok

- Fonásra alkalmas anyagok
- Egyszerű fonástechnikák
- Fonások különböző anyagokkal, páros és páratlan ágszámmal. Lapos és gömbölyű fonások
- Fonás egyszerű eszközökkel
- A fonatok felhasználása

Nemezkesztés gyakorlat

- A megmunkálás, tárgyalkotás alapvető lépései
- Egyszerű nemezkesztési és díszítési technikák
- Egyszerű nemeztárgyak készítése: térbeli formák (labda, zsinór, ékszerek, játékok)

A szövés munkafolyamata

- A kivitelezés munkafolyamatainak helyes alkalmazása:
 - Fonalelőkészítés
 - Felvetés
 - Szövés, mintázás
 - Befejezési műveletek

A hímzés munkafolyamata

- A kivitelezés munkafolyamatainak helyes alkalmazása:
 - mintagyűjtés, a minta elhelyezése a textilre
 - alapanyagválasztás a felhasznált mintakincs és az elkészítendő tárgy függvényében
 - öltéstechnikák gyakorlása (láncöltés, laposöltés, száröltés, kereszt szem, aszúrok)
 - befejezési műveletek

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a szövés, nemezelés, hímzés alapanyagait, megkülönböztetésük módját. (tapintás, szaglás, égetés)
- a szövés, nemezelés, hímzés alapvető eszközeit és használatukat
- a műhely berendezését és rendjét.

A tanuló legyen képes:

- a megszerzett ismeretek alkalmazására
- a megismert eszközök és szerszámok rendeltetésszerű használatára
- az alapanyag és technika kiválasztására
- a munka és balesetvédelmi szabályok betartására

Értékelés

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- ismeri-e a szőtt, nemezelt, hímzett tárgyak szerepét a múltban
- ismeri-e a régi és új stílus stílusjegyeit
- ismeri-e a különféle textil alapanyagokat

- ismeri-e megmunkálásuk tananyagban rögzített egyszerű technikáit
- képes-e mintaadás után a tevékenységek helyes sorrendjének betartására
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- vannak-e egyéni elgondolásai
- képes-e az önálló munkára
- megfelelő-e a munkatempója
- van-e konstruáló képessége

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az életkornak megfelelő gyakorlati ismeretek megismerése, a manuális készségek fejlesztése
- A kivitelezés fázisainak megismerése, megfelelő alkalmazása
- A legalapvetőbb munka- és balesetvédelmi szabályok megismerése, betartása

Tananyag

Szövés

- A szövés bonyolultabb technikáinak és eszközeinek megismerése, használata
- A szövés alapanyagainak megismerése, helyes alkalmazása
- A bonyolultabb szövőeszkővel előállítható szövött textilek mintázásának helyes alkalmazása

Varrási technikák

- A varrás sajátosságai az alapanyag–funkció viszonylatában
- A varrást előkészítő műveletek
- Tervezési feladatok
- A textil és a bőr varrásának azonosságai és különbözőségei
- A tanult technikák alkalmazása egyszerű, varrott használati tárgyakon

Nemez készítés gyakorlat

- Nemezlabda készítése hagyományos írott tojás motívumainak felhasználásával
- Egyszerűbb formára készülő nemeztárgyak, kisebb nemeztok, -tarsoly, -papucs
- A megismert technikák alkalmazása az alkotás során

Kreatív kísérletek az anyaggal

- A felületminőségek változtatása. Kompozíciós lehetőségek
- Színvariációk. A színek hangulati hatása
- Anyagtársítás létrehozása. (bőr, nemez, szőttés) Értékelés és kiállítás rendezés

Feladatcsoportok

A szövőműhely berendezése, a szövőeszközök elemeinek megismerése.
Az eddig megismert eszközök helyes használata.

Alapismeretek

- Textiles alapanyagok rendszerezése sajátosságaik alapján
- Különböző textiles technikák megismerése, kipróbálása, együttes alkalmazása

Munkafolyamat

A bonyolultabb szövőeszközzel történő kivitelezés munkafolyamatainak helyes alkalmazása:

- Fonal előkészítés
- Felvetés
- Szövés, mintázás
- Befejezési műveletek

Követelmény

A tanuló ismerje:

- tárgyalkotás szerepét, a tárgyak funkcióját
- a tárgyalkotás munkafázisait a tervezéstől a kivitelezésig
- a textil újabb felhasználási területeit
- az anyag- és formaalakítás módjait, az összeállítás egyes lehetőségeit
- a nemezkészítés alaptechnikáit
- a szövés alaptechnikáit
- a hímzés alaptechnikáit
- a forma és a díszítmény összhangját
- egyes díszítőtechnikák alkalmazási lehetőségeit
- az iparművészet és népművészet kiemelkedő példáit a textil területén
- a tanult tárgyalkotási folyamatok legfontosabb munkavédelmi tudnivalóit

Legyen képes:

- a megszerzett ismeretek alkalmazására,
- textil-megmunkálási, -alakítási műveletekre
- életkorának megfelelő szinten az anyag, eszköz és technikai módszerek megválasztására
- a textilműves alapismeretek gyakorlati alkalmazására
- a tárgyakban lévő esztétikum felfedezésére
- gondolatainak tárgyasult formában való megvalósítására
- az önálló tárgyalkotásra
- a munkavédelmi előírások betartására

Értékelés

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- ismeri-e a tervezés lépéseit, szempontjait, forma díszítmény alapanyag összefüggéseit
- ismeri-e a gypjú nemezráttel történő díszítését
- ismeri-e a szövés egyszerű technikáit, eszközeit
- ismeri-e a hímzés legegyszerűbb típusait
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására

- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- vannak-e egyéni elgondolásai
- képes-e az önálló munkára
- megfelelő-e a munkatempója
- van-e konstruáló képessége
- alkotásain felismerhetőek-e a tanult jellemző formák

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az életkornak megfelelő gyakorlati ismeretek megismerése, a manuális készségek fejlesztése
- A vízszintes szövés-síkú, kétnyüstös szövőszéken való kivitelezés fázisainak megismerése, megfelelő alkalmazása

Tananyag

- A vízszintes szövés-síkú, kétnyüstös szövőszéken megismerése, használata
- A természetes és mesterséges textil-szálasanyagok helyes alkalmazása
- A vízszintes szövés-síkú, kétnyüstös szövőszéken előállítható szövött textilek kivitelezésének és mintázásának megismerése, helyes alkalmazása
- A magyar textiles hagyományok hétköznapi és ünnepi, reprezentatív tárgyainak megismerése, újraalkotása

Feladatcsoportok

A szövőműhely berendezése, az eddig megismert szövőeszközök és elemeinek megismerése, beállítási szabályai, megoldásai.

Az eddig megismert eszközök helyes használata.

Alapismeretek

- Természetes és mesterséges textil-szálasanyagok rendszerezése, megismerése, csoportosítása sajátosságaik alapján
- Különböző textiles technikák együttes alkalmazása

Munkafolyamat

A vízszintes szövés-síkú, kétnyüstös szövőszéken történő kivitelezés munkafolyamatainak helyes alkalmazása:

- Fonal előkészítés
- Felvetés
- Szövés, mintázás
- Befejezési műveletek

Nemez készítés gyakorlat

- A gyapjú és a nemez festése természetes anyagokkal
- Festett gyapjú alkalmazása tárgyalkotás során
- Díszítmények a nemeztárgyakon (előnemezről kivágott minták alkalmazása)

nemezpárnán és -tarsolyon)

- Az eddig megismert nemezkészítési eljárások alkalmazása csoportmunkában. Egy népmese hatására hagyományos mintaelemekből tervezett kisméretű nemeztakaró közös elkészítése

Kreatív kísérletek az anyaggal

- Felületminőségek. Újszerű esztétikai minőségek
- Színvariációk. Színek, érzelmek, hangulatok
- Anyagtársítás létrehozása. Egymással össze nem illő, vagy egymás hatását erősítő anyagokból tárgy, tárgycsoport készítése. Talált tárgyak beépítése a kompozícióba

Hímzés gyakorlat

- Zsákok, tarsolyok, viseleti darabok viselet kiegészítők tervezése, megvalósítása különféle minőségű alapanyagok, hímzőfonalak felhasználásával.
- A felhasznált mintakincs, a tervezett funkció és az alapanyagok összefüggései
- Alap öltéstechnikák begyakorlása (aszúr, subrika, kereszt szem, laposöltés, láncöltés, száröltés)

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a természetes és mesterséges textil-szálanyagokat és megkülönböztetésük módját (tapintás, szaglás, égetés)
- a szövés minden eddig megismert, egyszerű és bonyolultabb eszközeit és használatukat

A tanuló legyen képes:

- a megszerzett ismeretek alkalmazására
- a megismert eszközök és szerszámok rendeltetésszerű használatára
- az alapanyag és technika kiválasztására

Értékelés

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- ismeri-e a nemez szerepét a nagyállattartó, vándorló pásztornépek kultúrájában
- tud-e tervezni síkfelületre ókori és mai nomád nemeztakarók alapján
- ismeri-e a nemez szerepét a mai tárgykultúrában
- ismeri-e a tervezés lépéseit, szempontjait, forma díszítmény alapanyag összefüggéseit
- ismeri-e a szövőszék felépítését, működését
- ismeri-e a festékes szöttek színeit, készítésük technikáit
- ismeri-e a hímzés legegyszerűbb típusait
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- vannak-e egyéni elgondolásai
- képes-e az önálló munkára
- megfelelő-e a munkatempója
- van-e konstruáló képessége
- alkotásain felismerhetőek-e a tanult jellemző formák

Követelmény az alapfok elvégzése után

A tanuló ismerje

- a szövés, nemezkészítés, hímzés területén a tervezés szempontjait a gyapjú tulajdonságait, megmunkálásának különféle fajtáit
- a szövés területén csíkritmusok, festékesek szövését, az eldolgozás módjait
- a nemezelés területén a nemezekre jellemző díszítmények alkalmazását
- a hímzés területén az alapanyag, funkció megválasztását, egyszerű szabadrajzú és szálszámolásos technikájú hímzések elkészítését

Legyen képes

- a megszerzett ismeretek alkalmazására
- a megismert eszközök megfelelő használatára
- életkorának megfelelő technikák alkalmazására

NÉPI TEXTILMŰVES TANSZAKMŰVÉSZETI ALAPVIZSGA KÖVETELMÉNYEI

1. A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgyai és időtartama

Népi textilműves műhelygyakorlat

- tervezés 40 perc
- tárgykészítés 140 perc

2. A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, tárgyalkotó, képessége. A terv tükrözze a tanuló funkcionális, gondolati tartalomnak megfelelő formatervező, környezetalakító készségét, a textilművesség és a bőrművesség alapanyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismereteit.

A megvalósított tárgy mutassa be a tanuló textilművességben való technikai jártasságát, tudását.

A textilműves műhelygyakorlat vizsga két részből tevődik össze:

A)

Tervezési dokumentációval együtt benyújtott kész tárgy, tárgycsoport a textilművesség műfajából.

A benyújtott vizsgamunka – tanári irányítással megvalósított – tervezési munka alapján, szabadon választott műveletekkel, díszítési és összeállítási technikákkal létrehozott alkotás, amely lehet:

- használati tárgy
- öltözet-kiegészítő

- játék
- lakáskultúra elem
- tértextil

A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B)

Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan tervezett és elkészített textilműves tárgy.

A textilműves vizsgatárgy az intézmény által meghatározott funkcióra alkalmas, a tanuló által készített tervvázlat alapján, szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- nemezjáték, -báb, -ékszer, -tok,
- szőtt lakástextil, viseleti-, viselet kiegészítő darab
- hímzett lakástextil, viseleti-, viselet kiegészítő darab
- textilbáb
- ékszer

3. A vizsga értékelése

Értékelési szempontok:

- tárgytervező képesség
- formaalakító készség
- kísérletező kedv és kreativitás megléte
- kifejezőkészség
- anyag- és eszközhasználat
- textilműves alapismeretek
- műfaji sajátosságok megfelelő alkalmazása
- az elkészült alkotás összhangja

A népi textiles műhely kötelező (minimális) taneszközei:

- munkaasztalok, székek
- tároló szekrények, polcok
- szemléltetésre szolgáló technikai eszközök
- szemléltető anyagok (képek, könyvek)
- hímzés mintagyűjtemények
- madzagszövők, karmantyúk
- szövőszékek, szövő keretek
- nemezáló asztal
- kerámia- vagy fémtálak
- tervezőasztal
- rajzeszközök
- szárító eszközök
- kéziszerszámok: textil- és bőrvarró tűk, ollók
- vízvételi lehetőség
- munkabiztonsági berendezések
- környezetvédelmi berendezések

Szálásanyag – (csuhé, gyékény, vessző, szalma tárgykészítő) tanszak

SZÁLASANYAG – CSUHÉ, GYÉKÉNY, VESSZŐ, SZALMA TÁRGYKÉSZÍTŐ MŰHELYGYAKORLAT

A szálásanyag műhelygyakorlat célja: megismertetni a mesterség által felhasznált természetes alapanyagok azon elméleti és gyakorlati tudnivalóit, melyek képessé teszik a tanulókat az önálló tárgyalakításra, környezetalakításra a tervezéstől a kivitelezésig. Célja továbbá a manuális képességek fejlesztése, az értékteremtésre, -megőrzésre nevelés, az esztétikai és a konstruktív érzékenység, szálásanyagok megmunkálása műhelymunka iránti nyitottság kialakítása.

A műhelygyakorlat feladata: a szálás anyagok megmunkálásához köthető technikák, kézműves tevékenységek legátfogóbb ismereteinek átadása. A megismert technikák, tárgyalakítási folyamatok gyakorlatias, készség szintű elsajátításának elősegítése. Irányított tárgyelemzéseken, tervezési és alkotói folyamatokon keresztül a harmonikus környezet-, a tárgykultúra iránti igény kialakítása. Az esztétikai érzék és ítélőképesség mélyítése, árnyaltabbá tétele. Feladata továbbá a vizuális alkotó gyakorlattal párhuzamosan olyan alapozó és speciális ismeretek, készségek biztosítása, melyek lehetővé teszik a fenti célok megvalósulását. Feladata megismertetni a tanulót a mesterség történetével, sajátos kifejező eszközeivel, esztétikai törvényszerűségeivel. A természetben található szálás anyagok hagyományos felhasználási területeivel, a tárgyformálás hagyományos technikáival. A felhasznált anyagok tulajdonságaival, az alkalmazott eszközök típusaival. Feladata továbbá a művészeti területekhez kapcsolódó élményszerű ismeret- és tapasztalatszerzés biztosítása, az önművelés és önkifejezés képességének fejlesztése.

Alapfok 4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az egyszerű technikák elsajátításával a manuális készségek és képességek fejlesztése
- Az alapanyagok kiválasztásától, feldolgozásától a termék elkészítéséig tartó munkafolyamatok ismertetése
- A gyékény, csuhé, vessző és szalma alapanyagú termékek feldolgozási technológiai kivitelezési folyamatainak megismertetése

Tananyag

- Élményszerű tapasztalatszerzés a természetben található anyagokról
- A fonható növények előkészítése munkára- rendszerezése, az alapanyagok tulajdonságai szerint
- Az alapanyagok technikái-fonása, sodrása, pödrése ismerete, alkalmazása
- A tárgykészítés munkafolyamata
- A mesterség szerszámai, és helyes használatuk
- Munka és balesetvédelem

Feladatcsoportok

A szálásanyag műhely

- Berendezése, anyag előkészítési, feldolgozási eszközei, szerszámjai, használatuk
- Munka és balesetvédelem

Szálasanyag alapismeretek

- Az alapanyagok tulajdonságainak, különbözőségeinek megtapasztalása tapintással
- A gyékény, csuhé, vessző szalma előkészítése munkára:
Bontás, válogatás, áztatás

A szálasanyagokból készült alkotások munkafolyamatának alapjai

- A különböző tárgyakhoz a megfelelő fonható szálasanyagok előkészítése
- Egyszerű technikákkal tárgykészítés
- A csuhé áztatása, hasítása, toldása
- Hármassal készíthető alkotások./pl. alátétek, napszimbólum./
- A gyékény előkészítése: áztatás, darabolás. Négyzetes fonással készíthető tárgyak / alátét, napraforgó/
- A szalma előkészítése: áztatás, toldás. Lapos fonások készítése/ 3,4,5 szálból/
- A vessző előkészítése: áztatás, toldás:/szappantartó, alátét készítése/
- Befejező műveletek, szegések eldolgázások, felületkezelés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a műhely berendezését,
- rendeltetésszerűen használni a tárgykészítés eszközeit, szerszámait,
- a munkavédelmi és balesetvédelmi előírásokat.
- a szálasanyagokból készíthető alkotások
 - alapvető műfaji sajátosságait, technikáit
 - az alapanyagok tulajdonságait, előkészítésüket munkára
 - a megmunkálás szerszámjainak használatát
 - a tárgyalakítás munkafolyamatait
 - a felületalakítás technikai lehetőségeit

Legyen képes:

- a megszerzett ismeretek alkalmazására
- a megismert eszközök és szerszámok rendeltetésszerű használatára
- az anyag és technika módszereinek kiválasztására
- a munka és balesetvédelmi szabályok betartására

Értékelés

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- ismeri-e a különféle szálasanyagok előfordulását a természetben
- ismeri-e a szálasanyagokból készült tárgyak sajátosságait, szerepüket a tárgykultúrában
- képes-e a különböző szálasanyagokból készült tárgyféleségek összehasonlítására
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- vannak-e egyéni elgondolásai
- képes-e az önálló munkára
- megfelelő-e a munkatempója
- van-e konstruáló képessége

- alkotásain felismerhetőek-e a tanult jellemző formák

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A különböző szálanyagokkal készíthető műveletek elvégzéséhez szükséges képességek fejlesztése
- A tevékenységek iránti nyitottság kialakítása
- Gyakorlati tudnivalók megismertetésével ösztönzés a kreatív munkára
- Alapvető munka és balesetvédelem

Tananyag

- A különböző szálanyagok alakíthatósága, felhasználási területei
- Az alapanyagok a kiválasztásától, feldolgozásától a termék elkészítéséig tartó munkafolyamatok
- Az egyes alapanyagok felhasználásának módszerei:
- A csuhéfonás módszerei
- A gyékényfonás módszerei
- A vesszőfonás módszerei
- A szalmafonás módszerei
- Biztonságos eszköz és szerszámhasználat.
- Munka és balesetvédelem

Feladatcsoportok

- A tárgyalakítás gyakorlati ismeretei
- A csuhé előkészítése sodráshoz. Tárgykészítés sodrással faformára./lábas alávaló/
- A gyékény előkészítése szövéshez. Szövés rámán./ kanalas/
- A szalma előkészítése fonáshoz. Aratódísz/borona/készítése
- A vessző előkészítése fonáshoz. Fonás falapra/polc, fali tartó/
- Befejező műveletek

Követelmény

A tanuló ismerje:

- az anyag és technikák választásának összefüggéseit
- az alapanyagok felhasználásának a módszereit, munkafolyamatait
- a szerszámok biztonságos használatát
- a munka és balesetvédelem szabályait

Legyen képes

- a csuhé, a gyékény a szalma és a vessző fonásának, sodrásának, szövésének, az anyag-előkészítési és feldolgozási módszereinek alkalmazására
- az ismeretek birtokában igényes, kreatív munkára

- rendeltetésszerűen és biztonságosan használni a szerszámokat, eszközöket

Értékelés

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- ismeri-e a Kárpát-medencében szálasanyaggal foglalkozó falvakat, központokat
- ismeri-e a szálasanyagok felhasználási területeit
- ismeri-e a hagyományos fonott tárgyfeleségek anyagait, technikáit
- ismeri-e a szálasanyagokból készült tárgyak sajátosságait, szerepüket a tárgykultúrában
- képes-e a különböző szálasanyagokból készült tárgyfeleségek összehasonlítása
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- vannak-e egyéni elgondolásai
- képes-e az önálló munkára
- megfelelő-e a munkatempója
- van-e konstruáló képessége
- alkotásain felismerhetőek-e a tanult jellemző formák

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Újabb technikák bemutatásával készség, és képességfejlesztés
- Önálló, alkotó munkára ösztönzés
- Az önkifejezés lehetőségeire tanítás kortárs és a hagyományban alkotó népművészek példáján

Tananyag

- A népművészeti, és népi iparművészeti alkotások tanulmányozása tapasztalatain alapuló tárgykészítés
- A szálasanyagok felhasználásának újabb módszerei, lépései
- A tartalomnak (elkészítendő tárgynak) megfelelő anyaghasználat
- Megfelelő eszköz és szerszámhasználat
- Kreatív forma, és mintázatalakítás
- Alapvető munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

- Tapasztalatokból építkező tárgyalakítás
- A kreatív munka lehetőségei: kísérletek az anyagokkal, színekkel, formákkal. Az anyagtársítások és mintázatok lehetőségei
- Csuheből: térbeli formák kialakítása, üvegre, kaptafára kötéssel, sodrással. Mintázás a tárgyon belül
- Gyékényből: fonással készíthető kosár készítése formára zsinórtechnikával. Mintázás lehetőségei.
- Szalmából: lapos fonatokból építkező, varrott kosár készítése. Mintázás lehetőségei

- Vesszőből: marokkosár, fali tartó vagy madáretető. Formai, szegési, mintázási lehetőségek

Követelmények

A tanuló ismerje:

- a szálasanyagokból készíthető tárgyak munkafolyamatait, formai, mintázási, eldolgozási módjait
- előképeken, tapasztalatokon alapuló tárgykészítés módjait
- ismerje a mai kornak megfelelő tárgykészítés lehetőségeit, és a mai környezetünkbe illesztését

Legyen képes:

- az eddigi tapasztalatokból építkező tárgyalkotás módszereinek alkalmazására
- megfelelő anyag, eszköz és szerszámhasználatra
- mintaképzési, formaalakítási, szegési ismeretek harmonikus feldolgozására
- korának megfelelő önálló, kitartó munkára.
- az alapvető munkavédelmi szabályok betartására

Értékelés

Folyamatos megfigyelés, amelynek szempontjai:

- ismeri-e a szálasanyagok előfordulásának földrajzi meghatározására
- ismeri-e a népművészet és a hagyományokra épülő népi iparművészet szálasanyagból készült alkotásait, - használati, esztétikai értékeit
- ismeri-e a mai kornak megfelelő tárgyféleségek tervezési szempontjait
- ismeri-e a szálasanyagok felhasználási területeit
- ismeri-e a hagyományos fonott tárgyféleségek anyagait, technikáit
- szálasanyagokból készült tárgyak sajátosságait, szerepüket a tárgykultúrában
- képes-e a különböző szálasanyagokból készült tárgyféleségek összehasonlítása
- képes-e a kivitelezés eszközeinek megválasztására
- az eszközöket rendeltetésszerűen használja-e
- vannak-e egyéni elgondolásai
- képes-e az önálló munkára
- megfelelő-e a munkatempója
- van-e konstruáló képessége
- alkotásain felismerhetők-e a tanult jellemző formák

Követelmények az alapfok elvégzése után

A tanuló ismerje

- a szálasanyagokból készíthető alkotások fő területeit, hagyományban és a mai életünkben betöltött szerepüket
- a szálasanyagok előfordulását a természetben
- sajátosságaikat, a méret, forma, funkció összefüggéseit
- a Kárpát-medencében szálasanyaggal foglalkozó falvakat, központokat

- a szálanyagok felhasználási területeit
- a hagyományos fonott tárgyfeleségek anyagait, technikáit
- a tervezés szempontjait, folyamatát

Legyen képes

- a különféle szálanyagok megmunkálására korosztályának megfelelően
- önálló munkavégzésre
- az eszközök biztonságos használatára
- gyűjtés feldolgozására, dokumentálására

SZÁLASANYAG (csuhé, gyékény, vessző, szalma tárgykészítő) TANSZAK MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA KÖVETELMÉNYEI

1. A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgyai és időtartama

Szálanyag (csuhé, gyékény, vessző, szalma tárgykészítő) műhelygyakorlat

- tervezés 30 perc
- tárgykészítés 150 perc

2. A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, alkotó, konstruáló, tárgykészítő képessége. A feladatmegoldás tükrözze a tanulóknak a szálanyag alkotó gyakorlatok során megszerzett tudását a különböző szálanyagokról, a műfaji sajátosságaikról, esztétikai törvényszerűségeikről. A megvalósított vizsgamunka mutassa be a tanuló technikai jártasságát, tudását.

A szálanyag (csuhé, gyékény, vessző, szalma tárgykészítő) műhelygyakorlat vizsga két részből tevődik össze:

A)

Tervezési dokumentációval együtt benyújtott kész tárgy, tárgycsoport a szálanyag műfajából. A benyújtott vizsgamunka – tanári irányítással megvalósított – tervezési munka alapján, szabadon választott műveletekkel mintázási és összeállítási technikákkal létrehozott alkotás, amely lehet:

- használati- és ajándéktárgy
- öltözet-kiegészítő
- lakáskultúra elem

A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulóknak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B)

Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített, csuhéból, gyékényből, szalmából, vagy vesszőből elkészített tárgy.

Az intézmény által meghatározott vizsgafeladat tervvázlat alapján, szabadon választott anyaggal és technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- tárgy, tárgy-együttes

3. A vizsga értékelése

A szövegszerű gyakorlat alapvizsga értékelésének általános szempontjai:

- esztétikai érzékenység, népművészeti ismeretek jelenléte,
- tervezési, tárgyformáló készség,
- a kísérletező kedv és kreativitás megjelenése,
- alapvető anyag-, eszköz- és szerszámhasználati ismeret, jártasság,
- térformálás, konstruáló és kompozíciós készség,
- a tartalomnak megfelelő anyag, forma, szín, technika használata,
- az elkészült munka egyedisége, összhangja

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező/minimális/ taneszköz

- munkaasztalok és székek. Tároló helyiség, és szekrény, polcok
- áztatási lehetőség: (kád) és kisebb edények
- szemléltető anyagok, tárgyak, képek, könyvek
- kéziszerszámok: metszőolló, gyékénytű, horog, kés, olló, verővas, kalapács, varrótű
- sablonok, keretek, faformák. szögek, kötöző anyag,(rafia) erős cérna
- mérőeszközök, ceruza, vonalzó, körző

Alapanyagok: különböző méretű vessző, gyékény, csuhé, szalma, kalászos gabonafajták

VÁLASZTHATÓ TANTÁRGY

NÉPRAJZ

A néprajz alapismeretek tantárgy célja a hagyományos magyar népi kultúra átfogó rendszerének megismertetése, a hagyomány értékeinek bemutatásával a múlt öröksége iránti tisztelet, megbecsülés kialakítása, a múlt és a jelen összefüggéseinek felfedeztetése, mindezzel a személyiség formálódásának pozitív irányba terelése.

A tantárgy feladata a tantárgy iránti nyitottság kialakítása, az általános néprajzi, népművészeti ismeretek átadása. Feladata emellett a hagyományos népi kultúra és értékrendszer bemutatásával a mindennapi élet kérdéseire, problémáira való válaszkeresés, a közösségi érzés mélyítése, az egyén helyének, szerepének tudatosítása, a hovatartozás-tudat, a szülőföldhöz való kötődés erősítése, értelmi és érzelmi ráhatással a személyiség fejlesztése, az esztétikai, etikai élmény- és ítélőképesség, az empátia és a tolerancia mélyítése.

A néprajz tantárgy oktatása szorosan kötődik a népművészeti képzés programjához, a vizuális alkotó gyakorlattal, valamint a műhelyekben folyó elméleti és gyakorlati tudnivalók elsajátításával párhuzamosan nyújt ismereteket. A néprajz tantárgy szabadon választható, emellett tananyagtartalma szervesen beépíthető a többi tantárgy oktatási folyamatába is.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az évkör hétköznapi és ünnepi szokásainak megismerése, a kiemelt időszakok és jeles napjaik sorra vétele alkalmával
- A hagyományok felelevenítésével, bemutatásával tantárgy iránti nyitottság kialakítása
- A tananyag elsajátításánál során élményszerű megismerés, tapasztalatszerzés biztosítása, valamint a közösségi érzés kialakítása, mélyítése

Tananyag

- A jeles napok jellemző szokásai és szokáscselekvései
- Archív fotók és filmek a témával kapcsolatban
- A jeles napokhoz kapcsolódó népköltészeti, néptánc és népzenei alkotások
- A népi vallásosság megjelenési formái

Feladatcsoportok

Az őszi jeles napjai

- Szeptember:

29. Szent Mihály nap: A gazdasági év fordulója. Az állatok behajtása, és a pásztorok elszámolása ideje, mulatságok. Szent Mihály legendája

- Október:

- 4. Ferenc nap: A vetés kezdete. Szent Ferenc legendája
- 20. Vendel nap: A jószágartató gazdák és pásztorok védőszentje. Vásár
- 26. Dömötör nap: A juhászok patrónusa. Pásztor elszámolás, multságok, Dömötörözés

- November:

- 1. Mindenszentek napja: Sírok megtisztítása, feldíszítése, gyertyagyújtás a halottaknak
- 11. Márton nap: Szent Márton legendája. Lakomák az egész évi bőség érdekében
- 25. Katalin nap: Időjárásjóslás. Közmondások az időjárással kapcsolatban
- 30. András nap: Férjjósló rítusok. A disznóölés kezdete

A tél jeles napjai

- December: Adventi időszak jeles napjai:

- 4. Borbála nap: Dologtíltó nap, férjjóslás. Borbála ág
- 6. Szent Miklós napja: Szent Miklós története. Miklós napi alakoskodás. Láncos Miklós
- 13. Luca nap: Termékenységvarázslás, szerelem, férj, időjóslás. Női munkák tilalma. Luca-napi kotyolás. Lucaszék
- 24. Karácsony böjtje: Karácsonyi asztal, éjfélti mise
Karácsonyi köszöntő szokások: Kántálás, regölés betlehemezés
- 25. Karácsony napja: Munkatiltalom, a család ünnepe
- 26. István nap: Regölés
- 28. Aprószentek napja: Vesszőzés
- 31. Szilveszter: Zajongás, gonoszűzés. Nyájfordítás. Haláljósjás

- Január:

- 1. Évkezdet: Jósló és varázsló eljárások az időjárás a termés és az állatszaporulattal kapcsolatban. Újévköszöntés
- 6. Vízkereszt, három királyok napja: Víz és házszentelés. Háromkirályjárás
- 22. Vince nap: A szőlőtermés jóslása. Közmondások az időjárással kapcsolatban
- 26. Pál nap: Szent Pál legendája. Pálfordulás. Időjóslás. Közmondások az időjárással kapcsolatban

- Február:

- 2. Gyertyaszentelő boldog asszony napja: Gyertyaszentelés. A szentelt gyertya felhasználása az év során
- 3. Balázs nap: Balázsolás. Balázs-járás
- 19. Zsuzsanna nap: A tavasz kezdetének megjósolása
- 24. Mátyás nap: Jóslás az időjárásra és a termésre. Közmondás az időjárással kapcsolatban
- Farsangi időszak: Köszöntők, dramatikus játékok, táncmultságok, vénlánycsúfolás. Farsangfarka napjai

A tavasz jeles napjai

- Március:

- 12. Gergely nap: Szent Gergely legendája. Gergely-járás
- 18. 19. 21. Sándor, József, Benedek: Időjárási regula. Időjóslás

- Április:

- Nagyböjt időszaka: Hamvazószerdától, húsvétvasárnapig. Étkezési szórakozási tilalom. Böjti játékok

Virágvasárnap: Barkaszentelés, kislejárás, villózás

Nagyhét: Nagycsütörtök, kereplés. Nagypéntek, böjt. Nagyszombat, nagytakarítás, patkányűzés, jószágfürösztés

Húsvétvasárnap: Ételszentelés, határjárás

Húsvéthétfő: Locsolkodás, tojásjátékok

24. Szent György nap: A tavasz első napja. Az állatok egészségét biztosító rítusok. Harmatszedés

- Május:

1. Májusfaállítás, udvarló szokások

12. 13. 14. Szervác, Pongrác, Bonifác: Fagyosszentek. Időjárési regula

25. Orbán nap: Körmenetek a szőlőben felállított Orbán szoborhoz a jó termésért

Pünkösdi: A húsvétot követő ötvenedik nap. Pünkösdi királyválasztás. Pünkösdi királynéjárás, pünkösdlés, táncmulatságok. Párválasztó, udvarló szokások

Úr napja: Pünkösdi utáni második csütörtök. Körmenetek, virágsátrak

A nyár jeles napjai

- Június:

8. Medárd napja: Időjóslás

24. Keresztelő szent János vagy szent Iván napja: Tűzgyújtás, tűzgrás

29. Péter és Pál napja: Az aratás kezdete

- Július:

2. Sárkány Boldogasszony napja: Aratáshoz fűződő szokások

26. Anna nap: Kender, bab, hagyma betakarításának kezdete. Asszonyi dologtiltó nap. Kedvelt névünnep.

Követelmény

A tanuló ismerje:

- az évkör kiemelkedő jeles napjait
- a jeles napokhoz kötődő hétköznapi és ünnepi szokásokat

Legyen képes:

- nyitottan viszonyulni a hagyományokhoz

Értékelés

Folyamatos szóbeli, írásbeli számonkérés, amelynek szempontjai:

- ismeri-e az évkör ünnepeit, jeles napjait
- tud-e ezekhez a jeles napokhoz köthető éneket, szokásjátékot előadni, csoportban vagy egyénileg
- részt vesz-e közösségi alkalmakon ezekben a játékokban

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A hagyományok felelevenítésével, bemutatásával tantárgy iránti nyitottság kialakítása, mélyítése
- A tananyag elsajátítása során élményszerű megismerés, tapasztalatszerzés biztosítása, valamint a közösségi érzés kialakítása, erősítése

Tananyag

- Az emberi életút fordulóihoz kapcsolódó ünnepek megismerése
- A hagyományos családmodell megismerése. A nagycsalád és a rokonság
- Hagyományos férfi és női, szerepek. A gyermekek helye a családban
- A család élőhelye a parasztház
- A lakáskultúra
- Látogatás egy helyi néprajzi gyűjteménybe

Feladatcsoportok

Az életút fordulói

- A születéshez és a keresztlőhöz kapcsolódó szokáscselekvések
- A házasságkötéshez és a lakodalomhoz kapcsolódó szokáscselekvések
- A halálhoz és a temetéshez kapcsolódó szokáscselekvések

A hagyományos családmodell

- A nagycsalád felépítése, a rokonság szerepe

Férfi és női munkák a családban. A gyermekek helye

- Férfi munkák: a gazdálkodás irányítása, mezei munka, állatgondozás,
- Női munkák: ház körüli teendők, főzés, tejfeldolgozás, ruházat előállítás, rendben tartása, takarítás, aprójószág ellátása, gyermeknevelés
- Gyermekek belenevelődése a munkákba, gyermeki munkák

A parasztház

- A népi építészet és a természeti környezet. Alapanyagok, falazta, tetőfedés, tetőszerkezet
- Háztípusok: közép magyar, nyugati, északi, keleti háztípus

Lakáskultúra

- A lakásbelső tagolása
- A parasztház bútorai

Követelmény

A tanuló ismerje:

- az életút fordulóihoz kötődő fontosabb szokásokat
- a hagyományos családmódellet jellegzetességeit
- A parasztház főbb típusait és fontosabb berendezési tárgyait

A tanuló legyen képes:

- nyitottan viszonyulni a hagyományokhoz

Értékelés

Folyamatos szóbeli, írásbeli számonkérés, amelynek szempontjai:

- ismeri-e az emberi élet fordulóihoz köthető szokásokat
- tud-e ezekhez a jeles napokhoz köthető éneket, szokásjátékot előadni, csoportban vagy egyénileg
- részt vesz-e közösségi alkalmakon ezekben a játékokban
- ismeri-e a parasztház felépítését, berendezési tárgyait

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A hagyományos magyar népi kultúra emlékeinek megismertetése, a múlt öröksége iránti érdeklődés mélyítése
- A kézműves tevékenységek megismertetésével a népi kézműves mesterségek iránti érdeklődés kialakítása

Tananyag

- A kézműves tevékenységek keretei. Az önellátás-házimunka, a háziipar a céhek és az iparosok
- A textilkészítés ágai
- Bőrkészítő és -feldolgozó mesterségek
- A fazekasság
- Fafeldolgozó mesterségek
- A fonható szálak anyagok feldolgozása
- Látogatás egy helyi néprajzi gyűjteménybe, vagy helyi mester műhelyébe

Feladatcsoportok

A kézműves tevékenységek keretei

- Az önellátás és a házimunka tárgykészítő tevékenységei:
 - A kenderfeldolgozás, a fonalkészítés, és a szövés folyamata
 - A ruházat darabjainak elkészítése
 - Egyszerű fa háztartási eszközök készítése
 - A háztartás és a gazdaság tárgyaink javítása, karbantartása
 - Vessző, gyékény, szalmatárolók készítése

- A parasztspecialisták
- A háziipar és a természeti környezet. Egy- egy vidék, jellemző háziiparos központjai
- A céhek kialakulása, és működése
- Az iparosok működése a 19. század végétől

A textilkészítés ágai (a helyi sajátosságoknak megfelelően választható feladat)

- A kender és a len feldolgozása
- Fonás és szövés
- Vászongyapjú szőttesek
- Hímzés
- Szűrszabó, és a gubás mesterség
- A nemezkészítés hagyományai
- Kalaposok
- A kékfestés

Bőrkikészítő és -feldolgozó mesterségek (a helyi sajátosságoknak megfelelően választható feladat)

- Tímár
- Varga
- Csizmadia
- Szűcs
- Szíjgyártó
- Nyerges

A fazekasság (a helyi sajátosságoknak megfelelően választható feladat)

- Fazekasok, korsósok, tálások
- Kiemelkedő fazekasközpontok a Kárpát –medencében

Fafeldolgozó mesterségek (a helyi sajátosságoknak megfelelően választható feladat)

- Az önellátás és a háziipar keretében dolgozó mesterek és tárgyaik: kéregedények, faszerszámok, zsindely, teknő,
- Kádár, bodnár, pintér
- Bognár
- Ácsok
- Asztalosok

A fonható szálak anyagok feldolgozása (a helyi sajátosságoknak megfelelően választható feladat)

- Kaskötők, kosárfonók
- A nád felhasználása
- Gyékénykötés, gyékényszövés
- Csuhefonás
- Szalmafonás

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a kézműves tevékenységekkel foglalkozó mesterségeket
- a mesterek által készített főbb tárgy típusokat

Legyen képes:

- a népi kultúra értékeinek befogadására

Értékelés

Folyamatos szóbeli, írásbeli számonkérés, amelynek szempontjai:

- tudja-e a különbséget az önellátás – házimunka, a parasztspecialisták, és a kismesterségek között
- ismeri-e a kézműves tevékenységgel foglalkozó népi mesterségeket a felhasznált alapanyagok szerint
- ismeri-e a háziipar, és a természeti környezet összefüggéseit

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A magyar népi kultúra emlékeinek megismertetése, a múlt öröksége iránti érdeklődés mélyítése

Tananyag

- A folklór - szellemi műveltség, a népi kultúrában
- Népköltészet
- Népzene
- Néptánc
- Paraszti világkép: néphit, népi tudás
- Népi vallásosság

Feladatcsoportok

A folklór fogalma területei

Népköltészet

- A népköltészeti alkotások sajátosságai
- Népköltési műfajok: mágikus és szokásköltészet, népdal, ballada, mese, monda

Népzene

- Régi és újstílusú népdalok
- Népzenei dialektusok
- Hangszeres népzene

Néptánc

- Régi stílusú tánc típusok
- Új stílusú tánc típusok
- Táncalkalmak

Paraszti világkép: néphit, népi tudás

- Mágikus, mitikus világkép
- Hiedelem, a hiedelemvilág szereplői

- Mágikus eljárások, szövegek, tárgyak

Népi vallásosság

- Búcsú, búcsújáró helyek

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a szellemi kultúra területeit
- tudjon példát az egyes népköltési műfajokra, a régi és újstílusú népdalokra
- néhány tánc típust
- a mágikus, mitikus világgép elemeit

Legyen képes:

- a népi kultúra értékeinek befogadására
- a megismert népi hagyományokat és saját tapasztalatait összehasonlítani

Értékelés

Folyamatos szóbeli, írásbeli és gyakorlati számonkérés, amelynek szempontjai:

- ismeri-e a folklór különféle területeit
- tud-e példát mondani a folklór (népköltészet, népzene, néptánc, paraszti világgép – néphit, népi tudás, népi vallásosság) különféle területeiről
- ismeri-e a népköltészeti alkotások sajátosságait
- tud-e régi és új stílusú népdalokat felsorolni, elénekelni
- vannak-e ismeretei a hagyományos táncalkalmakról
- ismeri-e a tánc típusokat

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A hagyományok bemutatásával a múlt öröksége iránti tisztelet mélyítése
- A Kárpát-medence tájegységeinek, népcsoportjainak megismerése
- A hagyományok és a közösség működésének példájával a személyiség formálódásának pozitív irányba terelése

Tananyag

- A Kárpát-medence táji tagolódása
- A tájegység, a népcsoport, a nemzetiség fogalma
- A Dunántúl és a Felföld tájegységei és népcsoportjai, kiemelve a saját tájegység ismeretét
- A magyarországi német nemzetiség

Feladatcsoportok

A Dunántúl

- Őrség, Göcsej, Bakony, Balaton-felvidék, Somogy, Sárköz, Ormánság, Kisalföld, Hanság, Rábaköz, Szigetköz, Csallóköz, Mátyusföld, magyarországi németek
- A tájegységek elhelyezkedése, történeti kialakulása, népessége
- A tájegységek néprajzi jellegzetessége:
 - település és háztípus
 - lakáskultúra
 - gazdálkodás: földművelés, állattartás
 - táplálkozás
 - viselet
 - népművészet: faragás, fazekasság, szövés, hímzés, bőrmunkák, pásztormunkák
 - jellemző folklóralkotások

A Felföld

- A palóc népcsoport, Zobor-vidék, Gömör, Matyók
- A tájegységek és népcsoportok elhelyezkedése, történeti kialakulása, népessége
- A tájegységek és népcsoportok néprajzi jellegzetessége:
 - település és háztípus
 - lakáskultúra
 - gazdálkodás: földművelés, állattartás
 - táplálkozás
 - viselet
 - népművészet: faragás, fazekasság, szövés, hímzés, bőrmunkák, pásztormunkák
 - jellemző folklóralkotások

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a Dunántúl és a Felföld jellegzetes tájegységeit és néprajzi csoportjait
- néprajzi jellegzetességüket
- a magyarországi német nemzetiség történetét

Legyen képes:

- a népi kultúra értékeinek befogadására
- a természet és a népi kultúra közti összefüggések felismerésére
- a megismert népi hagyományok, valamint a mai kor és saját tapasztalatai közt párhuzamot vonni

Értékelés

Folyamatos szóbeli, írásbeli és gyakorlati számonkérés, amelynek szempontjai:

- ismeri-e a Dunántúl és a Felföld néprajzi csoportjait
- ismeri-e elhelyezkedésüket, történeti kialakulását, népességének jellemzőit
- ismeri-e a tájegységek és népcsoportok néprajzi jellegzetességét a település, háztípus, lakáskultúra, gazdálkodás, táplálkozás, viselet, kézműves hagyományok, folklór szempontjából

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A Kárpát-medence tájegységeinek, népcsoportjainak megismerése
- A hagyományok bemutatásával a múlt öröksége iránti tisztelet mélyítése
- A hagyományok és a közösség működésének példájával a személyiség formálódásának pozitív irányba terelése

Tananyag

- A Kárpát-medence, táji tagolódása
- A tájegység, a népcsoport, a nemzetiség, és az etnikai kisebbség fogalma
- Az Alföld és Erdély tájegységei és népcsoportjai, kiemelve a saját tájegység ismeretét
- A magyarországi cigányság története

Feladatcsoportok

Az Alföld

- Kiváltságos népcsoportok: jászok, kunok, hajdúk
- Jelentős mezővárosok: Debrecen, Kecskemét, Nagykőrös, Cegléd
- Árterek, mocsaras, vízjárta területek: Nyírség, Bodrogek, Sárrett, Bácska, Bánát
- A magyarországi cigányság története. Magyarországi szlovákok
- A tájegységek és népcsoportok elhelyezkedése, történeti kialakulása, népessége
- A tájegységek és népcsoportok néprajzi jellegzetessége:
 - település és háztípus,
 - lakáskultúra
 - gazdálkodás: földművelés, állattartás,
 - táplálkozás
 - viselet
 - népművészet: faragás, fazekasság, szövés, hímzés, bőrmunkák, pásztormunkák
 - jellemző folklóralkotások

Erdély

- Partium, Kalotaszeg, Torockó, Mezőség, Székelyföld, Gyergyó, Kászon, Barcaság, Gyimes, Moldva, Bukovina
- A tájegységek és népcsoportok elhelyezkedése, történeti kialakulása, népessége,
- A tájegységek és népcsoportok néprajzi jellegzetessége:
 - település és háztípus
 - lakáskultúra
 - gazdálkodás: földművelés, állattartás,
 - táplálkozás
 - viselet
 - népművészet: faragás, fazekasság, szövés, hímzés, bőrmunkák, pásztormunkák
 - jellemző folklóralkotások

Vizsgamunka készítése

- Rajzokkal illusztrált néprajzi gyűjtőmunka

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a Dunántúl és a Felföld jellegzetes tájegységeit és néprajzi csoportjait
- néprajzi jellegzetességeiket
- a magyarországi német és szlovák nemzetiség történetét

Legyen képes:

- a népi kultúra értékeinek befogadására
- a természet és a népi kultúra közti összefüggések felismerésére
- a megismert népi hagyományok, valamint a mai kor és saját tapasztalatai közt párhuzamot vonni

Értékelés

Folyamatos szóbeli, írásbeli és gyakorlati számonkérés, amelynek szempontjai:

- ismeri-e az Alföld és Erdély néprajzi csoportjait
- ismeri-e elhelyezkedésüket, történeti kialakulását, népességének jellemzőit
- ismeri-e a tájegységek és népcsoportok néprajzi jellegzetességét a település, háztípus, lakáskultúra, gazdálkodás, táplálkozás, viselet, kézműves hagyományok, folklór szempontjából

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a néprajz, a népi kultúra fogalmát, területeit
- az egyén és a közösség viszonyát, a hagyományok szerepét
- a szellemi kultúra területeit, a népszokások, a népi hitvilág, a népköltészet alapjait
- a természet és az életmód alapvető összefüggéseit
- tárgyalás szerepét, területeit

A tanuló legyen képes:

- a népi kultúra értékeinek befogadására
- az ember, a természet, a tárgyi és a szellemi kultúra közti összefüggések megértésére
- a megismert népi hagyományok, valamint a mai kor és saját tapasztalatai közt párhuzamot vonni

A NÉPRAJZ MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA KÖVETELMÉNYEI

1. A vizsga részei

A vizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészből áll.

Az írásbeli vizsga tantárgya és időtartama

Néprajz max.15 perc

A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama

Néprajz max. 15 perc

2. A vizsga tartalma

A néprajz írásbeli vizsga tartalma:

Rajzokkal illusztrált néprajzi gyűjtőmunka, és annak bemutatása

A tanuló által készített írásbeli munka szemléltesse az intézmény által meghatározott feladat megoldásának lépéseit, a tanuló adott témában szerzett ismereteit, egyéni gyűjtőmunkáját.

A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

A vizsgán a tanuló bemutatja a gyűjtőmunkáját.

A néprajz szóbeli vizsga tartalma:

- a népi kultúra fogalma, a hagyomány fogalma
- népszokások (jeles napok, az emberélet fordulói)
- népi építészet, a parasztház berendezése, bútorai
- hagyományos tárgyalakotás színterei, mesterségek
- a népköltészet, népzene, néptánc
- népi hitvilág, világkép
- a Kárpát-medence tájegységei és népcsoportjai

A szóbeli vizsgafeladatokat az intézmény úgy határozza meg, hogy a feleletekből mérhető legyen, hogy a tanuló az életkori sajátosságainak megfelelően milyen szinten:

- ismeri az évkör kiemelkedő jeles napjait és a jeles napokhoz kötődő hétköznapi és ünnepi szokásokat
- az emberi életúthoz kötődő szokásokat
- a kézműves tevékenységek megjelenési formáit
- ismeri a folklórjelenségeket
- ismeri a Kárpát-medence tájegységei és népcsoportjai

3. A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelési szempontjai:

- megfigyelő, értelmező készség
- összehasonlító, összegző készség
- feladatmegoldó készség
- tárgyismeret
- helyes fogalomhasználat
- tárgyelemző készség

A szóbeli vizsga értékelési szempontjai:

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete
- a megfogalmazás szabatossága, pontossága

Ajánlott tananyag évfolyambontás nélkül

Magyar Néprajzi Lexikon. www.mek.oszk.hu/02100/02115/html

Magyar Néprajz nyolc kötetben. www.mek.oszk.hu/02100/02152/html

Balassa–Ortutay: Magyar Néprajz. Corvina Kiadó, Budapest. 1979
Bihari Anna – Pócs Éva: Képes magyar néprajz. Corvina Kiadó (Budapest 1985)
Fél Edit – Hofer Tamás – K.Csilléry Klára: A magyar népművészet. Budapest 1969
Kósa László–Filep Antal: A magyar nép táji–történeti tagolódása. (Budapest 1978) Kósa László
– Szemerkenyi Ágnes: Apáról fiúra .(Budapest 1973)
Sándor Ildikó – Benedek Krisztina: Néprajz, néphagyomány. Képzőművészeti kiadó, Budapest
2010.
dr. Sándor Ildikó: A néprajz és a népművészet alapjai. Nemzeti Munkaügyi